

„Η ΗΠΕΙΡΟΣ“

ΛΕΥΚΩΜΑ ΕΤΗΣΙΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΥ

ΤΙΜΗ:

Ἐλαστον τεύχος	Γρ. 6. —
Ἐν Κων/πόλει διὰ τοὺς ἔγγρ. συνδρομητὰς	» 5. —
Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις	» 6.50
Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ	Φρ. 2. —
Χρυσόδετα	Γρ. 15. —

1911

ΕΚ ΤΩΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

« Η ΑΝΑΤΟΛΗ »

Πέγραν — Ὁδὸς Γεμεντζή, Ἄγαι. 29 — Πέγραν

Η ΗΠΕΙΡΟΣ

ΛΕΥΚΩΜΑ ΕΤΗΣΙΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ Μ. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΥ

ΕΤΟΣ Β΄

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Τυπογραφικά Καταστήματα «Η ΑΝΑΤΟΛΗ». — Πέραν, Ὁδὸς Γεμενιτζή, ἀρ. 29.

1911

Πάν γνήσιον αντίτυπον φέρει τὴν ἰδιόχειρον ὑπο-
γραφήν τῆς ἐκδότιδος.

ΓΕΩΡΓΙΩ, ΑΒΕΡΩΦ

ΑΠΕΙΡΩΤΑΙ

καλά τε πλείστα πάντων
ἔθνος ἔρξαντι
καὶ τὰν Ὀλυμπιάδα
πάλιν στάσαντι.

Επιμνημόσυνη

ΚΥΨΕΛΗ

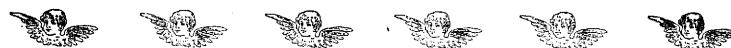
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΒΑΣΗ

111852

4240000111
60-4-12

Ο πρό του Παναθηναϊκού Σταδίου άνδρας
του ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΒΕΡΩΦ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΕΡΩΦ

Ἐγεννήθη τῇ 15ῃ Αὐγούστου 1818 εἰς τὸ Μέτσοβον τῆς Ἠπείρου καὶ μετέβη εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀπὸ τοῦ 1840, οὗτου ἐπεδόθη εἰς τὸ ἐμπόριον.

Ἐκ τοῦ ἐμπορίου ὁ Ἀβέρωφ ὡς καὶ ἐκ τῆς ἀγορᾶς γαιῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἐπλούτησε πολὺ. Ἐφ' ὅσον δὲ ἐπλούτει, ἐπὶ τοσοῦτον ἐξεδήλωνε τὴν φιλοπατριάν, ἣ ὁποία ἐθέρμαινε τὴν ψυχὴν του, μὲ ἀλλεπαλλήλους δωρεάς. Ἡ καινότης ἰδίως τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅπου διέτριψε μέχρι τοῦ θανάτου του, ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ δείγματα τρανὰ τῆς γενναιοδωρίας τοῦ Ἀβέρωφ, ὡς τὸ Γυμνάσιον, τὸ Παρθεναγωγεῖον καὶ τὸ Νοσοκομεῖον αὐτῆς.

Ἀλλὰ καὶ αἱ Ἀθηναὶ δὲν ὑστεροῦσιν ὡς πρὸς τοῦτο. Διότι ὁ Ἀβέρωφ ἐδαπάνησε πεντακοσίας χιλιάδας φράγκων πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ Μετσοβείου πολυτεχνείου, ἀνήγειρε τὰς πρὸ τοῦ Πανεπιστημίου ἀνδριάντας τοῦ Ρήγα τοῦ Φερραίου καὶ τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου, ἠκοδόμησε τὴν νέαν σχολὴν τῶν Εὐελπίδων καὶ τὸ Ἐφηβεῖον. Τὸ κάλλιστον ὅμως καὶ μεγαλοπρεπέστατον ἔργον τῆς ἡγεμονικῆς τῆς ὄντι γενναιοδωρίας τοῦ Ἀβέρωφ εἶναι ἡ ἀναμαρμάρωσις τοῦ Παναθηναϊκοῦ Σταδίου, διὰ τὸ ὅποιον ἐδαπανήθησαν περὶ τὰ τρία ἑκατομμύρια δραχμῶν καὶ διὰ τὸ ἔκλαμπρον αὐτὸ ἔργον ὑμνήθη ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου λογίου, τοῦ Ἀναστασίου Τάγῃ κατὰ τὰ μέτρα τῆς Ζ' τῶν Ὀλυμπιακῶν Πινδάρου.

Ὁ Ἀβέρωφ ἀποθανὼν τῇ 15 Ἰουλίου 1899 ἀφῆκε μεγάλην περιουσίαν ἐκ τριάκοντα ἑκατομμυρίων φράγκων. Ἐκ ταύτης ἐκληροδότησε δύο μὲν καὶ ἥμισυ ἑκατομμύρια ὑπὲρ τοῦ πολεμικοῦ

ταμείου τῆς Ἑλλάδος, ἐν καὶ ἡμῖς ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς κοινότητος Ἀλεξανδρείας, πεντακοσίας χιλιάδας φράγκων ὑπὲρ τῆς γεωργικῆς Σχολῆς Λαρίσσης, πεντακοσίας χιλιάδας ὑπὲρ τοῦ Ὁδείου τῶν Ἀθηνῶν, ἑνακοσίας χιλιάδας εἰς τὸ Μετσόβιον Πολυτεχνεῖον καὶ ἐν ἑκατομύριον πρὸς ἀποπεράτωσιν τῆς ἀναμαρμαρώσεως τοῦ Παναθηναϊκοῦ σταδίου.

Εἰς δὲ τὴν πατρίδα αὐτοῦ Μέτσοβον συνέστησε τὸ 1870 φαρμακεῖον, παρέχον δωρεὰν τὰ φάρμακα εἰς πάντας τοὺς κατοικοῦς αὐτοῦ καὶ τῶν πέριξ χωρίων, ἔκτισε τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, περιβαλλομένην ὑπὸ ἀπεράντου ἄλλους, ἀνήγειρε νεκροταφεῖα διὰ τοὺς Χριστιανούς καὶ Μουσουλμάνους, ἀνεκαίνισε τὴν Μητρόπολιν δαπανήσας μόνον διὰ τὸ μεγαλοπρεπὲς κωδονστάσιον τῆς λίρας 1000, ἠκοδόμησε δύο νέας ἐκκλησίας, συνετήρει ἐφ' ὅσον ἕξξη ἰατρὸν ἐπισκεπτόμενον δωρεὰν τοὺς πτωχοὺς, διένειμε δις τοῦ ἔτους χρηματικὰ βοηθήματα εἰς τοὺς πάσχοντας καὶ πτωχοὺς ἀνεξαίρετως φυλῆς καὶ θρησκείματος καὶ ἐπροικοδέτει κατ' ἔτος κοράσια ὄρφανὰ καὶ πτωχά.

Ἐν Μετσόβῳ ἐδαπάνησε ὑπὲρ τὰς 400000 λίρας.

Διήλθε δὲ τὸν βίον του ὁ Ἀβέρωφ μὲ λιτότητα καὶ μὲ ἀπλότητα τῷ ὄντι μοναδικήν. Διὰ τοῦτο οὐδέποτε ἐπεσκέφθη τὰς Ἀθῆνας ὅπου τὸν ἐπερίμεναν μεγάλοι τιμαί. Ἀπέφυγε δὲ ἐν γένει ἀπὸ ἀνεπιτήδευτον μετριοφροσύνην τὰς ἐπιδείξεις καὶ τὰς τιμάς. Ἄλλ' ἢ κοινότης Ἀλεξανδρείας ἐτίμησε κατὰ πολλοὺς τρόπους τὸν Ἀβέρωφ, ἐξέλεξε αὐτὸν καὶ ἰσόβιον πρόεδρον τῆς καὶ ἡ Ἑλληνικῆ κυβέρνησις.

Κατὰ τὸν Ἀπρίλιον 1908 τὰ ὄστα τοῦ Ἀβέρωφ μετεχομίσθησαν διὰ πολεμικοῦ πλοίου, ἐπίτηδες σταλέντος εἰς Ἀλεξάνδρειαν, καὶ κατετέθησαν μετὰ μεγάλης πομπῆς εἰς τὸ νεκροταφεῖον τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡ περιουσία του ἀνήρχετο περίπου εἰς 1,200,000 λιρῶν. Δὲν εἶχε οὐδὲν παράσημον διότι δὲν τὰ ἐδέχετο.

Τύπος καὶ ἐνδυμασία Δεσποίνης Μετσοβίου.

Ω Δ Η

ΕΙΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΑΒΕΡΩΦ

ΚΑΤΑ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΤΗΣ Ζ'. ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΩΝ ΠΙΝΔΑΡΟΥ

ΣΤΡΟΦΗ Α'.

Τίνα χώραν αινέοντες καλλίτοκον πλέκομεν
 ὕμνον εὐαγῆ Πανελλάνεσσι καὶ
 Ξείοις μέτα ;

τέφ δ' ἀνδρῶν ἑσλῶν ἐργμάτων μναμήιον ἔσσει' αἰοιδά, πότνια Μνα-
 μοσύνα ;

Ἦ ρ' ἀρεταῖς φλέγεται μὲν μυρίαῖς Ἄπειρος ἑὼν τεκέων
 Ἄβερωφ δ' ὄνηρ καλεῖται τοῦτ' ὄνυμ' ἀθάνατόν περ.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Α'

Τόθι γὰρ πρότιστον ἦν δῆτ' ἐκ δρυὸς ὑψικόμου
 ἐν πόλι Δωδῶνι τᾶ δυσχεμιέρω
 βουλὰν θεοῦ
 κλύειν γε, τὰν φαῖν' ἔσταως χαλκοῦς ἐπὶ κίονι ἀσπερχές πάις ἀστρα-
 γάλαις

Χαλκίον εὖ κροτέων, Σελλοὶ δέ ρ' ἔφραζον σάφα ἐκμαθέμεν,
 τί ποτ' ἐχρήσθη, Πέλειαι θ' ὕστατα ταῦτόν ἐποίουν.

ΕΠΩΔΟΣ Α'

Ναῖε γὰρ Ἑλλοπία εὐλείμονι δὴ φιλέων δᾶμον θεὸς
 τοξόταν ὀρνύς τέ νιν χαλκεντέα φύλοπιν ἐς καρτερὰν
 ἰέμεναι τόκα μὲν ἀελίου ἀνιόντος, δυσσομένου τόκα δ' αὐ'
 κλάζε γὰρ πνοιαῖς ἀεὶ τοι
 ὑψιπετᾶν ἀνέμων λέβης μαχᾶν εὐάροματον ἀντιβολεῖν.
 Τὸ μὲν ὦν πρόσθεν ἐπισπόμενοι ὄμαρ ἄ θεοῦ
 γαῖον Ἄπειροιο κύδει πάγχυ ἀρχοί.

ΣΤΡΟΦΗ Β'

Πριάμου ρ' ὡς πέρσεν ἰς Νεοπτολέμοιο πόλιν
 πέφνε δ' αὐτόν, ἴκετ' αὖ νῦν Αἰακοῦ
 χαίρων γόνος

Μολοσσίαν, πρῶνες τόθ' εὐδενδροὶ ἔτυχον πεδίου παντᾶ γε δια-
 πρύσιον

πόντον ἐς οἴνοπα, Δωδῶναθεν ἀρχᾶς γιγνομένης, δλίγον
 βασιλεύσας μὰν χρόνον γέννα τόδ' ἔᾶ λίπεν ἴσχειν

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Β'

γέρας, αὐτὸς δ' ὄχετ' ἐς Πυθῶν' ἀνάγων κίεατα
 τῷ θεῷ, πότμον δ' ἐφάψαις αὐτόθι
 κρύφθη τάφω.

Ἄλλ' ὑστέρω τ' αὐτίς χρόνω δεινὸν Γαλατᾶν ἀνέρ' ἀγητῆρα ὄρι-
 νεν ὁμῶς

φάσμα Νεοπτολέμου χώραν λιπεῖν ἄψ ἀνδροδράμαντι φόβω,
 ἔσαι σεμναῖς δὲ τιμήθῃ θυσίαις ἄπερ ἦρας.

ΕΠΩΔΟΣ Β'

Ἄτος Ἄρης πολέμου Μοῖσαι τέ ρ' ἀμειβόμεναι χρυσάμπυκας
 καρτεραιχιμᾶν ἀγαπάζοντ' Αἰακιδᾶν γένος εὐρυσθενές,
 πορφυρέους δὲ δόσαν ἔρνεσιν εἰν ἀναδήσασθαι σφετέρως γε κόμας.
 Τῶν περ ἦν Ἄδμητος ἑσλός,
 ἔυσάτο γούνασιν ἀντίπαλον ὃς ἐμπιτνῶντα Θεμιστολέα
 ἰκέταν, εὐρυβίας τε Ἄλέξανδρος, θρόνον
 ὃς λαχὼν πόντου πέραν θάρσει στρατεύσεν.

ΣΤΡΟΦΗ Γ'

Κλέος Ἀπείρω γε μὰν ὄρεξ' ἀκαμαντομάχας
 Πύρρος εὐρύ· ὄλβιος γὰρ πάντοσε
 ἦλθε στρατῷ
 λάβρω, πόλις δ' εἶλεν μακαίρας Θεσσαλίας ἅμα τ' αἰπεινᾶς τε Μα-
 κεδονίας.
 Καὶ Σικελῶν πολυμήλων γαῖαν ἦκων δ' ἐπραθε δούρατί νιν
 καὶ Ῥωμαίων στίχας νίκασε μάχαις πτολιπόροθις.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Γ'

Χρόνος ἔρπων εἴτ' ἐπ' Ἀπείρω δόλιος, στερέων
 εὐκλέος βίου, κρεμάσθη μόρσιμος·
 γείτων κακῶν
 εἴσιπατ' αἰνῶς γὰρ κορέσσαις θυμὸν ἔόν γε χαλαζάντι φόνῳ ἀνέρων,
 ἔμβαλε πῦρ τε ρ' αἴστωσέν τε πλείστας οὐκ ἄ λέγων πόλις,
 τέμεν ὡς δ' αὐτὸς παλίγγλωσσ' ἔθνεα Ἑλλάδα γαῖαν.

ΕΠΩΔΟΣ Γ'

Ἄλλὰ παθᾶν θέτο λάθαν, αἷς κάμεν, εὖ τέ ρ' ἐφέζοντ' ἐν θρόνῳ
 Χρυσέφ Βύζαντος ἴφθιμοι βασιλῆες ἀμύνοντές οἱ,
 σκάπτῳ τοι χερὶ μόναρχον ἔποντες ἀεὶ χώραν ἔνεμον ζαθέαν
 δόντες ἀρχὰν δεσπότησιν.
 Ἔκλυε τόφρ' ἔτυμον θεόφιν ὅπ' Ἀπειρος πρότερόν τε βίου
 ἅμα πάνθ' ἄρμος' ἐπισπομένη εὐαγγέλοις
 θεσφάτοις, τοῖς χρωμένη δὴ φαίνεται αἰέν.

ΣΤΡΟΦΗ Δ'

Χρόνον ὧς δαρὸν ποθεινὰν ἀγαγεν ἀσυχίαν
 Ἑλλάς, ὄφρα τ' ὄβριμος ζεύγλαν ἼΑρης
 ἀλλόθροος
 ἐπ' αὐχέν' αἰνὰν θῆκε, τὰν Μοῖσαι φύγον οἰχόμεναι φθινάσματ' ἐς
 ἀελίου.
 Πάντοθεν ὄρετ' ἐριλάγκτας γόος νῦν δουλοσύνας, ἀλλὰ
 τεκέων χώρας τ' ἔπειτεν μοῖραν ἐρύσατο μικράν.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Δ'

Ἐπερίων χρύσεος φάνη κορυφὰν ἀνιῶν
 εἰς Ὑμηττοῦ, μαρμαρέα τ' αὐγᾶ πόλιν
 γαθεῖν φρένα
 ποίησ' Ἀθάνας, νέρθε γᾶς δ' ἐς κεκροπιάν προγόνων νῦν ψυχὰι
 ἀγαλλόμεναι
 ἦλυθον, εἰς ἀρετὰν σπεύδειν τε παντοῖαν ἕμενος ἐν φρένεσιν
 θέσαν, ἀρχὰν ἀνίκ' ἐστάσαντο νέμειν γε θέμιστας.

ΕΠΩΔΟΣ Δ'

Δερκομένη φάος ὦν ἱμερτὸν ἐλευθερίας ἔξω κακῶν
 ὄλβον ἀρχὰ δὴ κυβερνατῆρ βασιλῆϊος εὐρυσθεῖνῃ
 ὤπασεν Ἑλλάδι κάλεσσέ τ' ἀνελθέμεν ἀπ Μοῖσας
 Ἑλικωνιάδας
 εὐφρονας πάτραν γλυκεῖαν.
 Ὡς θυγάτηρ δὲ φιλεῦσα ματέρ' Ἀπειρος τεκέων ἀγαθὰ
 τροφὸς οὐ νιν κάμε πω μεγάροις κοσμεῦσά τε
 ἐκπρεπῆς Μοῖσαισί τ' αὐ' ναοὺς δέμοισα.

ΣΤΡΟΦΗ Ε΄

Ἄνέρων ἦν-θησεν εὐεργῶν περιάλλα κλέος
 αἰὲν ἐρδόντων Ἀθάνας εὖ πόλιν
 εὐώνυμον,
 τοὶ ἄλλος ἄλλα γ' ἔδρακ' Ἀπείρου φάος ἀελίου, πολλοὶ δ' ἴδον ἐν
 Μεσόβῳ
 ὑπιπέδῳ ἀνὰ Πίνδου κλιτύας, λάμπει τ' ἀρετὰ σφι σαφής.
 ἄτε φέγγος Πλειάδων μέσσοισιν ἐν ἀστράσιν ἄλλοις.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Ε΄

Χιόνος Πίνδος τιθήνη καλλίχορός τε λόφος
 ἀντίον κάλλι ἐρίζοντες κάρη
 εἰς οὐρανὸν
 ἄραυτο, κόσμον τ' ἀμφιέσσαντ' ἔξοχον· οὐρανομήκεσιν γὰρ αἰεὶ
 ἐλάταις
 ἐς πόδας ἐκ κορυφᾶς χειμῶνος ἦρός τ' αὖ θιαλέθοντι ὁμῶς,
 δίχα δὲ ζηλήμονες δάσαντό τ' ἔχουσί τε ἀγάς.

ΕΠΩΔΟΣ Ε΄

Μέσσοβον, οὗ τὸ μὲν ἀκτίνεσσι κατ' ἀελίου πᾶν λάμπεται,
 θᾶτερον δὲ ἀνήλιον τὰν φυλλάδα χλωροτέραν ἐκφύει.
 Ἄενάονθ' ὕδατα οὐ μινύθοντι μέσῳ εἰν ἀμφοτέρων πάντες
 πιδάοντ' αὔξοντα τ' αἰὲν
 παγᾶν ἐκ σκιαρᾶν ποταμιόν, ὅς ὄχθην ἀμπελόεσσαν ἔχει
 προρέων εἰς ἄλαδ' Ἀμπρακίας καλλίχορος.
 Τῷδε δάμῳ γεγονέναι κύδιστος αὐχεῖ.

ΣΤΡΟΦΗ Σ΄

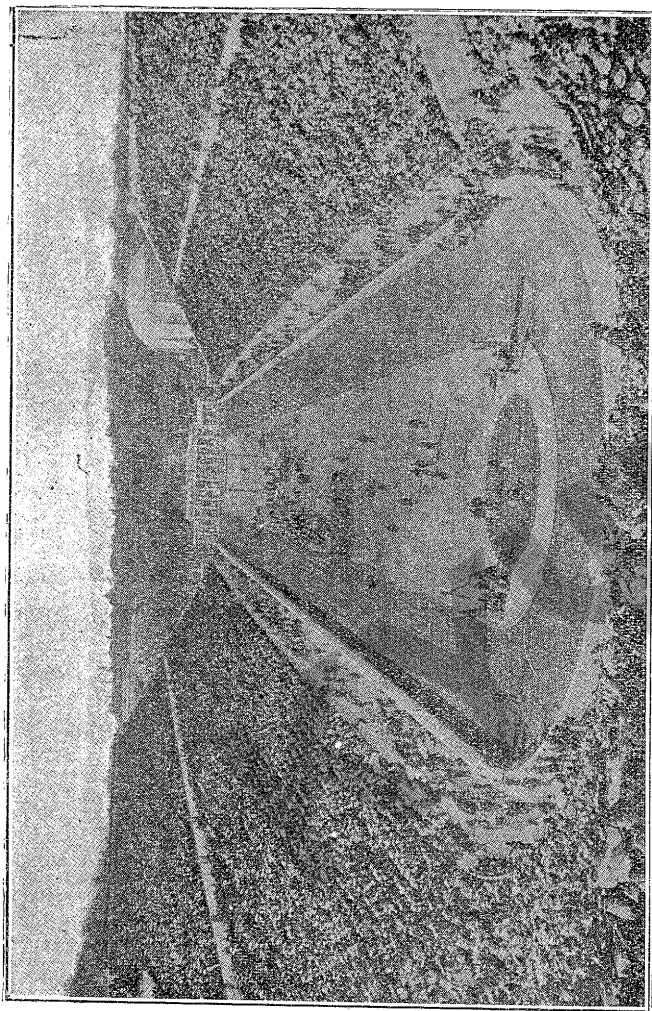
Ἀβέρωφ, ὃς τοσσάδ' εἰς ἀνήρ ἀγαθ' ἔρξεν, ὅσα
 οὔτις οἶκος· ὥπασεν γὰρ προφρονέως
 τέχνας τ' ἔχειν
 κιλᾶς Ἀθανᾶν ἄστῳ, ἔργων τ' ἴσα μέλειν πολέμου, δάμῳ δ' ἐν ἐῷ
 πραπίσιν
 δείματο ναοὺς Μοῖσαις, πολλὰ τ' ἄλλοις χάματα θῆκεν, ἃ μοι
 στόμ' ἀνηγήσασθ' ἅπαντ' οὐκ ἔστι πεφευγότε' ἀριθμόν.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Σ΄

Μάλα γ' ἔργῳ μὲν ἐπ' ἐσλῶ' Μοῖσα, βρέμ' ἴφι λύραν,
 ἄνδρα νῦν τ' αἰεὶδ', ὃς Ἡρώδης νέος
 κόσμησε δὴ
 Ἄγραισι λευκῷ Πεντελᾶθεν μαρμαίροντι λίθῳ πρόφρων στάδιον
 στορσεῖαις,
 ὄφρα κ' Ὀλυμπιόνικοι ἄνθεσ' ἀνδῶνται σφετέρας γε κόμας
 ἀστῶν πλειστομβρότῳ ξείνων θ' ἅμα μίγδ' ἐν ἑορτᾷ.

ΕΠΩΔΟΣ Σ΄

Γαῖε ρα κύδει, Ἀπειρος, νῦν δέρκεό τ' ὀρθοῖς ὄμμασι
 μὴ φάος κρύπτοισ', Ἀθάνας δ' αὖ σὺ πόλις, στέφανον λάμβανε
 καὶ Ἀβέρωφ στέφε Γεώργιον, ὅς τε θεοδμάτους ἀρετὰς πράσσων
 ἀφθίτῳ δόξα κύρησεν.
 Τῶν δ' ἔραται φρενὶ μὲν, στόμα δ' ἀνέρος σιγᾷ, θεός οἱ παρεὼν
 Κωνσταντίνῳ σὺν βασιλεῖ κρηναί· τέλος
 ἐν τὴν ἔργων ἐστί· τὰ χρῆστ' ἐκτελοῖτο.

Το Παναθηναϊκόν Στάδιον.

Παράφρασις τῆς ᾠδῆς

ὑπὸ ΧΑΡΙΑΗΜΟΥ

ΣΤΡΟΦΗ Α΄

Ποιὰ χώρα, μάνα ξακουστῶν παιδιῶν θὰ τραγουδήσῃ
τραγοῦδι, ποῦ θ' ἀκούσουνε τόσοι ἴδιοι καὶ ξένοι ;
καὶ ποῖο ἔναι τὸ περήφανο καὶ τὸ λαμπρὸ παιδί της,
ποῦ τὸνόμ' αὐτοῦ ξακουστὸ θὰ κἀνῇ τὸ τραγοῦδι,
γιὰ ὅσα ἔκανε καλὰ ἔς τὸ γένος, ἔς τὴν πατρίδα ;
—Φεγγοβολᾷ ἡ Ἥπειρος μὲ τὰ καλὰ παιδιὰ της
καὶ ἄβέρωφ ὁ ἀθάνατος μέσ' ἔς τὰλλα ξεχωρίζει

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Α΄

Ἐς αὐτὴν τὴν χώρα μιά φορὰ, ἔς τὴν ἅγια τὴ Δωδώνη
ποῦ πέφτουν χιόνια περισσὰ καὶ τὰ νερὰ παγόνουν,
λαλοῦσε λόγια τοῦ Θεοῦ τὸ στοιχειωμένο δέντρο·
Κεῖ ἔς τὴν Δωδώνη στέκονταν παιδιὰ χαλκωματένιο,
ποῦ ἔς τὸ λεβῆτι σέροντας τᾶγά του ἀλυσίδα
ἀδιάρκοπα λόγια Θεοῦ λαλοῦσε· καὶ οἱ παπᾶδες,
καὶ ἔς τὰ ἄστερα καλόγηραις, τὰρμήνευαν ἔς τὸν κόσμον

ΕΠΙΦΑΝ Α΄

Γιατ' ὁ Θεὸς ἔς τὴν Ἥπειρον, πόχει καλὰ λιβάδια,
καθόνταν· γιατί ἀγάπαε αὐτὰ τὰ παλημάγια
καὶ τᾶστελνε ἔς τὸν πόλεμον ἀνατολὴ καὶ δύσι
γιατ' ἔτσι τοὺς ἐπρόσταζε τὸ Θεϊκὸ λεβῆτι,
ποῦ τὸ βροντοῦσαν ἄνεμοι πέφτοντας ἀπὸ πάνω,
νὰ τρέχουνε ἔς τὸν πόλεμον, καὶ ἔς τοῦ Θεοῦ τὸ λόγο
οἱ ἄρχοντες τῆς Ἥπειρον χαϊρόνταν μέσ' ἔς τὴ δόξα

ΣΤΡΟΦΗ Β΄

Κι' όταν ὁ Νεοπτόλεμος τοῦ Πριάμου τὴν πόλι
τὴν πάτησε καὶ σκότωσε κι' αὐτὸν τὸν βασιλέα της,
τοῦ Ἀχελεῖα αὐτὸς ὁ γυιὸς καὶ τοῦ Αἰακοῦ τὰγγόνι
γυρίζοντας βασίλεψε ἕς τῆς Ἡπειροῦ τὰ μέρη,
πῶχει βουνὰ μὲ λαγκαδιαῖς καὶ τὸν καλὸ τὸν κάμπο
ἀπ' τὴ Δωδώνη π' ἀρχινάει κι' ὡς τὸ γιὰλὸ τελειώνει
κι' ἄφησε ἕς τὸ γυιὸ του τὸ βασίλειο.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Β΄

Κι' αὐτὸς μὲ δῶρα ἔτρεξε ἕς τὴν ἅγια τους Πυθία
καὶ ἕκει πιστὸς ἀπέθανε καὶ ἰθάτηκε ἕκει πέρα
καὶ ὄντας ὁ Βρέννος πῆγε ἕκει μ' ἀμέτροτους Γαλάταις,
σηκόνει ἄπ' τὸν τάφο του καὶ τοὺς ἐχθροὺς χτυπάει
καὶ φεύγουν, φεύγουν οἱ ἐχθροὶ μὲ φόβο καὶ λαχάρα
καὶ γιὰτ' αὐτόνο τὸ καλὸ, ποῦ γλύτωσε τὸν κόσμο
μὲ πανηγύρια καὶ χοροὺς σὰν ἅγιο τὸν τιμῆσαν.

ΕΠΩΔΟΣ Β΄

Ἄπ' τὸνα μέρος τὸ σπαθὶ τὰ γράμματα ἀπὸ τᾶλλο,
ποῦ ἀγαποῦσαν τὴ γενεὰ τοῦ Αἰακοῦ ἐκείνου
τρανὴ γενεὰ ἀμαρτωλῶν τοὺς βάλαν ἕς τὰ κεφάλια
στεφάνια τῆς παληκαριᾶς καὶ τς' ἀρχοντιᾶς στολίδια
Ἦτανε κ' ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ὁ Ἄδμητος ὁ γαῦρος,
ποῦ γλύτωσε τὸν ξακουστὸν Θεμιστοκλῆ, ποῦ πῆγε
ἕς πόδια του γονατιστός, ἂν κι' ἦτανε κι' ἐχθρός του.
Ἦτανε κι' ὁ Ἀλέξανδρος τὸ μέγα παληκάρι
ποῦ σὰν ἐγείνη βασιλεῆς βαρεὰ ἀρματωμένος
μὲ ἀφοβὴ παληκαριὰ περνάει ἕς τὴν Ἰταλία.

ΣΤΡΟΦΗ Γ΄

Μὰ ἕκεινος ποῦ μεγάλωσε τῆς Ἡπειροῦ τὴ δόξα
ὁ Πύρρος, ὁ ἀκούραστος ἕς τὸ πόλεμο, γεννήθη
ὅπου κι' ἂν πῆγε μὲ στρατὸ καλότυχος ἐστάθη,
καὶ πῆρε χώραις καὶ χωριὰ ἕς τὴν πλούσια Θεσσαλία
καὶ πολιτεῖαις ἕς τὴν ψηλὴ πατάει Μακεδονία
μὲ τὸ σπαθὶ του πάτησε καὶ μεσ' ἕς τὴν Σικελία,
πῶχει τὰ τόσα πρόβατα καὶ τὰ πολλὰ γελᾶδια
νίκησε καὶ τοὺς Ἴτολοὺς ποῦ ἦταν παληκαράδες.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Γ΄

Μὰ ἦρθαν καὶ ἕς τὴν Ἡπειρο δυστυχισμένα χρόνια
κι' ἀρπάξανε τὴ δόξα της καὶ τὰ πολλὰ γαθὰ της!
πλακόνει γείτονας ἐχθρός, τὸ αἷμά του νὰ πάρη,
καὶ χύνει τόσα αἵματα τὴ δίψα του νὰ σβύση
καὶ κάψαν χώραις καὶ χωριὰ μὲ ἀπονιὰ μεγάλη
καὶ πολιτεῖαις χάλασαν καὶ ρήμαξαν τὸν τόπο
καὶ τέτοιον χαλασμὸ τρανὸ ἐκάμαν ἕς τὴν Ἑλλάδα.

ΕΠΩΔΟΣ Γ΄

Μὰ οὐλ' αὐτὰ τὰ βιάσανα τὰ ξέχασε ὁ κόσμος,
ὄντας ἕς τὴν Πόλι χριστιανοὶ καθῆσαν βασιλιάδες
καὶ βοήθησαν τὴν Ἡπειρο καὶ ἕλευθριά τῆς δῶσαν
αὐτοὶ ἕς τὴν Πόλι μένοντας μεγάλοι βασιλιάδες
τῆς στέλναν ἄρχοντας καλοὺς, ποῦ λέγαν Δεσποτάδες
τὸ λόγο ἄκουε τ' Θεοῦ ἢ Ἡπειρο καὶ ἕς οὐλα
ἐπερπατοῦσε πάντοτε ἕς τὰ λόγια τοῦ Βαγγέλιου.

ΣΤΡΟΦΗ Δ΄

Κ' ἔτο' ἢ Ἑλλάδα πέρασε τὰ ἤσυχά της χρόνια,
ὡς ποῦθε φοβερός ἐχθρός καὶ τὴν κατασπλαβόνει
καὶ φεύγ' ἢ φώτισ' ἀπὸ ἴδω καὶ πάει κατὰ τὴ Δύσι
κι' ἀκούγονται παντοῦ σπλαβιαῖς κλάψαις καὶ μυρολόγια!
ὡς ποῦ ἢ καλὴ παληκαριὰ τῶν ξακουστῶν παιδιῶν της
μὲ πόλεμο ἄλευθέρωσαν ἕνα μικρὸ κομματί.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Δ΄

Ὁ ἥλιος βγαίνει πλὴν χρυσός ἔς τοῦ Ὑμηττοῦ ταῖς ἀκραις!
κ' ἐσκόρπασε φωτεινὴ χαρὰ ἔς τῆς Ἀθηνᾶς τὴν πόλι,
καὶ τῶν πατέρων ἢ ψυχὰς ἀπὸ τοὺς τάφους βγῆκαν
κ' ἔτρεξαν μ' ἀγραπτὴ χαρὰ ἔς τὴ χώρα τῆς Ἀθήνας
κ' ἐδώσανε ἔς τ' ἀγγόνια τοὺς μιὰ ὄρεξι μεγάλη
καὶ τάξι ἐστερέωσαν καὶ τὴ δικαιοσύνη.

ΕΠΩΔΟΣ Δ΄

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ποῦβλεπε τῆς ἄλευθριᾶς τὴ λάμπη
ἢ βασιλεία ἔδωκε καλοτυχιὰ μεγάλη
κ' ἐκάλεσε τὴ φώτιση γιὰ νὰ ξανάρθη πάλι
χαρούμενη ἔς τὸν ποθητὸ καὶ τὸ γλυκὸ της τόπο.
Σὰ θυγατέρα π' ἀγαπάει τὴ ἀκριβῆ της μάνα
κι' ἢ Ἡπειρο δὲν ἔπαψε νὰ τὴν καλοστολίξῃ
καὶ μὲ παλάτια βασιλεῶ καὶ Φώτισης παλάτια.

ΣΤΡΟΦΗ Ε΄

Ἄνθοβολάει ἢ Ἡπειρο ἔς τὴ δόξα τῶν παιδιῶν της,
ποῦ τόσα ἔκαναν καλὰ ἔς τῆς Ἀθηνᾶς τὴν πόλι
ποῦ τῶνομά της ξακουστὸ ἔς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου,
ἕνας ἐδῶ, ἄλλος ἐκεῖ ἔς τὴν Ἡπειρο ἄγεννήθη
μὰ καὶ πολλοὶ ἔς τὸ Μέτσοβο, τὴν ἀψηλὴ τὴ χώρα,
ποῦναι ἔς τῆς Πίνδου ταῖς γλυκαῖς καὶ λαμπεραῖς ραχούλαις
καὶ λάμπει ἢ καλοσύνη τοὺς σὰν ποῦλια μεσ' ἔς τὰστέρια.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Ε΄

Ἡ Πίνδο μάνα τῶν χιονιῶν καὶ μιὰ ἄμορφη ραχούλια
ἀντικρουστὰ σηκόνουνε ἔς τὸν οὐρανὸ κεφάλι
καὶ στέκονται περήφαναις καὶ ἄμορφοστολισμέναις
γιατ' ἔχουν ἔλατα ψηλὰ καὶ φουντωμένα δέντρα,
ἀπὸ τὴ ρίζα τοῦ βουνοῦ ὡς ταῖς κορφαῖς ἐπάνω
καὶ πρασινίζουν τὰ κλαρὰ χειμῶνα καλοκαῖρι
κι' ἀντίκρ' ἀντίκρου στέκοντας τὸ Μέτσοβ' ἀγκαλιάζουν.

ΕΠΩΔΟΣ Ε΄

Τὸ Μέτσοβ' ἀπ' τὴ μιὰ μεριά ὁ ἥλιος τὸ φωτίζει,
ἀπ' ἄλλ' ὁ ἴσκιος τὸ φιλεῖ καὶ τὴ δροσιά του δίνει,
φυτρώνουν δέντρα περισσά, κι' ἀπ' τὸ βουνὸ κυλᾶνε
τὰ κρυσταλένια τὰ νερὰ χειμῶνα καλοκαῖρι
καὶ φκειάνουνε ἀνὰ μεσῆς τῷμορφο τὸ ποτάμι,
πῶχει τ' ἀμπέλια τὰ πολλὰ ἔς τοὺς δροσεροὺς του ὄχτους
καὶ χύνεται γοργὸ γοργὸ ἔς τῆς Πρέβεζας τὸν κόρφο,
αὐτοῦ καὶ ὁ ἀθάνατος γεννήθηκε Ἄβέρωφ.

ΣΤΡΟΦΗ 5'

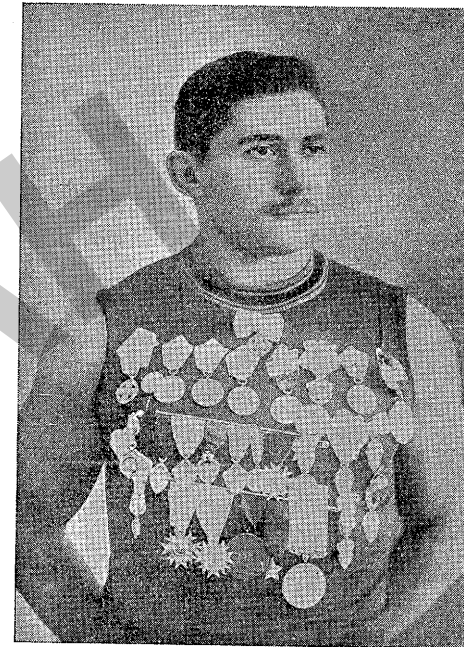
Ναί ὁ Ἀβέρωφ, ποῦκανε τόσα καλά μεγάλα,
ὅσα μέσα ἔς τοὺς Ἕλληνας δὲν ἔκανε κανένας.
Μὲ τὴν μεγάλη του καρδιά κι' ἀρχοντική ψυχὴ του.
Γιὰ τέχναις ἰκεῖνος ἔχτισε παλάτια μαρμαρένια
παλάτια νὰ μαθαίνουνε τὸν πόλεμο πῶς κάνουν,
παλάτια γιὰ τὰ γράμματα, παλάτια γιὰ στολίδι
κι' ἄλλα ποῦνε ἀμέτρητα κ' ἡ γλῶσσα δὲν τὰ πέρνει.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ 5'

Τόρ' ἀναψε τραγοῦδί μου καὶ βρόντησε βιοί μου
γιὰ ἓνα ποῦ μᾶς ἔκανε, ἓνα καλὸ μεγάλο,
ποῦ σὰν Ἡρώδης ἀρχοντας στολίζει τὴν Ἀθήνα,
καὶ ἰκεῖ ἔς τὴν Ἄγρα ἔχτισε τὸ μαρμαρένιο ἀλώνι
γιὰ νὰ παλαίψῃ ἡ λεβεντιά, νὰ ἴδουν ποῖος θὰ νικήσῃ,
καὶ ποῖος θὰ βάλῃ λεβεντιάς στεφάνι ἔς τὸ κεφάλι
μέσα σὲ τόση ξενουριά καὶ τόση Ρωμηοσύνη.

ΕΠΩΔΟΣ 5'

Ἄχ! γέλα Ἡπειρο γλυκὰ γιὰ τὴν τρανὴ σου δόξα!
ἄχ! τόρα κύττα ξάνοιχτα μὲ δίκαια περηφάνεια!
Πάρε Ἀθήνα ξακουστὴ πάρε χρυσὰ στεφάνια
καὶ βάλ' τα ἔς τοῦ Γεώργιου Ἀβέρωφ τὸ κεφάλι
π' ἀπόκτησε γιὰ τὸ καλὸ τὴν ἄλυωτη τὴ δόξα!
ὅσα ἡ καρδιά του ἰπιθυμεῖ κ' ἡ γλῶσσά τ' δὲν τὸ λέγει.
δῶσ' τα Θεέ μου, δῶσ' τού τα μὲ χέρι Κωνσταντίνου.

ΜΙΧΑΗΛ ΔΟΡΙΖΑΣ

Ἕλληνα πρωταθλητὴς, καταρτίσας τὸ παγκόσμιον
ρεκόρ τοῦ ἀκοντίου.

Τὸ πνεῦμα ἐλκύει πρὸς ἡμᾶς τὰς συμπαθείας, ἡ δορὴ κοίσις τὴν ἐκτίμησιν,
ἡ καρδιά τὴν ἀγάπην.

Ἀφήσατε τὴν ἴβρον νὰ πέσῃ, ἡ θέσις της εἶναι χαμαί.

ΤΟ ΡΟΛΟΪ

Βαρεία κοιτάται επάνω στο κρεββάτι· ἐρείπιον τῆς ζωῆς· τὸ μισο-
οβυσμένο βλέμμα της, τὸ μόνο ποὺ δίνει ἀκόμα κομμάτι ζωὴ στὸ
ὠχρὸ πρόσωπό της, σαβανωμένο μὲ τὸ χρῶμα τοῦ χάρου, τὸ
στρέφει σὲ κάθε στιγμή στὸ ἀντίκρου τῆς ρολοῦ. Πλησιάζουν μεσά-
νυκτα· ἔξω στὸ δρόμο καὶ στὰ γειτονικά σπίτια, κινήσεις καὶ θόρυ-
βος. Ἀντηχοῦνε ἀκόμη στὸ δρόμο μὲ βραχριασμένη φωνὴ τὰ κά-
λανδα τῆς πρωτοχρονιάς. Κάπου, κάπου ἀκούεται ἀκόμη τὸ
νταούλι καὶ ἄσματα. Στὸ πλαιῖο τὸ σπῆτι εὐθυμος ὄμιλος τραγου-
δεῖ, τὸ πιάνο τοὺς συνοδεύει, γέλοια καὶ χαρές, σκιρτᾷ ἡ ζωὴ καὶ
νιάτα τρελλὰ σκορποῦνε γύρω τους τὴν εὐθυμία καὶ τὴν χαρὰ.
Μόνο στὸ ἔρημο τὸ σπῆτι τῆς Νίνας ἡ θλίψη βασιλεύει. Κοίταται
βαρεία στὸ κρεββάτι ἡ ἔρημη· στὸ πλάϊ της ἡ μάνα της δυστυχι-
σμένη μάνα, ἀκουμβησμένη επάνω στὸ κρεββάτι τῆς κόρης της
βασιτᾷ τὸ πτωχωμένο χέρι της καὶ οἱ δυὸ τους βυθισμένες σὲ μαύρη
σκέπη νουὴθουνε τὴν πικρὴ εἰρωνεία τοῦ κόσμου, ποὺ ἔξω ἀπὸ τὸ
σπῆτι τους γιορτάζει τὴν χαρὰ τῆς ζωῆς, τῆς ζωῆς ποὺ μέσα
ἀπ' τὸ σπῆτι τους φεύγει ἀλύπητα. Ἡ μάνα εἶνε βυθισμένη μέσα
στὴν μαύρη ἀπελπισία, ποὺ παραφούσκωσεν ὁ πόνος καὶ ἀποτέ-
λειωσε τὸ μαῦρο σημάδι, ποὺ εἶδε πρὸ ὀλίγου. Σὲ μιὰ στιγμή ποὺ
ἡ κόρη ἀποκοιμήθηκε, ἡ μάνα κουρασμένη στάθηκε λίγο στὸ πα-
ράθυρο. Κι' ἐκεῖ ποὺ ἡ μαγικὴ ἡ ἐλπίδα ἔρριχνε μιὰ χρυσῆ ἀκτί-
να στὴν πένθιμη ψυχὴ της, μιὰ κουκουβάγια πέταξε μπροστά της,
κτύπησε τὸ παράθυρο καὶ ἔφυγε. Ἦτανε τὸ σημάδι ὀλοφάνερο.
Ἐὸ θάνατος τὴν καταδίκασε τὴν Νίναν της, κι' ἡ κουκουβάγια
ἔφερε στὰ μαῦρα τὰ φτερά της τὴν ἄπονη ἀπόφαση. Ἦνεν πνίξανε
τὰ δάκρυα, καὶ μὲ μεγάλη δύναμη, ποὺ μόνο ἡ μάνα ἔχει ἐβά-
σταξε τὴν ἄμοιρη καρδιά της καὶ σιγὰ σιγὰ πλησίασε στὴν ἄρρωστη.

Ἐκεῖνη τὴν ὥρα ὁ βῆχας τὴν εἶχεν ἀφήσει κομμάτι καὶ τὸ κουρα-
σμένο σῶμά της τὸ πῆρε ὁ ὕπνος. Ἡ μάνα τὴν κύτταζε μὲ τὴν
ματιὰ ποὺ ἐδειχνεν ὄλην τὴν ἀγάπη τῆς μάνας, μὰ καὶ τὸν πόνο
ποὺ ἔτρωγε τὰ σωθικά γιὰ τὴν μονάκριβη τὴν κόρη της, τὴν ἄρ-
ρωστη. Μέσα στὸν ὕπνο της, τὰ πονεμένα χεῖλη της γελάσανε καὶ
σὰν νὰ ἦτανε ξυπνὴ ἔφερε τὸ χέρι της στὰ χεῖλη της. Μέσα ἀπ' τὰ
δάκτυλα ποὺ τὰ εἶχε κάμει ἡ ἄρρώστεια σὰν καλάμια μὲ μιὰ πα-
ράδοξη ἀντίθεσιν ἔλαμπεν ἕνα δακτυλίδι μονόπετρο. Κι' ἡ ἄρρω-
στη μέσα στὸν ὕπνο της βλέπωντας ὄνειρο γλυκὸ, ἔφερε τὸ δακτυ-
λίδι στὸ στόμα της σὰν βάλαμο νὰ ἡσυχάσῃ τὴν φλόγα ποὺ ἔβγαί-
νεν ἀπὸ τὸ στήθος της τὸ πονεμένο, ποὺ τὸ εἶχε ὀρημάξει ὁ βῆ-
χας καὶ ὁ πυρετός. Κι' ἡ μάνα ἡ δύστυχη βλέπωντας αὐτὴν τὴν
κίνησι, τὴν πῆραν τὰ δάκρυα. Γιατὶ αὐτὸ τὸ κίνημα τῆς κόρης της
τῆς ἔφερε στὸν νοῦ της ὅλα τὰ περασμένα, τὴν εὐθυμὴ ζωὴ καὶ
τὴ χαρὰ τῆς κόρης της, τὰ ὄμορφα ὄνειρα ποὺ στολίσανε τὴν
ἀθάνα τῆς ζωῆ σὰν λούλουδα ἐρήμιαρα ποὺ τὰ μάρανε τῆς κακῆς
μοίρας ἡ φειδιασμένη πάχη. Καὶ ἦτανε πεντάμορφη, ἡ ἄμοιρη ἡ
Νίνα, μονάκριβο κορίτσι τῆς χήρας τῆς μάνας της. Ὅταν γεννή-
θηκεν ὅλα γελοῦσαν γύρω της. Ὁ πατέρας της εἶχε τὸ δικό του
μεγάλος ἔμπορος ἀντίκρου στὴν Πόλι, σωστός νοικοκύρης, κύτταζε
τὸ σπῆτι του, τὴν γυναικούλα του, κι' ὅταν γεννήθηκεν ἡ κόρη
του, εὐτυχισμένος ἀπάνω ἀπὸ τὴν κούνια της περνοῦσεν ὄρες ὀλό-
κληρες· καὶ μέσα στὸ βαρὺ χειμῶνα, ὅταν τὸ χιόνι ἔξω ἔπεφτε
ἄφθονο, μέσα στὴν γλυκειὰ ζεστασιά ὁ πατέρας τῆς Νίνας καὶ ἡ
μάνα της περνοῦσαν γλυκὰ τὸν καιρὸ τους μὲ τὸ γλυκὸ μευδιάμα
της, μὲ τὰ χρυσὰ λογάρια της, ποὺ ἀνοίγαν τὴν καρδιά τους.
Ἀξέχαστα χρόνια, εὐτυχισμένα, ποὺ κάθοντε τὸν παράδεισον ἑνὸς
καλοῦ ἀνδρογόνου τιμημένου. Καὶ ὅταν ἡ Νίνα μεγάλωσε, ὅταν
γένηκε κοπέλλα, μὲ τὸ ἀψηλὸ ἀνάστημά της, τὰ ὠραῖά της μάτια,
τὰ μακροῦτά της μαλλιά, κοπέλλα σωστή, πεντάμορφη, μὲ τὴν γλυ-
κειὰ της φωνὴ συνάρπαζε τὴν καρδιά καὶ τὴν ψυχὴ μὲ τὸ γλυκὸ
της τραγοῦδι. Καὶ συχνὰ ὁ γέρω πατέρας της, κάνοντας πὼς δια-

βάζει εφημερίδα, έκρουβε τὰ δάκρυα τῆς χαρᾶς, πὸν γεμίζανε τὰ μάτια του, ὅταν ἐπάνω σ' ἓνα γλυκὸ τόνο ἢ πεντάμορφη ἢ κόρη του τραγουδοῦσε μὲ ἓνα ἀληθινὸ αἶσθημα τὰ τραγούδια τοῦ γέρον καπετάνιου, ἢ τοῦ ξενητεμένου γιὰ τὴν πατρίδα του, παρμένα ἀπὸ μιὰ ξένη ἀνθολογία τῆς δημοτικῆς μας μουσικῆς, πὸν ἡμεῖς οἱ Ρωμηοὶ οὔτε ξέρομε πᾶν ἂν ὑπάρχη. Ἦτανε ἄλλες ἐκεῖνες οἱ πρωτοχρονιές, στὸ κόψιμο τῆς πῆτας, πὸν ὅταν κόβουνταν καὶ τὸ κομμάτι γιὰ τὰ ὄρφανά, ἢ Νίνα μὲ σταυρωμένα χέρια πρόβαλε μέσα στὴν μέση πεντάμορφη καὶ μ' ἓνα τόνο φωνῆς γεμάτο ἀπὸ παράπονο ἀληθινὸ ἀπήγγειλε τὸ ὄρφανὸ τοῦ Παράσχου. Καὶ μέσα σ' ἐκείνη τὴν ἀθάνατη περιγραφή τῆς ὀρφάνιας λιγώνανε οἱ καρδιές· καὶ μὲ αὐτοθυσία ἐσπᾶναν τὸν κουμπαρᾶ τῆς Νίνας γιὰ νὰ σταλῆ ὅ,τι εἶχε μαζεύσει ὀλόκληρο τὸ χρόνο στὸν προεστὸ τῆς ἐκκλησιᾶς νὰ τὰ μοιράσῃ στὰ φτωχὰ τὰ ὄρφανά. Κι' ὅταν μετὰ τὸ κόψιμο τῆς πῆτας, μπαμπᾶς καὶ μάννα καὶ ἡ κόρη, ἀφοῦ φιλοῦντανε γλυκὰ, πηγαίνανε στὶς κάμαρές των γιὰ νὰ κοιμηθοῦν, γλυκὸς ὁ ὕπνος τοὺς κερνοῦσε ὄνειρα γλυκὰ. Ἐδύχισμένα χρόνια. Μὰ ὅπως ὅλα ἐδῶ στὸν κόσμον τὸν μάταιο ἀλλάζουν γιὰ νὰ φανῆ πὸς ὅλα εἶναι πρόσκαιρα, ἀλλάξανε καὶ οἱ τύχες τοῦ πατέρα τῆς Νίνας. Μιὰ μεγάλη ἐμπορικὴ κρίσις κατέστρεψε τὴ δουλειὰ του καὶ σὰν τίμιος ἄνθρωπος, ἀφοῦ πλήρωσεν ὅλους τοὺς δανειστάς του, ἔμεινε στὸ δρόμο χωρὶς πεντάρα. Φιλότιμος κι' ἐργατικὸς δὲν ἀπελπίστηκε, πολέμησε νὰ κἀνῃ τὸν μεσίτη γιὰ νὰ βγάλῃ τὸ ψωμί του, μὰ οἱ μεγάλοι καὶ τρανοὶ τῆς πιάτσας τοῦ κλείνανε τὴν πόρτα, ὅπως συνήθως γίνεται γιὰ κείνους πὸν θέλουν νὰ δουλέψουν τίμια. Ἡ λύπη καὶ ἡ ἀπογοήτευσις, δυὸ κακοὶ σύντροφοι γιὰ τὸν δυστυχημένο, τοῦ σκάσανε τὸν λάκκο του καὶ σὲ λίγο ὁ πονεμένος πατέρας πέθανε. Μάννα καὶ κόρη μείνανε πεντόρφανεσ, ἔρημες καὶ ξένες. Ὁ πατέρας ἀπὸ τῆς οἰκονομίας του τὸ μόνο πὸν τοῦ εἶχε μείνει ἦτανε ἓνα σπῆτι, πὸν καθοῦντανε. Γιὰ νὰ ζήσουνε ἀναγκαστήκανε νὰ νοικιάζονε κάμαρες. Γιὰ νὰ βγάλουνε τὸ ψωμί τους. Μέσα στοὺς νοικατόρους ἦτανε κι' ἓνα παλληκάρι πὸν ἦλθεν ἀπ'

τὴν ἐπαρχία ὑπάλληλος σὲ μιὰ Τράπεζα. Παιδὶ καλῆς φαρμίλιας, ἥσυχος, πὸν δὲν τὸν ἄρεσαν τὰ χαρτιὰ καὶ αἱ διασκεδάσεις, ὅπως τῆς νειώθουμεν ἡμεῖς ἐδῶ στὴν Πρωτεύουσα, εὔρισκε μεγάλη εὐχαρίστησι νὰ περνᾷ τῆς βραδιῆς του μὲ τῆς δύο ἔρημες γυναῖκες. Ὅπως κι' ἡ Νίνα ἀγαποῦσε τὴν ἀνάγνωσι, ἔπερνε περιοδικὰ, ἐφημερίδες καὶ τὸ βράδυ στὴν τραπεζαρία, διαβάζανε καὶ συζητούσανε χωρὶς καμμιὰ κακὴ ἰδέα, ψυχῆς ἀδελφωμένες μὲ ἴδια αἰσθήματα, μὲ πόθους καὶ μὲ ὄνειρα. Περονόσανε γλυκειῆς βραδιῆς ἀγαπημένης συντροφιάς καὶ μέσα σ' αὐτὸν τὸν ὄμορφο ἠθικὸν κόσμον ἐκεῖνος ξεχνοῦσε τῆς ξενητεῖας τὴν πίκρα, ἐκεῖνη τῆς ὀρφάνιας τὸν πόνο. Καὶ οὐγὰ, οὐγὰ, (ποῦς μπορεῖ τῆς φύσεως νὰ μεταβάλῃ τοὺς νόμους) ἢ γλυκεῖα ἐκείνη φιλία μετεβλήθηκε σὲ ἀγάπη, εἰλικρινῆ καὶ τίμια πὸν ῥίζωσε καὶ στῶν δυοινῶ τὰ στήθια, βλάστησε καὶ μεγάλωσε καὶ μὲ τὰ ὄμορφα φύλλα τῆς σκέπασεν ὀλόκληρη τὴν ζωὴ τους. Ἐκεῖνος ζοῦσε γιὰ κείνην κι' ἐκείνη γιὰ κείνον. Ἀμα τὸ παλληκάρι εἶδε πὸς τὰ αἰσθηματὰ του γιὰ τὴν Νίναν ἀλλάξανε, νόμισε πὸς δὲν ἦτανε τίμιος νὰ κρύβῃ τὸ αἶσθημά του. Μιὰ γλυκεῖα βραδιὰ καθοῦντανε στὴν τραπεζαρία καὶ διαβάζανε ἓνα ὄμορφο διηγηματάκι. Μὲ φωνὴ συγκινημένη ἡ Νίνα διάβαζε μεγαλοφώνως τὸ διήγημα πὸν ἐπάνω κάτω ἦτανεν ἡ ζωὴ τῆς. Ὅταν ἔφθασε στὴν ἐξομολόγησι τοῦ ἔρωτος τοῦ νέου πρὸς τὴν νέαν, ἢ φωνὴ τῆς γένηκε πῶς τρεμουλλιαστὴ καὶ σὰν ἓνας κόμπος στάθηκε στὸ λαιμὸ τῆς, ὅταν πρόφερε τὴν λέξιν «σ'ἀγαπῶ». Νόμισε πὸς προδόθηκε, δὲν τόλμησε νὰ προχωρήσῃ. Τὸ παλληκάρι δὲν μπόρεσε νὰ βασταχτῆ. «Κι' ἐγὼ σ' ἀγαπῶ Νίνα, τῆς λέγει. Θέλεις νὰ γίνῃς γυναῖκά μου;» Ἡ Νίνα κατακοκκίνισε, τὰ χεῖλια τῆς τρέμανε, τὰ μάτια τῆς δακρῦσανε κι' ἔτοι μὲ τὰ ὄμορφα μάτια τῆς γεμάτου ἀπὸ δάκρυα, πὸν μοιάζανε κάτω ἀπὸ τὸ φῶς σὰν μπριλιάντια, γύρισε καὶ τὸν εἶδε καὶ χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ κατ' εὐθεῖαν, ντροπαλὰ τοῦ λέγει, «ἂν τὸ θέλῃς κι' ἡ μητέρα». Τὸ παλληκάρι σὴν σάπασε, τραβήχθηκε στὴν κάμαρά του καὶ τὴν ἄλλη μέρα, πρὶν ἢ Νίνα καταβῆ ἀκόμη, ὁ Γεῶργος εἶχε πάρει τὴν συγκατάθεσιν τῆς μητέ-

ρας της. Ήτανε παραμονή τῆς πρωτοχρονιάς. Ὁ Γεῶργος πέρασε τὴν βραδιά του μὲ τὴν ἀρραβωνιαστικιά του, καὶ τὰ μεσάνυχτα ὅταν καθόσανε γιὰ νὰ κόψουνε τὴν πῆτα, ὁ Γεῶργος πέρασε στὸ χέρι τῆς Νίνας ἕνα δακτυλίδι μονόπετρο, ποὺ τοῦ εἶχε χαρίσει ἡ μάνα του μὲ τὴν εὐχή της, ὅταν ἔφευγεν ἀπὸ κονιά της. «Τοῦ χρόνου τέτοιο καιρὸ θὰ ἤμαστε παντρεμμένοι Νίνα μου», τῆς εἶπε καὶ γιὰ πρώτη φορὰ τὴν φίλησε μπροστὰ στὴν μάνα της. Ὁ Γεῶργος ἦτανε παλληκάρι προκομμένο καὶ φιλόπονο, οἱ διενδυνταὶ τῆς Τραπεζῆς τὸν ἐκτιμοῦσανε παρὰ πολὺ, καὶ ὅταν ἡ Τράπεζα ἀπεφάσισε νὰ ἀνοίξη ὑποκατάστημα στὰ Ἴαδανα, αὐτὸν ἐκλέξαμε γιὰ διενδυντή. Ὁ Γεῶργος δὲν μοροῦσε ν' ἀρνηθῆ, οὔτε νὰ καταστρέψῃ τὸ μέλλον του, τὸ ἐναντιο, τώρα ποῦ ἔκανε οἰκογένεια, ἔπρεπε νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν προαγωγή, ἔπρεπε νὰ πάῃ στὰ Ἴαδανα. Ήτανε πικρὸς ἢ μέρες τοῦ ἀποχωρισμοῦ. Ὅσον κι' ἂν ὁ Γεῶργος τὴν ἐνεθάρρυνε, ἡ Νίνα εἶχε ἕνα κακὸ προαίσθημα. Δὲν ἔλεγε τίποτα στὸ Γεῶργο, μὰ εἶχε μαύρη τὴν καρδιά. Πόσες φορὲς τῆς ἤλθε στὸ νοῦ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ νὰ φύγῃ, μὰ ὁ Γεῶργος ἦτανε τόσο ἐνθουσιασμένος, τῆς μιλοῦσε γιὰ τὸ μέλλον τους, ποὺ ὅσο ἦτανε μπροστὰ δὲν τολμοῦσε νὰ πῆ τὴν ἰδέα της. Μονάχα τὴν νύκτα στὸ κρεββάτι της τὴν πιάνανε οἱ μαῦρες σκέψεις καὶ τὰ κλάματα. Ὁ Γεῶργος ἔφυγε καὶ ἡ μόνη της παρηγοριά ἦτανε τὰ συχνὰ γράμματά του· δὲν περνοῦσε μέρα νὰ μὴ ἔχῃ γράμμα του καὶ καμμιά φορὰ, ὅταν καθυστεροῦσε τὸ ταχυδρομεῖο, δύο καὶ τρία μαζύ. Μὰ ξάφνου ἡ ἀλληλογραφία ἔπαυσε, πέρασε μὴ ἐβδομάδα καὶ ἡ Νίνα δὲν εἶχε λάβει κανένα γράμμα. Ήτανε σὰν τρελλή. Ἡ μάνα της δὲν ἤξερε τί νὰ κάνῃ. Ἀπεφάσισαν νὰ τηλεγραφήσουνε στὴν Τράπεζα. Καὶ ἤλθε μαύρη ἀπάντησι, φορική, ὁ Γεῶργος ἀσυνείθιστος στὸ κλῆμα, ἀρρώστησεν, ἔπαθε τυφοειδῆ πυρετὸ καὶ πρὶν ἀκόμη σηκώσῃ τὸ κεφάλι ἀπὸ τὸ βαρὺ κτύπο τῆς κακῆς εἰδησης ἤλθε ἡ μαύρη εἰδησι πὼς ὁ Γεῶργος πέθανε. Ὡσὰν τὴν ἀνθιμμένη ἀμυγδαλιά, ποὺ πίστεψε τὸν ψεύτικο ἥλιο τοῦ Φλεβάρη καὶ κἀκεν ὕστερα μὲ τὴ χιονιά, ἔτσι κι' ἡ Νίνα ποὺ πίστεψε στὴν εὐ-

τυχία, κἀκεν ἀπὸ τὴν βαροχειμωνιά τῆς δυστυχίας, ποὺ τὴν πλάκωσε. Ἀμίλητη, ἄφωνη, ἔνοιωσε ἕνα μεγάλο κτύπημα μέσα της, ἕνα κἄτι νὰ σπάσῃ, καὶ λίγο, λίγο μαραίνονταν. Ἐνας μικρὸς στὴν ἀρχὴ βήχας, μὴ ἀτονία τὴν κατέλαβε, καὶ σὲ λίγο ὁ γιατρὸς ἔκανε τὴν διάγνωσι τῆς φοβερᾶς ἀσθένειας. Ήτανε ζήτημα καιροῦ ἢ ζωῆ της. Ἀπὸ τὸν Νοέμβρι ἔπεσε στὸ κρεββάτι καὶ ἡ δόλια ἡ μάνα της ἔβλεπε νὰ σβύνη ἢ φλόγα τῆς ζωῆς οἰγά. Ἡ Νίνα χειροτέρευσε. Ἀγνώριστη ἀπάνω στὸ κρεββάτι, ἦτανε σκιὰ ζωῆς. Εἶναι παραμονή τῆς πρωτοχρονιάς, πλησιάζουν τὰ μεσάνυχτα, ἡ Νίνα ξύπνησε. Τῆς φάνηκε πὼς ἦταν ελαφρότερα, ἀνέπνεεν ἐλεύθερα. Γύρισε τὸ κεφάλι της πρὸς τὴν μητέρα της καὶ σὰν νὰ ἦτανε ἡ πρωτινὴ ἢ Νίνα μ' ἕνα χαμόγελο τῆς λέγει. Θυμᾶσαι πέρσιου τέτοιο καιροῦ; ἤμαστε στὸ τραπέζι, ὁ Γεῶργος μοῦδωσε τὸ δακτυλίδι καὶ μοῦπε «τοῦ χρόνον τέτοιο καιρὸ, Νίνα, θάμαστε παντρεμένοι». Κι' ἕνα δάκρυο κύλισε ἀπὸ τὰ κουρασμένα μάτια της. Κεῖνη τὴν ὄραν τὸ ρολοῖ ἄρχισε νὰ κτυπᾷ μεσάνυχτα. Ἡ Νίνα γύρισε μὴ τὰ μάτια της στὸ ρολοῖ, κτύπησε τὴν μητέρα της, ἔφερε τὸ δακτυλίδι στὸ στόμα της καὶ μ' ἕνα φιλή ξεψύχησε. Ὅταν τὸ ρολοῖ κτυποῦσε τὸν τελευταῖον τὸν κτύπο του, ἕνας χρόνος εἶχε βουτηχτῆ μέσα στὴν ἄβυσσος, μὴ ψυχὴ πέταξε στὸ ἄγνωστο. Ποιὸς ἔξερε τοῦ κόσμου τὸ μυστήριο. . . .

I. A. ΦΙΛΙΚΟΣ

Τρία πολὺ καὶ τρία ὀλίγον εἶναι ὀλέθρια εἰς τὸν ἄνθρωπον: Ὁμιλεῖν πολὺ καὶ γνωσκειν ὀλίγον· δαπανᾷν πολὺ καὶ ἔχειν ὀλίγον· μεγαλοφρονεῖν πολὺ καὶ ἀξιζειν ὀλίγον. (Ἀραβικὴ παροιμία).

Ὁ φιλοσκόμμων ἕνα μόνον ἔχει φίλον, τὸν κωφόν.

Ἡ εὐγλωττία τῆς γραφίδος αἰχμαλωτίζει καὶ πειθεῖ, ἡ εὐγλωττία τῶν χειλέων καθυποτάσσει καὶ ὑποδουλοῖ.

Ὁ ἀκριτόμυθος διέρχεται τὴν ζωὴν του μεταμελούμενος.

Προτιμότερα ἡ ἐκτίμησις ἄλλων ἢ ἡ ἀγάπη ὀλίγων τῶν.

Σουλιώτις όπλοφορούσα.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΛΗΣΜΟΝΗΜΕΝΟΥΣ

ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ

Όταν τὰ τελευταία Ἀλβανικά ἀποσπάσματα ἀφῆνον τὰς Πάτρας ἐπανερχόμενα εἰς τὰς πατρίδας των, ἐφιλοτιμοῦντο οἱ φύσει ἀπλησταὶ μαθηταὶ τοῦ Ἀλῆ-πασά τὶς νὰ φέρῃ περισσότερα πλιόσινα εἰς τὸ μεμλεκέτι, καὶ ἐπομένως ἤρπαζον ἀδιακρίτως πᾶν ὅ,τι εἶχε καὶ τὴν ἐλαχίστην ἀξίαν· ἴδια ὅμως ἔσυρον αἱ τίγρεις αὐταὶ εἰς τὴν δουλείαν νεαρὰς παρθένους, δι' ὧν θὰ ἐστόλιζον τὰ χαρέμιά των, καὶ ἃς θὰ ἐπώλουν ἀντὶ μεγάλης πολλᾶκις τιμῆς εἰς τοὺς ὀλίγους εὐτυχῶς βέηδες, οἵτινες εἶχον μνηθῆ εἰς τὰ μυστήρια τῆς ἀδλῆς τοῦ Ἀλῆ.

Τότε καὶ ὁ Ἀδῆλ-ἀγάς ἤρπασε τὴν ἀτυχῆ Μαρίαν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῆς οἰκογενείας αὐτῆς, ἐξαπλώσας νεκρὸν τὸν ἀτυχέστατον πατέρα, ὅστις ἐτόλμησε ν' ἀντισταθῆ εἰς τὸν θηριώδη ἄρπαγα. Ἡ Μαρία ἦτο περίπου δεκαοκταεὶς τότε, ἔχουσα δύο ἀδελφοὺς μικροτέρους, οὓς μετὰ θρήνων συγκινούντων καὶ τὰς πέτρας ἀπαιρέτισε.

Τὸ ἀπόσπασμα τοῦ Ἀδῆλ-ἀγά διερχόμενον τὰ ὄρη τῆς Ἀκαρνανίας περιεπλάκη πρὸς τοὺς Ἐηρομερίτας, καὶ ἐκ τῆς ἐπταώρου συμπλοκῆς μόλις ἐξηλθε ζῶν, ἀλλὰ καὶ καταπληγμένος ὁ ἀρχηγός, πέντε ἐκ τῶν ἀνδρῶν του, μία μούλα φορτωμένη λάφυρα καὶ ἡ ἀτυχῆς Μαρία, περὶ τῆς ὁποίας ἔσχε τὴν πρόνοιαν ὁ ἀγάς νὰ δώσῃ τὰς ἀναγκαίαις συστάσεις εἰς τὸν πιστὸν του Χουσένην.

Ἡ Μαρία ἀπὸ τινος καφασωτοῦ παραθύρου εἶδε μέρος τῶν Ἰωαννίνων εἰς ἃ ὁ Ἀδῆλ ἔμεινεν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, καὶ ἐκεῖ ἤκουσε διὰ πρῶτην φοράν ἀπὸ τινος Χριστιανῆς δούλης ποία τύχη ἀνέμενεν αὐτὴν, ἀν' ὃ κύριός της τὴν ἔσυρεν εἰς τὴν Ἀρβανιτιάν. Ἀτυχῶς

ἢ μάλλον εὐτυχῶς δι' αὐτὴν αἱ κακουχίαι τοῦ δρόμου καὶ αἱ σκληραὶ συγκινήσεις προσέβαλον σπουδαίως τὴν υγείαν της, ἔνεκα τοῦ ὁποίου ὁ Ἀδῆλ-ἀγάς ἠναγκάσθη νὰ ἀναστείλῃ τὸ ταξιδίον του καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν φιλοξενίαν τοῦ ἐν Κονίτῃ ἐξαδέλφου του Λιάζ-βέη, εἰς ὃν καὶ κατὰ σύστασιν τοῦ ἱατροῦ ἀφήκε τὴν πάσχουσαν Μαρίαν σπεύδων νὰ μεταβῇ εἰς Φράσιαρην, διότι πολλὰ διεδίδοντο περὶ ἀτάκτων κινήματων ἀλβανικῶν τινων φυλῶν. Καθ' ὁδὸν παρά τὴν Γκλίναν ὁμόφυλοί του ἐξ ἐκείνων οἵτινες ὡς ἄλλοι κηφῆνες ἐνόουν νὰ ζῶσι διὰ τῆς δολίου ἀρπαγῆς τῶν βία ἀρπαγέντων ἐπιτίθενται κατὰ τῆς λαφυροφόρου μούλας· συνάπτεται τότε μάχη φονικωτάτη, καθ' ἣν ἔπεσεν ὁ Ἀδῆλ-ἀγάς καὶ τρεῖς τῶν ὁπαδῶν του, ἀρκετοὶ δὲ καὶ ἐκ τῶν ληστῶν, οἵτινες ἕμως κατώρθωσαν νὰ μεταφέρωσι τὸ πολύτιμον φορτίον τῆς μούλας ἀσφαλῶς εἰς τὸ περιβόητον χωρίον των. Καὶ οὕτως ἡ Μαρία ἔμεινεν ὀριστικῶς εἰς τὴν Κόνιτσαν. Παρήλθον ἔτη δέκα πέντε ἀπὸ τοῦ συμβάντος τούτου καὶ ἡ Μαρία ἔζη ὡς σκλάβα τοῦ Λιάζ-βέη ἀπολαύουσα τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ τιμιωτάτου καὶ ἀγαθωτάτου τούτου ἀνδρὸς καὶ τῆς συζύγου του ἣτις ἦτο καὶ αὐτὴ κόρη σκλάβας ἀπὸ τὸ Σούλι.

Εἰς τὸ νοτιοανατολικὸν μέρος τῆς Κονίτσης μεταξὺ ἀποτόμων ἐρυθροῦ χρώματος τεραστίων βράχων κείται ἡ ἱερὰ Μονὴ τοῦ Στομίου, ἡ τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου. Ἠγούμενος αὐτῆς κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἦτο ὁ ἐναρετώτατος καὶ εὐλαβέστατος Γαβριήλ· οὗτος συνεδέετο πρὸ πολλοῦ διὰ στενῆς φιλίας πρὸς τὸν Λιάζ-βέην, τοῦ ὁποίου τὴν σύζυγον πολλάκις ἐθεράπευσε διὰ παρακλήσεων μετὰ τῶν θαυματουργῶν ἀγίων λειψάνων τῆς Μονῆς, μετὰ τῶν ὁποίων ὁ Γαβριήλ περιήρχετο ὅλην τὴν Δυτικὴν Στερεὰν Ἑλλάδα καὶ μέρος τῆς δυτικῆς Πελοποννήσου. Εἰς μίαν τοιαύτην περιοδείαν του ἐγνώρισεν ἐκ συμπτώσεως ὁ ἅγιος οὗτος ἠγούμενος τοὺς ἀδελφοὺς τῆς Μαρίας, οἵτινες εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν ἐζήτηον σχετικῶς πληροφορίας περὶ τῆς ἀρπαγῆς ἀδελφῆς των ἀπὸ διαφόρους Ἠπειρώτας ἐργαζομένους ἢ ἐμπορευομένους εἰς τὰς Πάτρας καὶ τὰ πέριξ αὐτῆς μέρη. Ὅποια ὑπῆρξεν ἡ

χαρὰ τῶν ἀτυχῶν τούτων ἀδελφῶν ὅταν ἔμαθον ὅτι ἀγνή παρθένος ἢ ἀδελφὴ των ζῆ εἰς Κόνιτσαν βίον σχετικῶς ὑποφερτόν. Εἶχον οὗτοι ὡς μόνον κτηματικὴν περιουσίαν των πενήτηντα ἐλαιόδενδρα· ὅλα τὰ ἔταξαν εἰς τὸ Στομίον, ἂν ὁ ἠγούμενος κατώρθωνε νὰ φέρῃ εἰς αὐτοὺς τὴν ἀδελφήν των, ἣν ἐπὶ τόσα ἔτη ἔκλειον. Ὁ Γαβριήλ ὑπισχνεῖται μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Παρθένου.

Ἦτο Σάββατον τῆς Τυροφάγου ὅτε ὁ Γαβριήλ ἐπεσκέπτετο τὸν φίλον του Λιάζ-βέην. Οὗτος δὲ ἐπὶ ὠραίου τάπητος ἐκάθητο εἰς τὸν σοφᾶν τῆς πόρτας του καπνίζων κατὰ τὸ τότε σύστημα τῶν βέηδων τὸν ναργιλέν του.

— Καλὴ σπέρα βέη! χαιρετᾶ εὐπροσηγόρως ὁ ἠγούμενος.

— Καλῶς τον τὸν Γούμενον! ἀντιχαιρετᾶ ὁ βέης. Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦ βέη: πῶς περνᾶ: ὁ Γαβριήλ εὔρε τὸν καιρὸν νὰ τῷ παραστήσῃ ὅτι ὑποφέρει, διότι ἤρχισε νὰ γηράσκῃ καὶ δὲν εἶχε ποῖος νὰ τὸν περιποιῆται. Ὁ βέης τότε προτείνει εἰς αὐτὸν νὰ τὸν κάμῃ γαμβρόν του· νὰ τῷ δώσῃ τὴν Μαρίαν, ἣτις ἦτο σωστὴ καὶ τιμημένη οἰκοκυρά. Ὁ ἠγούμενος ἐπωφελεῖται τῆς περιστάσεως καὶ δίδει μετὰ τινος δισταγμοῦ τὸν λόγον του· ἡ Κυρὰ τοὺς ἐκέρασεν· εὐχθήσαν ὅλοι· καὶ... ἐγένεν ὁ ἀρραβῶν. Κατὰ μίαν ἀπὸ τὰς νύκτας τῆς δευτέρας ἐβδομάδος τῶν νηστειῶν ἠκούσθησαν ὄργανα (τύμπανα) καὶ ξουρνᾶς εἰς τὸ Βαρόσι (ἄνω Κόνιτσα)... ἐστεφανώνετο ὁ Ἠγούμενος. Ὁ Λιάζ-βέης ἔδιδε τὴν εὐχὴ καὶ πρᾶϊκα ὀγδοήντα ἄσπρα... Ἡ Μαρία τὴν δευτέραν ἀνάστασιν ἐχόρευεν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ χωρίου τῆς ἀνάμεσα ἀπὸ δυὸ λεβέντες... Ὁ Γαβριήλ ἔκλειεν....

Ν. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ
(ἐκ Κονίτσης)

“Ὅσο τέλειος καὶ ἂν εἶναι τις, ἔχει πάντοτε ἀνάγκη τῆς ἐπιεικείας τῶν ἄλλων.

“Ὅσο περισσότερον παραποιεῖσθε, τόσο ὀλιγότερον σᾶς οἰκτείρουσι.

ΚΟΝΙΑΚ ΜΕΤΑΞΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ἐφιστάται ἡ προσοχή τῆς ἀξιοτίμου πελατείας μας ἐπὶ τῶν κάτωδι:

«**ΤΟ ΓΝΗΣΙΟΝ ΚΟΝΙΑΚ**» τοῦ Ἐργοστασίου μας φέρει τὴν παλαιὰν καὶ γνωστὴν εἰς τοὺς καταναλωτὰς Ἐτικέτταν μας. Πρὸς δὲ περιλαίμιον ταινίαν μὲ τὴν σφραγίδα τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἔχουσιν οὕτω:

Ἄριθ. 25255

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

«Πιστοποιεῖ ὧδε, ὅτι Ἐργοστάσιον κατασκευῆς Κονιάκ ὑπὸ τὸν τίτλον ἰδιοκτησίας Σ. & Η. & Α. ΜΕΤΑΞΑ ὑπάρχει ἐν Ἑλλάδι μόνον **ΕΝ** ἰδρυμένον ἐν Πειραιῶν.

Ἐν Ἀθήναις, τῆ 14 Ἰουνίου 1904.

Ὁ Ὑπουργὸς Γ. Ν. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

Προσέτι κάθετον ταινίαν μὲ πιστοποίησιν καὶ σφραγίδα τοῦ ἐπισήμου χημικοῦ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου κ. Συγγροῦ ἔχουσιν οὕτω:

Ἄριθ. 6000

«Πιστοποιῶ τὴν γνησιότητα τοῦ Κονιάκ τοῦ ἐν Πειραιῶν Ἐργοστασίου Σ. & Η. & Α. ΜΕΤΑΞΑ κατόπιν ἐπισταμένης ἀκριβοῦς ἀναλύσεως. **Κ. ΣΥΓΓΡΟΣ**

Τ' ἀνωτέρω πρὸς πλήρη ἐξασφάλισιν τοῦ ἀξιοτίμου κοινου ἀπὸ τὰς παραποιήσεως καὶ πρὸς διάκρισιν παντὸς ἄλλου Κονιάκ, ὅπερ ἤθελε φέρει τὸ ὄνομα **ΜΕΤΑΞΑ**, καθόσον ταῦτα **ΔΕΝ** εἶναι τὰ γνήσια Κονιάκ τοῦ Ἐργοστασίου μας καὶ δέον οἱ κ. κ. καταναλωτὰι νὰ ζητοῦν ἐπὶ τῶν φιαλῶν ὅλας τὰς σημειωθείσας ἐγγυήσεις πρὸς ἀποφυγὴν **ΑΠΑΤΗΣ**.

Σ. & Η. & Α. ΜΕΤΑΞΑΣ

Γενικὸν Γραφεῖον δι' ὅλην τὴν Τουρκίαν ἐν Γαλατᾷ:

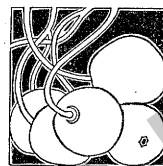
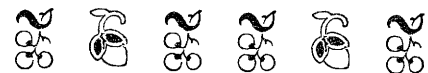
Γαλατᾷ-Χάν, ἀρ. 9, ὁδὸς Μουμχανῆ

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

Γενικὸς Πληρεξούσιος καὶ ἀντιπρόσωπος

ΣΗΜ.—Οἱ κ.κ. Πελάται μας δέον νὰ ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ Ἐργοστάσιόν μας οὐδεμίαν ἐμπορικὴν ἢ ἀλληγνήσκειν ἔχει μὲ κανέν ἕτερον Ἐργοστάσιον.

Οἱ Ἐργοστασιάρχαι Σ. & Η. & Α. ΜΕΤΑΞΑΣ

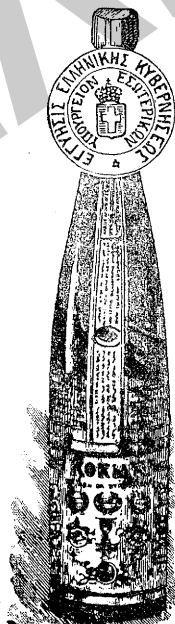
ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΣΠΕΡΙΔΑΣ

Αἱ ἐσπεριναὶ συναθροίσεις, οἱ χοροί, αἱ διασκεδάσεις τῶν ἑορτῶν ἀπαιτοῦν τὸ ⊕ ⊕ ⊕ ⊕ ⊕ ⊕

ΚΟΝΙΑΚ
ΤΟΥ ἘΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

ΜΕΤΑΞΑ

ΜΕΤΑΞΑ

Διότι δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ προσφέρωμεν οἰνοπνεύματα· ὀφείλομεν νὰ φροντίζωμεν ὅπως ἡ ἐκλεκτὴ ποιότης των καὶ τὸ **ΓΝΗΣΙΟΝ** τῆς κατασκευῆς των ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ὑγιεινῆς Ἐπομένως τὸ μόνον κατάλληλον δι' ἀναρρνούοντας, πάσχοντας ἐκ χλωρώσεως καὶ ἀναιμίας, διὰ τοὺς ἐξηντημένους γέροντας, οἵτινες ἀνακιῶσι νέας δυνάμεις διὰ τῆς προσλήψεως αὐτοῦ εἶνε **ΚΟΝΙΑΚ ΜΕΤΑΞΑ** Ἐσπερίδες, ἑορταὶ καὶ τέιον ἀνευ ⊕ ⊕ **ΚΟΝΙΑΚ ΜΕΤΑΞΑ** εἶνε αὐτόχορημα ἔλλειψις ἀβρότητας τοῦ οἰκοδεσπότη ἢ τῆς οἰκοδεσποίνης πρὸς τοὺς ξένους των. ⊕ ⊕ ⊕ ⊕ ⊕ ⊕

ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΤΗΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

(Ἀπηγγέλθη ἐν τῷ Ἑλλ. Φιλολ. Συλλόγῳ).

Κυρίαί και Κύριοι,

Οἱ ψάλται τῆς ἑλληνικῆς εὐμορφίης, οἱ ἐνθουσιώδεις ὑμνησται τῶν μειδικμάτων τῆς φύσεως, οἱ ἐμπνευσμένοι τοῦ κάλλους λάτραι και οἱ ἐρασται τῆς ἐρασιμότητος τῆς ζωῆς δὲν ἐντρυφούν μόνον εἰς τὰ κάλλη τοῦ ἰδικοῦ μας Βοσπόρου, ἀλλὰ και εἰς τὴν εὐμορφίαν και τὸ σφρίγος τοῦ Σικελικοῦ Βοσπόρου!

Και τί μαγεῖα, τί ὄρατον ὄνειρον ὁ Σικελικὸς αὐτὸς Βόσπορος! Ἐνθυμοῦμαι ἓνα ὄρατο και μαγευτικὸ ταξίδι τῆς νεανικῆς μου ἡλικίας, ὅταν ἐπιβαίνων μίαν φθινοπωρινὴν ἡμέραν ἐνὸς Γαλλικοῦ ἀτμοπλοίου, διέσχιζα τὸν πορθμὸν τῆς Σικελίας κατευθυνόμενος εἰς τὰ ἑλληνικὰ ὕδατα!

Εἶχον πρὸ ἐμοῦ μίαν μαγευτικὴν εἰκόνα πόλεως, ἡ ὁποία ἐνόμιζε κανεὶς ὅτι μᾶς ὠμιλοῦσε, ὅτε ἔψαλλε και ἔχαμογέλα και ἤνοιγε τὴν ἀγκάλην τῆς διὰ νὰ δεχθῆ πάντα παλμὸν ζωῆς, δνείρων και πόνων νεανικῶν. ὦ! Τί ὄραία ποῦ ἦγε ἡ ζωὴ, ἡμποροῦσε ν' ἀναφωνήσῃ ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ ποιητής! Ὁ οὐρανὸς ἦτο θεσπεσιῶς κυανός! οὐρανὸς ἰταλικὸς μὲ τὸ μειδίαμα τοῦ ἑλληνικοῦ. Ἡ ζωὴ ἐξεδηλοῦτο γύρω μας ὄραία και εὐμενῆς και ἠπία! Κάποια μῦρα τοῦ ἰταλικοῦ περιβάλλοντος μᾶς ἤρχοντο μεθυστικὰ εἰς τὸ σκάφος και ἡ ἰταλικὴ ψυχὴ ἀπεθεοῦτο ἐπάνω εἰς ἐκεῖνο τὸ πανόραμα, ὅπου οἱ θεοὶ ἔχυσαν ὄλους τοὺς χυμοὺς και τὰ σφρίγγη τῆς δημιουργίας. Και ἀνέπνεε βαθεῖα ὡς μία μικρὰ και σφύζουσα ἀνθρωπότης! Ἡ φύσις ἐώρταζε και ἐπανηγύριζεν ἡ ζωὴ!

Ἡ Μεσσηνὴ, ἀνθοῦσα και λευκὴ, μὲ τὸ θειότατον φῶς τῆς, τὸ ὁποῖον ἔχει καὶ ἀπὸ τὸν ἡλυσισαμὸν τοῦ ἑλληνικοῦ, εἶχεν ἔμπροσθέν τῆς τὸ Ρήγιον, πάλλον ἐν τῷ μέσῳ μαγευτικῶν ἐλαιῶνων. Ἐνόμιζέ τις, ὅτι αἱ δύο πόλεις ἐρωτοτρόπου γλυκύτατα ἀναμεταξύ των και ὅτι ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν θ' ἀντήλλασσον ἓνα τρυφερὸν ἀσπασμὸν! Ὅλα, ὅλα ἐτραγῶδουν πέριξ ἓνα παναρμόνιον ὕμνον πρὸς τὴν ζωὴν.

Ἄλλ' ὑπὸ τὸσον ἔαρ, ὑπὸ τοιαύτην ἐρασιμότητα, ὑπὸ τόσην ἀνθησιν και ὑπὸ τοιοῦτον χαμόγελον οὐρανοῦ, φωτός, ὀριζόντων στερεώματος και ζωῆς οἱ θεοὶ διετήρησαν ἀκόμη ἐνεργὰ τὰ πυρογόνα τοῦ Ἡφαίστου ἐργοστάσια. Εἶνε ὡς ἡ Νέμεσις τῶν ἀρχαίων ἡ ἐρχομένη νὰ ὑπενθυμίσῃ ὅτι τὸ θεῖον εἶνε φθονερὸν και ὅτι ὑπὸ τὸν μαῦρον, τὸν κατάμαυρον φθόνον του πρέπει νὰ καταρρεύσουν και νὰ γείνουν ἐρείπεια ὅλα τὰ καταπλήσσοντα σήμερον θαύματα τῆς ἰταλικῆς φιλοπονίας και ἐργατικότητος, ὅλα αἱ οὐρανοῦφεις πυραμίδες τῆς δημιουργίας τοῦ ὄργανοῦ πρὸς τὴν ζωὴν, τῆς εὐφύας, τῆς προόδου, ἀλλὰ και τῆς χαρᾶς και τοῦ μειδιάματος;

Και ἐξηγέρθη ὁ καταφλέγων τυφῶν, τὸ τρομερὸν τέρας, τὸ κοιμώμενον εἰς τὰ σπλάχγα τῆς Αἴτνης και συνετάραξε μὲ τὴν φοβερὰν οὐρὰν του τὴν θάλασσαν και τὴν καρποφόρον και πλουσίαν γῆν, εἰς τὴν ὁποίαν παρέδωκε τὸ πνεῦμα τὸ μεγαλείτερον τραγικὸν δαιμόνιον τοῦ κόσμου ὁ Αἰσχύλος, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Θεόκριτος ἐπλεξε τὰ ὀραϊότερα τῶν εἰδυλλίων του και ἡ ὁποία δις ἐδέχθη φιλοστόργως κατὰ τοὺς χρόνους πρῶτον τῆς ἑλληνικῆς ἀκμῆς και κατὰ τοὺς χρόνους τῆς τουρκοκρατίας, ἔπειτα τοὺς Ἑλληνας ἀποίκους! Και ἐπραγματοποιήθη κάποια ἀρὰ διὰ νὰ ἀποκαλυφθῆ πάλιν φρικιαστικὴ ἡ προφητεία τοῦ Αἰσχύλου, ὅστις τὴν ὑπέβαλεν εἰς τὸν Προμηθέα! Μὲ τὰ στέραν διάτρητα ἐκ τοῦ σιδήρου, ὁ ἀλτροῦσθῆς ἡμίθεος, ὁ ἐπαναστάτης ἡμίθεος προφητεύων εἰς τὴν Ἰῶ τὴν περιπλανωμένην τρελλὴν κόρην ὅτι θ' ἀνατείλῃ κάποια μαύρη και μοιραία ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἐξυπνήσῃ ὁ τρομερὸς κατάδικος τῆς Αἴτνης διὰ νὰ καταστρέψῃ τὴν εὐφορον τῆς Σικελίας γῆν! Τί

σπαρακτικόν τὸ μαρτυρολόγιον αὐτῆς τῆς πόλεως ἀνὰ μέσον τῶν αἰῶνων.

Μὲ τί ματωμένο πεπρωμένο ἐγεννήθη εἰς τὸν κόσμον αὐτὴ ἡ πόλις, ἥτις ἐκαυχᾶτο ὅτι ἦτο ἡ ἀρχαιότερα καὶ αὐτῆς τῆς Ρώμης!

Ἄλλὰ καὶ ὅποια περίεργος καὶ φρικαλέα ἱστορία τὴν περιβάλλει, ἱστορία τυραννῶν, πολιορκιῶν, ἐπιδρομῶν, ἐπιδημιῶν, σεισμῶν, ἀπὸ τῶν πρώτων ἰδρυτῶν τῆς μέχρι τῶν πολέμων ἐναντίον τῶν Συρακουσῶν, ἐναντίον τῶν Ἀθηνῶν, ἐναντίον τῆς Καρχηδόνος, καὶ ἀπὸ τῶν Καρχηδονίων μέχρι τῶν Ρωμαίων, μέχρι τῶν Σαρακηνῶν καὶ ἀπὸ τῶν Σαρακηνῶν μέχρι τῶν Νορμανδῶν, τῶν Ἰσπανῶν καὶ τῶν Γάλλων, τέλος μέχρι τοῦ ἀπαισίου Βουρβωνικοῦ βομβαρδισμοῦ τοῦ 1848 καὶ τῆς θριαμβευτικῆς εἰσόδου τοῦ Γαριβάλδη μετὰ τὴν νίκην τοῦ Μιλάντζο! Περίοδος ἐνδόξου ἐλευθερίας καὶ ἀθλιεστάτης δουλείας, ἐποχὴ ἐκτάκτου εὐημερίας, ὅπως ἐκεῖνη τοῦ τέλους τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος, καὶ χρόνοι καθ' οὓς κατήντησε σχεδὸν χωρίον, ὅπως περὶ τὸ τέλος τοῦ δεκάτου ἐξοδίου αἰῶνος. Μία νέα ἀνάστασις κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα καὶ νέα παρακμὴ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας. Δύο χιλιάδες διακόσια ἔτη ζωῆς, μία θαυμασιὰ ἀντίθεσις καταστροφῶν καὶ εὐτυχιῶν μέσῳ τῶν ὁποίων τὸ μόνον ἀμετάβλητον παρέμεινε ἡ ὠραιότης αὐτῆς.

Ἄλλὰ πόσον γοητευτικῶς ἰδιόρρυθμοι αὐτοὶ οἱ Μεσσηνιοὶ, γράφει Ἰταλὸς συγγραφεύς! Ὄταν διὰ πρώτην φορὰν ἐπισκέπτεται τις τὴν Ἄνω Ἰταλίαν, νομίζει ὅτι ὁ κόσμος δὲν ἔχει μάτια. Τί εἶνε ὅμως αὐτὰ τὰ μάτια τῶν Μεσσηνίων! Βαθεῖα καὶ παρατηρητικὰ, ἐκφραστικὰ καὶ γεμάτα ἀπὸ αἴσθημα καὶ σκέψιν, ἀλλὰ καὶ τόσον μυστηριώδη, ὅταν τὸ βλέμμα των δὲν ἐξηγητῆται διὰ τοῦ λόγου ἢ ὅταν ἐκφράζη ἐν ὀρισμένον πάθος, περὶ τοῦ ὁποίου οὐδεμίαν δύναται νὰ υπάρξη ἀμφιβολία!

Εἶνε πράγματι τὰ μάτια ἐκεῖνα ἡ ὁρατὴ ἐκφρασις τῆς βαθυνοίας τῶν Μεσσηνίων καὶ τῆς πολυπλοκότητος τοῦ χαρακτήρος των, ὅστις, τόσον διάφορος καὶ τόσον γεμάτος ἀπὸ ἀντιθέσεις, εἶνε ἀδύνατον νὰ καθορισθῇ. Δι' αὐτὸ δὲ Ἀμίτση εἶπεν ὅτι ὁ Μεσσην-

νιος σκέπτεται καὶ αἰσθάνεται ὡς ἓνας Ἄραψ, ἐνεργεῖ ὡς ὁ Ἕλληνα καὶ ἀντιλαμβάνεται τὴν ζωὴν ὡς ὁ Ἰσπανός.

«Περίεργος χαρακτήρ, ὄρμητικὸς καὶ τρυφερὸς εἰς τὰ πάθη του, ἀσθενὴς καὶ εὐμετάβλητος εἰς τὴν θέλησιν, εὐκολὸς ἐξ ἴσου εἰς τὸν ἐνθουσιασμόν καὶ τὸν σκεπτικισμόν, ἤρωες εἰς τὰ εὐγενῆ του ἰδεώδη, καὶ ὑπομονητικὸς εἰς τὰς θλίψεις του.»

Πάντοτε ὅμως ὕμνητῆς τοῦ ὠραίου ὁ Μεσσηνιοὺς, πάντοτε ψάλλει τῆς εὐμορφίας, πάντοτε ποιητῆς, πάντοτε φαειρὸς καὶ γελαστός. Καὶ εἶνε δυνατόν νὰ μὴν εἶνε τοιοῦτος, ἀφοῦ ζῆ εἰς πόλιν τὴν ὅποιαν φωτίζει ὁ εὐμενέστερος ἥλιος καὶ τὴν νύκτα ἢ πλεον ὄνειρῶδης σελήνη. Ἀλήθεια τί ὠραία ποῦ εἶνε ἡ Μεσσηνία.

Μίαν ὅμως τελευταίαν νύκτα ἐκοιμήθη ἀμέριμνα, ἀφοῦ τὴν ἡμέραν ἀπῆλαυσεν ὅλα τὰ σφρίγγα τῆς δημιουργίας.

Μητέρες σφίγγουν γλυκὰ ἴσθιν ἀγκαλιὰ των τὰ λατρευτὰ παιδιά των! Πατέρες ἀναπαύονται διὰ νὰ ἐξακολουθήσουν αὐριον τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς! Τρυφεροὶ ἐραστοὶ μόλις ἀποκοιμῶνται ἀπὸ τὰ μεθυστικά των ὄνειρα καὶ βιοπαλαιταὶ γενναῖοι εὐρίσκονται εἰς τὸν βαθύν των ὕπνον! Ἐδῶ ἡ ἡρεμὸς χαρὰ τῆς ζωῆς, ἡ ἡσυχία, ἡ ἀνάπαυσις, παρέκει ὁ πόνος, ἡ ἀγωνία! Κἄπου ἄλλου γρηγορεῖ τὸ συμπόσιον τῆς ζωῆς! Καὶ παραπλεύρως ἴσως ἄλλος ψυχορραγῶν! Ἄλλ' αἰφνης ὁ μαῦρος θάνατος μὲ τοὺς ἀκατανικήτους νόμους του ἐνσκήπτει σπαρακτικὸς καὶ σκορπίζει τὸν ὄλεθρον ἐντὸς ὀλίγων δευτερολέπτων. Δὲν κάμνει διάκρισιν μεταξὺ φωτολούστων μεγάλων καὶ ταπεινῶν καλυδῶν, μεταξὺ λιθοκτίστων κυριῶν καὶ παλαιωμένων οἰκίσκων, μεταξὺ τῶν μέχρι χθὲς πτωχῶν καὶ τῶν μέχρι χθὲς ἀγωνιῶντων! Ἐπέρχεται φρικαστικὸς, ἀπηνῆς κατάμαυρος. Καὶ τὴν χθεσινὴν πόλιν, ἥτις ἀπετέλεσεν ἐν ἀπέραντον συμπόσιον τῆς ζωῆς, τὴν μεταβάλλει εἰς ἐν ἀχανὲς νεκροταφεῖον! Δὲν ἀκούει τις πλέον οὔτε τραγούδια, οὔτε γέλοια, οὔτε κραυγὰς χαρᾶς καὶ ζωῆς, ἀλλὰ τὸν ρόγγον τοῦ ἀπαισιωτέρου θανάτου! Σβύνουν χιλιάδες ματιῶν, τὰ ὅποια χθὲς ἀκόμη ἀμέριμνα ἐνετρυφῶν εἰς τὸ φῶς καὶ ἔπαισαν νὰ πάλλουν καρδίαι, αἱ ὁποῖαι χθὲς ἀκόμη

ήγάπων και έμισουν! Ἐχθές ύμνουσα τήν ζωήν πόλις γίνεται σήμερον νεκρόπολις! Ἐδῶ έρείπια, έκει έρείπια, παντοῦ έρείπια.

Δέν έβράδυνεν όμως ν' ανατείλη μετέπειτα ὁ ήλιος και τὸ κύμα τής χθές νά εξακολουθήση τὸ άπαλό του τραγοῦδι, ὡσει δέν είχε τίποτε συμβεῖ.

Θά έλθη τὸ έαρ. Τά χάσματα ποῦ ήνοιξαν οἱ σεισμοὶ θά γεμισουν άπό άνθη και φυτά! Τά ρόδα δέν θά άνθισουν ὀλιγότερον εὔωδη, οὔτε θά πνεύση ὁ ζέφυρος ὀλιγότερον μεθυστικά!

Και έπάνω εις τὰ έρείπια, έάν μείνουν άκόμη τοιαῦτα, θά ψάλλουν τὰ άηδόνια και θά ύμνουν τήν ζωήν!

ΑΧ. ΚΑΛΕΥΡΑΣ

ΕΙΣ ΜΙΑΝ ΗΠΕΙΡΩΤΙΔΑ

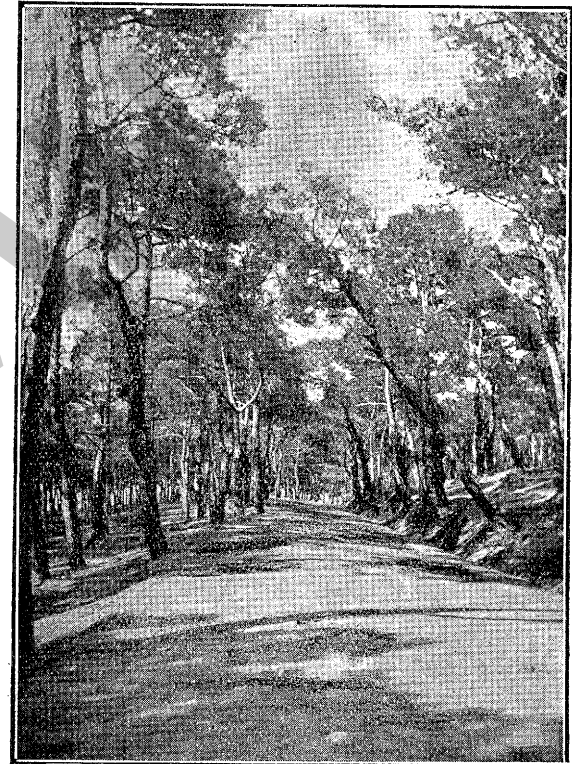
Πάτρωζε, ὦ Ἡπειρωτίς, πάτρωζε ὡραία κόρη
Και άπατηλά τὰ ήθη τὰ ξενότροπα θεώρει.
Μή σέ άπατᾶ διόλου τὸ ψιμμύθιον τὸ ξένον.
Δηλητήριον ενέχει μὲ τὸ μέλι μεμιγμένον.
Και ή στείλβουσα του ὄψις σκοπὸν έχει μόνον ένα:
Τὰ χρηστά νά φθειρῇ ήθη, τὰ πατρώα, τὰ παρθένα.
Δούλην θέλει νά σέ κάμη τής αίσχροῦς πολυτελείας.
Δεληθότως νά σέ σύρη στήν ὁδὸν τής άπωλείας.
Ἔσο Ἑλληνίς, ὡς εἶσαι, πάτρωζε, ὦ Ἡπειρωτίς.
Και θά εἶσαι έλευθέρα τῶν παιδῶν, οὐχί δεσμοῦτις.

Ἰωάννινα.

Ἄλέξανδρος Γεωργίτισης

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΙΓΚΗΠΟΝΗΣΑ

Δάσος πευκῶν τής νήσου Χάλκης.

Φωτογράφος Ν. Χουζούρης

ΤΟ ΠΕΝΘΟΣ ΤΗΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

Παύσατε πλέον, έρασται, γλυκά να τραγουδήτε,
 ἄς σκοτισθῆ ὁ ἥλιος, καὶ ἄς σβεσθῆ ἡ σελήνη,
 καί, σείς τ' ἀστέρια τοῦ οὐρανοῦ νὰ μὴ λαμποκοπήτε,
 ναὶ ἄς πενθήσουν τὰ βουνὰ τὴν ἔρημη Μεσσήνη!

Τὰ ἄνθη ἄς μὴ χύσουνε φέτο τὴν μυρωδιά των
 τὰ ἄρθρα ἀργότερον νὰ μὴ μᾶς κελαιδήσουν,
 ἄς φύγουνε μακρὰν νὰ κτίσουν τὴ φωλιά των,
 ἔδω τὰ πάντα ἄς σιγοῦν, τὰ πάντα ἄς πενθήσουν.

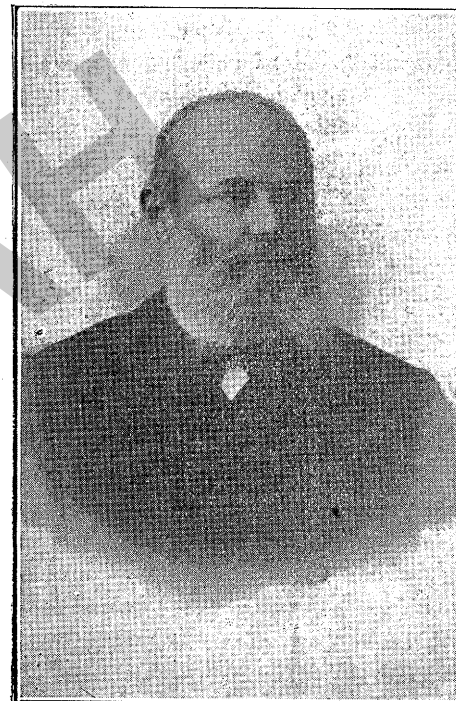
Κ' ἡ θάλασσα τὸ κύμα της γιὰ πένθος ἄς κοπάση,
 ἡ ἄνοιξις τὰ φίλτρα της βαθεῖα ἄς τὰ κοιμήση,
 ὁ κύκνος τώρα τέλειον τὸ ἄσμα ἄς ξεχάση
 κα' ἡ ἀνθρωπότης ἅπασα μὲ πόνον ἄς θρηγήση.

Πόσαις λαχτάραις τρυφεραῖς πικρὰ μὲ συγκλοῦνε,
 πόση μαυρίλα σκέπασε τὴ δόλια τὴν ψυχὴ μου
 τὰ πονεμένα χεῖλη μου ἀδυνατοῦν νὰ ποῦνε,
 τὸ σθένος μ' ἐγκατέλιπε, ἐκόπη ἡ πνοή μου.

Πλὴν ποιὸν δὲν συνεκίνησε τὸ πένθος τῆς «Μεσσήνης»
 καὶ ἡγεμόνες ἔκλαυσαν καὶ βασιλεῖς στενάζουσαν
 καὶ πριγκήπισσαι ἔτρεξαν στὸν τόπον τῆς ὀδύνης
 καὶ βάλαμον εἰς πτώματα! λειπόθυμοι σταλάζουσαν.

Ποιῆς μάνες εἰς τὰ στήθη των κρατοῦσαι τὰ παιδιὰ των
 δὲν ἔκλαυσαν τὰ δυστυχῆ καὶ ἄμοιρα ἐκεῖνα,
 ποῦ τρέχουνε ὀλόγυμνα μακρὰν ἀπ' τὴ φωλιά των,
 ποῦ τᾶπνιξε ἡ ὄρφανα, ὁ τρόμος καὶ ἡ πείνα;
 ποῖα ψυχὴ δὲν ἔκλαυσε τὸ δράμα τὸ φορικτό;
 τίνος καρδιὰ δὲν ἔγινε «Μεσσήνη» ἔρωτῶ;

Κ. ΦΑΤΣΕΑΣ

† ΒΡΑΝΟΣ ΒΟΖΑΝΗΣ

(Ἐκ Γεβεντιίου τοῦ Ζαγορίου)

Καθηγητῆς τῶν ἀνωτέρων ἐν Κορυπόλει

Ἐκπαιδευτηρίων

ΑΙ ΕΡΙΝΝΥΕΣ

Ἐρινός ἢ Ἐριννύς. Ἡ ῥίζα τοῦ ὀνόματος τούτου εἶναι *σαρ* -- *σορ* = ἄλ, ὅθεν τὰ ἄλλεσθαι, ὄρ-νυσθαι, ὄρμη, σελλοί-έλλοί- (= ἱερεῖς τοῦ ἐν Δωδώνῃ Διός), ἔλλίς = ταχύς, πηδητικός· τὸ ὄνομα καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς τῶν ἀρχαίων Ἰνδῶν βιβλίοις ὑπὸ τὸν τύπον Saranju· Saranju ἦτο θυγάτηρ τοῦ θεοῦ Jvashtar καὶ ἐσήμαινε τὸ θνελλῶδες νέφος ἢ τὴν λαίλαπα καὶ καταγίδα· τὸ ὄνομα μετηνέχθη ὕστερον παρὰ τοῖς Ἕλλησι τροπικῶς εἰς τὴν σημασίαν τῆς ψυχικῆς ταραχῆς, εἰς ἣν περιέχεται ὁ ἐγκληματίας ἐνοχλούμενος ὑπὸ τῶν ἐλέγχων τῆς συνειδήσεως· βραδύτερον δέ, ὅτε ἡ ἠθικὴ τῆς ψυχῆς νόσος, ἢ ἐκ ταραχῶν τῆς συνειδήσεως *μανία*, ἐπροσωποποιήθη, ἢ λέξις ἔλαβε τὴν σημασίαν δαιμονίων φοβερῶν καταδιωκόντων καὶ τιμωρούντων ἀπηνῶς πάντα μὲν κακοῦρον ἐν γένει, μάλιστα δὲ τοὺς ἐπιόρκους καὶ τοὺς παρὰ τὰ οἰκογενειακὰ ἀσβεβόντας δίκαια.

Ἡ ἐκ τῆς ἀτμοσφαίρας καταγωγή τῶν Ἐρινύων ἦτο καὶ τοῖς Ἕλλησι γνωστὴ, διότι ἐκάλουν αὐτὰς ἀεροφοίτους, ἀλλὰ σπουδασιότητη παρ' αὐτοῖς ἦτο ἡ τροπικὴ, ἢ τῆς ἐκδικήσεως ἠθικῆς σημασία· ἐντεῦθεν δ' ἀπεδόθησαν αὐτοῖς καὶ ἄλλα ἀνάλογα ὀνόματα, ὅποια τὰ Ἄραϊ, Ποιναί, Δίκαι, Νέμεσις, Τίσις, Μοῖραι κ. τ. λ.

Περὶ τῶν δευτῶν τούτων θεοτήτων γινώσκει ὁ τε Ὀμηρος καὶ Ἡσίοδος· μνησθὲν δὲ ποιοῦνται ὅτε μὲν μιᾶς, ὅτε δὲ πλειόνων· ἀλλ' ὁ Ὀμηρος δὲν ἀναφέρει οὔτε ὀνόματα αὐτῶν οὔτε ἀριθμὸν ὠρισμένον. Ὁ Εὐριπίδης γινώσκει τρεῖς, ἐν δὲ τοῖς ἀλεξανδροῖς χρόνοις τῶν τριῶν λέγονται καὶ τὰ ὀνόματα· ταῦτα δ' εἶναι Ἀληκτώ, Μέγαιρα καὶ Τισιφόνη.

Ἐν τῇ Ἀττικῇ, ἐνθα καὶ ναὸν εἶχον, ὠνομάζοντο ἀπλῶς *σεμναὶ θεαί*, ἐν δὲ τῇ Σικυῶνι *Εὐμενίδες*· ἐν δὲ τῇ Ἀρκαδίᾳ προσ-

έλαβον καὶ τὸ ἐπώνυμον *Μανία*· περὶ δὲ τῆς καταγωγῆς αὐτῶν ὁ θεολόγος Ἡσίοδος λέγει, πῶς ἦσαν θυγατέρες τῆς Γῆς, συλλαβούσης καὶ τεκούσης αὐτὰς ἐκ τοῦ ἐπ' αὐτὴν καταπεσόντος αἵματος τοῦ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ Κρόνου ἀκρωτηριασθέντος Οὐρανοῦ, ἦσαν ἄρα τέκνα ἐγκλήματος οἰκογενειακοῦ· ἐκ δὲ τῶν τραγικῶν ὁ μὲν Διοσχύλος θεωρεῖ αὐτὰς θυγατέρας τῆς Νυκτός, ὁ δὲ Σοφοκλῆς τῆς Γῆς καὶ τοῦ Σκότους.

Ἡ μορφή τῶν θεοῖς τε καὶ βροτοῖς στυγερῶν τούτων δαιμόνων περιγράφεται δεινῆ, διότι ὁ μὲν Διοσχύλος ὁ πρῶτος αὐτὰς ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀναβιβάσας παριστάνει αὐτὰς ὁμοίας ταῖς Ἀρτυαίας καὶ ταῖς Γοργόσι, γραιάς δνοειδεστάτας πλοκάμους ἐχούσας ὄφεις, ὀφθαλμοὺς αἱματόχρους, γλῶσσαν προεκβεβλημένην, τὰ χεῖλη σεσηρότα (σεσυρμένα), ὥστε νὰ προφαίνονται οἱ ὀδόντες καὶ νὰ ἐμπνέωσι φόβον καὶ ἀποστροφὴν τοῖς προσβλέπουσιν αὐτὰς· ἐνδυμα δ' ἐφόρον τὰ ἄγρια ταῦτα τέρατα μέλαν περιεζωσμένον μετὰ ζώνης ἐρυθροῦς, μᾶλλον δ' αἱματοβαφοῦς.

Ἦτιον δεινότερας περιγράφει αὐτὰς ὁ Εὐριπίδης· διότι κατὰ τοῦτον ἦσαν παρθέναι περρωταὶ λαμπάδας πυρός ἐν ταῖς χερσὶν ἔχουσαι καὶ ὄφεις συνεχῶς τὰς γλώσσας προεκβάλλοντες καὶ περιδιουμένους· οὗτα δὲ παρέστησεν αὐτὰς καὶ ἡ τέχνη ἢ πλαστικὴ.

† ΒΡΑΝΟΣ ΒΩΖΑΝΗΣ

Σύζυγος ὅστις διαφθείρει δι' ἀσέμνων πράξεων ἢ φράσεων τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἠθικὴν τῆς συζύγου του, ἀπόλλυσι τὸ δικαίωμα νὰ μέμφηται αὐτῆς, ἐπὶ τῆς ἐξ ἐνόχου ὑπατιότητός του, ἐπιγενομένη αὐτῇ διαφθορᾷ.

***Οἱ δύο σύζυγοι κατ' αὐτὰς ἐπὶ τὰς στιγμὰς τῆς στενοτέρας μεταξύ των οἰκειότητος, ὀφείλουν μετ' αἰδημοσύνης νὰ συμπεριφέρωνται· διότι ἡ αἰδῶ, εἶπεν σοφός τις, εἶνε ὁ ὀραιότερος ἀσθήρ τοῦ στέμματος γυναικὸς ἐναρέτου.

Ότε διέτριβον ἐν ἔτει 1878 ὡς ἰατρός ἐν Δελβίνῳ, μεγάλυμος Ἡπειρώτης, ὁ ἀειμνηστος Χρηστάκης Ζωγράφος, εἶχε στείλῃ εἰς Ἰωάννινα τῷ τότε Μητροπολίτῃ σεβαστὸν ποσὸν χρημάτων πρὸς περίθαλψιν τῶν πενταμισχιλίων ὁμοειδῶν, οὓς ἡ τότε θύελλα εἶχεν ἀφήσῃ ἀστέγους, γυμνητεύοντας καὶ πεινῶντας· ἡ δὲ Α. Σ. πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς τοῦ μεγάλου διαθέτου, καταρτίσασα ἐπιτροπὴν ὑπὸ τὴν προεδρείαν ἐτέρου φιλοπάτριδος, τοῦ λογιῶν Νικολάου Τσιγαροῦ, ἐπεμψεν αὐτὴν εἰς Δελβίνον. Φίλος οἰκογενειακὸς ὁ Νικόλαος κατέλυσε παρ' ἐμοί, ἀφοῦ δέ, μετὰ τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου καὶ τῶν ἀξιοτίμων προϋχόντων Δελβίνου ἐξέτελεσεν εὐσυνειδήτως τὴν ἀνατεθεισάν αὐτῷ τιμητικὴν ἐντολήν, ἐτράπημεν εἰς ἀρχαιολογικὰς ἐκδρομάς, ὧν ἦτο μανιώδης ἐραστής, τῶν περὶ ἠρειπωμένων πόλεων, ὧν βρῖθκει τὸ εὖγεων πεδῖον, τοῦ Δελβίνου. Ἐπισκεφθέντες τὸ Βουθρωτόν, τὴν πρώτην πρωτεύουσαν τοῦ Νεοπολέμου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀχιλλέως, τὸν λιμένα του τὸν Πηλώδη, ἡ μᾶλλον τὴν λιμνοθάλασσαν ἐνθα τὰ ἰχθυοτροφεῖα τὰ δόντα καὶ εἰς τὸ Βουθρωτόν τὸ ὄνομα Βιβάρει, τὸν Ἀγχεσμον, τὴν ἔρημον Σαρώνειαν ἢ Σαρωνειάν, τὴν παλαιὰν Αὐλὴν, τὴν Φοινίκην, ἣτις πάλαι μὲν ἦτο κατὰ τὸν Πολύβιον (11, 5, 8), μετὰ τὴν πτώσιν μάλιστα τῆς βασιλείας τῶν Μολοσσῶν, ἡ σπουδαιοτάτη πόλις καὶ τὸ νομισματοκοπεῖον τῆς Ἡπειρωτικῆς συμμαχίας, νῦν δὲ εἶνε ἔρημος, ἐνθα σώζονται τῶν Κυκλωπειῶν τειχῶν τῆς τὰ ἔρειπια, νομὴ αἰγῶν, εἰς λαμπροτάτην θέσιν, καὶ εἰς τὸ πρᾶνές τοῦ λόφου τῆς ἀγροτικῆς ἔπαυλις 15-20 καλυβῶν διακονίσει τὸ ὄ-

νομά τῆς, οἶονεὶ πρὸς εἰρωνεῖαν Φοινίκην ἐπίσης καλουμένη. Sic transit gloria mundi! Οὕτω παρέρχεται ἡ δόξα τοῦ κόσμου! ἐπιθυρίσαμεν περιλύτως ἀπερχόμενοι τῆς πάλαι περιπύστου πόλεως, ἀφοῦ ἐλάβαμεν πρὸς ἀνάμνησιν ἀνά κλῶνα δάφνης καὶ μικρὸν λίθον.

Προσκληθέντες φιλοφρόνως παρὰ τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς «Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος» ἀειμνήστου Φιλήμονος ὅπως παράσχωμεν, ὁ μὲν τὴν ὑλικὴν συνδρομὴν, ἣς ἐλάχιστα εἶχον μείνην λείψανα, ὁ δὲ τὴν ἱατρικὴν του περίθαλψιν εἰς τοὺς ἐπίσης δεινῶς κακοποιηθέντας τοῦ μοναστηρίου ὑπηρέτας, μετὰ ἐπτάωρον βραδείαν ἐφ' ἡμιόνων ὁδοιοποιίαν, ἣς τὸν κάματον ἀνεκούφιζεν ἡ θεὰ τῆς ποικίλης Χλωρίδος τῶν ἀλλεπαλλήλων λόφων τῶν «Ριζῶν», ὡς καλεῖται ἡ ὄρεινὴ ἐκείνη περιοχή τοῦ Δελβίνου, ὁ ψιθυρὸς τῶν πρὸ τῶν ποδῶν μας ἀειποτε ρεοντων ρυακῶν καὶ πηγῶν καὶ τῶν πτηνῶν τὸ κελάδημα, ἐφθάσαμεν τέλος εἰς τὴν μονήν, ἣτις εἶνε ἀνησθημένη ὡς φωλεὰ ἀετοῦ ἐπὶ βράχου.

Ἡ ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου ἀποψις πρὸς τὴν παραλίαν εἶνέ τι γοητευτικὸν πανόραμα· ἀφ' ἐνὸς τὸ γονιμώτατον πεδῖον τῆς Κεστρίνης, ὡς ἐκαλεῖτο πάλαι, κατὰ τὸν Ἡπειρώτην Ἀ. Πάλλην, τὸ εὐφορον τοῦτο μέρος τῆς Χαονίας, ἐνθα ἐκεῖτο ἡ Φοινίκη, ἀρθευόμενον ὑπὸ τοῦ Κελύδνου καὶ τοῦ Σαμόεντος καὶ Σακαμάνδρου, ὡς ὠνόμασε τοὺς δύο εἰς τὸν Πηλώδη λιμένα ἐκβάλλοντας ὀρηγτικὸς ποταμοὺς ἡ νοσταλγία τῶν Τρώων αἰχμαλώτων τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ τὴν σπορὰν μόνον περιμένον ὅπως παραγάγῃ ἀφθόμως παντὸς εἶδους δημητριακοὺς καρποὺς καὶ δὴ καὶ ὄρουζαν καὶ βάμβακα, κατὰφυτον δὲ ὑπὸ πλήθους κομαρεῶν ἀφ' ὧν οἱ κάτοικοι ἐξάγουσιν οἰνόπνευμα, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἡ σειρὰ τῶν Κεραυνίων στεφομένη ὑπὸ καμῶν καὶ βρεχομένη ὑπὸ τοῦ πορθμοῦ τοῦ χωρίζοντος τὴν Ἡπειρον τῆς Κερκύρας, ἣτις παράκειται τῶν ἀκτῶν τῆς, ὡς μήτηρ παρὰ τὸ λίκνον τοῦ τέκνου τῆς.

Εἶχομεν ἀκούσῃ ἐν Δελβίνῳ περὶ τῶν δύο πηγῶν, αἵτινες ὡς ἐκ τῆς ιδιότητος τῶν ὑδάτων αὐτῶν τοῦ γὰ ἔψουν τὰ ὄσπρια ἡ μὲν

ταχέως, ἢ δὲ βραδέως ἐκλήθησαν Κάλοπον καὶ Κάκοπον. Ἡ προθυμία τοῦ Ἁγίου Ἡγουμένου κομίσαντος ἡμῖν ὕδωρ διὰ τοῦ ὑπηρετοῦ τῆς μονῆς, καὶ ἡ περιέργεια ἡμῶν ἵνα ἴδωμεν, ἂν ἀληθεύῃ ἢ φήμῃ, ὥθησεν ἡμᾶς ὅπως πειραματισθῶμεν· πράγματι βράσαντες ἐπανειλημμένως διὰ τοῦ ὕδατος τῆς μιάς ὄσπρια, εἶδομεν ὅτι ταχέως ἔβραζον καὶ οἱ ἐρέβυνθοι καὶ αἱ φακαὶ καὶ οἱ φασήλοιοι· διὸ καὶ δικαίως ἐκλήθη Κάλοπον διὰ τοῦ ὕδατος ὅμως τῆς ἄλλης, καίτοι δι' ὅλης τῆς ἡμέρας καὶ μέρους τῆς νυκτὸς διὰ πυρᾶς συνεχοῦς ἐκόχλαζον αἱ χύτραι τοῦ μοναστηρίου, πάλιν ἡμίβραστα ἔμειναν τὰ ὄσπρια· ἢ Κάκοπος ἐδικαίου τὴν ἐπωνυμίαν τῆς.

Εἰς τοὺς ἐπιστήμονας ἰατροὺς καὶ φαρμακοποιοὺς τοῦ Δελβίνου ἐναπόκειται δι' ἀναλύσεως χημικῆς νὰ βεβαιώσουν τὰ συστατικά τοῦ περιέργου τούτου φαινομένου τῶν δύο πηγῶν.

Ἐνῶ ἐνεχολούμεθα εἰς τὰ πειράματα τοῦ ὕδατος τῶν δύο πηγῶν μᾶς ἤλθε γηραιὸς διδάσκαλος ἐκ Δροβειανῆς, ἀρχαῖος μαθητῆς τοῦ διδασκάλου τοῦ γένους ἀιμνήστου Ἁναστασίου Σακελλαρίου· πολλὰ ἰδὼν καὶ πολλὰ μελετήσας, ἦτο πηγὴ ἀνεξάντητος χαρισμάτων ἀνεκδότων καὶ ἱστοριῶν, ἃς ἡ φυσικὴ εὐφυΐα του καθίστα τερπνοτάτας. Φυσικῶς ὁ λόγος ἔπεσε περὶ τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Κεστρίνης.

— Διδάσκαλε, ἠρώτησεν ὁ Νικόλαος Τσιγαρᾶς, τί νὰ ἔγιναν τὰ λείψανα τῶν περιωθέντων κατοίκων τῆς Φοινίκης;

— Ἐκ τῆς Ἱστορίας εἶνε γνωστὴ, ἀπήντησεν ὁ γηραιὸς διδάσκαλος, ἢ ἀφορμὴ τῆς καταστροφῆς τῆς ἐνδόξου πόλεως· μετὰ τὴν πῦσιν τῆς δυναστείας τῶν Αἰακιδῶν ἢ ἐπάρατος διχόνοια διέσπασε τὴν ἐνότητα τῆς Ἡπείρου καὶ πᾶσα πόλις καὶ κοιλὰς ἀπετέλει οἰονεὶ αὐτόνομον κράτος, ἀλλὰ κράτος ἀσθενὲς καὶ βραχύβιον ὑποκείμενον καὶ εἰς ἐμφυλίους πολέμους καὶ εὐάλωτον εἰς ξένους ἐπιδρομείς. Παραμελήσαντες δὲ καὶ τὴν ἀσκησιν τῶν ὄπλων ἐνεπιστεύοντο τὴν ἀσφάλειάν των εἰς μισθοφόρους βαρβάρους. Οἱ Φοινικαεῖς εἶχον τότε ὡς φρουροὺς 800 Γαλάτας ἐκ τῶν πλημμυρισάντων τότε τὴν Ἑλλάδα, ὅτε μὲν ὡς ἐπιδρομέων, ὅτε δὲ ὡς

μισθοφόρων. Γνωστὸν βεβαίως τὸ ἐπίγραμμα, ὅπερ ὁ Πύρρος ἐπέγραψεν ἐπὶ τοῦ ναοῦ τῆς Ἰωνίδος Ἀθηνᾶς.

Καὶ ὁ σεβαστὸς διδάσκαλος διὰ φωνῆς ἠχηρᾶς καὶ ὀφθαλμῶν λαμπόντων ἐξ ἐνθουσιασμοῦ ἀπήγγειλε.

Τοὺς θυρεοὺς ὁ Μολοσσὸς Ἰωνίδι δῶρον Ἀθάνα
Πύρρος ἀπὸ θρασέων ἐκράμασε Γαλατᾶν,
Πάντα τὸν Ἀντιγόνου καθελὼν στρατόν· οὐ μέγα θαῦμα
Αἰχμηταὶ καὶ νῦν καὶ πάρος Αἰακίδα.

Ἄλλ' ἢ παρὰ λειψίς τοῦ καθήκοντος, ἐξηκολούθησεν ὁ γηραιὸς διδάσκαλος, ἐπιφέρει ταχέως ἢ βραδέως τὴν τιμωρίαν, αὐστηράν, ἀμείλικτον.

Στίφη ληστρικῶν Ἰλλυριῶν ἐπολιόρκισαν τὴν Φοινίκην· μὴ δυνάμενα δὲ νὰ τὴν ἀλώσωσι, συνεννοήθησαν μετὰ τῆς ληστρικῆς φρουρᾶς τῶν Γαλατῶν ἐπὶ διανομῇ τῆς λείας, καὶ διὰ τῆς προδοσίας τούτων εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν, ἣν καὶ ἐλεηλάτησαν. Πρῶτον ἔργον των ὅμως ἦτο ἀπιστοὶ πρὸς ἀπίστους ἀπιστοῦντες, ν' ἀμείψωσιν ὡς τοῖς ἔπρεπε τοὺς πονηροὺς συμμάχους των. Ἐσφαξαν τοὺς Γαλάτας ὅλους μέχρις ἐνός. Πρῶτον ἐφόνευσαν τοὺς Γαλάτας καὶ εἰτὰ κατέστρεψαν τὴν πόλιν. Ἡ Νέμεσις ἐπῆλθε βαρεῖα· καὶ ὁ διδάσκαλος προσέθηκε φιλοσοφικῶς.

Ὁ προδίδων τὸ καθήκον ἔχει ἀμοιβὴν τοῦ μόνῃν
τὴν σφαγὴν τοῦ Ἐφιάλτου, τοῦ Ἰούδα τὴν ἀγχόνην.

Καὶ ταῦτα μὲν ἢ Ἱστορία, εἶπεν ὁ ἀγαθὸς διδάσκαλος, ἢ δὲ παραδόσις ἀναφέρει ὅτι οἱ περιωθέντες τῆς Φοινίκης κάτοικοι μετόκησαν εἰς τὰ ὄρη ταῦτα, ἐνθα ἀπετέλεσαν τὰς δύο ἐνορείας τοῦ χωρίου Δροβειανῆ ἢ Δρόβιανη· ὡς συμμετοχὸν δὲ τῆς προδοσίας ἀναφέρει κάτοικόν τινα τοῦ χωρίου Κρά, ὅστις ἐπρόδωκεν εἰς τὴν «Μονοβύζαν» τὴν Φοινίκην, ἣν ταυτίζουσι μετὰ τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Διποτάμου, ὑπερασπιζομένην ὑπὸ τριακοσίων καλογήρων. Οἱ καλόγηροι κατηράσθησαν καὶ τὸν προδότην,

„Η ΗΠΕΙΡΟΣ“

οὐ ἢ γενεὰ ταχέως ἐξίτηλος ἐγένετο, καὶ τὸ χωρίον του. Ἐκτοτε Κρὰ τὸ κατηραμένον, Κρὰ τὸ ἐπάρατον δὲν ὑπερβαίνει τὰς 12 οἰκίας· καὶ ἐὰν χωρίσουν δύο ἀδελφοὶ καὶ κτίσωσιν ἰδιαιτέραν οἰκίαν ἕκαστος, εἴτε μία τῶν νεοκτίστων θὰ καταστραφῇ εἴτε μία τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ πάλιν θὰ μείνουν 12. Τὸ Κρὰ εἶνε κατηραμένον.

— Καὶ πῶς, σεβαστὲ διδάσκαλε, εἶπον, ἡ κατάρα αὐτὴ θὰ εἶνε αἰωνία;

— Ἡπειρώτης σύ, μοὶ ἀπήντησε θυμοειδῶς ὁ διδάσκαλος, δὲν γνωρίζεις ὅτι ὅσοι ἀδικοῦσι κοινότητος ἢ ἀγαθοεργήματα καὶ τοῖς ἀνεγείρει ὁ λαὸς «λιθοσωρείας» καταστρέφονται εἴτε εἰς πρώτην εἴτε εἰς δευτέραν γενεάν; Δεῖξίν μοι ἕνα ἐκ τῶν ὑπηρετησάντων τὸν Ἄλῆν καὶ συμμετασχόντων τῶν ἀδικιῶν του, οὐ νὰ σώζονται οἱ ἀπόγονοι; καὶ προσέθηκε σοβαρῶς τὴν παροιμίαν.

Τῆς ἀδικίας τὸ γέννημα εἰς καταποντισμένον μύλον . . . .

— Διδάσκαλε, ὑπέλαβεν ἐτοίμως ὁ Τσιγαρᾶς, βλέπων ὅτι ἡ συνομιλία ἐλάμβανε δυσάρεστον τροπὴν καὶ νεύων μοι νὰ σιωπήσω, ποία ἀρὰ γε νὰ ἦτο ἡ «Μονοβύζα» αὕτη, ἦν ἡ παράδοσις παριστᾶ ὡς γενναίαν μὲν καὶ πολεμικὴν, ἀλλὰ κακοῦ χαρακτήρος γυναῖκα καὶ ἐκδικητικὴν; Ἦτο ἀρὰ γε ἡ Ὀλυμπιάς ἢ ἡ Διῶδαια . . . .

— Εὐφήμει, Νικόλαε, διέκοψεν ὁ διδάσκαλος Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ «Μονοβύζα» θὰ ἦτο ἡ βασίλισσα τῶν Ἰλλυριῶν Τεῦτα· τοῦτο δ' ἐξάγεται ὅτι ἡ περὶ αὐτῆς παράδοσις μόνον εἰς τὰ παράλια τῆς Ἡπείρου σώζεται, ἐνθα ἐξετείνοντο αἱ ληστρικαὶ καὶ πειρατικαὶ αὐτῆς ἐπιδρομαί, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὰ μεσόγεια, ὅπου αὐτὰ δὲν ἐφθάσαν.

Εἶχον παρέλθῃ ἤδη τὰ μεσάνυκτα καὶ καλονυκτήσαντες τὸν ἀγαθὸν διδάσκαλον ἐτρόπημεν πρὸς ὕπνον. Πιστεύω ὅτι αὐτὸ τοῦτο θὰ πράξῃ καὶ ὁ λαβὼν τὸν κόπον ν' ἀναγνώσῃ τὸ μακρὸν τοῦτο ἄρθρον.

Ἰωάννινα

ΑΛ. ΓΕΩΡΓΙΤΣΗΣ

— Γιατί καὶ καλὰ θέλεις νὰ πᾶς ἀπόψε στὸ θέατρο; τί θέλεις νὰ ἰδῆς;

— Τὴν ἐντύπωσιν ποῦ θὰ προξενήσῃ τὸ καπέλλο μου.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΝΔΡΕΙΩΜΕΝΟΥ

ΠΑΡΑΠΛΕΥΡΩΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΒΑΡΙΕΤΕ, ΑΡΙΘ. 162
ΜΕΓΑΛΗ ΟΔΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΑΝ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΠΟΛΕΙ :

Σουλτάν Βαγιαζήτ, 'Αριθ. 99

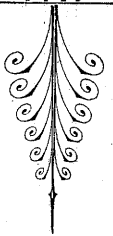

Τὸ μόνον ὁμογενὲς καλλιτεχνικὸν
φωτογραφεῖον ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς
τὸ ὁποῖον ἐκτελεῖται ἐργασία ἀπαράμιλλο
ς τέχνης καὶ καλλισθησίας.

Ἡ φωτογραφία ἐπιτυγχάνει καὶ ὁ-
ταν ὁ καιρὸς εἶναι συννεφώδης, καὶ ἂν
χιονίζει καὶ ἂν βρέχει.

Σπεύσωμεν εἰς τὸν ὁμογενῆ καλ-
λιτέχνην.

Παραγγεῖλαι δι' agrandissements
μὲ τιμὰς λίαν συγκαταβατικὰς.

ΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΜΟΥΣΤΑΚΙΑ

Μία φορά εξυριζόμενη μόνος ἤμουν ἕμως ὅπως διόλου ἄπειρος τῆς τέχνης τοῦ κουρέως καὶ θέλων νὰ μάθω ξύρισμα «στοῦ κασίδη τὸ κεφάλι» ἤδηρα προχειρότερον τὸν ἑαυτὸν μου. Τὸ χέρι μου ἕμως δὲν εἶχε τὴν τέχνην τὴν ὁποίαν ἔχει ἕνας εἰδικὸς καὶ μία ἐντομὴ εἰς τὴν δεξιάν παρεϊάν ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀποπείρας μου αὐτῆς. Εὐτυχῶς ἦτο πολὺ ἐλαφρὰ διὰ μὴν ἀφίσση κανὲν ἔγχος διαβάσεως ἀλλ' αὐτὸ μὲ ἐβύθησεν εἰς σκέψεις τοῦ ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ μέχρι σήμερον ἀκόμη ἐτυράνουν καὶ τυραννοῦν τὸ μυαλό μου. Τί χρειάζομεθα τὰ γενεῖα ἀφοῦ τὰ ξυρίζομεν;

Εἴμπορεὶ κανεὶς νὰ ἀπαντήσῃ ὅτι εἶνε ζήτημα καλλαισθησίας καὶ ὅτι τὸ ἀσχῆμον φύλον ξυρίζεται διὰ νὰ μετριάσῃ ὀλίγον τὴν ἀσχημίαν του ἀλλ' αὐτὸ εἶνε ἐν ἐπιχείρημα τοῦ δὲν μπορεῖ νὰ σταθῇ. Διότι εἶνε ἀποδεδειγμένον καὶ ὀλοφάνερρον ὅτι ὠραία γενεῖα δίδει ὅλην τὴν ἰδανικὴν ἀποψιν τοῦ ἀνδρικοῦ κάλλους καὶ μάλιστα ἂν αὕτη ἐφαρμόζεται εἰς εὐμορφον πρόσωπον τότε αὐξάνει τὸ κάλλος τῆς μορφῆς τοῦ γενειστροφούντος. Ἄλλοτε τοῦλάχιστον ἐξυρίζοντο εἰ δούλοι καὶ εἰ κατὰδικαι, ὅλοι δὲ εἰ ἀρχαῖοι λαοὶ ἐθεώρουν τὴν ἀποκοπὴν τοῦ γενείου ὡς σημεῖον καταισχύνης, καὶ ἀτιμώσεως. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος λέγει ῥητῶς «οὐ φθειρεῖτε τὴν ὄψιν τοῦ πώγωνος ὑμῶν» (Λευϊτ. XIX κζ'). Ἐπίσης καὶ παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς εἰς διάφορα ἀδικήματα κατεγινώσκετο ἢ ἐν χρῶ κουρεία, ὁ δὲ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς ῥητῶς λέγει περὶ ἀνθρώπου ἐξυρισμένου ὅτι «αἰσχρὸν τὸ θέαμα» (Κλήμ. Ἀλεξ. VIII σελ. 633 κ. ἑ.).

Φανερόν λοιπὸν ὅτι δὲν εἶνε ἀπαίτησις τῆς καλλαισθησίας ἢ

ἀποκοπὴ τῶν περιττῶν τριχῶν. Ἄλλὰ τότε διατὶ νὰ ξυρίζομεθα; ποῖος λόγος ἐπέβαλε τὴν συνήθειαν αὐτὴν ἢ ὁποία μᾶς φέρει τόσας ἐνοχλήσεις τὸν χειμῶνα μὲ τὸ κρύο καὶ τὸ καλοκαίρι μὲ τὴν ζέστην καὶ τὸ σπουδαιότερον τόσῃν ἀπώλειαν χρόνου.

Διότι ἕνας εὐλογημένος Ἄγγλος μὴ ἔχων καμμιά ἄλλη δουλειὰ φαίνεται ἔκαμε λογαριασμὸν πόσον καιρὸν χάνει ἕνας ἄνθρωπος τοῦ ξυρίζεται κάθε μέρα καὶ εὑρεν ὅτι ἅμα φθάσῃ εἰς τὰ 70 ἔτη χάνει τόσον χρόνον ὅσος θὰ ἐξήρκει διὰ τὴν πλήρη καὶ τελείαν ἐκμάθησιν ἑπτὰ γλωσσῶν. Τὸ πρᾶγμα ὡς φαίνεται δὲν εἶνε μικρὸν ἀφοῦ μᾶς ἐμποδίζει νὰ γίνωμεν σοφοὶ πολὺγλωσσοί.

Ἐὰν τοῦλάχιστον αὐτὴ ἢ συνήθεια τοῦ ξυρίσματος ἐγένετο μετὰ τὰς τελευταίας προόδους τῆς ἱατρικῆς, μὲ τὰ μικρόβια καὶ τοὺς μύκητας, θὰ ὑπῆρχεν ἴσως κανεὶς δικαιολογητικὸς λόγος. Διότι αὐτοὶ οἱ εὐλογημένοι ἱατροὶ ἐπεμβαίνουν καὶ εἰς τὰ ζητήματα τὰ καλλισθητικά, ἀφοῦ πρωτοστατοῦσιν εἰς τὴν κατάργησιν καὶ αὐτοῦ τοῦ φιλήματος ὡς ἐγκληματικῆ καὶ μικροβιοφόρου. Εὐτυχῶς οἱ ἰδιοὶ μᾶς ἱατροὶ εἶνε ὅπως διόλου ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ τὰς προλήψεις αὐτὰς καὶ δὲν ἐπιθυμοῦσιν τὴν κατάργησιν τοιοῦτου ὠραίου ἐθίμου, καίτοι ἐγὼ θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἐκήρυττον τὴν σταυροφορίαν, ὅχι κατὰ τοῦ φιλήματος γενικῶς, ἀλλὰ καθ' ὠρισμένων εἰδῶν φιλημάτων περιττῶν καὶ ἀσκόπων καὶ ἰδίως ἐκείνων τὰ ὁποῖα τόσον ὑπόβως καὶ ὑποκριτικῶς ἀνταλάσσουν αἱ γυναῖκες μεταξὺ των. Ὅμιλῶ διὰ τὸ φίλημα διότι εἶνε πολὺ σχετικὸν μὲ τὸ ζήτημά μας ὡς συνδεόμενον στενώτατα μὲ τὰ μουστάκια.

Εὐτυχῶς τὰ μουστάκια διέφυγον, τοῦλάχιστον εἰς τὰ μέρη μας, τὴν καταστροφὴν καὶ δὲν πίπτουν ὑπὸ τὸ σκληρὸν ξυράφιον τοῦ κουρέως. Ἄλλ' αὐτὸ ἀκριδῶς εἶνε τὸ ὀξύμωρον: βλέπομεν ἕναν μὲ ξυρισμένα μουστάκια ἀμέσως μᾶς κάμνει μίαν ἐντύπωσιν ὅχι καὶ εὐνοϊκὴν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅτι συμβαίνει εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ὅπου τὰ μουστάκια θεωροῦνται πρόστυχα καὶ ἄξια χυδαίων ἀσπῶν. Τὸ δὲ ξύρισμα εἰς τὰ μέρη μας περιωρίσθη μεταξὺ τῶν λακέδων τῶν φίπτουτο. Πρὸ παντὸς δὲ δι' ἡμᾶς τοὺς Ἑλληνας, τὸ μουστάκι

ἔχει μεγάλην ἀξίαν ὡς ἐκπροσωποῦν τὸν παλληκαρισμὸν καὶ δι' αὐτὸ πέρυσι τόσον ἐξηγέθησαν τὰ γκαρσόνια τῶν ξενοδοχείων καὶ οἱ μάγειροι κατὰ τῶν κυρίων των, οἱ ὁποῖοι ἤθελαν νὰ ἐπιθάλλουν τὸ ξύρισμα τοῦ μύστακος καὶ αὐτὸ ἔδωκεν εἰς τὸν Σουρῆν τὴν εὐκαιρίαν νὰ γράψῃ τοὺς ἐξῆς ἀμιμήτους στίχους :

Ὁ μουστακάτος ὁ Φασουλῆς .

πρὸς τοὺς μαγείρους τοὺς προσφιλεῖς .

Ἀγαπητοὶ μου μάγειροι κ' ἐγὼ οἶς δικαίωνω,
ὅπου γὰρ τὸ μουστάκι σας φωνάζετε μὲ πόνο
κι' ὅπως τὸ νύχι στὸν ἀητὸ καὶ ἡ χαιτή στὸ λσοντάρι,
ἔτσι εἶνε καὶ γιὰ μᾶς αὐτὸ, ἀνδρεία καὶ καμάρι
δὲν πρέπει νὰ ξυρίζετε τέτοιο μουστάκι σπάνιο,
ποῦ δίδει ὑπερφάνεια καὶ μένος ἀρμιμάνιο
κι' ἐγὼ σὰ βγῶ περίπατο καὶ πάω στὸ σπιτάκι μου,
νομίζω πρώτη μου δουλειὰ νὰ στρίψω τὸ μουστάκι μου
Μὲ τὸ μουστάκι φαίνεσαι σὰν ἀετὸς σὰν λέων
μὲ τοῦτο γίνεσαι νταῆς καὶ Μέγας Ναπολέον
Μ' αὐτὸ περνᾷς τὲς λύπες σου, μ' αὐτὸ καὶ τὲς χαρὲς
κι' ὁποῖος γενήθηκε σπανὸς παθαίνει συμφορὲς.
Ὅρὸν νὰ τῶχης μπόλικο καὶ πάντα σὰν ἐρίφης
ἐμπρὸς εἰς τὴν σκορδόπιστη μὲ τρόπο νὰ τὸ στρίψης,
τώρα μουστάκι βγάζουνε καὶ τοῦ συρμοῦ κυρίες
καὶ μῆϊς νὰ καταστήσωμε σαχλὲς σπανομαρίες ;
Μὲ τὸ μουστάκι πρόβαρε κι' ἐν τούτῳ μόνῳ νίκα.
Χωρὶς μουστάκι χάνεσαι δὲν παίρνεις μήτε προῖκα.
Κανεὶς μὲ τὸ μουστάκι μου παρακαλῶ μὴν παίξῃ,
δὲν θὰ γενοῦμε ξούριδες οὔτε Τζῶν Μποὺλ Ἑγγλέξοι.
Ἐμπρὸς στὸ Βουλευτήριον κάθε μουστακαλῆς
καὶ τὸ μουστάκι ζήτημα ἄς γίνῃ τῆς Βουλῆς
κ' ἐγὼ τὸ πρῶτο ξόανο καὶ τὸ πατριωτάκι
φωνάζω σὴν διαπασῶν θάνατος ἢ μουστάκι.

Λοιπὸν δὲν σᾶς φαίνεται παράξενη ἢ ἀντίληψίς μας ὅσον ἀφορᾷ τὸ γένειον καὶ τὸ μουστάκι ; Τὸ πρῶτον παραδίδομεν ἀσπλάγχως εἰς τὸ ξυράφιον τοῦ κουρέως, διὰ τὸ δεύτερον ὅμως τὸ πράγμα ἀλάσσει· ἐνῶ ἔπρεπε χάριν τῆς συμμετρίας ἢ νὰ ἀφίνωμεν γένεια καὶ μουστάκια ἢ νὰ τὰ ξυρίζωμεν πέρα πέρα. Ἀφοῦ δὲ θεωροῦμεν τὰ μουστάκια σπουδαῖα, διατὶ ἀφίνωμεν τὰ δυστυχή γένεια εἰς μόνους τοὺς πενθοῦντας καὶ τοὺς κληρικούς ; Ποιὸς λόγος λοιπὸν μᾶς ἀναγκάζει νὰ ξυρίζωμεθα ; ἀγνοῶ τὸ ζήτημα θὰ λυθῇ εὐθὺς ὡς οἱ εἰδικοί μᾶς εἶπουν πότε ἀνεφάνη τὸ γένος τῶν κουρέων· διότι καθόλου παράξενον νὰ εὗρέθη ἕνας τρόπος διὰ τοῦ ὁποῖου ἐμορφώθη ἰδιαιτέρα τάξις ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι σοῦ ἀφαιροῦν τὰ γένεια μὲ τὸ ξυράφι καὶ τὴν ὑπομονὴν μὲ τὴν λίμαν των.

Σάμος.

ΣΠΗΤΡΙΟΣ Ι. ΦΑΚΟΣ δ . ν.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΠΑΤΕΡΑ ΕΠΙ ΤΗ ΕΠΕΤΕΙΩ ΑΥΤΟΥ ΕΟΡΤΗ

Σήμερα καὶ ἡ Χρυσσαυγὴ τὸν γαλανὸν αἰθέρα
χρυσώνει πλεῖδ καλύτερα,
ποῦ μὲ λαχτάραν καὶ χαρὰν θὰ ψάλω ἔστων πατέρα
ἀπ' ὄλους γὰρ πρωτῆτερα
θερμὴν εὐχὴν ἀπὸ τᾶγνά καὶ τὰ θερμά μου στήθη
κ' εὐώδη ὡς θυμίαμα,
Ὡ πάτερ ! ἔτη πάμπολλα ἔς τὴν εορτὴν σου ζῆθι
καὶ τὸ γλυκὸ μεϊδιάμα
ποτὲ ἀπὸ τὰ χεῖλη σου ποτὲ ποτὲ, μὴ λείψῃ !
ψυχὴν σου τὴν ἐνάρετον
ὁ τῶν πατέρων τῶν καλῶν Μέγας πατὴρ ν' ἀμείψῃ
μ' εὐδαιμονίαν ἄρρητον.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ

ΦΕΥΓΑΛΕΑΙ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

ΤΟΥΡΚΙΚΑ ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΑ

Υπάρχουν θέματα εμπνεύσεως, τὰ ὁποῖα φαίνεται ὡς νὰ ἐξήν-
τλησεν ἤδη ἡ ποίησις, ἢ μᾶλλον ὡς νὰ ἐξηντλήθη ἡ ποιητικὴ ἔμ-
πνευσις βασανίζουσα, διὰ νὰ προδώσουν πᾶν ὅ,τι περιέχουν τὸ δυ-
νατὸν νὰ διεγείρῃ τὴν φαντασίαν. Ἐν τούτων εἶναι καὶ τὰ τουρ-
κικὰ νεκροταφεῖα.

Πᾶς ἐπισκέπτης τῆς Ἀνατολῆς, βιάζεται νὰ τὰ περιγράψῃ μὲ
κάποιαν ἐπιτήδευσιν συνήθως, μὴ στερουμένην ὅμως γραφικότητος
ἐνίοτε.

Ὁ εἷς διαβλέπει τοῦτο, ὁ ἄλλος ἐκεῖνο κατὰ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν
του. Ὁ εἷς ἀναγνωρίζει τὸν ἀπέριτον τοῦ Κορανίου σοσιαλισμὸν,
ὁ ἄλλος μεγαλείον, αὐτὸς ἀφέλειαν καὶ ἀγνότητα ἠθους· ἐκεῖνος
φανατισμὸν καὶ μοιρολατρείαν. Ὁ καθεὶς τέλος συμπεριλαμβάνει
ἀπαρεγγλίστως εἰς τὸ ἡμερήσιον πρόγραμμα τῆς διαμονῆς του ἐπὶ
μουσουλμανικοῦ ἐδάφους, τὴν ἐπίσκεψιν ἑνὸς τῶν γνωστῶν μεγά-
λων νεκροταφείων καὶ τὴν ἐπὶ τινος στιγμᾶς περιεργασίαν, παρου-
σία ἡλιθίου ὀδηγοῦ, τῶν κυριωτέρων μαρμαρογλύφων μαυσωλείων.

Ἐν τοσοῦτῳ, ἡμεῖς οἱ ἐν ὀθωμανικῇ βιοῦντες χώρᾳ ἀλλόφυλοι
σπανίως ἐπηρεαζόμεθα ἐκ τοῦ ἀληθοῦς χαρακτῆρος τῶν τουρκικῶν
νεκροπόλεων.

Τὰ τουρκικὰ νεκρικὰ μνημεῖα ἐν τούτοις γειτνιάζουν πολλάκις
πρὸς τὰς κατοικίας μας· διότι εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς συνοικίας ἔνθα
προϋπήρξαν Τοῦρκοι ὡς ἴχνη μνημονευτικὰ τῆς διαμονῆς αὐτῶν
κατέλιπον, ὁμοῦ μὲ τὸν ἀβεβήλωτον περίβολον τοῦ τζαμίου, ἀφ' οὗ

ἀπεστράφησαν οἱ πιστοὶ καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἤττον μικρὸν χλοά-
ζοντα χώρον μὲ τύμβους ἐγκατάσπαρτον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου αἱ κλῶσ-
σαι καταφεύγουσαι, περιφρουροῦσιν ἀφελῶς τοὺς νεοσσούς των.

Καὶ τὰ μνημεῖα αὐτὰ σημειοῦσι τὸν τόπον ἔνθα κουρασμένος
τοῦ Μωάμεθ ὁ πιστὸς ἔκλινε τὴν κεφαλὴν του, εἰς τὸ μεταφυσικόν
του βυθισμένος ὄνειρον, ἀλλὰ καὶ μὴ τοὺς ζῶντας καταλείπων παν-
τελῶς. Καὶ κοιμᾶται ἐκεῖ ἀπὸ ἐτῶν, πλησίον πολλάκις ἄλλοφύλων,
ὡς κατακιτητῆς γενναίως παραχωρῶν τὸν χώρον, πλὴν ὑποδεικνύων
ἐν ταυτῷ εἰς τοὺς ζῶντας διὰ τῶν χρυσῶν τοῦ τύμβου του γραμμά-
των, ὅσα τὰ ἐν τῇ ἐρήμῳ κοσμογονικὰ τοῦ Προφήτου ὄνειρα ὑπη-
γόρευσαν εἰς τὴν φυλὴν του· τοῦ Ἰσλάμ τὰ ὄπλα κλαγγίζουσι πάν-
τοτε ὅταν ἡ πίστις κινδυνεύει.

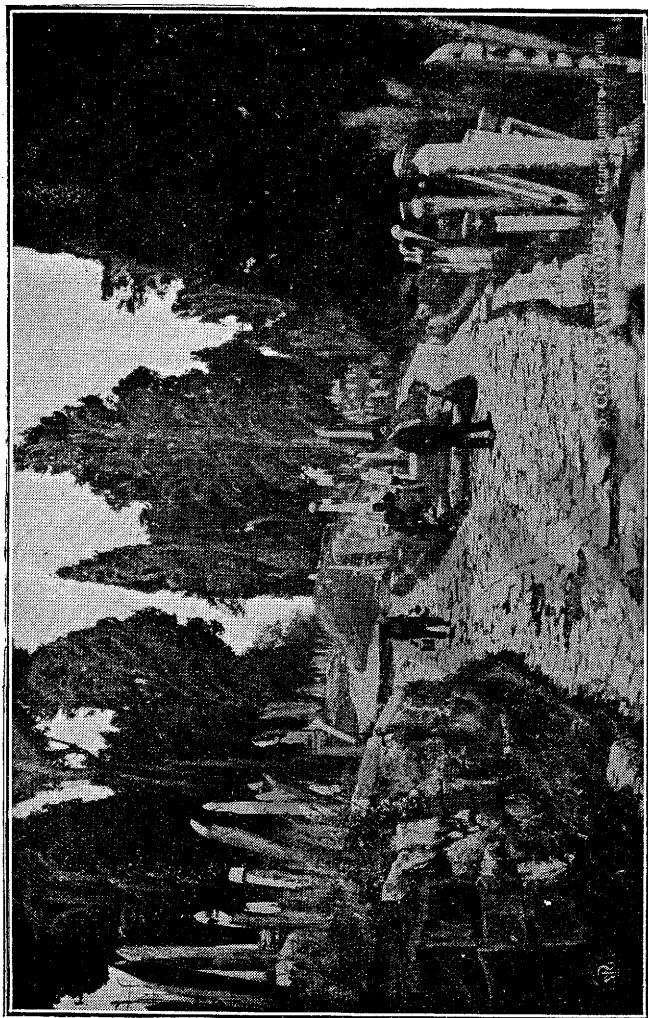
Καὶ ὁ ἐκεῖ κοιμώμενος εἶναι συχνὰ τῶν ἁγίων τις, πτωχὸς δερ-
βίσης, ἀναπολήσας τὰς παλαιὰς τῆς πίστεως κατακτήσεις καί, μέσῳ
κτιρίων εὐρυχώρων, ἔνθα ἀκολουθεῖται ἡρεμὸς ὁ καθημερινὸς βίος
φυλῆς· ἄλλης, συνεχίζει κοιμώμενος τὸ ὄνειρόν του. Τὸν ὕπνον του
φυλάττει ἐνίοτε ὁ λύχνος τὸν ὁποῖον ἀνάπτει ἡ εὐλάβεια τῆς νέας
γενεᾶς καὶ ὑγρὰ τεμάχια ὑφασμάτων ἐπιχρεμάμενα, ἰσραίθιμους
πρὸς τὸν ἅγιον δεήσεις ἀφελῶν μουσδουλμανίδων ἀντιπροσω-
πεύοντα, σταλάζουν βαθμηδὸν τὸ χρώμα των ἐπὶ τῆς γῆς, ἥτις κα-
λύπτει ἄηχος τοσοῦτον μεγάλην ὀπτασίαν.

Ἐξ ὅλων τῶν πολυγωνίων, μαρμαροτεύκτων καὶ ἐπιχρῶσων
ἰσλαμικῶν μαυσωλείων, τὰ ἀπλᾶ αὐτὰ μνημεῖα ἐνέχουν τὴν περισ-
σότεραν ποίησιν.

Εἰς τὴν γωνίαν μιᾶς ἀλλῆς πλησίον ἀγροτικοῦ φρέατος πρὸς
τὸ στόμιον τοῦ ὁποίου κύπτουν τὴν κεφαλὴν των τὰ ἰόχροα χρυ-
σάνθημα δύο ριζῶν αἱ ὁποῖαι ἀδελφικῶς ἐκεῖ ἐβλάστησαν, ὡς κι-
βωτὸς ἐγείρεται ὁ τάφος κάποιου πιστοῦ.

Τὴν νύκτα ὁ τόπος αὐτὸς φωτίζεται ἀπὸ δύο μεγάλους πραισίνουσ
φανούς καὶ τὸ χλωμό των φῶς, τὸ ὁποῖον τὰ θολωμένα ἀπὸ τὸ
ψῆχος ὑάλια ἀφίνουσι νὰ πέσῃ ἐπάνω εἰς τὸν τοῖχον, ὑποδεικνύει
μίαν μεγάλην χρυσοῦν ἐπιγραφὴν, ἐπὶ πραισίνου ἐγκεχαραγμένη βᾶ-

Ἀπὸ τὸν Κεράτειον κόλπον

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

Τοποθεσία ὀθωμανικοῦ νεκροταφείου ἐν τῷ Ἰπλίῳ

θους. Ποῖος ξεύρει τὶ υπερήφανα λόγια νὰ λέγη εἰς τοὺς ζῶντας, αὐτὸς ποῦ ἔκλινεν ἐκεῖ, πλησίον εἰς τὸν τοῖχον τῆς πενιχρᾶς ἀγροτικῆς ἀλλῆς!

Ἄλλον πάλιν φυλάττουν δύο μεγάλα κυπαρίσσια καὶ ἄλλος μονάζει πλησίον παλαιῶν βυζαντινῶν κτιρίων, ὡσὰν νὰ φρουρῇ τὰς σκιάς τῶν κτητόρων, οἱ ὅποιοι ἔλυωσαν ἴσως χωρὶς νὰ ταφοῦν, ὅταν μὴ φορὰ ἐπάλαιαν οἱ λέοντες τοῦ Μωάμεθ πρὸς τὸν πληγωμένον τοῦ Κωνσταντίνου ἀετόν.

Δὲν γνωρίζω διατὶ ὅλοι συμφωνοῦν εἰς τὸν θαυμασμόν τῶν μεγάλων τοῦ Ἰσλάμ νεκροταφείων. Τὸ Ἐγιούπ, τὸ Σκούταρι, ἐπιβάλλουν μὲ τὴν σιγὴν τὴν εἰδικὴν τοῦ κοιμητηρίου, τὴν μαύρην πρασινάδα τῶν κυπαρίσσω των, τὴν δροσερὰν τοῦ χόρτου ὄσπιν, τὴν ποικιλίαν τῶν τύμβων καὶ μὲ κάποιαν γενικὴν ἀποσιν ἢ ὁποία, εἰς μίαν ἐκάστην τοῦ ἐπιτυμβίου λίθου θέσιν, προσδίδει ὡσὰν κάποιαν ἰδιαιτέραν στάσιν βληθέντος, ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης πίπτοντος στρατιώτου. Ἐδῶ βλέπεις καὶ τὴν γυναῖκα εἰς κάποιαν στήλην ἄμορφον μὲ δύο μαστοὺς καὶ τὸ παιδί, τὸν ἔφηβον, τὸν γέροντα. Τὸν μεγιστᾶνα διακρίνεις τοῦ πτωχοῦ.

Τὰ ἰσόγεια ἐπίσης κοιμητήρια, πλησίον τῶν μεγάλων τεμενῶν, ὅπου ἀναπαύονται πρίγκηπες καὶ μεγιστᾶνες βεζίροι, καὶ ἱμάμαι, ἱεροδιδάσκαλοι καὶ στρατηγοί, ὑπουργοὶ καὶ εὐνοῦχοι, ὧν αἱ σαρκοφάγοι περιβάλλονται τὰ πλούσια ὑφάσματα εἰς ἃ μὲ θαυμασίαν προσοχὴν ἐξυφάνθησαν αἱ ἀστῆραι ἀρχαὶ τοῦ Κοραίου, τὰ μανσωλεῖα τὰ δλόχρυσα, τὰς θύρας τῶν ὁποίων καὶ τὰ κινκιδώματα ἐπεξεργάσθησαν περιδοξοὶ τεχνῖται εἰς τὰ καλλίτερα τοῦ Κράτους ἐργαστήρια, δὲν συναρπάζουν τόσον, ὅσον οἱ μονήρεις αὐτοὶ τάφοι, ὅπου εὐρίσκειται ἐγκλωσμένος ὁ ἅγιος ἐκεῖνος μουσουλμᾶνος, ὅστις ἐσοκόρπισε τὰ μῦρα τῆς ἰσλαμικῆς ψυχῆς του, ἐπὶ δλόκληρον ζωὴν εἰς μίαν συνοικίαν, καὶ νεκρὸν μὴ θελήσασαν τελείως νὰ τὸν ἀποχωρισθῇ.

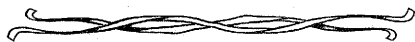
Καὶ ἐκεῖ ὅπου διαβαίνετε τὴν νύκτα, ἀπὸ κάποιαν μακρονήν τῆς πόλεως συνοικίαν βυθισμένην εἰς τὴν νάρκην τοῦ πρώτου της

ὑπνου, μέσα εἰς τὴν ομίχλην τῆς χειμερινῆς νυκτὸς ἢ καὶ μὲ τὸ ἀγνὸν τῆς Σελήνης φέγγος, θὰ ἴδῃτε μικρὸν φῶς κάτω ἀπὸ δύο κυπαρίσσια νὰ σᾶς ὑποδεικνύει σιωπηλὰ τὸν τόπον ὅπου κοιμᾶται ὁ ἅγιος, ὡσάν νὰ σᾶς λέγῃ ὅτι χρειάζονται λαμπάδα καὶ οἱ νεκροὶ διὰ νὰ τοὺς φέξῃ καὶ νὰ διακόψῃ πρὸς στιγμὴν τὸ ἀτελεύτητο ὄνειρον τοῦ θανάτου.

Νοέμβριος 1910.

ΝΟΕΜΗ Α. ΖΩΗΡΟΥ

ΟΙ ΧΑΡΕΣ

*Ξερριζωμένες τις χαρές, τις φουντιωτές,
ὁ χρόνος τις τραβολογᾷ.
Μιά—μιά, μὰ καὶ μαζὺ πολλές,
Σὰν ποταμός, ὁ χρόνος, κ' οἱ χαρές, σὰν καλαμιές,
Μέσ' τὰ θολὰ νερά.*

*Καὶ σέρονονται βουβὰ οἱ χαρές, οἱ φουντιωτές,
σὰν λείψανα λαχταριστά.
Ὡσὰν ξερριζωμένες καλαμιές,
Μιά—μιά, μὰ καὶ μαζὺ πολλές,
πὰ στὰ θολὰ νερά...*

Ἀθήνα ΧΙβριος 1910.

ΧΡ. ΒΑΣΙΛΑΚΑΚΗΣ

ΤΟ ΑΙΣΘΗΜΑ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

Συμπαθῶ τοὺς τρελλοὺς. Ζοῦν εἰς ἓνα κόσμον σκοτεινῶν ὀνειρῶν ποῦ πλανᾶται ἀκατάπαυστα ἡ φαντασία των δίχως ὑπολογισμὸν καὶ δίχως χαλινάρι. Δι' αὐτοὺς δὲν ὑπάρχει πρᾶγμα ποῦ νὰ ἦνε ἀκατόρθωτο. Βλέπουν καὶ αἰσθάνονται ὅπως θέλουν. Θέλουν καὶ ἐπιθυμοῦν ὅπως αἰσθάνονται. Ὡ εἶναι τρελλοί, εἶναι τρελλοί!

Ἀνέβαινα τὴν σκάλα τοῦ σπιτιοῦ καὶ ἡ μητέρα μὲ τὰ κλάμματα μοῦ λέγει:

— Γιατρέ, ἴδὲ τὸ παιδί μου, ἔχει πυρετόν, πολὺν πυρετόν!

Καὶ κρατοῦσε μὴ κοῦκλα στὴν ἀγκαλιά της ἔδιδε χίλια φιλιὰ καὶ τὴν ἐνανούριζε.

— Ἐπάνω εἶνε τὸ παιδί μου, δὲν μοῦ ἀφίνουν νὰ τὸ ἰδῶ. Καὶ ἐγὼ ἔχω αὐτὴν τὴν κοῦκλα ποῦ τὸ μοιάζει. Ἄχ! πόσον τὸ μοιάζει στὰ ξανθὰ μαλάκια του, στὰ μαῦρα μάτια, στὰ γέλια του τὰ ροδοκόκκινα. Τὸ ἴδιο εἶνε. Ἄ! ἄ! ἄ!!!

Καὶ ἐνανούριζε τὴν κοῦκλα. Ὁ σύζυγος μὲ γυρμένο κεφάλι καὶ σοβαρὸς τῆς ἔκαμε σημάδι νὰ σιωπήσῃ. Ἡμεῖς ἰνεθήκαμε ἀκόμη ἓνα πάτωμα καὶ ἐκείνη ἐφώναζε ἀπὸ τὴν σάλα:

— Γιατρέ μου! Σὲ παρακαλῶ κύτταξε καλὰ, καλὰ κύτταξε τὸ παιδί μου!

II

Τὸ παιδί μόλις ἀνέπνεε. Εἶχε μνηγγίτιδα καὶ ὁ πυρετὸς ἐκέρωσε τὸ πρόσωπό του, ἐστέγνωσε τὰ χεῖλια του καὶ αὐλάκωσε τὰ βλέφαρά του. Ποῦ κάπου μόνον ἓνας λύγκας ἐκινούσε τὸ σῶμα του καὶ ἀνοιγε τὰ μάτια ἐλαφρὰ, τόσο ἐλαφρὰ πῶς ἐφαίνετο μόνον τὸ ἀσπράδι.

Δὲν εἶχα κανένα φάρμακο νὰ γράψω. Ἔδωκα εἰς τὸν πατέρα νὰ ἐννοήσῃ τὴν θέσιν τοῦ ἀρρώστου καὶ σοβαρὸς κατέβαινα τὴν σκάλα.

— Ἀφήτε με! Θὰ ἐρωτήσω τὸν γιατρό! Ἀφήτε με!

Ἦσαν αἱ φωναὶ τῆς μητέρας ποῦ τὴν ἐμπόδιζε μιὰ ἄλλη κυρία νὰ μὲ προὔπαντήσῃ. Ἐκείνη ἐρρίχθηκε ἐμπρὸς μου καὶ λαχανιασμένη μου λέγει.

— Πές μου, γιατρέ, εἶνε καλά; Ὁ Κοκὸς εἶνε καλά;

— Ναί, κυρία μου τῆς λέγω. Εἶνε ἐντελῶς ἀπύρετος καὶ κοιμάται. Ἀφήτε τον νὰ κοιμηθῇ.

Χά! χά! χά! ξεκαρδίζεται στὰ γέλοια. Τὸ εἶδα στὸν ὕπνο μου. Εἶδα πῶς ὁ Κοκὸς μου ἔπεσε σ' ἓνα πηγάδι, πολὺ βαθὺ πηγάδι. Πέφτω μέσα νὰ τὸν βγάλω, ξεφωνῶ, τυραννιοῦμαι καὶ ἔξαφνα; Ἐυπνῶ καὶ δὲν βλέπω τίποτε. Ἡ κοῦκλα ἦτο κατάγερη στὸ πλευρό μου. Ἀχ! δὲν μ' ἀφίνουν νὰ θλέπω τὸ παιδί μου, δὲν μ' ἀφίνουν.

— Δὲν ἦσο τὸ πρωτὶ, δὲν ἦσο τὸ μεσημέρι.... λέγει ὁ σύζυγος.

— Μὰ ἐγὼ θέλω νὰ εἶμαι ὄλην τὴν ἡμέρα. Χά! χά! χά! εἶνε καλά ὁ Κοκὸς μου! Τί χαρά, τί χαρά, εἶνε καλά! χά! χά! χά!

III

Τὴν ἄλλη ἡμέρα μὲ ἐφώναζαν τὴν ὥρα τῆς κηδεῖας νὰ περιποιηθῶ—διὰ κάθε ἐνδεχόμενον—τὴν ταλαίπωρον μητέρα. Ἦτο τόσοσ ὠχρὴ καὶ τόσοσ ἀποκαμωμένη, ὥστε δὲν εἰμποροῦσα νὰ ἐννοήσω πῶς τὰ μητρικά της σπλάγγχνα ὑπέστησαν τέτοιον σπαραγμὸν καὶ ἡ φυσιογνωμία της τόσοσ ἀλλοιώθη. Ἡ ψυχὴ της ἐνόησε λοιπὸν περὶ τίνος πρόκειται;

Ὅταν κατέβαζαν τὸ νεκρὸ παιδί της ἔφεραν τὴν μητέρα νὰ τὸ φιλήσῃ.

— Πέθανε; ἐρώτησε μὲ σπασμὸν νευρικὸν καὶ μὲ ὀλάνοικτα μάτια.

— Ὅχι! Θὰ πᾶνε περίπατον κ' ἐκεῖνο κοιμάται! Ἄφες το! Κοιμάται.

Καὶ ἡ φυσιογνωμία της ἄλλαξεν ἀμέσως. Ἐτραβήχθη ὀλίγα βήματα ὀπίσω νὰ περάσουν οἱ ἄνθρωποι καὶ ξαναρώτησε.

— Κοιμάται;

Ἄρπαξε τὴν κοῦκλα στὴν ἀγκαλιά της καὶ ἄρχισε νὰ τὴν κανουρίζῃ

ἔλα ὕπνο μου πάρε το
καὶ σὺρ' το στοὺς μπαξέδες

Ἦ... ω... ω... ω... Ὡστόσο οἱ παπάδες καὶ πέρνουν τὸν νεκρὸ καὶ ἡ μητέρα τρέχει στὸ παράθυρο καὶ στέκεται σὰν βλάκας μὲ ὀρθάνοικτα μάτια, μὲ τεντωμένα αὐτιά. Κι' ὅταν ἐχάθη τὸ πλῆθος

— Χά! χά! χά! ἐξέσπασε στὰ γέλοια καὶ ἐνανούριζε τὴν κοῦκλα της.

— Ἦ... ω... ω... μὲ τὴν ἴδια τὴν φωνὴν ποῦ ἔκαμαν οἱ παπάδες.

Καὶ ἐγὼ ἐσκέφθηκα. Τί καλὸ πράγμα εἶνε πολλὰς φορὰς νὰ ἦνε κανεὶς τρελλός!

Φανάρι.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΑΣΤΕΙΑ

Ἐν σιδηροδρομικῇ ἀμάξῃ:

Ἐπιβάτης πίνει ἡμισυ ποτήριον οἴνου καὶ προσφέρει τὸ ὑπόλοιπον εἰς γείτονά του Ἄγγλον ἀφοῦ ἐσφόγγισε διὰ τοῦ μανδηλίου του τὰ χεῖλη τοῦ ποτηρίου.

— Ὅχι, ἀπαντᾷ ὁ Ἄγγλος, καλύτερα πίνω ἀπὸ τὸ στόμα σου παρὰ ἀπὸ τὴ μύτη σου.

Ο ΜΟΥΡΓΚΑΣ

‘Ο πατέρας μου—Θεός σωζορέ’ τον—κι’ ο Ντίνιο-Ραμούσης,¹ ἔσμιξαν ἐκείνη τὴν χρονιά τὰ κοπάδια σὸ χωριό μας κι’ ἐξεκίνησαν σύνταχα γιὰ τὰ βουνὰ τοῦ Ντίντσιου.

Δὲν ξέρετε τί ἐπίπτωση μῶκαναν τὰ βουνὰ στὴν φαντασία μου τότε. Τᾶ-βλεπα κάτω ἀπὸ τὸ χωριό μου μακρυνά-μακρυνά, καὶ πότε μὲ φαινεύονταν ὅσων με-γάλοι θεοί, πρὸ ἄγγιζαν μὲ τὰ κεφάλια τους τὸν οὐρανὸ καὶ πότε ὅσων ἄκη τοῦ κόσμου, καὶ νόμιζα ὅτι, ὅν ἀνέβαινα καμμιὰ φορὰ στὰ κορφοβούνια τους, θά-πιανα τὰ ἀστέρια μὲ τὰ χέρια μου καὶ θάᾄγγιζα τὴν οὐρανὸ μὲ τὸ κεφάλι μου.

‘Ο Ντίνιο-Ραμούσης, μ’ ὅλο τὸ χριστιανόφερο κι’ ἑλληνόφερο ὄνομά του εἶταν Τουρκαρβανίτης, ἀλλ’ ὁ πατέρας μου κι’ ὅλο τὸ σπιτί μας τὴν ἀγαποῦσε, ὅσων νὰ εἶταν χριστιανὸς καὶ καλύτερα, γιὰτὶ δὲν εἶχε καμμιὰ τουρκαρβανίτικη κακία ἀπάνω του, δηλαδή: «Τοῦτο νὰ σοῦ τὸ παίρνω, ἐκεῖνο νὰ μοῦ τὸ δίνης, τὸ ἄλλο νὰ μοῦ τὸ χαρίζης κι’ ὅτι μείνει νὰ σοῦ τὸ ἀρπάζω!» καὶ πολλές φορὲς ὁ πατέρας μου τοῦ ἔλεγε:

— ‘Ὡρὲ Ντίν-ἀγᾶ! Εἶσαι τόσο καλός, μὰ τὴν Χριστὸ, ποῦ δὲν μπορῶ νὰ πιστέψω ὅτι εἶσαι Τοῦρκος!

Κι’ ἐκεῖνος τοῦ ἀπαντοῦσε, χαμογελῶντας:

— ‘Ὁξω ἀπὸ τὴν πίστη εἴμαστε ἀδέφια, ἄρχοντά μου, καὶ γι’ αὐτὸ μάγα-πᾶς καὶ ὁ ἀγαπῶ....

Εἶταν ἐξαιρετικὰ καλὸς ὁ καημένος ὁ Ντίνιο-Ραμούσης, —Θεός σωζορέ’ τον κι’ αὐτόν—ποῦ πολλοὶ τὸν ἐνόμιζαν ὅτι δὲν εἶταν Τοῦρκος,² ἀλλὰ κρυφοχρι-στιανός.

‘Ο πατέρας μου κι’ ὁ Ντίνιο-Ραμούσης ἀκολούθησαν τὰ κοπάδια καβάλα σ’ ἄλογα, καὶ πρὶν ν’ ἀνάγη ἀκόμη τὸ μεσημεριάνικο τὸ κάμα στάθηκαν κοντὰ στοὺς «Πατέρες» νὰ σταλίσουν τὰ ζωντανά. Βοῦζιζαν τὰ λακκώματα ἀπὸ τὰ κν-προκοῦδουνα, ἀπὸ τὰ βελάσματα, ἀπὸ τὰ γανγητὰ κι’ ἀπὸ τὰ σαλαγητὰ.

‘Ο πατέρας μου κι’ ὁ Ντίνιο-Ραμούσης εἶχαν διαλέξει τὸν καλύτερον ἦσοιο κι’ ἐκεῖ κἀθήσαν νὰ φᾶνε, ὅσπερα ἀπὸ τὸ φαγητὸ ἄναψαν τὰ σουπιὰ καὶ τῶ-στροφωσαν στὲς ὀμιλίες. ‘Απ’ ὀμίλια σ’ ὀμίλια ἤρθαν στὰ σκυλλιά τους.

1). Κεράλ-εδδίν υἱὸς τοῦ Ἀμπτούλ-Ραχμάν.

2). Μωαμεθανός.

‘Ο πατέρας μου διηγήθηκε πῶς ἔνα σκυλλί του, ὁ Κοράκης—τριάντα χρό-νια πρὶν—μιά βραδυνὰ πολέμησε τρεῖς ὄρες μ’ ἔνα λύκο, καὶ σὸ τέλος τὸν ἀρ-παξε ἀπὸ τὴν λαμπὸ καὶ τοῦ τὴν πῆγε στὴν ἀνθρωποκαλόβα σβαρνίζοντάς τον ὅσων φοφίμι ποῦ εἶταν.

— Δὲν εἶταν σκυλλί, Ντίν’ ἀγᾶ, ἐκεῖνος ὁ Κοράκης, εἶταν λεοντάρι!

Κι’ ἄστραψαν τὰ μάτια του.

‘Ο Ντίνιο-Ραμούσης διηγήθηκε στὴν ἀράδα του πῶς ἔνα σκυλλί του, ὁ Τρα-χίλης, μιά χειμωνιάτικη βραδυνὰ, ποῦ πῆγαν καμμιὰ δεκαριά Τσιάμηδες¹ νὰ τοῦ πατήσουν τὸ κοπάδι, ῥίχτηκε ἀπάνω τους καὶ πρὶν μπορέσουν αὐτοὶ νὰ τὸ σκοτώσουν μὲ τὰ γιγατάνια, ἄρπαξεν ἔνα τους ἀπὸ τὸν λαμπὸ καὶ τοῦ πέταξε πέρα τοῦ λαούγγι, ἐνῶ οἱ ἄλλοι τῶκοφαν λάσπη ἀπὸ τὴν φόβο τους!

— ‘Αλλὰ κι’ ὁ Μούργκας, πῶχω τώρα (εἶπε ὁ πατέρας μου) δὲν πάει πίσω. Καταιβάζει καβαλάρη. Μοναχὸς του μπορεῖ νὰ φυλάξῃ ὅλο τὸ κοπάδι! . . .

— Δὲν πιστεύω νῶνα ὅσων τὸν Γκεσούλη τὸν δικό μου, (ἀπάντησε ὁ Ντίνιο Ραμούσης). Φεύγω κοί τὸν ἀφίνω νοικοκύρη σὸ κοπάδι. Τέτοιο σκυλλί εἶναι ὁ Γκεσούλης μου!

‘Ο πατέρας μου, ἄνθρωπος ποῦ δὲν ἔλεγε εὔτε παραδέχονταν ὅτι μποροῦσε ἄλλος γάχη καλύτερα πρόβατα, καλύτερα γίδια, καλύτερα βόδια, καλύτερα ἄ-λογα, καὶ καλύτερα σκυλλιά ἀπ’ αὐτόν, περᾶχτηκε μὲ τὰ λόγια τοῦ Ντίνιο-Ρα-μούσης, ὅτι ὁ Γκεσούλης ἐκεινοῦ εἶταν καλύτερος ἀπὸ τὸν Μούργκα τὸν δι-κό του.

— Δὲν ξέρε’ς, Ντίν’ ἀγᾶ (τοῦ εἶπε) τί σκυλλί ’ναι ὁ Μούργκας μου, ἀλλοιώ-τικα δὲν θὰ μιλοῦσε καθόλου γιὰ τὸν Γκεσούλη σου! . . .

— ‘Αν ἤξερες, ἄρχοντά μου, (τοῦ ἀντιλόγησε ὁ Ντίνιο Ραμούσης) τί σκυλλί ’ναι ὁ Γκεσούλης μου, δὲν θὰ παινοῦσε εἶται τὸν Μούργκα σου!

‘Η μαρούτη κι’ ἡ φωτιά ἔνα δάχτυλο ἤθελαν νὰ σμιχτοῦν . . . .

‘Η φιλοτιμία τοῦ πατέρα μου ἐγγίχτηκε πολὺ μὲ τὰ παινήματα τοῦ Τρα-χίλη καὶ τοῦ Γκεσούλη κι’ ἂν ὁ Ντίνιο-Ραμούσης δὲν εἶταν παλαιὸς καὶ στενὸς φίλος του καὶ μάλιστα Τοῦρκος, θὰ χόρευε ὁ Διάβολος ἀνάμεσά τους ἐκεῖνη τὴν στιγμὴ καὶ θάκανε πανηγύρι.

— ‘Ε! Ντίν’ ἀγᾶ! (ἀντιλόγησε ὁ πατέρας μου, τρέμοντας ἀπὸ τὸν θυμὸ του), ἴδου ἡ Ρόδα, ἴδου καὶ τὸ παιδί!² Μαύλης τὸν Γκεσούλη σου, μαυλῶ κι’ ἐγὼ τὸν Μούργκα μου, τὰ βάνουμε καὶ παλεύουν, κι’ ἂν ὁ Γκεσούλης σου νικῆσ’ τὸν Μούργκα μ’, αὐτάγια, κι’ ἔπιασε τὰ μουστάκια του, τὰ ξυριζῶ καὶ τὰ ρί-χω στὰ . . . .

(1) Μωαμεθανοὶ καὶ Χριστιανοὶ κάτοικοι τῆς ἀρχαίας Θεσσαλίας, διάσημοι γιὰ τὲς ζωοκλεψιές τους.

(2) Ἴδου ἡ Ρόδος, ἴδου καὶ τὸ πῆδημα.

Στήν στιγμή αποφασίστηκε ή μονομαχία τών σκυλλιών !

— Κῶ ! Γκεσούλ*, κῶ !

*Ο ένας.

— Κῶ ! Μούργκα, κῶ !

*Ο άλλος.

Καί στήν στιγμή τὰ δυό σκυλλιά εἶταν μπροστά τους, πουνῶντας τήν οὐρά καί περιμένοντας διαταγή.

— Ἀπάνω του, ὠρὲ Μούργκα !

Φώναξε ὁ πατέρας μου μὲ θυμὸ, δείχνοντας τὸν Γκεσούλη.

— Ζέρε* ὠρ Γκεσούλ* !

Φώναξε ἀρβανίτικα κι* ὁ Ντίνο-Ραμούσης, δείχνοντας τὸν Μούργκα.

Τὰ δυό σκυλλιά ἔδειξαν ἀμέσως τ' ἄσπρα τους καί σουβλερὰ τους δόντια καί μὲ φοβερὰ ροατὰ ρίχτηκαν τὸ ἓνα ἀπάνω στ' ἄλλο.

Αντεβούϊζαν τὰ λακκώματα ἀπὸ τὰ οὐρλητὰ τῶν μαγισμένων σκυλλιών, συνταρράχτηκαν τὰ πρόβατα, τρώμαζαν τὰ γίδια κι οἱ πιστικοί, δικοί μας κι* Ἀρβανίτες, ἔτρεξαν στὸ σκυλλοπάλεμα.

Τὰ σκυλλιά μιά ὥρα μὲ τ' ὄρολόγι πάλεван ἀγκαλιασμένα καί δαγκωμένα τὸ ἓνα τ' ἄλλο, καί κουτρουβαλλιῶνταν ὅταν ἓνα σώμα, ὅταν οἱ πλειοὶ θανάσιμοι ἔχτροί, ἐνῶ ἀπὸ τήν μιά μεριά ὁ πατέρας μου καί ἀπὸ τήν ἄλλη ὁ Ντίνο-Ραμούσης τοὺς φώναζαν :

— Χά ! ὠρὲ Μούργκα, τί τὴν φυλᾶς ἀκόμα, νὰ σὲ πιάσ' τὸ φρομὶ στὰ μάτια !

— Χά ! ὠρὲ Γκεσούλ* χαράμ τε κίφρι !

Πάλεван τὰ καημένα τὰ σκυλλιά, πάλεван ὅταν μεγάλοι πατρικοὶ ἔχτροί, ὅταν νὰ τὰ χώριζε ἡ μεγαλύτερη ἔχτρα, καί προσπαθοῦσαν μὲ λύσσα καί μαγιά τὸ ἓνα νὰ σκόση τ' ἄλλο, κι* ὁ πατέρας μου κι* ὁ Ντίνο-Ραμούσης κι* οἱ πιστικοί, χώρια οἱ δικοί μας καί χώρια οἱ Ἀρβανίτες, ὅλοι χωρισμένοι σὲ δυό στρατόπεδα, οἱ μὲν Ἕλληνας μὲ τὸν Μούργκα, οἱ δὲ Ἀρβανίτες μὲ τὸν Γκεσούλη, παρακολουθοῦσαν μὲ ἀγωνία τρομαχτική τ' ἀντιμαχόμενα σκυλλιά, καί χαιρόνταν οἱ μὲν, ὅταν νικοῦσε ὁ Μούργκας τους, καί λυπιῶνταν ὅταν νικιῶνταν, καί χαιρόνταν κι* οἱ δὲ, ὅταν νικοῦσε ὁ Γκεσούλης τους καί ληπιῶνταν, ὅταν νικιῶνταν. Τώρα νικοῦσε ὁ Μούργκας, χαρὰ οἱ Ἕλληνας καί λύπη οἱ Ἀρβανίτες ! Τώρα νικοῦσε ὁ Γκεσούλης, χαρὰ οἱ Ἀρβανίτες καί λύπη οἱ Ἕλληνας ! Αὐτό : τὸ πότε νικοῦσε ὁ Μούργκας καί πότε ὁ Γκεσούλης, ἔγινε καμμιά σαρανταριὰ φορές. Αἷματα χούχλαζαν ἀπὸ τοὺς λαιμούς κι* ἀπὸ τὲς πλάτες τῶν καϊμένων τῶν σκυλλιών, κι* αἱματομένα καί τὰ σάλια, ποῦ ἔβγαιναν ἀπὸ τὸ στόμα τους ! . . . .

Τέλος, ἐκεῖ ποῦ παρακολουθοῦσαν τὸ πάλεμα Ἕλληνας κι* Ἀρβανίτες μὲ καρφωμένα μάτια ἀπάνω στὰ σκυλλιά, ὁ Μούργκας πετάχτηκε ἀπάνω νικητῆς μὲ ἓνα κομματι λαγύγγι τοῦ Γκεσούλη στὸ στόμα του !

* Αρχαία ἐνδυμασία προῦχοντος Ἰωαννίνων

ἩΠΕΙΡΩΤΙΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

Λάδι βρέχει, κάστριν χιονίζει.

*** Ὁ λύκος στήν ἀντάρα χαιρεται.

*** Ἄλλοῦ τὰ καρκαλισματτα κι* ἄλλοῦ γεννοῦν οἱ κότες.

*** Τί νὰ σοῦ θυμηθῶ κρομμῦδι μου, κάθε χαψιά καί δάκρυ.

*** Ἀδελφέ, γιζτ' ἔθρωσες ; — Ὁμιλοῦσα μὲ ζουρλό.

*** Ἡ κόττα πίνει νερό, καί κυττάει καί τὸ Θεό.

*** Γρόσιχ στὸ πουγγί. φάρια στὸ βουνί.

*** Ὁ λύκος τρίχα ἀλλάζει, ὕμπλη δὲν ἀλλάζει.

*** Θρέψε φεῖδι τὸ χειμῶνα, νὰ σὲ φάη τὸ καλοκαίρι.

“Ο Γκεσούλης φόβισε στην στιγμή!

Εΐταν τρομερή έκείνη ή στιγμή! “Η χαρά του πατέρα μου και των πιστικών του, κι ή λύπη του Ντίνου Ραμούσης και των δικών του των πιστικών διασταυρώθηκαν σαν δυο μαύρα σύννεφα. “Ο θάνατος με τα μαυρά του τα φτερά φτερούγιζε λαιμαργος άπάνω στα κεφάλια και των μέν και των δέ. “Ο Ντίνου Ραμούσης κι’οι πιστικοί του το θεώρησαν προσβολή τους, να νικήση ο Μούργκας τον Γκεσούλη τους κι’ ο δαίμονας του Πολέμου από τα σκυλλιά έπιασε τους ανθρώπους μ’ δλην την λόσσα κι’ δλην την λαύρα του μίσους, την στιγμην όμως, που θ’ άστραφταν γιαταγάνα και θα βρονοτούσαν τα ντουφέκια κι’ οι πιστόλες, ο Πατέρας μου—Θεός σιχωρέσ’ τον—αγκάλιασε τον Ντίνου-Ραμούση και τον φίλησε, λέγοντάς του :

— Ντίν’ αγά! Τα σκυλλιά εΐταν σκυλλιά κι’ εμείς είμαστε παλαιϊκοί φίλοι! Οί Πατεράδες μας, όταν πέθαιναν, μās άφηκαν εντολή να διατηρήσωμε την φιλία τους.

Φίλησε κι’ ο Ντίνου Ραμούσης τον Πατέρα μου και φώναξε “Αρβανίτικα τους πιστικούς του :

—Γιω, μώρ, γιω! Μοσεγκά, μώρ, μοσεγκά!

“Αν δεν γέρονταν αυτό, όλοι θα εΐταν σκοτωμένοι!

Οί πιστικοί, “Ελληνας κι’ “Αρβανίτες τραβήχτηκαν στην μεριά τους ήσυχοι, άλλ’ ή χαρά των μέν κι’ ή λύπη των δέ δεν κρύβονταν.

“Ο Πατέρας μου κι’ ο Ντίνου Ραμούσης γύρισαν στο μέρος, που κάθονταν πριν άρχισή ο πόλεμος των σκυλλιών.

“Ο Πατέρας μου είχε ζωγραφισμένη στο μέτωπό του την χαρά, για την νίκη του Μούργκα του, κι’ ήθελε ν’ άρπάξη τ’ αγαπημένο του σκυλλί να τ’ άγκαλιάση και να τ’ φιλήση στα μάτια, αλλά θα πρόσβαλνε τον καιμένον τον Ντίνου-Ραμούση κι’ έτσι έκρυψε την επιθυμία του. “Ο Ντίνου-Ραμούσης όμως το φρυσοσε και δεν κρύβει! Δεν εΐταν μόνον ή λύπη που είχε χάσει ένα τέτοιο αγαπημένο σκυλλί, άλλ’ αίσθάνονταν κι’ εντροπή, που νικήθηκε το σκυλλί του. Στάθηκε άκριτος κι’ άμλλητος άκετη ώρα, κι’ όλο συλλογιώνταν. “Ο Πατέρας μου στενοχωριώνταν μπροστά του, γιατί δεν μπορούσε να δείξη την χαρά του, αλλά θέλοντας και μη βαστιώνταν. Τέλος κάποια φωτεινή ιδέα έστραψε στο μέτωπο του Ντίνου-Ραμούση κι’ ή κατήφεια που σκέπαζε το πρόσωπό του, άρχισε να διαλύεται σαν δμίχλη στην προή του άνέμου. Λέγει στον πατέρα μου σοβαρά :

— “Αρχοντα, είμαστε παλαιϊκοί φίλοι....

— Το ξέρ’ ο Θεός, Ντίν’ αγά....

Του άπολογήθηκε ο πατέρας μου.

— Θα μου δώκ’ς....

— Μακρονά από τον Μούργκα, (τον διάκοψε ο πατέρας μου, πριν τελειώση έκείνος την φράση του), κι’ότι άλλο θέλ’ς ζητα μου!...

—... Τον Μούργκα σ’, “Αρχοντα;

— Μονάχα Μούργκα μη μου γυρεύ’ς, Ντίν’ αγά, σου είπα, κι’ ό,τι άλλο θέλ’ς, γύρεψε μου!...

— Μόνον τον Μούργκα θέλω!

— Τον θέλ’ς εσύ, αλλά τον θέλω κι’ εγώ!

— Τον θέλω!

— “Αδύνατο, αγά μ’!

— Να πάρε τες πιστόλες μου και τες παλάσκες μου και δός μου το Μούργκα!

Και με τον λόγον έβγαλε τες πιστόλες του, τες λαγαροσημένιες, και τες παλάσκες του, τες φλωροκαπνισμένες, και τες έτριξε μπροστά στον πατέρα μου.

— Πάρε πίσω τα πρόμματα σου, (του είπε ο πατέρας μου), δεν στον δίνω!

— Να και το γιαταγάι μου!

Και πέταξε στες πιστόλες και στες παλάσκες και το άσημένο γιαταγάι του μ’ έλεφαντίνα χούχτα.

— Πάρ’τα πίσω τ’ άρματα σου! Πάρ’τα πίσω, Ντίν’ αγά μου! Δεν το δίνω το σκυλλί μ’ και μη χάν’ς τα λόγια σου! Δεν το δίνω! Τελείωσε!

“Ο Ντίνου Ραμούσης παίρει και το ντουφέκι του, ένα πανέμορφο καρυοφύλλ μ’ άσημοστολισμένον κόπανο και φλωροκαπνισμένα ζωστήρια και το ρίχνει κι’ αυτό άπάνω στ’ άλλα λέγοντας:

— “Ε! τώρα, που με ξαρκάτωσες και μ’ έκανες γυναίκα, θα μου το δώκεις!

— “Οχι! “Οχι, αγά μ’! Δεν το δίνω! Μη χάν’ς τα λόγια σ’! Σου το είπα:

Ζήτα μ’ ό,τι θέλ’ς, αλλά τον Μούργκα όχι!

Τότε ο Ντίνου Ραμούσης έβγαλε από τον κόρφο του μια σακκούλα γεμάτη χρέματα και την πέταξε άπάνω στ’ άρματα.

“Ο πατέρας μου ούτε καν γύρισε τα μάτια του να ιδή την σακκούλα.

Πιστόλια, παλάσκες, γιαταγάι, ντουφέκι, σακκούλα βρισκονταν μπροστά στον πατέρα μου κι’ αυτός τήρασ πέρα ... για να μη τα βλέπη.

“Ο Ντίνου Ραμούσης περιμένε να βγη τίποτε από την σιωπή του πατέρα μου, αλλά που να βγάλη αυτός μιλιά! Τότε ταπεινωμένος και θυμωμένος του είπε:

— Πάρε και τ’ άλογο μου να χορτάσης!

Σιωπή ο πατέρας μου.

Σώπασε κι’ ο Ντίνου Ραμούσης για κάμποση ώρα, περιμένοντας ν’ άκούση το «Πάρ’ το!» “Από τον πατέρα μου, άλλ’ ηΐρην άγιο ν’ άνάψη κερί...

Τέλος, ο επίμονος άπαιτητής σηκώνεται και του λέγει:

— “Αρχοντα! Πάρ’τα όλ’ αυτά και σΐρε και στα κοπάδια και διάλεξε δσα γίδια κι’ δσα πρόβια σου βαστάει ή ψυχή, και δός μου τον Μούργκα!

“Η ΗΠΕΙΡΟΣ”

“Ο πατέρας μου ξακολοθυόσε την σιωπή του.

“Ο Ντίνο Ραμούσης είχε λυσοάξει από τὸ κακό του. Πήγαινε πέρα-δῶθε και δάγκαε τὰ χεῖλια του ἀπὸ τὸ κακό του. Δὲν τὸν χωροῦσε ὁ τόπος.

“Ο Μούργκας, ποῦ εἶταν δὴλῆ ἡ αἰτία αὐτῆς τῆς δραματικῆς σκηρῆς, κάθονταν ἐκεῖ κοντὰ κι’ ἔγλυφε πότε τὸ ἕνα του τὸ ποδάρι, πότε τὸ ἄλλο, πότε τὰς πλάτες του και πότε τὴν κοιλιά του, ὅπου φαίνονταν οἱ δαγκαματιές τοῦ Γκε-σούλη.

“Ο πατέρας μου, μ’ ὀλη τὴν χαρὰ γιὰ τὴν νίκη τοῦ Μούργκα του, βρίσκονταν σὲ δύσκολη θέση, ποῦ δὲν μποροῦσε νὰ εὐχαριστήσῃ ἕναν τέτοιο εἰλικρινῆ του κι’ ἀγαπημένο του φίλο, σὺν τὸν Ντίνο Ραμούση.

Σ’ αὐτὸ ἀπάνω ἀκούγεται μιὰ τουφεκιά κι’ ἕνα δυνατὸ οὐρλίττὸ τοῦ Μούργκα και σὲ μιὰ στιγμὴ ὁ νικητῆς μας εἶταν ὑπόφιος.

“Ὅσο νὰ συγκέρθωμε ἀπὸ τὴν ἐκπληξιν, ὅσο νὰ φρονάξῃ ὁ πατέρας μου, ὁ φρονιάς τοῦ Μούργκα, ἕνας πιστικὸς τοῦ Ντίνου Ραμούση, ποῦ παρακολουθοῦσε κρυφὰ τὸν διάλογο τοῦ πατρὸς μου και τοῦ ἀφεντικῆ του, φανίστηκε ἄγριος μπροστά τους.

— Σαράντα χρόνια φίλοι, τοὺς εἶπε θυμωμένα, κι’ ἀπὸ τριχὰ νὰ σκοτωθῆτε κι’ ἐσεῖς κι’ ἐμεῖς, ποῦ τρώμε τὸ ψωμί σας γιὰ ἕνα παλιόσκυλλο. Ἐγὼ τὸν σκοτώσα τιν Μούργκα γιὰ νὰ γλυτώσω κι’ ἐσᾶς κι’ ἐμᾶς τοὺς ἄλλους τόσους ἀνθρώπους σας!

“Ο πατέρας μου και ὁ Ντίνο-Ραμούσης σαράντα χρόνια φίλοι και μιὰ στιγμὴ ἐχθροί, χωρὶς ν’ ἀποκριθοῦν τίποτε στὸν φρονιά τοῦ Μούργκα, ὀχτήσαν ὁ ἕνας στὴν ἀγκαλιά τοῦ ἄλλου, σὺν ἀγαπημένα ἀδέρφια, μὲ τὰ μάτια γεμάτα δάκρυα, κι’ ἴσπερα ἀπὸ λίγο ξεκίνησαν τὰ κοπάδια τὸν ἀνήφορο, ἄλλα μπροστά κι’ ἄλλα πίσω.

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΑΣΤΕΙΑ

Χωρικὸς τις ἐπ’ ὄνου καθήμενος διήρχετο ἔξωθεν σχολείου ἀκριβῶς κατὰ τὴν στιγμὴν καθ’ ἣν οἱ μαθηταὶ ἐξήρχοντο αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ὄνος ἤρχισε νὰ ὀγκανίξῃ οἱ μαθηταὶ ἤρχισαν νὰ περπατᾶζωσι τὸν τε ὄνον και τὸν χωρικόν.

— Τί ὀραίαν ἀνατροφήν ἔδωκες εἰς τὸν ὄνον σου, τῷ ἔλεγον γελῶντες.

— Κύριοι, τοὺς λέγει ὁ χωρικὸς, ὁ γαίδαρός μου εἶνε τόσον εὐτυχῆς διότι εὐρίσκεται μεταξὺ ὀμοίων του, ὥστε τραγουδεῖ ἀπὸ εὐχαρίστησιν.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

„Η ΑΣΤΡΑΠΗ“

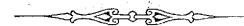
ΓΕΩΡ. ΧΡ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ

ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ

Εἰς τὸ ἀνωτέρω Φωτογραφεῖον ἐκτελοῦνται ἅπασαι αἱ φωτογραφικαὶ ἐργασίαι μετ’ ἐπιμελείας και κατὰ τὰς νεωτέρας προόδους τῆς τέχνης.

Μεγεθύνσεις (agrandissemants) ἀμιλλώμεναι πρὸς τὰς εὐρωπαϊκάς πρὸς 30 γρόσια ἐκάστη και ἄνω.

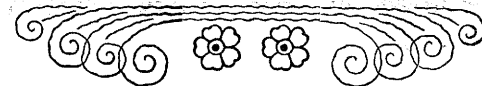
ΤΜΗΜΑ ΠΩΛΗΣΕΩΣ ΥΛΙΚΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Πλάκες Lumiere, χάρτης και ταχ. δελτά-τάρια, χαρτόνια εἰς συλλογὴν, μηχαναὶ χειρὸς πρὸς 30 γρόσια ἐκάστη και ἄνω.

Ζητήσατε τιμολόγιον και θὰ θαυμάσητε διὰ τὴν εὐθυνίαν τῶν πωλουμένων εἰδῶν χονδρικῶς και λιανικῶς.

ΣΗΜ. Αἱ Ἑπειρωτικαὶ εἰκόνες τοῦ Λευκόματος «Ἡ Ἑπειρος» προέρχονται ἐκ τοῦ ἄνω καλλιτεχνικοῦ φωτογραφεῖου «Ἡ Ἀστραπή» ἐν Ἰωαννίνοις.

Βαρύθυμος ἐκ τῶν περιπετειῶν τοῦ ἰδιωτικοῦ αὐτοῦ βίου, ἀλλὰ καὶ ἔμπλεος ἐνθέου ἐμπνεύσεως καὶ ποιητικοῦ οἴστρου, ὁ **Λόρδος Βύρων** καταλείπει τὸ Λονδῖνον κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1809, ἐν ἡλικίᾳ μόλις εἴκοσι δύο ἐτῶν, ἐπιχειρῶν τὸ πρῶτον ἐκτὸς τῆς Ἀγγλίας ταξιδιὸν του, ἐν συνοδείᾳ τοῦ πιστοῦ φίλου του Hobhouse.

Διελθὼν τὴν Πορτογαλίαν, Ἰσπανίαν, Σαρδηνίαν καὶ Σικελίαν ἔφθασεν εἰς Μελίτην, ἐξ ἧς, ἀναχωρήσας τῇ 21 Σεπτεμβρίου, μετὰ ὀκταήμερον πλοῦν ἀπεβιβάσθη εἰς Πρέβεζαν. Ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Ἰωάννινα προσιθήμενος νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν περιβόητον Ἀλῆ-πασᾶν εἰς Τεπελένιον καὶ περιοδεύσῃ ἀνὰ τὴν Ἡπειρον καὶ Ἀλβανίαν. Ὁ ποιητὴς λέγει ὅτι παρεκινήθη νὰ ἐπισκεφθῇ μετὰ τοῦ Hobhouse τὰς ἐπαρχίας ταύτας πρότερον παντὸς ἄλλου μέρους τῆς Ὄθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἕνεκα περιστάσεων αἷ δὲν ἔκρινε μνημονευτέας.

Ὁ αἰμοβόρος σατράπης τῆς Ἡπέρου καὶ Ἀλβανίας πολεμῶν τότε ἐν Βερατίῳ, ἔνθα εἶχε τὸ στρατηγεῖόν του, κατὰ τοῦ Ἰβραήμ πασᾶ, μόλις ἔμαθε παρὰ τοῦ ἐν Ἰωαννίνοις προσέξενου τῆς Ἀγγλίας καὶ ὀνομαστοῦ τῆς Ἡπέρου ἐρευνητοῦ **Δηκ** ὅτι εἰς Λόρδος ἐπισκέπτεται τὴν ἐπικράτειάν του, διέταξε τὸν ἐν Ἰωαννίνοις διοικητὴν του ὅπως παράσχῃ τῷ εὐγενεῖ ξένῳ δαψιλεῖς περιποιήσεις, προσεκάλεσε δ' αὐτὸν καὶ εἰς τὰ ἐν Τεπελενίῳ μέγαρά του.

Κατὰ τὴν βραχυχρόνιον ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Ἡπέρου καὶ τοῦ κράτους τοῦ Ἀλῆ διατριβὴν του ἐγνώρισεν ὁ Βύρων καὶ τὸν

πολὺν σχολάζηρον Ἀθανάσιον Ψαλίδαν, οὗ οἱ μαθηταί, λέγει, οὐδαμῶς ἦσαν κατώτεροι πολλῶν τροφίμων εὐρωπαϊκῶν Πανεπιστημίων. Ἐν Ἰωαννίνοις, λέγει ὁ ποιητὴς, λαλεῖται ἡ καθαρωτέρα ἑλληνικὴ γλῶσσα, μετὰ τὸ Φανάριον τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐντεῦθεν, συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ τινος τῶν γραμματέων τοῦ Ἀλῆ, ἔφθασεν εἰς Τεπελένιον τῇ 11 Ὀκτωβρίου, μετὰ πορείαν ἐννέα ἡμερῶν, κοπιώδη ἕνεκα βροχῆς· τυχῶν δὲ φιλοφρονεστάτης ἐπὶ τριήμερον φιλοξενίας παρὰ τῷ σατράπῃ, ἐπανῆλθεν εἰς Ἰωάννινα πρὸς ἀναχώρησιν ἐξ Ἡπέρου.

Κατὰ τὴν περιοδείαν ταύτην ὁ Βύρων διήλθε μελαγχολικὸς τὰ πέραντα καὶ θλιβερὰ τῆς Νικοπόλεως ἐρείπια καὶ ὤκτισε τὴν ἀνθρωπίνην ματαιότητα ἀναπολῶν τὴν ἐξαφανισθεῖσαν Δωδώνην. Ἐθαύμασε μαγευτικὰ τοπία, σκιερὰ ὄρη, ἀποτόμους βράχους, χαρυστάτας κοιλάδας, ἀργυροδίνας ποταμούς. Οὐδεὶς κάλαμος, ἔλεγεν ὁ ποιητὴς, δύναται νὰ περιγράψῃ τὴν καλλονὴν τῶν περιχώρων τῆς Ζίτσης καὶ τοῦ Δελβινακίου, ὧν ἀνωτέραν ἐθεώρει μόνον τὴν ἀσύγκριτον τοποθεσίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Μεταξὺ Δελβινακίου καὶ Λιμποζόβου εὗρεν ὁ Βύρων τὰς ὄραιότατας τῶν γυναικῶν, αἷς ποτε εἶδεν ἐν τῷ βίῳ του, κατὰ τὴν μορφὴν καὶ τὸ ἀνάστημα. Τὰς συνήτησεν ἐργαζομένας εἰς ἐπισκευὴν ὁδοῦ καταστραφείσης ὑπὸ χειμάρρου. Ἀτυχῶς δὲν ἐπεσέφθη καὶ τὸ Ζαγόριον, τὸν κῆπον τοῦτον τῆς Ἡπέρου, εἰς οὗ τὰς καλλονάς, ὡς καὶ εἰς τὴν ἀγρίαν μεγαλοπρέπειαν τοῦ καταπλήττοντος Βίκου, ἐξάπαντος θ' ἀφιέρωνε στροφὰς ἀθανάτους ὁ μεγαλοφάνταστος ποιητὴς.

Εἰς στίχους δυνατῆς ἐμπνεύσεως, ὡς καὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς του, ἐξεικονίζει ὁ Βύρων καὶ τὴν Ἀλβανίαν μετὰ τῶν κατοίκων αὐτῆς, τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀλῆ καὶ τὸν πολυβύητον Τύραννον, ὃν τὰ κακουργήματα εἶχον καταστήσει, λέγει, ἀγρίαν τίγριν, καὶ οὗ προσεῖδε τὸ τέλος, εἰπὼν ὅτι: τὸ αἷμα προκαλεῖ τὸ αἷμα· καὶ ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀνοίξῃ τὸ στάδιόν του διὰ τῆς αἱματοχυσίας πάντως θὰ σφραγίσῃ αὐτὸ διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ αἵματος.

Θαυμάζει, ὁ Βύρων, ὡς ἦτο ἐπόμενον, καὶ τῶν Σουλιωτῶν τὰ

ήρωϊκά ανδραγαθήματα, ἅτινα θεωρεῖ ἀντάξια τῶν ἐνδοξοτάτων ἡμερῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἐξάγει δὲ καὶ τὸ ἄκρως φιλόξενον καὶ φιλάνθρωπον τῶν ἡρωϊκῶν τούτων ἀνδρῶν, οὓς παρέχει, καίπερ ἀπολιτίστους, παράδειγμα ἄλλοις προηγμένοις λαοῖς.

Διατρίψας περὶ τὸν μῆνα ἐν Ἡπειρῷ καὶ Ἀλβανίᾳ ἐξηκολούθησε τὴν περιοδεῖαν αὐτοῦ ἀνά τὴν Στερεάν Ἑλλάδα καὶ τὴν Πελοπόννησον, τὰ παράλια τῆς Μικρασίας καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐπανελθὼν εἶτα εἰς Ἀγγλίαν πλήρης ἐντυπώσεων καὶ ἰδεῶν νέων, ἃς ἐνέπνευσε αὐτῷ ἢ ἐκ τοῦ σύνεγγυς εὐλαβῆς ἐπίσκεψις καὶ μελέτη τῆς γοητευτικῆς ἑλληνικῆς γῆς καὶ ἱστορίας καὶ ἢ θῆα τοσούτων γραφικωτάτων μερῶν καὶ μεγαλοκλιτῶν ἔρειπῶν πάλαι ποτὲ ἀνθούσων πόλεων καὶ πεφνημισμένων τῆς τέλης μνημείων.

Ἐκπαγλὸν τοῦ ταξιδίου του τούτου ποιητικὸν προῖον ὑπέγραψαν τὰ δύο πρῶτα ἔσματα τῆς πολυκρότου **Ἀποδημίας τοῦ Σιλδ-Ἀρόλδου** (Ghilde Harold's Pilgrimage), ἣτις ἐθανυμάσθη ὡς ἔργον γενναιοτάτης ἐμπνεύσεως καὶ πρωτοτυπίας, συμπληρωθεῖσα βραδύτερον ὑπὸ τοῦ δαιμονίου ποιητοῦ καὶ διὰ δύο ἄλλων ἐξόχων ἄσμάτων, μετὰ τὰς νέας περιοδείας του.

Ἐκ τοῦ θαυμασίου τούτου ἔπος τοῦ Βύρωνος, ὅπερ ἐδόξασε καὶ ἀπηθανάτισε τὸν ποιητὴν, μεταφράσαντες ἐμμέτρως τὰς εἰς τὴν Ἡπειρον ἀναφερομένας στροφάς (ἐν τῷ Β΄ ἔσματι, XLII—LV), δημοσιεύομεν ὧδε. [Ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τὸ ἀγγλικὸν πρωτότυπον καὶ τὰς περὶ μεταφράσεις τῶν Benj. Laroche καὶ Γ. Πολίτου].

Ἰλυκοχαράζουν τὰ βουνὰ τῆς σκυθρωπῆς Ἡπείρου
καὶ μαυροὶ βράχοι τοῦ Σουλίου περήφανα προβάλλει
τοῦ Πίνδου ἢ μακρυνὴ κορυφή, πῶχει τριγύρω ἀντάρα
κι' ἀπὸ νερὰ δροσιζέται χιονάτα, στολισμένη
μ' ἀκτίνες βαθυπόρφυρες· σιγά-σιγά ἢ ἀντάρα
σκαρπίζεται καὶ φαίνονται βουνήσιες κατοικίαι·
ἐκεῖ τροχοῦν τὸ ράμφορ των ἀετοί, καὶ λύκοι ὠρουσονται,
καὶ καταφεύγουν λαίμαργα πουλιὰ κι' ἄγρια θηρία,

κι' ἄνθρωποι πλειότερο ἄγριοι· συνάζοντ' ἐκεῖ πέρα
καὶ φοβερὲς κακοκαιριὲς ποῦ δέρνουν τὸν χειμῶνα.

Στὰ μέρη αὐτὰ κατάμονον τὸν ἑαυτὸν μου νοιώθω,
ἀφοῦ κι' ἀπεχαιρέτισα τῶν χριστιανῶν τὰ ἔθνη·
ἦλθα σὲ χῶραν ἄγνωστη, ποῦ τὴν θαυμάζουν ὄλοι,
ἀλλὰ νὰ τὴν ἐπισκεφθῶν οἱ πλειότεροι φοβοῦνται.
εἶχα ὠπλισμένην τὴν καρδιὰ κατὰ τοῦ πεπρωμένου·
δὲν μ' ἔμελε τὸν κίνδυνον ποτὲ δὲν ἐζητοῦσα,
ἀλλὰ κιὰν μ' ἐπλησίαζε δὲν θὰ ὠπισθοχωροῦσα.

Ἐμπρὸς μου θῆα ἄγριωπὴ προβάλλει, ἀλλὰ καινούργια·
αὐτὸ πραῦνει τοὺς συχνοὺς τοῦ ταξιδίου μου κόπους,
αὐτὸ μὲ κάνει νὰ ξεχνῶ τὸν παγερὸν χειμῶνα,
καθὼς καὶ τοῦ καλοκαιριοῦ τὲς φλόγερὲς τὲς ζέστες.

Ἐδῶ χλευάζεται ὁ σταυρὸς ἀπὸ τοὺς ἀλλοθρήσκους·
δὲν στέκεται περήφανος· βαρεῖα περιφρονοῦνται
οἱ λατρευταὶ του, λαῖκοι καθὼς καὶ ἱερωμένοι!
Ὅπως κι' ἂν μεταμορφωθῆς, ὦ δεσιδαιμονία,
κιὰν γίνῃς ἅγιος, εἰδωλὸν, παρθένος ἢ προφήτης,
ὅποιο κιὰν ἔχῃς σύμβολο στὸν κόσμον γιὰ λατρείαν,
ὄλεθρον σπέρνεις γύρα σου, καὶ μόνον ἠθασαυρίζουν
ἔσσι σ' ἐκμεταλλεύονται· ποιὸς τάχα' θὰ χωρίσῃ
τὴν σκούριαν ἀπὸ τῆς σωστῆς λατρείας τὸ χρυσάφι;

Νὰ ὁ κόλπος ὁ Ἀμβρακικὸς, ποῦ ἕναν καιρὸν ἐχάθη
γιὰ μιὰ γυναῖκα ἐρατεινὴν κι' ἀβλαβὴν τόσος κόσμος.
μέσ' στὰ νερά του, ποῦ ἐλαφρὰ τὸρ' αὐλακῶν' ἢ αὔρα,
οἱ Ἀσιάται βασιλεῖς καὶ στρατηγοὶ τῆς Ρώμης
τὴν ναυτικὴν τοὺς δύνανμιν τὴν εἶχαν ὀδηγήσει
εἰς νίκην μὲν ἀμφίβολην, ἀλλ' εἰς σφαγὴν βεβαίαν.

Νὰ ὁ τόπος ποῦ τὰ τρόπαια τοῦ Καίσαρος ἀνθοῦσαν.
κι' αὐτὰ σωροβολιάστηκαν σὰν τὸ θνητὸ ἰδρυτὴ τους!
ὦ βασιλεῖς ἀναρχικοί, τὰ βάσανα τοῦ κόσμου
ἔσεῖς διπλᾶ τ' ἀδξάνετε! Λοιπὸν αὐτοί, Θεέ μου,
τὴν σφαῖραν πῶπλασες ἐσὺ θὰ παίζουσι ὅπως θέλουσι;

Ἐκ τῆς χώρας τῆς τραχειᾶς τὰ σκυθρωπὰ ἀκροβούνια
ὡς πέρα ἔστις Ἀρβανιτιᾶς τὰπάτητα λαγκαδία
ἀπέρασσε ψηλὰ βουνὰ μέσα ἔς ἀγνώστους τόπους·
ἀλλ' ὅμως τόσο θελκτικὲς κοιλάδες σπάνια βλέπεις
ἀκόμα καὶ ἔστιν Ἀττικὴν τὴν πολυφημισμένην
γὰρ νὰ τὲς φθάσουν δὲ μποροῦν κι' αὐτὰ τὰ ὄρατα Τέμπη·
καὶ τὰθανάτου Παργασσοῦ τὰ δοξασμένα μέρη
δὲν παραδγαίνουσι εὐκολὰ μπροστὰ σὲ τέτοιους τόπους,
ποῦ κρύβονται πίσ' ἀπ' αὐτὸ τὸ πένθιμο ἀκρογιάλι.

Τὸν ψηλὸν Πίνδο πέρασα καὶ τὴν Ἀχερουσία,
κι' ἀφίγοντας τὰ Γιάννινα ἔστ' Ἐπελένι πάγω
νὰ χαιρετίσω τὸν Πασᾶ, τὸν Τύραννο τῆς χώρας,
ποῦ τὲς βαρεῖές του προσταγὰς ἀνομοῦ νόμου ἔχει,
γιατὶ ἓνα γένος τολμηρὸ κι' ἀνήσυχο, μὲ χέρι
αἱματωμένο κυβερνᾷ. Καὶ μ' ἔλα ταῦτα κάπου
ἔστ' ὄρη ἐκεῖνα μιὰ ἀφοδὴ φυλὴ τὴν δυνάμιν του
περιφρονεῖ κείς πόλεμον τὸν προκαλεῖ μὲ θάρρος
ἀπὸ τοὺς φόβιους βράχους τῆς ἀνίκητης, καὶ μόνον
ἔστιν δυνάμιν τοῦ χρέματος μπορεῖ νὰ ὑποχωρήσῃ.

ὦ Ζίτσα, ἀπὸ τὸν σύνδεδρον καὶ φουντωτὸν σου λόφον
χαριτωμένο κι' ἅγιο προβάλλει μοναστήρι!
Ἐκείθε ὅπου κι' ἂν ρίξωμε τὸ βλέμμα, ἐπάνω, κάτω,
τριγύρω μας, τί χρώματα κάθε λογιῆς! τί τόποι

μὲ θέλλητρα μαγευτικὰ ξανοίγονται μπροστὰ μας!
βράχοι, ποτάμια καὶ βουνὰ καὶ δάση, ἀφθονὰ ἔλα,
κι' ἓνας γαλάζιος οὐρανὸς ἔς ἔλ' ἀρμονία δίνει.
καὶ τὸ τραχὺ ἀχολόγημα παρέχει τοῦ χειμάρρου
μᾶς δείχνει ποῦ κρημνίζεται κι' ὁ μέγας καταρράκτης,
ὄρητικὸς ἀνάμεσα ἔστους ἀποτόμους βράχους,
ποῦ πὸτ' εὐφραίνουσι τὴν ψυχὴν καὶ τότε τὴν τρομάζουσι.

Τοῦ ἐξοχικοῦ μοναστηριοῦ λάμπουσι οἱ ἄσπροι τοῖχοι
ἔστ' ἀδένδρα μέσα ποῦ πυκνὰ τὸν λόφο στεφανώνουσι,
τὸν φουντωμένο κι' ὑψηλόν,—ποῦ πλιὸ γιγαντωμένος
θὰ φαίνονταν ἂν γύρω του δὲν ἦσαν ἀπλωμένα
ἀμφιθεατρικὰ βουνὰ ψηλότερ' ἀπ' ἐκεῖνον.
Καλόγηρος μ' εὐγενικοὺς τοὺς τρόπους ἐδῶ μένει,
ποῦ πάντοτε φιλόξενο τραπέζι μπορεῖ ναῦρῃς.
κι' ὅταν ὁ ξένος ἀπ' ἐκεῖ περάσῃ θὰ ἐνθυμηταί
γὰρ πάντα μ' εὐχαρίστησιν πῶς ἡ ψυχὴ του εὐφράνθη
ἔστ' ἀδένδρα τὰ φυσικὰ τοῦ ὄρατου ἐκεῖνου τόπου.

Ἐπάνω ἔστ' οὐ καλοκαιριοῦ τὸ καυτερὸ ἡλιοπύρι,
ἐκεῖ ἔς τὸν ἡσκιὸν τὸν παχὺν τῶν αἰωνίων δένδρων,
ὁ ξένος ἄς ἀναπαυθῇ, ἔς τὴν χλόη ἑξαπλωμένος.
τριγύρω οἱ ζέφυροι γλυκὰ μὲ τὰ ἑλαφρὰ πτερὰ των
θὰ τὸν δροσίζουσι, τοῦρανοῦ τὴν αὔραν θ' ἀναπνέη.
κι' εἶναι μακρὰ καὶ χαμηλὰ τὸ ξάνοιγμα τοῦ κάμπου·
ἄς ἀπολαύσῃ ὅσο μπορεῖ μιὰν ἡδονὴν ἀθύβαν!
Ἐδῶ τοῦ ἡλιοῦ οἱ φλογερὲς καὶ νοσηρὲς ἀκτίνες
δὲν ἡμποροῦν μὲς ἔς τὰ πυκνὰ τὰ φύλλα νὰ περάσουν.
ἐδῶ ὁ ἀργὸς περιοδευτὴς ἐλεύθερα ἄς ξαπλώσῃ
τὰ κουρασμένα μέλη του κι' ἀμέριμνα ἄς θαυμάζῃ
τὲς χαραυγὰς, τὰ δειλινὰ, τὲς ὥρες τῆς ἡμέρας.

Θεώρατες και σκοτεινές οί' Αλπεις τῆς Χειμάρρας,
 ἠφαίστειο ἀμφιθέατρο, προβάλλουν πέρα-πέρα,
 κι' ὅσο τές βλέπεις πλειότερον ἐκείνες γιγαντώνουν.
 Κάτω ἀπ' αὐταῖς ἀπλώνεται χαριτωμένος κάμπος·
 ἐκεῖ βοσκήματα πηδοῦν, δένδρα πυκνά βοῦζου,

νερά τρεχούμενα γοργά κυλιούνται μέσ' ἑσταυλάκια,
 και τῶν βουνήσιων ἐλατιῶν οἱ κλώνοι λιγνοσειοῦνται.
 Νὰ ὁ Καλαμᾶς, τῶν παλαιῶν ὁ σκυθρωπὸς Ἀχέρων,
 ποῦ ἦτον ποτάμι τῶν νεκρῶν. Ὡ Πλούτων, ἂν εἶν' Ἄδης
 αὐτὸ ποῦ βλέπω, τὰ χλωμά Ἡλύσιά σου κλείσει·
 ποτὲ ἢ σκιά μου μέσ' ἑς αὐτὰ νὰ μπῆ δὲν θὰ θελήσῃ!

Πόλεις και κάστρα δὲν χαλνοῦν τὴν θελκτικὴ αὐτὴ θέα·
 εἶναι σιμὰ τὰ Γιάννινα, μὰ λόφοι τὰποκρύβου
 και δὲν τὰ βλέπεις· λιγιστοὺς ἐδῶ ἀπαντᾶς ἀνθρώπους.
 λίγα χωριά κι' ἀραιὰ και ποῦ καλύβες· σκαλωμένα
 μέσ' ἑς τὰ ζωνάρια τῶν κρημνῶν τὰ γίδια συγοδόσκουν·
 και μὲ τὴν ἄσπρην κάπα του ἑστὸν βράχον ἀκκουμπώντας
 παρατηρεῖ ὁ μικρὸς βοσκὸς, βαρεῖα συλλογισμένος,
 τὸ σκορπισμένο ξέμακρα κοπάδι του, ἢ ἑς τὸ σπήλαιο
 τῆ μπόρα τῆ διαβατικῆ προσμένει νὰ περάσῃ.

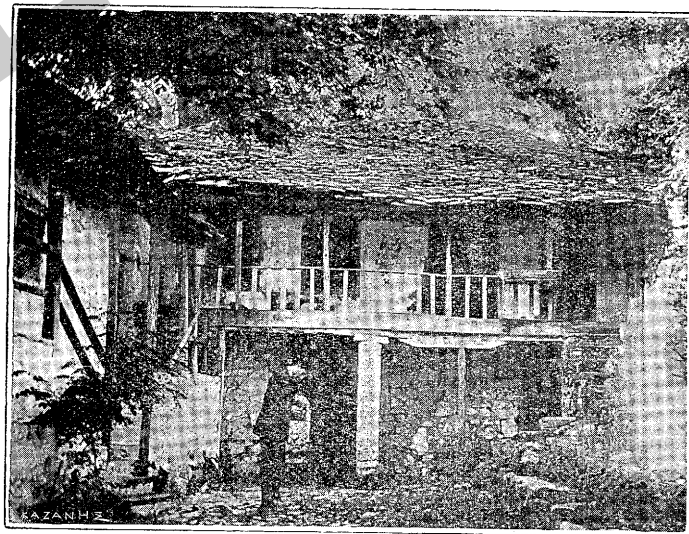
Ποῦ εἶναι τ' ἀρχαῖον ἄλσος σου, ὦ ἱερὰ Δωδώνη;
 ἢ βρύσι σου ἢ προφητικὴ, τὸ θεῖόν σου μαντεῖον;
 σὲ ποῖαν κοιλάδα, τοῦ Διὸς οἱ λόγοι ν' ἀντηχοῦσαν;
 ποῖα λείψαν' ἀπὸ τὸν βωμὸν τοῦ ἀστραποδόλου μένουσιν;
 τὰ πάντα ἐλησημονήθησαν, και νὰ παραπονήται
 τολμᾷ ἀκόμα ὁ ἀνθρωπος νὰ κόφτωντ' ὅταν βλέπῃ
 τὰ νήματα ποῦ συγκατοῦν τὴν ψεύτικη ζωὴν του!
 Σιώπα πλάσμ' ἀνόητον! μπόρεῖς και σὺ νὰ ἔχῃς

τῶν θεῶν τὴν μοῖραν· πλειότερο μήπως νὰ ζήσης θέλεις
 ἀπὸ τὸν λίθον και τὴν δρῦν; ἀφοῦ ὑποκύπτουν δλα,
 γλῶσσες και κόσμοι και λαοὶ ἑς τὸ κτύπημα τοῦ χρόνου;

Ἐπέρασα τὴν Ἡπειρον κι' ἀφήκα τὰ βουνά της·
 ἀφοῦ εἶχα τόσο κουρασθῆ τὸ ὕψος των νὰ βλέπω
 σὲ μιὰν κοιλάδα χαρωπὴ τὰ μάτια μου ἀναπαύω,
 ποῦ τὴν ἐστόλιζε πυκνὴ τοῦ φθινοπύρου χλόη.
 Ἔχουν τὸ μεγαλεῖόν τους κι' οἱ καλλονές τοῦ κάμπου,
 ὅταν γοργὰ ἕνας ποταμὸς ἀνάμεσά του τρέχῃ
 και γέρνουν πρὸς τές ὄχθες του δένδρων ψηλῶν οἱ κλώνοι
 και ἑς τὰ κρυστάλλινα νερά χορεύουν οἰσκιές των,
 ἢ τὰ μεσάνυχτα ἑς τὸ φῶς κοιμοῦνται τῆς σελήνης.

Δ. Μ. ΣΑΡΡΟΣ

Ἡ οἰκία ἐν τῷ Παντελεήμονι ἐνθα ἐφρονεῦθη ὁ Ἄλῃ πασᾶς.

Ἐνδυμασία καὶ τύπος Ζαγορισίας

ΛΑΓΟΣ ΚΑΙ ΓΑΪΔΑΡΟΣ

(ΜΥΘΟΣ)

Ἐνας γαΐδαρος μιὰ φορὰ βγήκε ἀπ' τὴν ὑπομονή. Ὑποφέρεται τέτοια ζωὴ; γιὰ, πές μου;

Δουλειά, δουλειά γαϊδουρινὴ ἀπὸ τὸ πρωτὶ ὡς τὸ βράδυ, ἔπειτα λίγο ἄχερο ξερό καὶ μέσα στ' ἀχοῦρι. Καὶ γιὰ ἀνταμοιβὴ τῶν τόσων κόπων του, νὰ μὴν ἔχη τὴν παραμικρὴ ἐκδήλωσι φιλικῆ ἀπ' τὸν ἀφέντη του, οὔτε ἓνα χᾶδι, οὔτε ἓνα λόγο γλυκό! Ξύλο, ξύλο, ξύλο!

Ἄλλὰ τί νὰ τὰ ξαναλέμε; Τέτοια δὲν ἦτον τάχατε, χρόνια ἀμέτρητα τώρα ἢ ζωὴ ὄλων τῶν γαϊδάρων;

Λοιπὸν ὁ γαΐδαρός μας βγήκε ἀπ' τὴν ὑπομονή, καὶ ἀποφάσισε νὰ πάρῃ τὰ βουνά. Ἀπὸ πολὺν καιρὸ τὸ εἶχε βάλει στὸ νοῦ του, καὶ ὅταν ὁ ἀφέντης του τὸν φόρτωνε τὰ λαχανικά, γιὰ νὰ τὰ πάγῃ στὸ παζάρι, ἢ ὅταν τὸν ἐφόρτωνε πέτρες καὶ τοῦβλα νὰ τὰ πάγῃ στὸ γκαπί, ὅταν τσαλαβουτοῦσε μέσ' στὸ σκονισμένο δρόμο, καὶ τοῦ ἐπύρωνε ὁ ἥλιος τὰ πλευρά, κι' ἢ σκόνη, ποῦ σηκώνανε τὰ κουρασμένα πόδια του, ἐχώνετο μέσα στὰ πλατειὰ ρουθούνια του, καὶ τὸν ἔκαμε νὰ φουσᾷ καὶ ν' ἀναστενάξῃ, καὶ μῶλα αὐτὰ ἔτρωγε ἐξακολουθητικὲς ξυλιὲς γιὰ νὰ πηγαίνει γρηγορότερα, κι' ἐκεῖνος κατέβαζε τ' αὐτιά του μὲ ὑποταγή, καὶ μισόκλειε τὰ ἀγαθὰ μάτια του, κάτω ἀπὸ τὰ μεγάλα του αὐτιά καὶ πίσω ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ του μάτια, ἢ ἰδέα αὐτὴ ἐφύτρωνε, ἐμεγάλωνε σιγὰ σιγὰ, γαργάλιζε τὸν πόθο του, ὡς ποῦ νὰ ἔρθῃ ἡ ὥρα κι' ἢ στιγμὴ γιὰ νὰ πραγματοποιηθῇ.

Καὶ ἡ ὥρα αὐτὴ ἐφθασε.

Μιά βραδυά ὁ κύριός του δὲν ἔκλεισε καλὰ τοῦ ἀχουριοῦ τὴν πόρτα. Δὲν τοῦ φαινότανε καὶ τόσο ἀνάγκη γὰ τὴν καλοκλείση, γιατί ἀπὸ τὸ νοῦ του δὲν τοῦ περνοῦσε πῶς ὁ γαΐδαρός του αὐτὸς ἤμποροῦσε νὰ μὴν εἶναι εὐχαριστημένος μὲ τὴν τύχη του, καὶ νὰ ἔχη καὶ αὐτὸς διαφορητικὴ ἀντίληψι γιὰ τὴ ζωή.—Νὰ ἡ ὥρα δά! νὰ ἔχουν κι' οἱ γαΐδαροι ἀξιώσεις!

Λοιπὸν ἡ πόρτα τοῦ ἀχουριοῦ δὲν ἦτανε καλὰ κλειστὴ ἐκεῖνο τὸ βράδυ, καὶ τὸ γαϊδοῦρι μας ξεπόρτισε.

“Ὅλη τὴ νύκτα γυρνοῦσε δῶθε, κεῖθε καὶ χαϊρόντανε τὴν ἐλευθερία του. Οὔτε νύστα αἰσθάνονταν, οὔτε κούρασι, οὔτε κόπο. Τώρα ποῦ ὁ ἀέρας τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐχάδευε τὸ μέτωπό του, τώρα ποῦ ἔννοιωσε τὸν ἑαυτό του ὅλως διόλου ἀνεξάρτητο, τοῦ ἦλθε σὰ μιὰ μέθη ἀπὸ τὴ μεγάλη του χαρὰ. Τὸ νυκτερινὸ ἀεράκι τοῦ ἐδρόσιζε τὸ βασανισμένο του κορμί.—Νέα ζωή, νέα δύναμι κυκλοφοροῦσε μεσ' στῆς φλέβες του, καὶ τὸν ἔφερνε ἀπὸ 'δῶ κι' ἀπὸ 'κεῖ, χωρὶς συναίσθησι, χωρὶς σκοπὸ, μεθυσιμένο ἀπ' τὴν ἐλευθερία του.

Πλησίαζε νὰ ξημερώσῃ περὶά, κι' ἐκεῖνος ὅλο ἐπήγαινε ἀμέριμνος μεσ' στὰ χωράφια, τσαλαπατώντας τὰ σπαρτά, δαγκάνοντας τὰ ὄρμα σιτάρια μὲ μιὰ εὐγνωμοσύνη μέσα στὴν ψυχὴ του, εὐγνωμοσύνη γιὰ τὴ φύσι ποῦ τοῦ ἔδωσε τὴ ζωὴ καὶ τὰς πέντε του αἰσθήσεις καὶ μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ χαρῆ ὅλως διόλου τὴ ζωὴ του.

Ἐξαφνα ἕνας πετεινὸς ἀκούσθηκε νὰ κράζῃ.

“Ὁ γαΐδαρος θυμῆθηκε τότε, πῶς τέτοια ὥρα κάθε μέρα ὁ κύριός του τὸν ἔβγαζε ἀπὸ τ' ἀχοῦρι, τὸν ἐφόρτωνε καὶ ἀρχίζε τὴ δουλειά.

Μαζὺ μὲ τὸν κύριό του, γεννήθηκε μεσ' στὸ κεφάλι του ὁ φόβος μήπως ξαναπιασθῆ, μήπως χάσῃ τὴν ἐλευθερία του. Καὶ ὅσο τὰ πράγματα ἀρχίζανε νὰ μιοσφοτίζονται ἀπ' τὴν αὐγὴ, τόσο μέσα στὸ μυαλό του ζωντάνεβε ὁ φόβος καὶ ἡ ἀνάγκη νὰ φύγῃ μακρὰ καὶ νὰ κρυφθῆ ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ κόσμου.

Ἐκεῖ κοντὰ ἦτον ἕνα δάσος.

Πολλὲς φορὲς πηγαίνοντας στὴ χώρα μὲ τὸν ἀφέντη του τὸ

εἶδε ἀπὸ μακρὰ. Σκέφθηκε λοιπὸν πῶς καλλίτερον καταφύγιο ἀπὸ τὸ δάσος ἐκεῖνο δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εὔρη.

Ἄλλὰ ἀπὸ ποῖο μέρος βρισκόντανε, δὲν ἤξευρε κι' αὐτός.

Γυρῶντας ἐδῶ κι' ἐκεῖ εἶχε χάσει τὸ δρόμο του καὶ τώρα δὲν ἀνεγνώριζε περὶ τὰ τριγυρινά του, δὲν ἤξευρε ἀπὸ ποῖο μέρος βρισκόντανε τὸ χωριό, τὸ ἀχοῦρι, τὸ δάσος.

Τὸ ἐνθυμητικὸ του, τὸ περίφημο ἐνθυμητικὸ του, ποῦ τὸν ἔκαμε νὰ βροῖσκῃ μοναχὸς τὸ δρόμο του καὶ τὴν πόρτα τοῦ ἀχουριοῦ του, θαρρεῖς, ἀπὸ τὴν μέθη τῆς ἐλευθερίας εἶχε σκοτισθῆ.

“Ὅμως ὅλο προχωροῦσε.

Ἐκεῖ ἔφθασε σ' ἕνα τρίστρατο. Ὁ ἕνας δρόμος κατέβαινε, ὁ ἄλλος τραβοῦσε ἴσια ἴσια μπροστά του, καὶ ὁ ἄλλος πάλι λίγο λοξὰ ἀνέβαινε.

“Ὁ γαΐδαρος ἐστάθηκε συλλογισμένος ποιὸν δρόμο νὰ πάρῃ.

Ἐξαφνα βλέπει μπροστά του ἕνα λαγὸ, γοργό, γοργό, χαριτωμένο, μὲ τὸ βάδισμά του ποῦ θαρρεῖς καὶ εἶναι πέταγμα πουλιοῦ, μὲ τὰ αὐτιά του κουνιστά, πότε νὰ χοροπηδᾷ, πότε νὰ τρέχῃ μὲ τὸ πήδηγμά του τὸ ἀνήσυχο, τὸ νευρικὸ, ὁ θεότρολλος.

Πρώτῃ φορὰ ὁ γαΐδαρός μας ἔβλεπε λαγὸ. Ἐκεῖνο ποῦ τὸν ἔκαμε ἐντύπωσι μεγάλη ἦτανε τὰ δύο αὐτιά τοῦ λαγοῦ, αὐτιά πολὺ γνωστά, αὐτιά ποῦ ἤξευρε πῶς τέτοια παρόμοια ἦταν φυτωμένα στὴν ἰδικὴ του κεφαλὴ. Καὶ τὰ ἐγνώριζε καλὰ τ' αὐτιά του, ποῦ εἶχαν τόσες καὶ τόσες πιερὲς λέξεις ἀκουσμένες, τὰ αὐτιά του τὰ ὑπομονητικά, τὰ μεγάλα γιὰ νὰ ἀκοῦνε πολλά καὶ νὰ τὰ ὑπομένουν, τὰ ἐγνώριζε, γιατί, ὅταν ἔπινε νερὸ στὸ βαρέλι τὰ ἔβλεπε νὰ κουνιῶνται μπροστά του.

Λοιπὸν, τέτοια αὐτιά παρόμοια βλέπει εἰς τὸ κεφάλι τοῦ λαγοῦ καὶ τὸν ἐρωτᾷ μὲ καλωσύνη.

— Ἀπὸ ποῦ μᾶς ἔρχεσαι, καλέ μου; Πρώτῃ φορὰ σὲ βλέπω στὴ ζωὴ μου.

— Κι' ἐγὼ τὸ ἴδιο, λέγει ὁ λαγὸς, βγῆκα ἀπὸ τὴ φωληά μου νὰ κάμω ἕνα γῦρο.

— Μπα! και ποῦ εἶναι ἡ φαλιά σου;
— Κατὰ τὸ δάσος, λέγει ὁ λαγὸς βιαστικὸς καὶ ἐτοιμάζεται νὰ φύγῃ.

— Κατὰ τὸ δάσος; ... Ἀλήθεια, στὸ δάσος εἶναι; ... Για πές μου, καλέ μου, ποιὸς δρόμος πάει στὸ δάσος, κι' ἐγὼ γιὰ ἐκεῖ βρίσκομαι ...

— Οὔφ! καὶ μὲνε, δὲν ἔχω καιρὸ νὰ χάνω. Νὰ ὄλοι οἱ δρόμοι στὸ δάσος βγαίνουνε σὰν τρέξις.

— Ναί, καταλαβαίνω, μὰ ἐγὼ, ἐννοεῖς γιατί εἶμαι βιαστικὸς, διότι ἔχω λόγους ποῦ θέλω νὰ φθάσω μιά ὥρα ἀρχήτερα στὸ δάσος. Πές μου, καλέ μου, ποιὸς δρόμος εἶνε ὁ πειδὸ σύντομος, γιατί ἂν ἀργοπορήσω, μπορεῖ νὰ πέσω στὰ χέρια τῶν ἐχθρῶν μου καὶ νὰ κακοπάθω.

— Ἄν νομίζεις, πῶς κάθεμαι ἐγὼ μὲ τὸ σαντιμέτρο νὰ μετρῶ τοὺς δρόμους! ... Δὲν ξεύρω, βρε ἀδελφέ, σοῦ λέγω. Τρέξε, κουνήσου κομμάτι, καὶ θὰ βρῆς τὸ δρόμο. Δὲν μπορῶ τώρα νὰ κάθουμαι νὰ συλλογίζωμαι ποιὸς εἶναι ὁ πειδὸ μακρὸς, καὶ πειδὸς εἶναι ὁ πειδὸ κοντὸς ... Στὸ καλὸ! Καὶ ἔδωσε ἕνα πῆδημα λοξό.

— Στάσου καὶ μὲνε, μὴ φεύγεις, νὰ χαρῆς τ' αὐτιά σου ... Ἔτσι αἰσθάνομαι πῶς σὲ συμπάθησα ... Ἴσως γιὰ τὴν ὁμοιότητα ποῦ ἔχουμε ... Τί ξεύρεις; ἂν δὲν εἴμεθα καὶ συγγενεῖς.

Μὰ ὁ λαγὸς καθόλου δὲν ἄρесе αὐτὲς τῆς κουβέντες. Ἀπομακρύνθηκε βιαστικὸς, μουρμουρίζοντας μέσα στὰ μουστάκια του.

— Μὰ τὴν ἀλήθεια! Δὲν βρίσκω νὰ ἔχω καμμία ὁμοιότητα μ' αὐτόνα τὸν κρεμανταῶ!

Τ' αὐτιά τοῦ γαιδάρου, καθὼς εἶπαμε, ἦτανε μαθημένα ν' ἀκουῖνε τέτοια λόγια. Τὰ ἄκουσε λοιπὸν κι' αὐτά, χαμήλωσε τ' αὐτιά του καὶ τράβηξε μπροστά του ἀκολουθῶντας ἕνα ἀπὸ τοὺς τρεῖς δρόμους. Ὁ δρόμος του τὸν ἔφερε ὕστερα ἀπὸ κάμποση ὥρα στὸ δάσος.

Ἐκεῖ ἐπέρασε ὅλην τὴν ἡμέρα ἡσυχος κι' εὐτυχισμένος.

Ἄχ! τί ἀπόλαυσις ἦτον ἐκείνη!

Πῶς μοσχομουρίζανε τὰ δροσερὰ χορτάρια, πῶς ἐσυχοτρομέμανε ἢ φτέρες, πῶς λαμποκοπούσανε σὰν ἄστρα διαλεχτὰ ποῦ καὶ ποῦ ἢ ἀνεμῶνες, πῶς βοῦζανε τὰ ἔντομα, πῶς γλυκοκελαδοῦσαν ἐλευθερα καὶ χαρούμενα τὰ πουλιά.

— Ἐδῶ εἶναι ἡ εὐτυχία! ἔλεγε μέσα του ὁ γαῖδαρος, ἐδῶ εἶναι ὁ παράδεισος τῶν γαιδάρων!

Ὅταν ἡ σκέψη του ἐπήγαινε στὸ ἀχοῦρι καὶ τὸ ἄγρο τὸ ξερὸ ποῦ ἔτρωγε καθημερινῶς, καὶ στὸ ξύλο τὸ ἀτελεύτητο, ἔλεγε μέσα του.

— Τὰ ἀχοῦρια εἶναι ἡ κόλασις τῶν γαιδάρων!

Γιὰ νὰ νοιώσῃ καλλίτερα τὴ γλυκεῖα μυρωδιὰ τοῦ χορτοῦ, γιὰ νὰ ρουφήξῃ ὅλη του τὴ δροσιά, κυλίουνταν ὁ γαῖδαρος μὰς καταγῆς μέσ' στὰ χορτάρια, ἔπερνε βόλτες μὰ δεξιά, μὰ ἀριστερά, κτυπῶντας μὲ τὰ πέταλα τὸ καταπράσινο ἔδαφος. Ἐπειτα πετιῶνταν διὰ μιᾶς ὀλόφθοι, καὶ ἔξυνε μὲ ἐπιμονὴ τὰ πόδια του σ' ἕναν πεσμένο κορμὸ βαλανιδιάς ποῦ ἦταν παραπέρα. Θαρρεῖς καὶ βιάζονταν ὁ δυστυχὴς νὰ ξεκαρφώσῃ ἀπὸ πάνου του ἐκεῖνα τὰ σιδερένια πέταλά του, τελευταῖο σημεῖο τῆς σκλαβιάς του!

Ὅλη τὴν ἡμέρα ἐχάρηκε τὴν ἐλευθερίαν του. Τὸ βράδυ ἐπλάγιασε μέσα σ' ἕνα χανδάκι ποῦ ἦταν στὴν ἀκρὴ τοῦ δάσους.

Στὸν ὕπνο του εἶδε νὰ ἀληθεύουν ὄλοι οἱ εὐγενικοί του πόθοι, εἶδε τὰ πλάσματα τῆς φαντασίας του νὰ ἐνσαρκώνωνται στὸ πρόσωπο ἑνὸς γαιδάρου, ποῦ ἀντιπροσώπευε τὰ ὑψηλότερα ἰδανικὰ τῆς φυλῆς του, ἑνὸς γαιδάρου ὅπως διόλου ἐλευθέρου, ἀνεξαρτήτου, γαιδάρου χωρὶς καμμίαν ὑποχρέωσιν πρὸς ἄλλα ὄντα μὴ ὁμοιά του, ἑνὸς γαιδάρου ποῦ θὰ ἀπελύτρωνε τὸ ἐπίλοιπον γένος τῶν γαιδάρων ἀπὸ τὴν πολυχρόνιον δουλείαν, ἑνὸς ὑπεργαιδάρου ποῦ θὰ ἐβιάδιζε δαφνοστεφανωμένος καὶ τρισένδοξος τὸν δρόμον τῆς ἀθανασίας.

Ἦτον πρωτὶ, ὅταν πειὰ ἐξύπνησε.

Ἀκόμα δὲν εἶχε καλοανοίξει τὰ νυσταγμένα μάτια του, ἀκόμα

δὲν εἶχε ξετινάξει τὰ σκονισμένα του αὐτιά καὶ βλέπει ἔμπρὸς του τὸ φίλο του λαγὸ νὰ ἔρχεται τρεχάτος.

Στὸ πρόσωπό του ἐφαίνετο ζωγραφισμένος ὁ τρόμος, καὶ μία φανερὴ νευρικὴ ταραχὴ κλονοῦσε τὰ μέλη του.

— Μὲ κυνηγοῦνε! μὲ κυνηγοῦνε! φωνάζει φοβισμένος ὁ λαγὸς... Παραζαλιστήκα, δὲν ξέρω τί μοῦ γίνεται... Ἐκείνη ἡ στιγμή δὲν ἔρχεται ὁ σκύλος; Ἐκείνη ἡ στιγμή δὲν ξέρω... Ἐκείνη ἡ στιγμή καὶ μὲν, τὸ γαυγητὸ τοῦ σκύλου;... Ἐκείνη ἡ στιγμή εἶναι;... ἀπὸ ἡδῶ; ἀπὸ ποῦ ἔρχονται; Φωνὲς ἀκούω, κ' ἀνθρώπων βήματα, μὰ ἀπὸ ποῦ ἔρχονται δὲν καταλαβαίνω... Ἐκείνη ἡ στιγμή δὲν ἔχω τὸ μπῶτί σου, καὶ μὲν, γιὰ νὰ διῶ μακριὰ ἀπὸ ποῦ εἶνε ὁ πεῖδι μεγάλος κίνδυνος... Παραζαλιστήκα... τὰ αὐτιά μου βουίζουνε... ποῦ νὰ πάω; δεξιά;... ἀριστερά;...

Καὶ αὐτὰ λέγοντας πηδοῦσε ἀπὸ ἡδῶ κ' ἀπὸ ἡκεί, ἔτρεχε λίγο καὶ πάλι γυρνοῦσε πίσω σὰν τὸν σαστισμένο.

— Ἐκείνη ἡ στιγμή εἶναι τόσο ἀψηλὰ ποδάρια, σὴν κ' ἀνέβα ἀπ' τὸ χανδάκι γρήγορα, καὶ μὲν, ὄχι μὴ μὴ καὶ πὲς μου, ἀπὸ ποῦ ἔρχονται; Ἐκείνη ἡ στιγμή τὸ ποδοβολητὸ;... τὸ γαύγισμα τ' ἀκούω;

— Ναί, μὰ ἂν πιάσουνε κ' ἐμένα; λέγει ὁ γαῖδαρος, κ' ἐγὼ φρυγόνικος εἶμαι, κ' ὅταν ἀκούω θόρυβο κ' ἀνθρώπινη λαλιά, μὲ συμφέρει καλλίτερα νὰ βροῖσκωμαι μέσα στὸ χανδάκι, παρὰ νὰ ἔβγω ἔξω, νὰ δεῖξω τὸ μπῶτί μου.

— Ἐλα, καὶ μὲν, μὴ μ' ἀφήσεις νὰ χάσω τὴ ζωὴ μου... Ἐκείνη ἡ στιγμή θὰ μὲ λυτρώσης, εἰς ἐσένα θὰ χρεωστῶ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ζωὴν μου... Νὰ χαρῆς τ' αὐτιά σου, καὶ τὰ μακριὰ σου πόδια, ποῦ τὰ ζουλεύω αὐτὴ τὴ στιγμή, γιὰ τὴν φιλίαν καὶ τὴν συμπάθειαν ποῦ κ' ἐγὼ αἰσθάνομαι γιὰ σένα... Τί ξέρεις, καθὼς εἶπες χθές, ἂν δὲν εἴμεθα καὶ συγγενεῖς...

Ὁ γαῖδαρος ἐκτύπησε τὰ πέταλα καὶ διὰ μιᾶς εὐρέθηκε στὸ χεῖλος τοῦ χανδακιοῦ. Ἴσως καὶ τὸ ὄνειρό ποῦ εἶδε ἐκείνη τὴν νύχταν τὸν ἐπηρέασε στὴν ἡρωϊκὴν του ἀπόφασιν. Ποιὸς τὰ ξέρει. Ὁ

γαῖδαρος λοιπὸν εὐρέθηκε στὸ χεῖλος τοῦ χανδακιοῦ. Μόλις ἔρριψε μὴ ματιὰ μπροστά του, καὶ λέγει στὸ φίλο του.

— Τρέχα ἴσια κάτω τὸ χαντάκι, λαγέ, γιὰτὶ χάρηκες... Ἐκείνη ἡ στιγμή ἔρχονται δυὸ τρεῖς καὶ σκυλιά...

Ὁ λαγὸς ἔρριξε πίσω τ' αὐτιά του καὶ ἔγινε ἀφαντος. Ὅτε ἓνα «εὐχαριστῶ», δὲν τοῦ εἶπε... Τέτοιες ὄρες ποιὸς τὸν συνερίζεται;

Μόλις ὅμως φάνηκε ἡ σιλουέταν τοῦ γαῖδαρου καθαρὴ στὴν διαύγειαν τοῦ πρωῖνου οὐρανοῦ, κ' ἀκούσθηκε φωνὴ ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους:

— Νάτος ὁ μασκαρᾶς! θὰ τὸν σκοτώσω στὸ ξύλον τὸν ἄτιμο! Γιὰτὶ δὲν ἦτανε κυνηγὸς, μόν' ἦτανε ὁ ἀφέντης τοῦ γαῖδαρου καὶ ἄλλοι χωρικοὶ καὶ σκύλοι ποῦ τὸν ζητοῦσανε τότε ἀπὸ χθές. Δὲν ἄργησε ὁ γαῖδαρος νὰ τσακωθῆ καὶ νὰ δεθῆ καὶ πάλιν. Πόσες ξυλιὲς ἔφαγε μόνον στὸ δρόμο, ὅσο νὰ πάγη στ' ἀχοῦρι κ' ἐκείνος δὲν θὰ τῆς θυμᾶται νὰ τῆς πῆ.

Ὅλη τὴν ἡμέραν ἐδούλεψε, κοπίασε, καὶ τὸ βράδυ πειὰ ἀφανισμένος ἀπ' τὴν κόπρασιν κ' ἀπὸ τὴν κακομεταχείρισιν ἐπλάγιασε στ' ἀχοῦρι, μὰ δεμένος γιὰ περισσότερην ἀσφάλειαν μὲ ἓνα χονδρὸ σχοινὶ ἀπ' τὸ λαιμό.

Κι' ὅταν ἐνύκτωσε καὶ ἄρχισε νὰ μασσᾶ χωρὶς ὄρεξι τὸ ἄνοστο ἐκεῖνο τὸ ἄγρο, ὁ νοῦς του ἔτρεχε στῆς πρασινάδες τοῦ κάμπου, στὰ μυρωμένα χόρτα τοῦ βουνοῦ, στῆς ὁμορφιὲς τοῦ δάσους, στὰ ἀγαθὰ τῆς ἐλευθερίας.

Ἐπειτὰ ὁ νοῦς του πῆγε στὸ λαγὸ, καὶ φαντάσθηκε πῶς τὸν βλέπει μὲ τὰ αὐτιά του πίσω πεταμένα καὶ τὰ ὀλοστρόγγυλά του μάτια, νὰ τρέχῃ μὲ τὰ τέσσαρα ποδάριά του τεντωμένα σὰν ἴσια γραμμὴ, ἐλεύθερος σὰν τὸν ἀέρα.

Ὅταν ἐσυλλογίσθηκε, τότε μὲ ἓνα ἀπὸ τὰ πσινά του πόδια ἔδωσε μίαν γενναίαν κλωτσιὰ στὸν τοῖχον τοῦ ἀχουριοῦ του, καὶ δίχως κακίαν ἐμουρμούρισε:

— Δίκαιον εἶχε ἐκεῖνος ὁ λεβέντης... δὲν ἔχει καμμίαν ὁμοιότητα μὲ μέναν τὸν κρεμανταλά!

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΣΙΔΙΜΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ
ΤΩΝ ΕΛΛ. ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΑΝΑΣΤΑΣ. Γ. ΤΑΓΗ

ΒΙΒΛΙΟΝ Α΄. — ΤΟΜΟΣ Α΄.

Διὰ τὴν πέμπτην καὶ ἕκτην τάξιν τῆς Ἀστικῆς
Σχολῆς

Βιβλιοθήκη τῆς Ἀστικῆς Σχολῆς, ἦτοι: Αἰσώπου μύθοι, Διογένης Λαερτίου γνῶμαι καὶ βίοι τῶν ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ εὐδοκμησάντων, Πλουτάρχου ἀποφθέγματα, Πολυαίνου στρατηγήματα, Ἀπολλιδώρου Βιβλιοθήκη, Αἰλιανοῦ ποικίλη ἱστορία, Ἰωάννου Στωβαίου Ἀνθολόγιον, ἐκ τῶν Ἀθηναίων Δειπνοσοφιστῶν, μετὰ λεξικοῦ καὶ διαφόρων πρακτικῶν συντακτικῶν ἀσκήσεων. — Τιμᾶται γρ. 6.50.

ΒΙΒΛΙΟΝ Β΄. — ΤΟΜΟΣ Β΄. — ΤΕΥΧΟΣ Α΄.

Διὰ τὴν δευτέραν τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου τάξιν

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ, μετὰ ποικίλων σημειώσεων καὶ συντακτικῶν ἀσκήσεων. Τιμᾶται γρ. 6.

ΒΙΒΛΙΟΝ Γ΄. — ΤΟΜΟΣ Γ΄. — ΤΕΥΧΟΣ Α΄.

Διὰ τὴν τρίτην τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου τάξιν

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑ καὶ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ. Τιμᾶται γρ. 7.

ΕΥΡΙΣΚΟΝΤΑΙ παρὰ τοῖς βιβλιοπώλαις ἐν Γαλατῇ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

ΕΞ ΑΝΕΚΔΟΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΗΣ „ΔΑΦΝΕΣ, ΕΛΠΙΔΕΣ, ΟΝΕΙΡΑ“

ΑΓΕΡΑΣ - ΠΟΝΟΣ

Ἄγερα, πάρε τὴ φωτιά
ποῦ βγαίν' ἀπ' τὴ καρδιά μου
γιατί μου καίει τὸ κορμί
καὶ τρώει τὰ σωτικά μου.

Σὲ λέν, ἀγερα, τὴ ζωὴ
στὰ ἔμφυχα χαρίζεις
κινεῖς μὲ χάρι τὰ κλαριά,
στὰ ἔλατα σφυρίζεις.

Στοιχειὸ καλὸ ἔσαι καὶ κακὸ
μ' ὄλο θυμὸ καὶ χάρι
παίζεις μὲ τὰ χλωρὰ κλαριά,
μὲ τὸ χρυσὸ σιτάρι.

Μὰ καὶ θηριεύεις τὴ φωτιά,
μεγάλῃ τὴν ἀπλώνεις
μὲ τὴ φρικτὴ σου τὴ πνοὴ
τὴ σπίδα μεγαλώνεις.

Τὴ γαλανὴ τὴ θάλασσα
μαύρ' ἢ πνοὴ σου κάνει
κ' ἀπ' ἤσυχῃ καὶ ἡμερῃ
μ' ἀφροῦς στοὺς βράχους σπάνει.

Πιὰ δύναμι σου χάρισε
τὴν τόση δύναμί σου;

Πιὰ ἄλλῃ πάλι δύναμι
αὐξάνει τὴ πνοὴ σου;

Πέσ' μου τ', ἀγερα, πέσ' μου το,
σὲ νοιώθω στὸ κορμί μου
ξέρω, μοῦ δίνεις τὴ πνοή,
μὰ τρῶς καὶ τὴ ζωὴ μου.

Μοῦ δίνεις τὴν ἀναπνοὴ
καὶ στεναγμὸ σου δίνο,
Γιὰ καθ' ἕνα σ' ἀνασασμὸ
τέσσαρ' Ἄχ! σ' ἀφίνω.

«—Ὅσο κι' ἂν εἴμ' ἐγὼ στοιχειό,
περήφανο, μεγάλο,
τὴ δύνάμι μου τὴ χρωστῶ
στὸν Πλάστη, κ' ὄχι σ' ἄλλο,

«Μὰ γιὰ νὰ ζήσω, νὰ βογγῶ,
νὰ παίζω, νὰ δροσίζω,
θὰ πάρ' ἀπ' ὄλα κάτι τι
γιὰ νάχω νὰ χαρίζω.

«Ὅταν ἀθῶα πλάσματα,
παιδάκια, ἀγγελούδια
παίζονε ὄλα μὲ χαρὰ
μὲ τρέλλαις καὶ τραγοῦδια,

«Τὸ κάθ' ἄθωο γέλοιο τους
π' ἀπ' ἀγνὸ στόμα βγαίνει
ὄλο τὸ παίρνω, τὸ ροφῶ,
καὶ τίποτα δὲν μένει.

«Ὅταν ἡ μάνα τὸ παιδί
φιλή στὴν ἀγκαλιά της,
παίρν' ἀπ' αὐτὴ μιά δύναμι,
πέρνω τ' ἀγνά φιλιὰ της.»

«Ὅταν εὐχαῖς ἀπ' τὴ καρδιά
στο γυιό της μάνα δίνη,
ποῦ θεὸ νὰ φύγη μακριὰ
καὶ μοναχὴ θὰ μείνη,

«Καὶ θεὸ νὰ χύνη δάκρυα
γιὰ γυιὸ ξενητεμένο,
στο ἔριμο της τὸ φτωχικό
τὸ δάκρυ της τὸ παίρνω.»

«Ὅταν σὲ ράχαις, σὲ βουνά,
σὲ κάμπους, σὲ λειβάδια,
ἢ βοσκοπούλαις ἢ ὄμορφες
βόσκουνε τὰ κοπάδια,

«Καὶ ἰδῶ ἀπ' ὄλαις τους καμιὰ
ἀγνὸ δάκρυ νὰ χύνη
γιὰ παλληκάρη π' ἀγεῖ
καὶ καίεται καὶ σβύνει,

«Κι' ἀκούσω ἓνα στεναγμὸ
ἀπὸ τὸ στόμ' ἐκεῖνο,
ἢ τὸ ἄθωο της φιλί.
εὐθύς τὸ καταπίνω.

«Σὰν δῶ ψυχὴ ποῦ ν' ἀγαπᾷ,
νὰ τήκεται, νὰ λυώνη,
νάχη τὴ λύπη συντροφιά,
νὰ τὴν γυρίζουν πόνοι,

«Ν' ἀναστενάξ' ἀπὸ καῦμό
τὸ ἄχ! νὰ μὴν ἀφίρη
γι' ἄλλη καρδιά ποῦ νὰ πονή
καὶ μαῦρο δάκρυ χύνει,

«Πέρν' αὐτοὺς ὄλους τοὺς καῦ-
[μοὺς
τοὺς κάνω δύναμί μου
κι' αὐτὴν εἶν' ἡ καλλίτερη
ἀγνή, καλὴ πνοή μου.

«Ἀπ' ὄλ' αὐτὰ παίρνω ζωὴ
καὶ αὔραις σᾶς χαρίζω,
ζωὴ δίνω στὰ λούλουδα
καὶ τὰ δεντράκι' ἀνθίζω.

«Καὶ ὅταν πάλι φοβερός
τὰ δέντρα ξεριζώνω,
καταμαυρίζω τὰ βουνά,
ταῖς θάλασσαις φουσκώνω,

«Παίρνω κατάραϊς βλασφημιὰς
π' ἀπ' ἀδικιὰ βογγάνε
ἀπὸ φτωχοὺς ποῦ ἄδικα
στοὺς δρόμους τοὺς πετᾶνε.

«Τὰ δάκρυα τῆς ὄρφανῆς
καὶ τοῦ φτωχοῦ τὸ κρῖμα,
τοῦ σκοτωμένου π' ἄδικα
τὸν θάβουνε στοὺς μνήμα

«Τὴ τελευταία του πνοή
ποῦ ἀπ' τὸ στόμα βγαίνει
τὴν πέρνω ὄλ' ὀλόκληρη
καὶ τίποτα δὲ μένει.

«Τὸ ἄχ! καὶ τὸ παράπονο
τοῦ ἀπατημένης πέρνω
καὶ τὰ πικρά της δάκρυα
στὰ σύγνεφα τὰ φέρνω.

«Μ' αὐτὰ ἀφανίζω τὰ κλαριά
καὶ τὰ βουνά μαυρίζω
αὐτὰ μὲ κάνουν ἄγριο
κι' οὐρλιάζω καὶ μουγκρίζω.

«Κάθε παράπονο καρδιᾶς
φουσκώνει τὴ πνοή μου
καὶ κάθε πόνος ἄδικος
αὐξάνει τὴν ὄρμη μου.

«Κάθε κατάρα δίκαια
μὲ κάνει νὰ θυμόνω
κι' ὀρμητικὸς τὰ σύγνεφα
μαῦρα νὰ τὰ σηκώνω.

«— Ἀγέρα, πάρε τὴ φωτιά

ποῦ βγαίν' ἀπ' τὴ καρδιά μου,
πνίγει τὸ ἔριμο σῶμά μου
καὶ τρώει τὰ σωτικά μου.

«Πάρε καὶ σὺ μιά δύναμι
ἀπ' τὸ πτωχό μου σῶμα
θᾶμαι πελάτης σου καλὸς
ὅσο νὰ μπῶ στὸ χῶμα.

Λίνε μ', ἀγέρα, τὴ πνοή
καὶ ἄχ! θὰ σοῦ χαρίζω
ὅσο θὰ ἦμ' ἐδῶ στὴ γῆ
τὸ ξέρω, τὸ γνωρίζω...

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Σ. ΣΤΑΜΠΟΓΛΗΣ
(Λευκάτας)

N. Φάληρον, Ἰούνιος 1909.

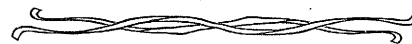

ΑΠΟΡΙΑ

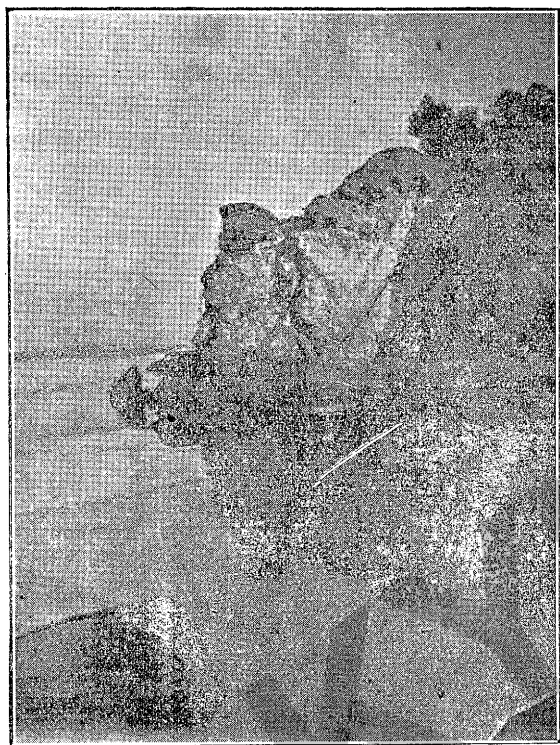
Βλέπ' ἀπ' τὰ παραθύρια μου, πῶς ἡ κληματαριά σου
Ξαπλώνει τὰ κλωνάρια της εἰς τὴν ἀμυγδαλιά σου.
Βλέπω τὰ περιστέρια σου, φιλοῦνται ταῖρι-ταῖρι.
Βλέπω καὶ τὰ λουλούδια σου ὅταν φουᾶ τ' ἀγέρι,
Μαζὸν νὰ ομίγουν ταῖς κορφαῖς, καὶ μ' ἤλθεν ἀπορία.
Γιατὶ δὲν μ' ἀγαπᾷς καὶ σὺ; καὶ μ' εἶπες ἡ καρδιά
Δὲν παραβιάζεται ποτὲ καὶ μὴ τοῦ κάκου τρέχεις;
Τάχα, καλὴ γειτόνισσα, καὶ σὺ καρδίαν ἔχεις;

Ἰωάννινα

Α.Λ. ΓΕΩΡΓΙΤΣΗΣ

Φωτογράφημα Ν. Χουζούφου

**Βράχος ἀντιανακλώμενος εἰς ἡρεμα ὕδατα
ἐν Πριγκηποννήσοις**

ΑΣΤΕΙΑ

Ὁ μικρὸς Ἀλέξανδρος ἤκουε χθὲς τὴν μητέρα του λέγουσαν πρὸς φίλην: «Ἐφέτος κοντεύω νὰ χάσω ὅλα μου τὰ μαλλιά».

— Μὰ τότε γιατί, μαμά, λέγει ὁ μικρὸς, δὲν κλειδόνεις τὸ συρτάρι ὅπου τὰ βάζεις κάθε βράδυ;

— Ἡ πυροβολαρχία μας ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὰ γυμνάσια βολῆς.

Ἡ γλυκεῖα φωνὴ τῶν σαλ τίγγων ἐσημείου τὴν πορείαν καὶ ὁ ἐκκωφαντικὸς τροχασμὸς ἵππων καὶ πυροβόλων καὶ ὁ ὑψούμενος ἀπὸ τῆς διαβάσεώς μας κονιορτὸς ἔκαμνον ἐπιβλητικωτέραν τὴν διάβασίν μας. Οἱ ἐλάται καὶ οἱ πυροβοληταὶ παρήλανον εὐθυμοὶ, ζωηροὶ καὶ ὑπερήφανοι, διότι τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν ἐχάθη βολή. Ὅλοι αἱ δβίδες, αἱ ὁποῖαι προσέβαλον τὴν αἰχμηρὰν γῆν τοῦ Τ ρ ε λ λ ο ὕ, διερράγησαν ἀκριβῶς εἰς τὸν προορισμὸν των.

Ἄλλ' ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὸ σύνταγμα, ἡ ψυχικὴ διάθεσις ὄλων ἤλλαξεν ἀποτόμως καὶ πάντες μετὰ τὴν ἀπόρριψιν ἐζήτησαν πληροφορίας εὐκρινεστέρας.

Ὅτι δῆποτε ὅμως καὶ ἂν ἐφέρετο ἀπὸ στόματος εἰς στόμα, δὲν ἐζήρηχοτο τοῦ οὐσιώδους καθορισμοῦ, καθ' ὃν ὁ λοχίας Ἄρης Γέρακας, εἰς τῶν εὐγενεστέρων καὶ μᾶλλον μεμορφωμένων ἀνδρῶν τοῦ συντάγματος, εἶχεν ἐξαφανισθῆ ἀφήσας ἐπιστολὴν ὅτι ηὐτοκτόνησε διὰ λόγους οἰκογενειακοῦς. Καὶ ἡ ἐκκληξίς καὶ ἡ λύπη πάντων ηὔξανε τοσούτω μᾶλλον καθ' ὅσον ὁ ὑπαξιωματικὸς ἐκεῖνος ἦτο ἐκ καλλίστης οἰκογενείας, συμπεριφορᾶς ἀμέμπτου καὶ εἰς μέλλον ἀξιοματικῆς, ἀφ' οὗ εἰς τὰς πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐξετάσεις διὰ τὴν Σχολὴν εἶχεν ἐπιτύχη πρῶτος. Εἰς τ' ἀνωτέρω ἄς προστεθῆ, ὅτι ἐκοσμεῖτο ὑπὸ τῆς σοβαρότητος, τῆς εἰλικρινείας καὶ τοῦ ὠραίου δώρου τῆς φύσεως, τοῦ παραστήματος. Ἄς λεχθῆ προσέτι, ὅτι ἐχειρίζετο ἀριστα τὸ σπαθὶ καὶ εἰς τὸ πιστόλιον ἦτο ὀνομαστός.

Αἱ ἀρεταὶ τοῦ αὐταῖ ἦσαν γνωσταὶ καὶ μέχρι τοῦ διοικητοῦ του καὶ ἔξω τοῦ στρατῶνος ἀκόμη.

Ἡ ὑπηρεσία ἐπομένως μὲ ταχύτητα ὄχι τὴν συνήθη ἐτηλεφώνησεν ἀυθωρεὶ εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἀστυνομίας περὶ τούτου καὶ ἀνέμενεν εἰδήσεις.

Αἱ ἐφημερίδες τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «παεὶ ν' αὐτοκτονήση» ἔγραφον τὴν ἐπαύριον ἄλλαι μὲ χιοῦμορ καὶ ἄλλαι ξηρῶς τὰ τῆς ἐξαφανί-

σεως του λοχιου αυτού. Έν τούτοις ἄν και αἱ ἡμέραι παρήρχοντο οὐδεμία εἶδησις ἤρχετο και κατὰ τούς στρατιωτικούς κανονισμούς και τύπους ἐκηρύχθη λιποτάκτης ὁ ὑπαξιωματικός ἐκεῖνος. Τὴν ὀγδόην τέλος ἡμέραν τὸ φρουραρχεῖον Ἀθηνῶν ἐπληροφόρει τὸ Σύνταγμα περὶ τῆς εὐρέσεως του λοχιου κληήρους ἤδη εἰς τινα ἐν Ἀθῆναις οικίαν συνεπεῖρα ἀποπείρας πρὸς αὐτοκτονίαν. Ἡ ἀγγελία τῆς διασώσεώς του ἐξαροποίησε τούς γνωρίζουσ, οἱ ὅποιοι ἐσπευσαν νὰ τῷ ἐκφράσουν τὴν λύπην των και τὴν χαρὰν των.

Μετὰ δύο, τρεῖς ἡμέρας ἦτο ἐντελῶς καλὰ και παρουσιάσθη εἰς τὸ σύνταγμα, διαταχθείσης ἐν ταύτῳ και τῆς προφυλακισεώς του, ἀφοῦ εἶχε κηρυχθῆ λιποτάκτης, μέχρι τῆς ἐτυμηγορίας του Στρατοδικείου, εἰς ὃ, ἄν και τυπικῶς παρεπέμπετο.

Παρηλθον ἐξήκοντα περίπου ἡμέραι και τὸ β' διαρκές Στρατοδικεῖον ἐδικάσαν τὴν ὑπόθεσιν ἠθώωσε τὸν Γέρακα, ὅστις ἀπελογήθη ἐξαισιῶς, ἀπεικονίσας τὴν ψυχολογικὴν θέσιν, εἰς ἣν περιήλθεν ἐπὶ στιγμᾶς τινας, αἵτινες τῷ συνεσκότισαν τὸ λογικόν. Κατόπιν τῆς ἀπαλλαγῆς του ἐπετράπη ἡ εἰς τὴν Σχολὴν φοίτησις και ἀπὸ διετίας εἶναι ἀξιωματικός.

Οὐδέποτε ἐσκόπουν νὰ γράψω τι περὶ τῶν ὄσων ἐγνώριζον ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἡ ὁποία ἐκ πρώτης ὄψεως δὲν φαίνεται ἐξαιρετικῆ.

Τοῦναντίον ἐφύλασσαν ἐπὶ πέντε ἔτη τώρα αὐστηρῶς τὸ μυστικόν των και θὰ ἐξηκολούθουν τὴν ἐχεμύθειάν μου.

Ἀλλὰ πρὸ ἔτους ὑπεβλήθη μήνυσις κατὰ τοῦ ἀξιωματικοῦ, τοῦ φίλου μου αὐτοῦ, εἰς τὸ Ὑπουργεῖον περὶ πλαστῆς ἀποπείρας αὐτοκτονίας πρὸς δικαιολογίαν και ἀθώωσιν του ὑπὸ τοῦ Στρατοδικείου, ὅπερ ἐξεδίκασε τὴν ὑπόθεσιν τῆς λιποταξίας του, ἄλλοτε, πρὸ τεσσάρων δηλαδὴ χρόνων.

Εὐτυχῶς τὸ Ὑπουργεῖον ἔχον τὸ προδεδικασμένον ἐπὶ τῆς αὐτῆς κατηγορίας ἀπέρριψε τὴν καταγγελίαν και οὕτω ὑπηρετεῖ, ὡς με πληροφοροεῖ ἡσύχως ὁ συμπαθὴς μου ἀνθυπολοχαγός.

Νῦν ἐπομένως θεωρῶ ὅτι ἐξέλειπεν ὁ λόγος τῆς ἐχεμυθείας ἐκείνης και οὐδὲν με κωλύει νὰ φέρω εἰς φῶς ὅσα ἐκαλύπτοντο ὑπὸ τὸν πέπλον «πάει ν' αὐτοκτονήσῃ» ὡς ἐγραφον αἱ ἐφημερίδες. Ἀρκεῖ ν' ἀλλάξω τὰ ὀνόματα ὅπερ και ἐπραξα και ν' ἀφηγηθῶ ὅσα γνωρίζω.

Ἄν και ἀναφέρωνται εἰς τρίτους, ὁ ἀναγνώστης ἂς ἀποδώσῃ εἰς ἐμὲ τὴν εὐχαρίστησιν ἢ τὴν ἀνίαν ἣν θὰ αἰσθανθῆ ἀναγνώσκων ταῦτα. Διότι ἐγὼ θὰ τὸν ὑποβάλω εἰς τὴν τέρψιν ἢ τὸν κόπον ν' ἀπωλέσῃ χρόνον ἴσως διὰ πράγματα ἀνούσια, ἴσως διὰ θυμηδῆ τοιαῦτα.

* *

Εἰς τὴν Δυτικὴν Στερεάν Ἑλλάδα ἦτο και εἶναι γνωστὴ ἡ οἰκογένεια

του Γέρακα και διὰ τὴν κατὰ τὸν ἀγῶνα δρᾶσίν της και διὰ τὴν εὐπορίαν της τὴν τωρινήν. Ἦτο ἐπίσης γνωστὴ ἄλλ' εἰς πολὺ μικρὸν κύκλον και ἡ συμπάθεια τὴν ὁποίαν ὁ Ἄρης, ὁ υἱὸς τοῦ Γέρακα, ἔτρεφε πρὸς τὴν περικαλλῆ κόρην ἐνὸς τῶν πολιτευομένων τῆς ἐπαρχίας τέως, βουλευτοῦ τότε.

Οἱ ὀλίγοι ἐκεῖνοι μεμνημένοι ἦσαν ἀπολύτως βέβαιοι, ὅτι ἡ Ἀγλαΐα ἦτο ἡ μέλλουσα τοῦ Ἄρεως σύζυγος και τὴν ἐμακάριζον. Καὶ ἡ βεβαιότης αὐτὴ ἀπέρρεσεν ἐκ τῆς ἀντιλήψεως, ἣν θὰ ἐσχημάτιζες ἀναστρεφόμενος χρόνον τινα τὸν Ἄρην. Χαρακτῆρ σοβαρὸς εἰς τούς λόγους του, ἀφ' ὧν ἐν τούτοις δὲν ἔλειπέ ποτέ, ἡ χροιά ἱπποτικῆς τινος ζωηρότητος.

Κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ ἔτους ἐκείνου, πρὸ ὀκτώ τοῦτέστιν ἐνιαυτῶν ἡ οἰκογένεια τοῦ Γέρακα ἐδίδε χορὸν, ὁ ὁποῖος διὰ τὸ πλῆθος τῶν προσκεκλημένων και τὰς δαπάνας, ἂς ἀπῆρθε, ἐθεωρήθη μέγας διὰ μίαν ἐπαρχία κὴν πόλιν. Τὰ μάλλον ἐξέχοντα πρόσωπα, εὐκτάστατοι ἐμποροί, ἐπιστήμονες και ἅπαντες οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς φρουρᾶς εἶχον λάβῃ προσκλήσεις.

Περιττεύει νὰ εἰπωμεν, ὅτι και ἡ Ἀγλαΐα μετὰ τοῦ πατρὸς της ἦσαν ἐκ τῶν πρώτων ἐλθόντων.

Ὁ χορὸς εὐθυμότητα διήρκεσε μέχρι τῆς τρίτης πρωΐνης και αἱ μεγάλαι στολαὶ και τὰ σειρήνια τῶν ἀξιωματικῶν ἔκαμαν γενναίαν ἐπίδειξιν ἐπὶ τοῦ πεδίου τοῦ χοροῦ. Ἡ γενναϊότης αὐτῆ μνημονεῖται ἀποκλειστικῶς, ἵνα συμπεράνῃ ὁ ἀναγνώστης τὴν συγκίνησιν ὄλων τῶν ἀγάμων τοῦ ὄραίου φύλου. Καὶ ἡ συγκίνησις ἦτο τοσοῦτον ἐξημμένη, καθόσον ἐκεῖ εἰς τὴν ἐπαρχίαν δὲν ἐγίνοντο συχναὶ αἱ παρελάσεις αὐταὶ τῶν σπαθοφόρων, οἱ ὁποῖοι ἔχουσι τὴν ὑπεροχὴν εἰς τὰς δευτερευούσας πόλεις, ἐνῶ εἰς τὰ μέγала κέντρα ἐπισκιάζονται ὑπὸ τῆς εὐμαρείας ζαπλοῦτων ἀστῶν και χρυσοκανθάρων κομφευσομένων.

Ἡ Ὑπολαΐς ὡς ὠνόμαζε τὴν Ἀγλαΐαν ὁ Ἄρης δὲν εἶχεν ἀποτελέσει ἐξαιρέσιν. Τὰς ὑπολοιπὸς μέχρι τῆς πρωΐας ὄρας δὲν ἀπεκοιμήθη, ἀλλ' ἔβλεπε διαρκῶς πρὸ τῶν κεκλεισμένων βλεφάρων της τούς στροβιλισμούς νεαρῶν ἀξιωματικῶν με τὰς ὄσφυς των τὰς τορνευτὰς και τὰ εὐλύγιστα ἀναστήματά των. Δὲν ἐσυλλογίσθη διόλου τὸν Ἄρην. Οὔτε τὴν ἐπαύριον τῷ ἀπέστειλε τὸ μικρὸ γράμμα, ὅπερ καθημερινῶς ἐσυνήθιζεν.

Ἀλλὰ και ἐκεῖνος δὲν ἔδωκεν οὐδεμίαν προσοχὴν, ὦν ἀπὸ χαρακτῆρος σοβαρὸς και εἰς αὐτὸ ἀκόμη τὸ ἐδάφιον τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας.

Πλὴν τὴν μεθεπομένην ἀντὶ τῶν τακτικῶν ὀλίγων λέξεων, ἔλαβε μίαν μακροσκελεστάτην ἐπιστολήν της. Ὅταν εἶδε τὸν φάκελλον, τὸν ἐξύγισεν ἐπάνω εἰς τὸ χέρι του, ὡς ὑπολογίζομεν ἐνίοτε τὸ βάρος ἀντικειμένου τινὸς και εἶπε γελῶν: Τέτοιες θὰ εἶναι αἰώνια αἱ γυναῖκες. Θὰ γράφουν ἐντυπώσεις ἀπ' τὸ μηδέν, θὰ φλυαροῦν εἰς τὸ διηνεκές! Αὐτὸ τὸ γράμμα, δηλαδὴ

αυτή ή δικογραφία, αφεύκτως θά περιέχη διασκεδαστικήν ύλην. Θά τήν άναγνώσω, όταν θά είμαι ευδιάθετος ώς έλιξήριον τής στενοχωρίας. Και έθεσεν, ώς ήτο σφραγισμένος, τόν φάκελλον εις τό θυλάκιόν του. Τόν έλησημόνητος μάλιστα μέχρι τής άλλης ήμέρας, ότε έλαβε νεωτέραν, δι' ής τῷ έξήτειτο άπάντησις ούτω : "Αρη, είμαι θυωμένη μαζύ σου.

Διατί δέν μου άπήντησες ; Σέ φιλω Α.»

Βρέ τί διάβολο νά γράφη εκεί μέσα ; "Ας διαβάσωμεν τέλος πάντων. Και έξήγαγε τόν φάκελλον, τόν έσχισεν, έλαβεν κάθισμα και ήρχισε ν' αναγινώσκη.

— Μετά δεκαπέντε λεπτά ήτο εις τό τέλος. "Εκαμεν ένα μορφασμόν εις εκδήλωσιν άπορίας, συναφρωθή και πάλιν έγινε γαλήνιος. "Ηναμε τό σιγάρον του και ήγήρθη θέσας τήν έπιστολήν εις τό θυλάκιόν του. Τήν στιγμήν εκείνην μία άμαξα διήρχετο ένώπιόν του, ένευσεν εις τόν άμαξηλάτην και έσταμάτησε και άφ' ού τῷ είπε νά μαστίση τούς ίππους του δια τόν μοναδικόν έξω τής πόλεως περίπατον, παρετήρησε τό όρολόγιόν του και άνήλθε.

Μίαν και ήμισειαν ώραν διήρκεσεν ό περίπατος ούτος. "Η ήμέρα άν και χειμερινή ήτο γλυκεία και ό άσκεπής ήλιος έκαμε τās κορυφογραμμάς τών βουνών του όρίζοντος μάλλον ζωηράς και τās χιόνιας, αίτινες βραδέως έτήκοντο, νά λευκάζουν περισσότερο και τά νερά, τά όποια γόνιμα και άφθονα έρρεον κάτω εις τούς κάμπους και επάνω εις τά όρη και τούς λόφους νά παρουσιάζουν πληθύν καθρεπτών στρογγύλων και όφιοειδών και σχημάτων όλων τών γεωμετρικών όρισμῶν.

Αί συνθήκαι αὔται τής φύσεως επιδρῶσιν εις τήν ψυχήν και τό πνεύμα τότε ύπερ ποτε αισθάνεται τήν άδυναμίαν του και τό άτομον τήν μικρότητα του.

"Ο "Αρης έσκέφθη και ένόμισεν, ότι έβελτίου τήν θέσιν του άν άπεδέχετο τήν πρότασιν τής "Υπολαΐδος του.

"Εκαστος έχει τά όνειρά του και τās φιλοδοξίας του. Και δι' εκείνον άν και οικογενείας όνομαστής και εϋπορίας ουχι τυχαίας και μέλλοντος έπιστήμονος πάλιν έμενον όνειρα, τών όποιων ή μη εκπλήρωσις τόν καθίστα άποτυχόντα και πάντοτε καταδιωθέντα υπό τής τύχης.

"Όταν επέστρεφεν είχεν όριστικῶς άποφασίσει και ώρας τινάς άργώτερον άνεκοίνωσε τās άποφάσεις του και εις τούς γονείς του και εις τήν "Υπολαΐδα άποδεχόμενος τήν επιθυμίαν της.

Πρωτίστως όμως ήτο ιδικόν του όνειρον τό στάδιον του στρατεύματος. Μόνον έξήτει ενίσχυσιν και τήν έλαβε τότε. Ουτω μετά ένα μήνα όσοι τόν έγνώριζον εν "Αθήναις, τόν συνήγτων λοχίαν του Πυροβολικοϋ, διότι κατε-

τάγη με τόν βαθμόν εκείνον ώς έχων τά υπό του νόμου προσόντα.

"Ως ύπαξιωματικός μετέβαινε τακτικώτατα εις τό ταχυδρομείον και έρριπτε τήν προς τήν "Υπολαΐδα έπιστολήν του, ενῶ έξ άλλου έξήτει εις τήν θυρίδα Poste Restante τής έσωτερικής άλληλογραφίας τās προς αυτόν. "Ο έντεταλμένος ύπάλληλος ένας γέρον, τόσον τακτικά έβλεπε τόν ευρηπτή και νεαρὸν λοχίαν νά τόν επισκέπτεται, ώστε μακρόθεν τόν άνεγνώριζε και πριν ή πλησιάζη και τῷ άποτεινή τήν ερώτησιν εκείνος ύψου τήν χείρα εις σημείον άρνήσεως και τ' άνάπαλιν έτεινε ταύτην όμοϋ μετά τής έπιστολής, όταν ύπήρχε τοιαύτη.

"Α, πῶς γνωρίζουν νά ψυχολογοϋν οί ύπάλληλοι αύτοί του καθήκοντος και πῶς μοιράζονται πολλάκις τήν λύπην ή τήν ευχαρίστησιν με τόν παραλήπτην ! Πόσοι φοιτηταί και πόσοι άλλοι αναμένοντες έξωθεν μίαν επιχορήγησιν ή μίαν έλίδα δέν έσταμάτησαν τήν άναπνοήν των μέχρις ότου τοίς άπαντήσῃ, άν είχαν τι ό ύπάλληλος τής θυρίδος εκείνης.

Τό πρώτον έτος τής στρατιωτικής του ζωής διέρρευσεν ήρέμως. "Αλλ' εις τās αρχάς του δευτέρου έπιστολή τις έπιστηθίου του φίλου τόν εξηρέθισε σφοδρῶς. Έμάνθανε δηλαδή ότι άξιωματικός του εκεί συντάγματος δέν έπανε νά προσφέρη εκδουλεύσεις και μειδιάματα και εις τόν πατέρα της "Αγλαΐας και εις εκείνην περι πολλου ποιούμενος τήν χείρα της. Προσέθετε μάλιστα ή έπιστολή του φίλου του, ότι ό στρατιωτικός εκείνος εξεφράσθη και κατά του "Αρεως.

"Αλλά τό πρῶγμα δια τής προσθήκης ταύτης ελάμβανε μορφήν σοβαράν και ό "Αρης τήν έπομένην παρουσιάσθη εις τήν άναφοράν του συντάγματος ζητών τήν άδειαν ήμερῶν τιων. Τῷ έχορηγήθη ή άδεια και αύτημερὸν άνεχώρησε δια τήν πατρίδα του.

"Ο φίλος του τόν άνέμενεν εις τόν σταθμόν και εις διάστημα ολίγης ώρας εξευρέθη ή οδός τής ικανοποίησεως. "Επειδή εις τόν "Αρην, καθ' ό ύπαξιωματικόν, ήτο άπηγορευμένον νά προσφύγη εις τά όπλα, άνέλαβεν αύθορμήτως ό φίλος του εκείνος τήν θέσιν του και δέν έμενεν ή νά δημουρηγηθῇ ή άφορμή.

Και εδημουρηγήθη. Εις τήν πλατείαν, ό άξιωματικός επατήθη από τόν φίλον του "Αρεως χωρίς νά τῷ ζητηθῇ συγγνώμη. "Εκείνος τῷ έκαμε τήν παρατήρησιν, ούτος ανταπήντησεν ψυχρῶς. "Ο άξιωματικός ήθέλησε νά ξιφουλκήσῃ και ούτος ύψωσε τήν ράβδον του, εν ᾧ οί παρατυχόντες τούς διεχώριζον.

Δύο ήμέρας βραδύτερον έτελειτο ή μονομαχία και ό μεν ισάδελφος του "Αρεως μόλις έθίγετο κατά τόν μηρόν, ό δε αντίπαλος ελάμβανεν επιπόλαιον

τραῦμα διὰ πлагίου ἐξοστρακισμοῦ τῆς σφαίρας ἐπὶ τοῦ πιστολίου του, ὅπερ τὸν ἔσωσεν ἀπὸ βεβαίου θανάτου.

Ἡ μονομαχία ἐθεωρήθη λήξασα ὡς καὶ τὸ ὅλον ἐπεισόδιον, τοῦ ὁποίου ἐγνώσθησαν ὅλαι αἱ λεπτομέρειαι, αἵτινες ἐξηνάγκασαν καὶ τὸν ἀξιωματικὸν νὰ παραιτηθῇ τῶν σχεδίων του, ἵνα μὴ ἐκτεθῇ πλειότερον.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὁ ἀναγινώσκων θὰ παρετήρησέ τι τὸ σπάνιον. Εἶδε δηλαδή, ὅτι φίλος ἐμονομάχησεν ἀντὶ φίλου του. Τοῦτο δικαιολογεῖται πλήρως ἐκ τῆς ἀξίας τοῦ Ἄρεως καὶ τοῦ δεσμοῦ καὶ βαθμοῦ δι' οὗ συνῆπτεν οὗτος τὴν φιλίαν, ἣτις ὑπὸ τοιαύτην μορφήν ἀπαντᾷ μόνον εἰς ἱπποτικὰς μυθιστορίας, καὶ ἣτις ὅμως εἶναι ἐνδεδυμένη τὴν ἀλήθειαν εἰς τὴν ἀφήγησίν μας ταύτην.

* *

Συνεπλήρωσεν ὁ Ἄρης τὸν χρόνον καὶ εἰς τὰς ἐξετάσεις ἦλθε πρῶτος διὰ τὴν σχολήν. Οὕτε εἰς τοὺς συγγενεῖς του οὔτε εἰς τοὺς φίλους του ἀνήγγειλε τοῦτο ἰδιαιτέρως. Πάντες εἶδον τ' ὄνομά του ἀναγεγραμμένον εἰς τὸν πίνακα, τὸν ὁποῖον ἐδημοσίευσαν αἱ ἐφημερίδες καὶ ἔσπευσαν νὰ τὸν συγχαρῶσιν.

Ἐνα μῆνα περίπου πρότερον τότε, ἡ Βουλὴ διελύθη μετὰ τὰς διαμαρτυρίας τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἣτις ἐθεώρει ἐαυτὴν ἰσχυρὰν νὰ σχηματίσῃ Κυβέρνησιν καὶ νὰ σώσῃ, ὡς διεκήρυτε, τὴν χώραν. Ὁ μέλλων πενθερός τοῦ Ἄρεως ἦτο ἐκ τῶν ὑποψηφίων, ἀλλ' ὡς ἀντίπαλόν του κοιμωτάρχην εἶχε τὸν Γέρακον. Ὁ Ἄρης ἐπομένως ἔπρεπε νὰ συμβιβάσῃ τὰ πράγματα καὶ ἀνέλαβε τὴν εὐθύνην αὐτήν. Ὁ πατὴρ του ὅμως τῷ ἀπήντησεν ἄπαξ νὰ μὴ ἀναμιγνύεται εἰς τὴν πολιτικὴν, ἀλλὰ νὰ μελετᾷ τοὺς κανονισμοὺς του.

Μία ἐβδομάς ὑπελείπετο εἰσεῖν διὰ τὰς ἐκλογὰς καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Γέρακα ἦτο ἀναγεγραμμένον εἰς τὰ ἀντιπολιτευόμενα στελέχη. Ὁ Ἄρης τότε ἐξωοικίετο καὶ ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς Ὑπολαΐδος καὶ παρ' ἐκείνης νὰ φθάσῃ, διότι τὸ πᾶν ἐχάνετο, ἂν ἐπέμενεν ὁ πατὴρ του.

Ἡ θέσις τοῦ νέου ἦτο δυσχεροστάτη. Ἄδειαι δὲν ἐχορηγοῦντο κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας κατόπιν αὐστηρᾶς διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου, τὸ ὁποῖον ἀπηγόρευσε πᾶσαν ἀνάμιξιν τοῦ στρατεύματος εἰς τὰς φάτριαστικὰς ἐκδηλώσεις.

Ἐν κυτίον σιγαρέτων κατηνάλωσεν αὐπνος, ἀπὸ τῆς ἐσπέρας μέχρι τῆς πρωίας, ἀφήσας τὴν περὶ αὐτοκτονίας ἐπιστολήν. Οὕτω προβαίνων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου του, ἐνεδύθη πολιτικὴν ἐνδυμασίαν καὶ διὰ τοῦ πρωῖνου τραίνου τῆς Πελοποννήσου ἀνεχώρησε διὰ τὴν πατρίδα, ἔνθα μυστικῶς ἐφθάσεν.

Μέχρι τῆς ἐσπέρας τοῦ Σαββάτου ἐπάλαυε πρὸς τὴν ἐπιμονὴν τοῦ πατρὸς του καὶ μόλις καθ' ἣν ὥραν παρῆδιδεν ἡ ἡμέρα εἰς τὴν νύκτα τὰ σκῆπτρα κατὰ τὴν ἀκαθόριστον τῶν ἀντικειμένων ὄφιν, κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀμφιλύκης ἔλαβε τὸν λόγον του, ὅτι θὰ ἐτήρει οὐδετερότητα.

Τὸ πρᾶγμα ἀπὸ μὲν τὸν Γέρακα ἐτηλεγραφήθη ὡς εἶχεν εἰς τοὺς δῆμους τῆς ἐπαρχίας, ἐν' ᾧ ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς Ἀγλαίας παρεστάθη ἡλλοιωμένον καὶ ὁ Γέρακας ἰσχυρὸς πολιτικὸς παρὰ τὸν ἐφέροτο ὡς ὑποστηρίζων ἐκθύμως ἐκεῖνον.

Κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους—ἴσως καὶ σήμερον—οἱ ψηφοφόροι ἦσαν τυφλὰ τῶν κοιμωταρχῶν ὄργανα. Οὕτω χωρὶς νὰ βασανίσουν τὴν συνείδησίν των ἐν' ᾧ ἐκοιμήθησαν μετὰ τὴν ἰδέαν, ὅτι θὰ ἔδιδον λευκὸν εἰς τὸν Α καὶ μέλαν εἰς τὸν Β, τὴν πρωίαν προσήλθον πρὸ τῆς κάλπης ἵνα ἐξασκήσωσι τὸ ὑπέρτατον δικαίωμά των, ὅπερ ἐπετεύχθη κατόπιν τόσων ἀγώνων πρὸς τὴν τυραννίαν τῶν παρελθόντων τοῦ δεσποτισμοῦ αἰώνων, προσήλθον πρὸ τῆς κάλπης καὶ ἐψήφισαν ἀντιστρόφως, διότι οὕτω ἔλεγον διέτασσον μᾶλλον τὰ τηλεγραφήματα τῆς νυκτός.

Εἶναι εὐνόητα τ' ἀποτελέσματα. Ὁ πατὴρ τῆς Ὑπολαΐδος ἐπέτυχε καὶ ἡ ἐπιτυχία του ἐωρτάσθη πανηγυρικῶς.

Ὁ Ἄρης τότε ἔσπευσεν εἰς τὴν θέσιν του. Τὴν ἐσπέραν τῆς δευτέρας ἦτο εἰς τὰς Ἀθήνας. Συνήντησεν ἀμέσως ἓνα φίλον του ἱατρόν, ὅστις μετ' ὥρας τινὰς εἰδοποιεῖ τὴν ἀστυνομίαν, ὅτι νοσηλεύει ἀπὸ πέντε ἡμερῶν ἓνα λοχίαν ἀποπειραθέντα αὐτοκτονίαν. Ἡ ἀστυνομία εἰδοποιήσεν τὴν πρωίαν τὸ Φρουραρχεῖον. Οἱ δὲ δημόσιοι ἱατροὶ ἐβεβαίωσαν ὅτι οὐδὲ ἴχνος δηλητηριάσεως διέκρινον πλέον τοῦ ἀσθενοῦς ὄντος εἰς κατάστασιν ὑγιοῦς. Ἐν ταυτῷ οἱ φίλοι του προσήρχοντο ἀθρόοι καὶ τὸν κατησπάζοντο.

Μερικοὶ μόνον οἱ μᾶλλον ζωηροὶ κατέκρινον ὄχι τόσον τὸ διάβημά του—διότι οὐδεὶς ἐγνώριζε τὴν ἀλήθειαν—ἀλλὰ τὸν τρόπον τῆς ἀποπειρας. Προετίμων δηλαδή μίαν σφαίραν δι' ἓνα ἄνδρα ἢ τὴν ἄχνην τοῦ ὑδραργύρου ὡς ἐπιστοποιεῖ ὁ ἱατρός, διότι τοῦ χημικοῦ αὐτοῦ προϊόντος ἀνέλαβον τὴν ἀποκλειστικὴν ἐκμετάλλευσιν αἱ ἀποτυχοῦσαι εἰς τὸν ἔρωτα δεσποινίδες, χῆραι καὶ πολλαὶ ὑπανδροὶ.

* *

Οἱ στρατιωτικοὶ κανονισμοὶ εἶναι ἀκαμπτοὶ καὶ ἡ νομοθεσία αὐστηρά.

Ὁ Ἄρης παρεπέμφθη εἰς τὸ Στρατοδικεῖον ἐπὶ λιποταξίᾳ. Διετάχθη ἡ προφυλάκησις του καὶ τὸ δίμηνον περίπου χρονικὸν τῆς διάστημα ἀπέτισε εἰς τὸ πρῶτον Στρατιωτικὸν Νοσοκομεῖον τῶν ἀσθενῶν. Νόσημα οὐδὲν ὑπῆρχεν, ἀλλ' ἐθεωρήθη ἀσθενὴς ὡς διαθέτων ὑψηλὰ καὶ ἰσχυρὰ μέσα.

Κατά τὸν χρόνον ἐκεῖνον ἡ Βουλὴ κατηρτίσθη εἰς σῶμα καὶ ὁ πατὴρ τῆς Ἀγλαίας μετ' ἐκείνης ἦλθον εἰς τὰς Ἀθήνας. Καθ' ἡμέραν ἐπεσκέπτοντο τὸν Ἄρην καὶ ἡ διαδικασία ἀνεμένετο ἀγωνιωδῶς διότι ἐκ τῆς καταδικῆς του ἐχάνετο ὀλόκληρον μέλλον.

Ἄλλ' ὁ χειμὼν ἦλθε πρόωρος τότε καὶ τὰ ὀνομαστά ἀρχαίωθεν βουνὰ τῆς Ἀττικῆς ἦσαν λευκά. Τὸ ψῦχος εἶχε κατέλθῃ τοῦ μηδενὸς καὶ οἱ ἀσυνήθιστοι Ἀθηναῖοι εἰς τοιαῦτα κατὰ Νοέμβριον ψυχὴ ἐρρίγουν. Ἄλλοι ἐπεδείκνυον βαρυτίμους σησίρας καὶ ἄλλοι ἔφερον ἠλικιωμένα ἐπανωφόρια. Μερικοὶ ἔχαιρον καὶ ἠτοιμάζον ἐσπερίδας καὶ ἄλλοι ὕβριζον τὸν βορρᾶν ὡς Ναπολιτάνοι.

Μῆ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων εἰς ἓν ἐκ τῶν μεγάλων τῆς Ὀδοῦ Ἀμαλίας ἐδίδετο ἐσπερίς ἐν εὐρεῖ ἀριστοκρατικῷ κύκλῳ. Ἡ Ἀγλαία μετὰ τοῦ πατρὸς τῆς ἦσαν ἐκ τῶν προσκεκλημένων. Πρώτην φορὰν ἐρχομένη εἰς τὰς Ἀθήνας ἔμεινε ἐκστατικὴ πρὸ τῆς προελανούσης τῶν ὀφθαλμῶν τῆς εὐμαρείας καὶ δὲν ἐφάνη ἀδιάφορος εἰς τὴν συμπίπτειαν, ἣν τῇ ἐδείκνυεν ἀνθυποπλοίαρχος τῆς νεαρῶτατος καὶ ἐκ γνωστῆς πλουτοκρατικῆς οἰκογενείας. Ὁ ἀξιωματικὸς ἐκεῖνος ἐχόρευσε δις μετ' αὐτῆς καὶ τόσον ἦτο σαγηνευμένος ὑπὸ τῆς καλλονῆς τῆς, ὥστε καὶ ἐπισήμως μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐξήτησε τὴν χεῖρά τῆς.

Αἱ ἐφημερίδες τὴν ἐπαύριον ἡμίσειαν στήλην ἀφιέρωσαν διὰ τὸν λιβανωτὸν τῆς ἐσπερίδος καὶ πᾶσαι ἀνέγραψαν μίαν νέαν καλλονὴν τῶν Ἀθηδίων.

Ὅλα αὐτὰ καὶ αἱ προτάσεις τοῦ ἀνθυποπλοίαρχου ὑπῆρξαν ἡ πέτρα τοῦ σκανδάλου διὰ τὴν καρδίαν τῆς Ὑπολαΐδος. Ἐζύγισε μετὰ τοῦ Ἄρεως καὶ ἐκείνου καὶ εὔρε κομψότερον τὸν νεαρὸν ναυτικόν. Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦ πατρὸς τῆς συγκατένευσε καὶ οὗτος δὲν ἀπήνησεν ἀρνητικῶς.

Οὕτω ὁ Ἄρης στερεῖται τῆς ἐπισκέψεώς των ἀπὸ τινος χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὴν αἰτίαν. Ἀπὸ τῆς ἐφημερίδας εἶχε μάθει τὰ τῆς ἐσπερίδος καὶ ἐκολλακευθὴ διὰ τὰ ἐγκώμια τῆς Ὑπολαΐδος. Ἐγραψε μίαν, δύο, τρεῖς ἐπιστολάς καὶ ἀπάντησιν δὲν ἔλαβεν. Τότε ἀπέστειλεν ἓνα τῶν φίλων του νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν μέλλοντα πενθερὸν του καὶ πληροφορηθῇ τί συνέβαινε, διότι ἐφοβήθη ἀσθένειαν.

Ἄλλ' αἱ εἰδήσεις ἦσαν ἀνέλπιστοι. Εἶχον ἐξέλθῃ εἰς περίπατον μετ' ἑνὸς ἀξιωματικοῦ τοῦ ναυτικοῦ κατὰ τὴν βεβαίωσιν τῶν θυρωρῶν τοῦ ξενοδοχείου.

Ὁ Ἄρης ἤκουσε τοῦτο κατὰ τὸ φαινόμενον τοῦλάχιστον ἀτάραχος. Ἐκλείσει ἀμέσως τὸ θέμα ἐκεῖνο καὶ ἔστρεψε τὴν συζήτησιν εἰς τὴν ὑπόθεσίν του, καθ' ὅσον ἡ δικάσιμος εἶχεν ὀρισθῆ.

Δὲν ὑπελείπετο ἢ μία ἡμέρα διὰ τὴν διαδικασίαν καὶ ὁ Ἄρης ἐλάμβανε

ἐπιστολὴν τῆς ὁποίας ἐκ τοῦ φακέλλου ἦτο γνωστὸς ὁ γραφικὸς χαρακτήρ. Τὸν ἀπεσφράγισε καὶ εἶδε παρατεταγμένας σωρείας ἀνοησιῶν, δι' ὧν ἐδικαιολόγουν τὴν ἀπουσίαν των καὶ τὴν διάλυσιν παντὸς δεσμοῦ εἰς τὸ μέλλον. Τῷ ἔλεγον χωρὶς ἐρύθημα, ὅτι ἐξεφράσθη δῆθεν ἀπροεπῶς περὶ αὐτῶν εἰς τρίτον πρόσωπον καὶ τὰ τοιαῦτα τετριμμένα καὶ ἀηδῆ, ἅτινα ἄλυσονται ὅταν ζητοῦνται ἀφορμαί. Καὶ διατὶ ἐζητοῦντο αὐταί; Διότι ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ κατεδικάζετο ὁ Ἄρης καὶ νὰ ἐχάνετο τὸ μέλλον του, ἐν' ᾧ δι' αὐτοὺς ἦτο λαμπρὰ ἢ περίστασις νὰ συγγενεύσουν πρὸς ἓνα ἀριστοκράτην τῶν Ἀθηνῶν.

Ὁ Ἄρης ἀνέγνωσεν ἐκ νέου τὴν ἐπιστολὴν καὶ εἰς τὸ τέλος τὴν ἀπέρριψε συσπῶν τὰς ὀφρῦς εἰς σημεῖον περιφρονησεως.

* *

Τὸ Πρωτοδικεῖον ἐξέδωκε τὴν ἐτιμηγορίαν του καὶ ὁ Ἄρης ἠθωώθη. Εἰσῆχθη εἰς τὴν Σχολὴν ἀμέσως καὶ ἀργότερον ἔμαθε καὶ τὸ ναυάγιον τοῦ συνοικεσίου, ἀλλὰ δὲν ἐξήτασε τοὺς λόγους.

Παρηλθὼν μὴνές τινες, ὅταν ἔλαβεν ἐπιστολὴν ἐκεῖθεν, ἡ ὁποία δὲν ἦτο ὀλιγώτερον τῆς προηγουμένης ἀχαρακτήριστος. Ἀφ' οὗ ἀπέτυχον ἐκεῖ, ἐστράφησαν πάλιν πρὸς τὸν Ἄρην καὶ τῷ ἐξήτησαν συγγνώμην. Ἄλλ' ἐκεῖνος δὲν ἀπήνησεν. Τότε μάλιστα, ἐξωργισθὴ διὰ τὴν χυδαίαν διαγωγὴν των. Ἐλαβε καὶ νεωτέραν. Ἐπραξε πάλιν τὸ αὐτό.

Παρηλθὼν καὶ τὰ τρία ἐν τῇ Σχολῇ ἔτη καὶ ἐξῆλθεν ἀνθυπολοχαγός. Τότε ἐπεσκέφθη καὶ τοὺς γονεῖς του εἰς τὴν πατρίδα. Αἱ ἐλπίδες ὅμως δὲν ἔπαισαν καὶ ἡ Ὑπολαΐς ἔλαβεν ἐκ νέου τὸν χάρτην καὶ ἐξήτει συγγνώμην ἐκφράζουσα μετάνοιαν ἀπειρος καὶ ἀδαής, ὡς ἔλεγεν, αὐτὴ κόρη. Κατὰ τὴν γυναικίαν συνήθειαν μάλιστα κατέληγεν, ὅτι ἄνευ τῆς συγγνώμης του θὰ ἐτερμάτιζε τὸν βίον τῆς.

Ὁ Ἄρης τότε ἀπήνησε: «Παλαιὰ φίλη. Ἡρώτησα φίλον μου ἱατρὸν καὶ μοι συνέστησεν ὡς τὸ δραστηκώτερον δηλητήριο τὴν στρεχνίνην. Παραποιήσεις δὲν ὑπάρχουν ὑπογρ. Ἄρης».

Ἡ συντομία αὐτὴ ἦτο ἀπελπιστικὴ καὶ ὀλόκληρος ἡ οἰκογένεια τῆς Ὑπολαΐδος ἐνόμισεν ὅτι εἶχε τὸ δίκαιον καὶ ἐμηχανευθὴ ἐκδίκησιν κατ' ἐκείνου. Ὑπέβαλε λοιπὸν μήνυσιν ἀποκαλύπτουσα, ὅτι ἡ ὑπόθεσις τῆς αὐτοκτονίας ἦτο εἰκονικὴ μετ' ὅλων τῶν λεπτομερειῶν.

Ἄλλὰ τὸ Ὑπουργεῖον δὲν ἔδωκε σημασίαν, διότι ὁ ἀξιωματικὸς εἶχεν ὑπερ αὐτοῦ τὸ προδεδικασμένον καὶ ἡ μήνυσις ἔμεινε ἄνευ ἀποτελέσματος.

Ὁ Ἄρης ὅμως κατεταράχθη. Ὅχι δι' ἄλλον, λόγον ἀλλὰ διότι ἀνεσκαλεύετο ἐπεισόδιον τοῦ βίου του, τὸ ὁποῖον ὑπεβίβαζε πρὸ τῆς κοινωνίας τὴν ὑπόληψιν ἑνὸς ἀνδρὸς σοβαροῦ, γενναίου καὶ μεμορφωμένου. Ἄλλως

τε και πρό αὐτοῦ τοῦ ἀναγνώστου εὐρίσκεται μειονεκτῶν ὁ Ἄρης Γέρακας. Καί τοῦτο εἶνε μία ἀνεπούλωτος πληγὴ δι' αὐτόν, ἦν μόνον ὁ χρόνος θὰ θεραπεύσῃ. Αὐτὸς ὁ ἴδιος θεωρεῖ τὸ γεγονός ἐκεῖνο ὡς μίαν ἀποφράδα σελίδα τοῦ παρελθόντος. Ἄλλ' εἶναι ἡ πρώτη περίπτωσις ἢ ἡ τελευταία, καθ' ἣν ὁ ἀνθρώπος πεπαιδευμένος καὶ ἀπαιδευτος, σοβαρὸς καὶ εὐθυμος, γενναῖος ἢ δειλὸς ἐνίκηθη ὑπὸ τοῦ αἰωνίου τῆς νεότητος αἰσθήματος καὶ ἐξετέλεσε στοχασμούς εἴτε παιδαριώδεις εἴτε ἀφυεῖς;

Πρώτην τότε φορὰν ἐσκέφθη νὰ τιμωρήσῃ τὸν μηνυτὴν του, τὸν ἀσυνείδητον ὡς τὸν ἀπεκάλεσεν. Ὁ πατὴρ του κατὰ τὰς ἐπομένους ἐκλογὰς τὸν ἐπολέμησε καὶ ἡ ἀποτυχία του ὑπῆρξε πανηγυρικὴ. Ὁ πατὴρ τῆς Ἀγλαίας ἐγένετο ἀντιδημοτικὸς καὶ τὰ χαμίνα, τὰ ὁποῖα πάντοτε εὕρισκον τροφήν εἰς τὰ σκόμματα καὶ τοὺς συριγμούς, ἠσπάζοντο συχνάκις τὴν εὐνοουμένην των τύτην παιδιὰν εἰς τὴν θεὰν του. Ἡ ἀστυνομία ἂν καὶ ἐπισήμως κατεδίωκε τοὺς γιουχαϊστάς γαβριάδες, βεβαιωμένως ὁμως προσεποιεῖτο, ὅτι δὲν ἤκουεν, ὅταν ἡ σιγὴ συνέβαινεν εἰς πλάγιον δρόμον, τὸν ὁποῖον ἀπέκρυπτεν ἡ πρώτη γωνία.

Οὗτω τὸ πρῶγμα κατήντα ἐξωφρενικὸν καὶ ἀπεφάσισε ν' ἀποδημήσῃ χρόνον τινὰ τῆς πατρίδος του, ἵνα παρέλθῃ ἡ θύελλα. Ἀνῆλθεν ἐφ' ἐνὸς ἀτμοπλοίου ἐν Πάτραις καὶ διηυθύνθη εἰς Πειραιᾶ, ὁπόθεν θὰ ἐνεκαθίστατο προσωρινῶς εἰς Ἀθήνας. Ἄλλ' ἡ τύχη τὸν κατεδίωκεν ἐκδικητικῶς πλέον.

Τὸ ἀτιμόπλοιον κατέπλευσε καὶ ἠγκυροβόλησεν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς, ἐν ᾧ οἱ λεμβοῦχοι ὡς ληστοπειραταὶ ἀνεργιῶντο ἀπὸ τὰς κλίμακας, τὰ πλάγια καὶ τὰς ἀρτάγας τὰς ὁποίας ἔρριπτον. Εἷς τούτων ἀνεγνώρισε τὸν κύρ Μανωλάκη, ὡς ἐλέγετο ὁ πολιτικὸς, καὶ τῷ προσεφέρθη νὰ τὸν ἀποβιβάσῃ. Ἄλλὰ καὶ ὁ κύρ Μανωλάκης εἶδε γνωστὸν του ἐκλογέα καὶ ὡς συνειθίζουσι οἱ πολιτικοὶ τὸν ἐχαίρεισε φιλικώτατα. Μόνον ποῦ δὲν ἠσπασθήσαν ὁ Μανωλάκης μετὰ τὸν Σωτηράκη.

Ὁ Σωτηράκης ὁμως ἀκολουθῶν τὸ πάνδημον ἀντιπολιτευτικὸν κατὰ τῶν παλαιῶν πολιτικῶν ἡγεῖμα ἤτο ἀντιθέτων φρονημάτων καὶ ἡ προσφορὰ τῶν ὑπηρεσιῶν του ἐστερεῖτο τοῦ παλαιοῦ σεβασμοῦ.

Ἐν ᾧ ὁ κύρ Μανωλάκης κατήρχετο τὴν κλίμακα, μετὰ ὀφθαλμούς πεφοβισμένους ἀντελήφθη ὅτι ὁ λιμὴν ἦτο ἀνάστατος ἐκ τῆς θαλασσοταραχῆς. Ἐσκέφθη τότε νὰ παραμείνῃ εἰς τὸ πλοῖον, μήπως ἐβελτιούτο ὁ καιρὸς ὁ Σωτηράκης ὁμως τὸν ἐβεβαίωσεν ὅτι δὲν ὑπῆρχεν φόβος καὶ ἐκεῖνος τέλος ἐπέισθη.

Ἄλλὰ ἡ ἐποχὴ τῶν τιμῶν παρῆλθε καὶ ὁ λεμβοῦχος ἀφήσας τὸν ἐπιβάτην του εἰς τὴν λέμβον, ὁ ὁποῖα ἐχόρρευεν ἐπὶ τῶν κυμάτων, ἀνῆλθεν εἰς τὴν

κορυφὴν τῆς κλίμακος ἵνα πάρῃ «πρῶγμα» καὶ ἐκεῖθεν ἀνεφώνει γοργῶς καὶ ἀφελῶς: Κύριοι, ἔχομε βάρκα γιὰ ὄξω.

Ἄλλος γιὰ ὄξωω. Ἄλλος γιὰ ὄξωω! ».

Ἐν τῷ μεταξύ ἡ λέμβος ἐκινδύνευε καὶ μόνον χεῖρες ναυτικοῦ ἠδύνατο νὰ ἐνισχύουν τὴν ἀντίστασίν της εἰς τὴν ὀρμὴν τῆς τρικυμίας. Ὁ κύρ Μανωλάκης ἤρχετο νὰ ζητῇ βοήθειαν, ἀλλὰ ματαιῶς, διότι εἰς τὴν πρώτην ἀναφώνησίν του αὐτὸς εὐρέθη εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκεῖνη κατεβυθίζετο. Αἱ κραυγαὶ του πρὸς βοήθειαν ἠκούσθησαν ἀγωνιώδεις τότε καὶ ἐν ᾧ ὁ κύρ Μανωλάκης ἐφώναζε: «ἐπνίγηκα, μωρὲ Σωτηράκη, ἐπνίγηκα μέσ' ἔς τὸ γιᾶλό!» Ἐκεῖνος ἐπανελάμβανεν ὡς κομικοτραγικὴν ἐπφοδόν: ἔφθασα, ἔφθασα, κύρ Μανωλάκη, ἔφθασα! Ἄλλος γιὰ ὄξω, Κύριοι! ἄλλος γιὰ ὄξω!

Ἄλλ' ὁ ἀθεόφοβος τί θὰ ἔκαμνε τοὺς ἐπιβάτας ἄφ' οὗ ἡ λέμβος του εἶχεν ἀνατραπῆ; Ἄς μετριάσωμεν τὴν ἐνοχλήν του λέγοντες, ὅτι δὲν ἀντελήφθη τῶν συμβαινόντων κάτω τοῦ πλοίου.

Τέλος ἄλλοι λεμβοῦχοι ἀνέσυχον τὸν κύρ Μανωλάκη, ὁ ὁποῖος ἐξερχόμενος ἐσταυροκοπεῖτο μετὰ τὰ ἀνάποδα τῆς τύχης του. Αἱ ἐφημερίδες αἱ φίλαι τῆς κυβερνήσεως τότε εὗρον ὑλικὸν καὶ ἐγράψαν ἐπάνω εἰς τὴν δυστυχίαν του σειρὰν εἰρωνικῶν σχολίων. Ἄλλαι τὸν ἀνεκήρυξαν ὡς τὸν ἀγιώτερον πολιτικὸν τοῦ μέλλοντος μετὰ τὸ βάπτισμά του ἐκεῖνο καὶ ἄλλοι συνέδεσαν τὴν κατάδυσιν μετὰ τὴν ἐπιδημίαν τῶν αὐτοκτονιῶν, ἡ ὁποῖα ἐνέσκηυεν εἰς τὸ Ἄστυ.

Αὐτὸς συνελθὼν μετὰ τινὰς ἡμέρας, κατηράσθη ὅλην τὴν ἀμαρτωλὸν πολιτικὴν τῶν προηγουμένων χρόνων τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἰδιοτεύσῃ τοῦ λοιποῦ. Ἐμεινεν εἰσέτι εἷς ἐκκερμῆς λογαριασμός μετὰ τοῦ Ἄρεως Γέρακα καὶ ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ αὐτοπροσώπως καὶ ζητήσῃ γνώμην, ὥστε νὰ κλείσῃ καὶ ἡ χρέωσίς του ἐκεῖνη.

Ἄλλ' ὁ Ἄρης μετέβαλε σκέψιν καὶ παρητήθη πάσης κατ' ἐκεῖνου τιμωρίας θεωρῶν ἀναξιοπρεπὲς ν' ἀνακινήσῃ τὸ ζήτημα. Πρὸ μηνὸς μάλιστα εἶχεν ἀπέλθει εἰς Γαλλίαν ἐπ' ἐκπαιδευτικῆς ἀδείας καὶ ἔκτοτε εἶναι προσκεκολλημένος εἰς ἓν Γαλλικὸν σύνταγμα τοῦ πεζικοῦ, τιμῶν καὶ ἐκεῖ τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ τιμώμενος παρὰ πάντων.

Ὁ κύρ Μανωλάκης ὁμως ἠγγόνει τὴν ἀπουσίαν του καὶ διηυθύνθη εἰς τὰ παρατήγματα, ἵνα τὸν συναντήσῃ. Πλὴν καὶ ἐκεῖ τὸν ἀνέμενε νέα ἀπογοήτευσις, ὥστε ἂν εἶχε ποτε τὴν ἐξουσίαν, θὰ διέλυεν ὀλόκληρον τὸν στρατὸν τῆς Ἑλλάδος διὰ τὸ μῖσός του πρὸς τοὺς στρατιωτικούς.

Ἦτο ἡ ὥρα τῶν γυμνασιῶν καὶ ὁ σκοπὸς τῷ ἀπηγόρευσε τὴν εἴσοδον. Ἐκεῖνος ἠθέλησε ν' ἀνοίξῃ συζήτησιν ἂν ἐγένετο ὀρθῶς ἡ ἀπαγόρευσις, ἐν ᾧ ὁ φρουρὸς ἀντὶ ἀπαντήσεως ἐπανελάβε τοὺς βηματισμούς του μετὰ σοβαρότητος λέοντος.

Ὁ κύριος Μανωλάκης ἐκινήθη τότε ἐν βῆμα πρὸς τὴν εἴσοδον δοκιμαστικῶς, ἀλλὰ τὰ μέλη του ἤρξαντο νὰ παγώνουν καὶ ἐστάθη καθ’ ἣν στιγμὴν ὁ σκοπὸς προέτεινε τὴν λόγχην του καὶ ἀνεφώνει ἀποφασιστικῶς: “Ἄλτ!

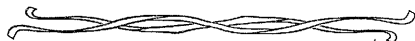
Ἐκτοτε παρήλθον πολλοὶ μῆνες. Καὶ διὰ μὲν τὸν Ἄδρην ἔχουσι λησμογηθῆ παντελῶς καὶ διὰ παντὸς τὰ ἀξιόλογα ταῦτα πρόσωπα, ἅτινα συνετέλεσαν εἰς τὴν πλοκὴν μας ταύτην.

Ἀλλὰ καὶ δι’ ἡμᾶς ἐξαφανίζονται, καθ’ ὅσον μόνον περὶ τῆς Ὑπολαΐδος ἐξηκριβώσαμεν, ὅτι ἀπελθοῦσα τῆς πατρίδος τῆς εὐρίσκεται παρά τινι πλουσίᾳ θείᾳ τῆς, ἣτις τὸν χειμῶνα μὲν παραχειμάζει εἰς τὴν νῆσον τῶν Φαιάκων, τὸ δὲ θέρος διέρχεται εἰς ὠραίαν παρά τὰ Τέμπη ἑσπαυλίν τῆς.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν πατέρα τῆς οὐδεὶς πλέον τὸν ἐπανεῖδεν ἐκ τῶν γνωρίμων του οὔτε εἰς τὰς Ἀθήνας οὔτε ἀλλαχοῦ. Εἰκασίαι ἐγένοντο πολλαί, ἀλλὰ θετικὸν οὐδὲν ὑπῆρχεν, ὥστε ν’ ἀναγραφῆ χωρὶς ν’ ἀπέχη τῆς ἀληθείας, τὴν ὁποίαν εἰς τὸ παρὸν ἠκολουθήσαμεν.

Ν. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

(Ἀπὸ τὸ προσεχῶς ἐκδοθὸς ἔργον τοῦ κ. Ν. Παπανικολάου ὑπὸ τὸν τίτλον «Στρατιωτικαὶ ἡμέραι».

ΔΙΔΕΙΝ-ΛΑΜΒΑΝΕΙΝ

Εἷς φιλάργυρος ἔπεσεν ἐξ ἀπροσεξίας εἰς ἓν φρέαρ. Διαβάτης διερχόμενος ἐκείθεν ἤκουσε τὰς φωνὰς του καὶ σκύψας εἰς τὸ φρέαρ εἶδεν αὐτὸν πλῆντα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος.

— Ὁ γλίγωρα, τῷ λέγει, ὅσο με τὸ χέρι σου, θὰ δυνηθῶ νὰ σὲ τραβήξω.

Εἷς τὴν λέξιν «θῶσε» ὁ φιλάργυρος δὲν θέλει νὰ ἐννοήσῃ καὶ δὲν κινεῖται προτιμῶν νὰ χαθῆ ἐκεῖ.

— Τότε, λάβε τὸ χέρι μου, . . . ἐπκνέλαθεν ὁ διαβάτης.

Ὁ φιλάργυρος ἔσπευσε νὰ τὴν λάβῃ μετὰ προθυμίας καὶ ἐ καλὸς διαβάτης τὸν ἐξήγαγε ἐκ τοῦ φρέατος.

Εἷς φυλάργυρος λαμβάνει πάντοτε, ἀλλὰ δὲν δίδει ποτέ.

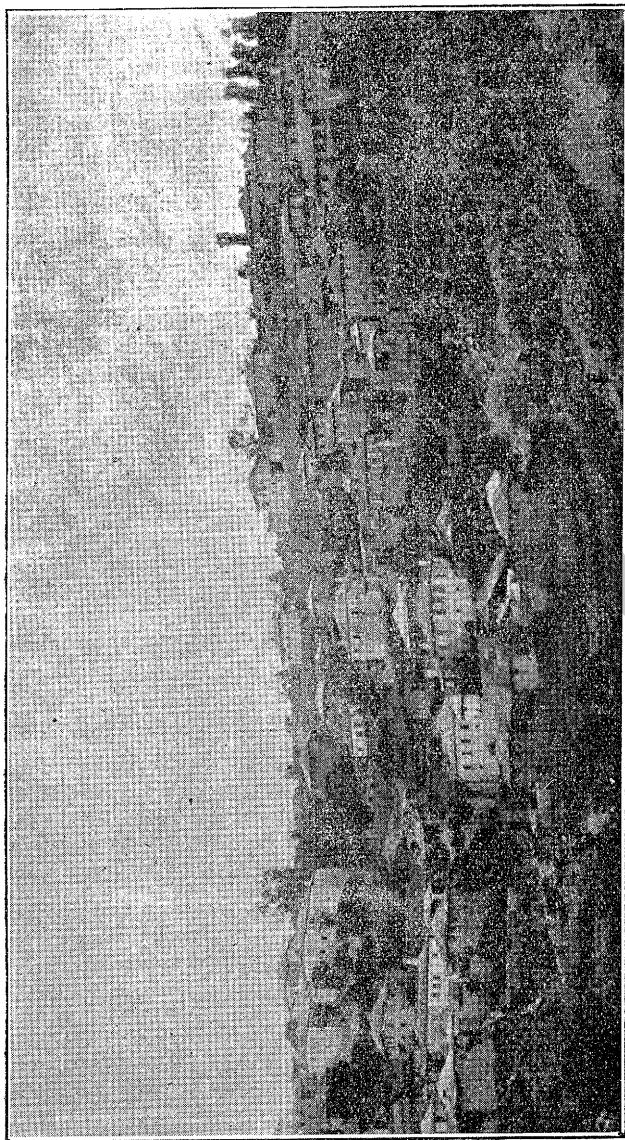
ΒΙΤΣΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Ἡ Βίτσα χωριζομένη τῶν ἀνατολικῶν τοῦ Ζαγορίου τῆς Ἠπείρου χωρίων διὰ τῆς περιωνύμου χαράδρας τοῦ Βίκου, ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν συνοικιῶν (μαχαλάδων), τῆς Ἄνω, ἣτις ἀπὸ ἐνὸς καὶ ἡμίσεως αἰῶνος καλεῖται Μονοδένδρι, καὶ τῶν δύο συνερχομένων, Μέσης καὶ Κάτω (Μεσιοῦ καὶ Κάτω μαχαλᾶ).

Καὶ περὶ μὲν τοῦ Μονοδενδρίου ἐγένετο λόγος ἐν τῇ «Ἠπειρῷ» τοῦ Α΄ ἔτους. Ἡ δὲ Μέση καὶ Κάτω Βίτσα κείμεναι ἐπὶ γραφικωτάτης, καὶ περιόπτου θέσεως, ὡς τὰ πλεῖστα τῶν χωρίων τοῦ Ζαγορίου, ἔχουσι περὶ τοὺς 650 ἐν ὄλῳ κατοίκους, οἰκίας δὲ περὶ τὰς 160, ἀπάσας λιθίνας, κομπᾶς δὲ καὶ διωρόφους κατὰ τὸ πλεῖστον.

Μέχρι τέλους τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνος αἱ τρεῖς συνοικίαι ἐκαλοῦντο **Βεζήτσα**, ὡς φαίνεται ἐκ παλαιῶν ἐγγράφων καὶ ἐξ ἐπιγραφῆς σωζομένης ἐν τῇ Μονῇ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, ἣτις «ἀνηγέρθη καὶ ἀνιστορήθη δαπάνη . . . ἀπάντων τῶν Βεζητησῶν, ἐπὶ τῆς δεσποτείας Καρόλου τοῦ Δουκὸς» τῷ 1411.

Ἡ Βίτσα ἔχει τέσσαρας ἐκκλησίας, ὧν τρεῖς ἡ Μέση, μίαν δὲ ἡ Κάτω, τὴν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, βυζαντινοῦ ῥυθμοῦ, κτισθεῖσαν κατὰ τὸν ΙΑ΄ αἰῶνα, καὶ κοσμουμένην δι’ ἀξιολόγων ἀγιογραφῶν.

"Άνω Βίτσα (Ζαζάριον)"

Σχολεία λειτουργοῦσιν ἀπὸ μικροῦ χρόνου, δημοτικόν, ἑλληνικόν καὶ παρθεναγωγεῖν ἐν τῷ Μεσαίῳ μαχαλᾷ, δαπάνη τοῦ κληροδοτήματος Παπαζογλου, δημοτικὸν δ' ἐν τῷ Κάτω, δαπάνη τῆς κοινότητος.

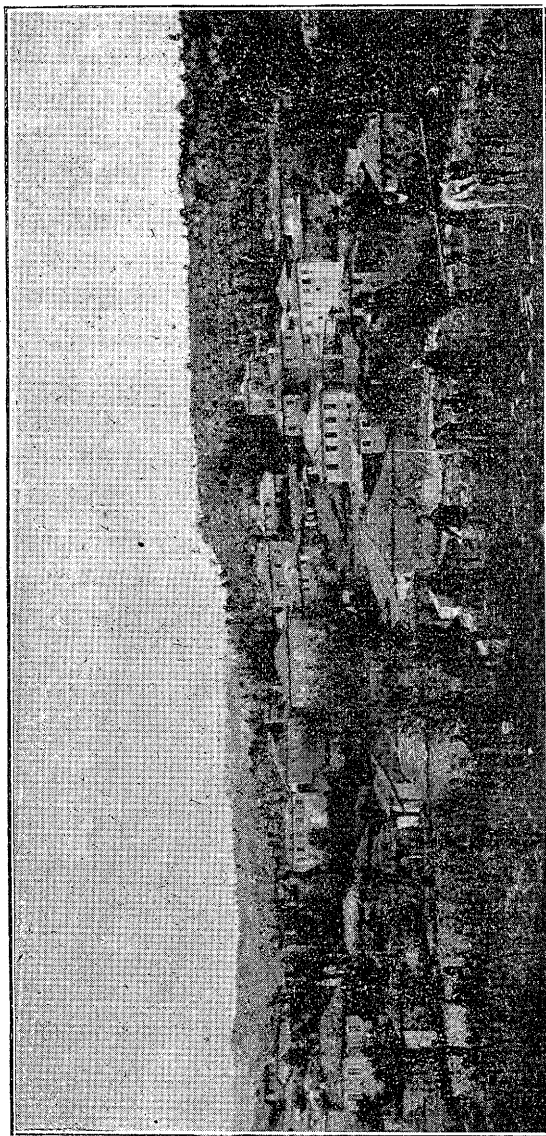
Ἡ Βίτσα εἶνε πατρὶς πολλῶν διαπρεψάντων ἀνδρῶν ἐν τῇ πολιτικῇ, τοῖς γράμμασι καὶ τῷ ἐμπορίῳ. Ἐξ αὐτῆς κατήγετο ἀρπαγεὶς κατὰ τὸ παιδομάζωμα καὶ εἶτα γενόμενος γενίτσαρος καὶ Βεζύρης, ὁ κατὰ τὸ 1600 ἀκμάσας ὀνομαστός Ἀσλὸν Πασᾶς, ὅστις ἐπισκεφθεὶς τὴν γενέτειραν καὶ καλέσας τὴν ζῶσαν ἔτι γραιὰν μητέρα του τῇ ἀνεκοίνωσεν ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ ἀρπαγεὶς ποτε υἱὸς της, μεθ' ὃ ἀσπασθεὶς τὴν χεῖρά της καὶ ἐγγχειρίσας αὐτῇ ἄφθονα χρήματα ἐζήτησε τὴν εὐχὴν της, εἰπὼν ὅτι οὔτε αὐτὸς εἶναι πλέον δι' ἐκείνην οὔτε ἐκείνη δι' αὐτόν.

Πλούσιοι ἔμποροι κατὰ τοὺς δύο μάλιστα τελευταίους αἰῶνας ἀπεδήμουν ἐν Ρωσίᾳ, ἐν τοῖς Παράδουναβίοις, ἐν Κ)πόλει, ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἄλλαχοῦ.

Ἐν χειρογράφῳ Εὐαγγελίῳ Κάτω Βίτσης σημειοῦται ὅτι ἐδωρήθη τοῦτο τῷ 1660 ὑπὸ Γεωργίου Λέκκα, Μεγάλου Ποστελνίκου (= ὑπουργοῦ τῶν ταχυδρομείων) εἰς τὴν Μονὴν τῆς Κοιμήσεως τῆς πατρίδος του Βεζήτσης.

Ἐν Βίτση ἐγεννήθη ὁ ἐν Ὁδησσῷ κατὰ τὸ 1872 ἀποθανὼν Ἰωάννης Χριστοφόρου Βεΐτσινός (ἢ Τσογκόας) ὅστις, ἄγαμος ὢν, ἄπασαν τὴν ἐκ δύο περίπου ἑκατομμυρίων φράγκων εἰς κινητὰ καὶ ἀκίνητα περιουσίαν του διέθεσεν ὑπὲρ ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν σκοπῶν τῆς τε γενετέρας καὶ τῆς ὅλης Ἠπείρου, καὶ ὑπὲρ τοῦ

Κάτω Βίτσα (Ζαγόριον)

Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων τῶν Ἀθηνῶν. Δυστυχῶς ὅμως καταπολεμηθείσης τῆς διαθήκης τοῦ φιλογενεστάτου τούτου ἀνδρὸς κατεστράφη ἅπασα ἡ περιουσία του ἐν Ρωσίᾳ.

Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ ὀνομαστὸς ἐν Ἡπειρῷ πολιτικός τοῦ παρελθόντος αἰῶνος κύρ Ἀλέξης Παπάζογλος, οὗ τὴν ἐντολὴν ἐκπληροῦσα ἡ εὐγενὴς σύζυγος κατέλιπε μετὰ θάνατόν της, ἅπασαν τὴν περιουσίαν τοῦ συζύγου της καὶ αὐτῆς ἐκ 500,000 περίπου δραχμῶν ὑπὲρ εὐεργεσιῶν τοῦ Μεσαίου μαχαλᾶ Βίτσης καὶ τῶν Ἰωαννίνων.

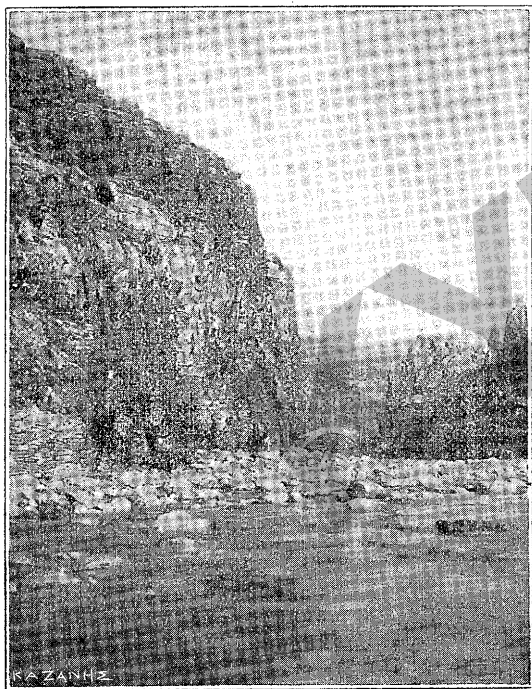
Νέος δ' εὐεργέτης, τῆς Κάτω Βίτσης ἀναδεικνύεται ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ φιλότιμος καὶ φιλόπατρις ἐργοστασιάρχης κ. Φίλιππος Βοιζόπουλος, ὅστις ἀπὸ ἐτῶν ἀποστέλλει εἰς τὴν γενέτειραν χρηματικὰ ποσὰ πρὸς ὑπανδρείαν ἀπόρων κορασιῶν καὶ ὑπὲρ ἄλλων γενικῶν τοῦ τόπου ἀναγκῶν.

Ἡ Βίτσα εἶναι πατρὶς τῆς ἀρχαίας καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας Σάρρου, ἧς πολλὰ μέλη διέπρεψαν πολλαχῶς, οἷον Νικόλαος ὁ Σάρρος ἰδρυτὴς τοῦ κατὰ τὸν ΙΖ' καὶ ΙΗ' ἀκμάσαντος ἐν Βενετία ὁμωνύμου ἑλλ. τυπογραφείου ἐξ οὗ ἐξεδόθησαν πλεῖστα βιβλία. Δημήτριος Σάρρος διακριθεὶς κατὰ τὸ 1821 ἐν Κ)πόλει. Χρήστος καὶ Κωνσταντῖνος Σάρρος ἀρχιγραμματεῖς τῶν βιλαετίων Ἰωαννίνων καὶ Λαρίσης ἀπὸ τοῦ 1830, ἐπὶ τινὰ δὲ χρόνον καὶ τῆς Ἀδριανουπόλεως ὁ Κωνσταντῖνος. Γεώργιος Κ. Σάρρος ἔγκριτος νομομαθὴς, Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος, ἀρτι ἀποβιώσας. Στέφανος Σάρρος ἰατρὸς ἐπιφανέστατος ἐν Βουκουρεστίῳ ἀποθανών, ὡς καὶ ὁ πολὺκλαυστος ἀσκληπιάδης Γεώρ-

γιος Σάρρος. Γόνος τῆς ἐν λόγῳ οἰκογενείας εἶναι καὶ ὁ τέως γυμνασιάρχης, τανῦν δὲ καθηγητῆς τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, κ. Δ. Σάρρος.

Ἐν Βίτση ἐγεννήθησαν καὶ οἱ γνωστότατοι λόγιοι, συγγραφεῖς καὶ καθηγηταὶ κ. κ. Γ. Χασιώτης, Μ. Παρανίκας, Γ. Ζηκίδης, ὁ ἀοίδιμος καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Δ. Χασιώτης, ὁ κ. Π. Παπαρρούσης, καὶ ἄλλοι περὶ τοὺς δέκα ἰατροὶ ἐν Ἠπειρῷ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς εὐδοκίμως ἐργαζόμενοι.

ΠΑΡΑΒΙΚΙΟΣ

Γέφυρα ἐπὶ τοῦ Βίκου (Ζηγόριον)

Η ΝΤΡΟΠΙΑΣΜΕΝΗ

— Ἄπ' τὸν θεὸ νὰ τὸ βρῆτε, μωρὴ κόρμπε;! ἐφώναξε καὶ σταυροκαπήθηκε μόλις τὸ πόδι τῆς ἐγγίξε τὸ κατόφλι τῆς ἐκκλησίας, ἐνῶ μὲ τὸ ζερβὶ τῆς χέρι ἔδραξε ἀπ' τὸν κόρφο τῆς ἓνα μικρὸ μάτσο κερὶά κόκκινα γιὰ νὰ τὰνάψη μπροστὰ σὲ κάθε ἅγιο.

— Τ' ἔχει πάλ' ἡ Κυρὰ Κόλαινα, ποὺ σκούζει, εἰπ' ἡ Μάρω γελῶντας. Φαίνεται ἔτι θάπιακε τὸ μουλάρι τοῦ Τζώτζη στ' ἀμπέλι τῆς ἢ μήπως τὸ παληόπαιδο ἐκείνο τοῦ Νικόλα, ὁ Στέργιος, θὰ τῆς ἔκλεψε πάλι καμμιά κότα.

— Τ' ἔχετε, μωρὴ μαύρη, καὶ φωνάζεις ἔτσι τέτοια σημάδεμένη μέρα, γρηὰ γυναίκα; τὴν ρώτηξε ἡ Τούλα.

— Οὐί! οὐί! Δὲν βλέπετε τί κατακλυσμός θεοῦ γίνεται! καὶ μὲ μιὰ χειρονομία ἔδειξε τὸ παραθύρι.

Ἡ βραχὴ χτυποῦσε μὲ ὀρμὴ τὰ παραθύρια τῆς ἐκκλησίας καὶ σὲ κάθε κρῦσ φύσημα τοῦ ἀγέρα ἓνα ἀτέλειωτο γούρρρρρρ... ἀκούονταν στὰ τζάμια, συνοδευόμενον ἀπὸ τὸ φοβερὸ κοντσέρτο τῶν χαραμᾶδων.

— Οἱ κόρμπες! οἱ κόρμπες!.. ποὺ πίνιξαν τὸν κόσμον... Τὰ πρόβατά μας, τὰ γίδια μας, πῶς θ' ἀπεράσσουν στὸ ρέμμα τὸ βράδυ!.. Κ' εἶχα καὶ τὴν Τσιβοῦλά μ' βαρούμενη... Οἱ κόρμπες!.. οἱ κόρμπες... ποὺ δὲν κάθονται νὰ καλογερέφουν, μόνε... Κάνε, Χριστέμ', τὸ θαμὰ Σου, σ' αὐτὲς τῆς μαῦρες, ποὺ παίρνουν τὸν κόσμον στὸ λαιμὸ τους...

Τὴν ὥρα, ποὺ ἡ κυρὰ Κόλαινα κατέθηκε νὰνάψη τὰ κεργιὰ τῆς καὶ μ' εὐλάβεια προσκυνοῦσε τὰ εἰκονίσματα ὑστερ' ἀπὸ μπῶλικους καὶ μεγάλους σταυρούς, οἱ γυναῖκες περιεργες ἤθελαν νὰ μαντεύσουν τί ἐννοοῦσε μὲ τῆς πικρὲς κατάρες τῆς.

— Κάτι θα μυρίστηκε ή κυρά Κόλαινα, είπε ή Ζήτσα, παίζοντας τὸ δάχτυλό της γιὰ νὰ δείξη τὴν πεποίθησί της. — Αὐτὴ τὰ σκαλίξει καὶ τὰ ξετρυνώνει ὅλα τοῦ κόσμου τὰ μυστικά.

Τὴν περιεκύκλωσαν ὅλες ὅταν ἀνέβηκε χωρὶς νὰ προσέχουν καθόλου στὴν ἀκολουθία κι' ὅσες ἔρχονταν καινούριες σταματοῦσαν ἐκεῖ καὶ ξεχνοῦσαν καὶ παππᾶ καὶ Πιτάφιο. Ποῦ καὶ ποῦ καμμιὰ φορὰ σὰν ξερόδηχε ὁ γέρο-Γιάννος καὶ στραβοκύτταζε κατ' ἀπάνω σώπαιναν λιγάκι τὸ γυναικοπάζαρο ἢ καμμιὰ φορὰ κάμνανε κανένα σταυρὸ σὰν ψάλλανε τὰ τροπάρια τοῦ «*Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ*».

Ἡ ἐκκλησία εἶνε τὸ μεσοχώρι τῶν γυναικῶν, τὸ καφενεῖό τους· ἐκεῖ λέγουν καὶ ἀνταλλάσσουν τὰς εἰδήσεις τῆς ἑβδομάδος—ἐκεῖ βλέπονται ὅλες μαζῆ.

— Ποιὰ λοιπὸν εἶνε, κυρά Κόλαινα, αὐτὴ ἡ βρωμὰ; ποιὸ εἶνε τὸ δύστυχο χωριό, ποῦ πρωτάνοιξε τὰ μάτια της αὐτὴ ἢ θεοκαταραμένη; Μακρὰ ἀπὸ μᾶς, Θεέ μου...

— Μῆνα ξέρω κι' ἐγὼ, ἀδερφοῦλές μου! Ὁ Θεὸς νὰ μὲ συχωρέση, γιατί μιλῶ ἀμαρτίες τέτοια σηματοδεμένη μέρα. Μὰ καὶ ἐκλεψε τὸ αὐτί μου χθὲς γιὰ τὴ Φρόσω τοῦ Τζούρα. Ἦταν τόσο καιρὸ ἄρρωστη, λέγανε, στὸ κρεβάτι κι' ἀπὸ δῶ καὶ δυὸ μῆνες δὲν σηκώνονταν καθόλου. Πρηστήκανε τὰ πόδια της, λέγανε· μὰ ξέρω κ' ἐγὼ τί πρήξιμο ἦτανε!... ἴσως ἴσως ἦτανε κ' ἡ κοιλιά της πρησμένη... Συχώρα με, Χριστέ μ' σαδανωμένη, γιατί εἶμαι γρη῏α γυναικα μ' ἕνα πόδι στὸ μνήμα καὶ μιλῶ ἀμαρτίες.—Γιαυτήνα λένε πῶς γελάστηκε με τὸν Χοντροβαγγέλη...

— Μπᾶ. τὴν σχύλλα... μπᾶ τὴν βρώμα... μπᾶ τὴν πρόστυχη φώναζαν ὅλες με μιᾶς κ' ἢ νεώτερες κρύψανε τὸ πρόσωπο με τὰ χέρια τους.

*
**

Μακρὰ σὲ μιὰ κώχη με τὰ μούτρα κατεθασμένα καὶ σὰν νὰ γύρευε νὰ ξεφύγη ἀπ' τὰ μάτια τῶν ἀλλονῶν ἢ γέρο-Τσένω, ἢ θεία τῆς Φρόσως, ὄχι μόνον δὲν πλησίασε σ' αὐτὴ τὴ συζήτησι,

ἀλλὰ κι' ἄμα εἶδε φούς φούς φούς... φούς φούς φούς... νὰ κρυφομιλοῦνε οἱ χωριανές της ἔφυγε σιγὰ σιγὰ χωρὶς νὰ χαιρετήσῃ καμμιὰνα καὶ τὸ νὰ φύγη ἀπ' τὴν ἐκκλησία πρὶν ἀπ' τὸν παππᾶ αὐτὴ ἢ γρη῏α τὸ θεωρήσανε ἐπιβαρυντικὸ διὰ τὴν κατηγορουμένη. Ἔπειτα τέτοια μέρα καὶ νὰ μὴ φανῆ κανεὶς ἄλλος ἀπὸ τοὺς δικούς της, οὔτε ὁ πατέρας, οὔτε ἡ μητέρα της, οὔτε ὁ ἀδελφός της!.. Κι' αὐτὸ με τὸ δίκιο τους τὸ σχολιάσανε οἱ κακὲς οἱ γλώσσες κι' ἀπὸ τὴν μία στὴν ἄλλη τῷμαθε ὅλο τὸ χωριό, μικροὶ καὶ μεγάλοι.

Τὸ βράδυ σ' ὅλα τὰ σπίτια συζητοῦσαν αὐτὴ τὴ κακὴ εἶδησι, ἄλλοι τὸ μακρὸ τους, ἄλλοι τὸ κοντὸ τους· μὰ ὅλοι ἦσαν σύμφωνοι στὸ συμπέρασμα, πῶς ἡ Φρόσω πρέπει νὰ λείψῃ ἀπ' τὸ χωριό γιὰ τὴν τιμὴν τῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ χωριοῦ ὅλου. Οἱ γεροντότεροι θυμοῦνταν ὅτι καὶ σ' ἕνα ἄλλο χωριό, πολλὰ πολλὰ χρόνια πρὶν, εἶχε συμβῆ τέτοιο πρᾶμα κι' ὁ ἐξάδερφος τὴν σκότωσε κι' ἔτσι ἔπλυε τὴν ἀτιμία κ' ἠσύχασε τὸ χωριό κ' οἱ συγγενεὶς με τὸ μέτωπο ψηλὰ βγαίνανε στὸ μεσοχώρι ἴσοι καὶ τιμημένοι σὰν ὅλοι.

Καὺμένη Γιαννοῦλα!... σκέπτονταν ὁ κόσμος. Μιὰ κόρη εἶχες ποῦ τὴν ζήλευε ὁ κόσμος σὰν ἦτανε μικρὴ κι' ἀνύπανθρη κι' ὅλες εἶχανε νὰ ποῦνε γιὰ τὴ φρονιμάδα της κ' ἐσὺ καμάρωνες σὰν ἄκουες τὸν καλό της τὸ λόγο... Τί ἦταν αὐτὸ νὰ σοῦ ἐρθῆ καὶ τὶ πίκρα θὰ πιῆς τώρα... Δὲν ἀνοίγε καλύτερις ἢ γῆς νὰ τὴν καταπιῆ, πίκρα νὰ τὴ βαρέση...

*
**

Περάσανε πολλὰ χρόνια ἀπὸ τότε κ' εἶχαν λησμονήσῃ στὸ χωριὸ τὴν Φρόσω. Στὸ σπίτι της ἦταν σὰν νὰ μὴ εἶχαν ποτὲ κόρη Φρόσω καὶ τῶνομά της ποτὲ παππᾶς δὲν τὸ μνημόνεψε μαζῆ με τᾶλλα τῆς οἰκογενείας. Γιὰ τὸν γέρο-πατέρα της δὲν ἔμεινε ἄλλο παιδί ἀπ' τὸν Ὀωμᾶ τους. Ἡ γρη῏α μητέρα της ὕστερ' ἀπ' αὐτὴν τὴ λύπη ἀρρώστησε καὶ πέθανε.

Μιὰ μέρα, ποῦ ἡ γέρο-Κόλαινα—ἦτανε πειὰ ὅλως διόλου γρη῏α—εἶχε πάη στὸ παζάρι, στὴν πολιτεία, τὴν πλησιάζει μιὰ μεσόκοπη γυναῖκα ἠλιοκαμένη, μελαχροινὴ, μ' ἔμορφα χαρακτη-

ριστικά. Φαίνονταν σάν γνωστή φυσιογνωμία, μὰ πού νά τὴν θυμηθῆ! Τὸ συμπαθητικὸ κύτταγμα τῆς γέρο-Κόλαινας τῆς ἔδωκε θάρρος κι' ἄρχισε νά τῆ ρωτᾷ, ὕστερ' ἀπὸ μερικὰ ἀδιάφορα, πληροφορίες. Ἔτσι ἔμαθε ὅτι πολλοὶ εἶχαν πεθάνη, πολλὲς νιὲς καὶ νιοὶ παντρευθῆκανε. Ἐρώτησε ὕστερα ἡ ξένη γυναῖκα καὶ γιὰ τὴν οἰκογένεια Τζούρα κ' ἡ γέρο-Κόλαινα δὲν ἔλειψε νά τῆς διηγηθῆ ὅλα, πῶς ὕστερ' ἀπ' τὴ συμφορά, ἡ Φρόσω χάθηκε ἀπὸ τὴ μέση, ἡ μητέρα τῆς μετὰ λίγο καιρὸ πέθανε ἀπὸ τὴ λύπη τῆς, πῶς παντρεύθηκε ὁ ἀδελφός τῆς Θωμᾶς καὶ τόσα ἄλλα. Ἡ ξένη τᾶκουε μὲ πολλὴ προσοχὴ καὶ κάπου-κάπου ἔδραζε βαθεῖα ἀπ' τὴν καρδιά τῆς ἕνα στεναγμὸ καὶ προσπαθοῦσε νά κρύψῃ κανένα δάκρυ, πού τῆς ξέφευγε σὰ μργαριτάρι κι' ἀυλάκωνε τὸ μάγουλό τῆς.

— Μὰ ποῖα εἶσαι τοῦ λόγου σου, ρώτησε παραξενεμένη ἡ γέρο-Κόλαινα, πού θέλεις νά μάθῃς ὅλα τὰ μαντάτα τοῦ χωριοῦ μας;

Ἡ ξένη κατέβασε τὸ πρόσωπο καὶ δὲ μίλησε. Ἐφαίνονταν πολὺ λυπημένη.

— Μὴν εἶσαι ἐσύ ἡ Φρόσω, μωρὴ μαύρη; Οὐ, ἡ Φρόσω εἶναι!

— Ναί, ... ἐγὼ εἶμαι ... δυστυχία μου ... καὶ πνίχτηκε στοὺς λυγμοὺς ἡ φωνή τῆς. Εἶνε μαύρ' ἡ καρδιά μου ... Ἄχ πῶς ἤθελα νά ἰδῶ μιὰ τὸ σπίτι μου κι' ἄς πεθάνω ... Μὰ εἶνε ἀδύνατο. Κι' ἀνελύθη εἰς δάκρυα μὲ τὸ πρόσωπο στῆς δυὸ τῆς παλάμες κρυμμένο.

Ἡ γέρο-Κόλαινα μ' ὄλη τῆς τὴν ἀυστηρότητα τὴν λυπήθηκε:

— Καὶ δὲν ἔρχεσαι! τῆς εἶπε ... Τώρα τὸ ξέχασεν ὁ κόσμος.

— Εἶνε ἀδύνατο ... Ὁ γέρο-πατέρας μου νομίζει ὅτι ἡ διαταγή του ἐκτελέσθηκε καὶ ὁ δυστυχισμένος ἀδερφός, πού μ' ἔφερε νύχτα στὴν Βιῶσα θαρρῆ πῶς δὲν ζῶ πειά. Ὅταν φτάσαμε κατασκοτωμένοι στὸ ποτάμι, μ' ἔδωκε χωρὶς νά μὲ μιλήσῃ μιὰ σκουινιά κι' ἔφυγε μὲ τὸ πρόσωπο σκυφτὸ τρεχάτος χωρὶς νά γυρίσῃ καθόλου πίσω. Μ' ἀγαποῦσε πολὺ ὁ καλὸς μου ὁ ἀδελφοῦλης κ' ἐγὼ τὸν λάτρευα! ... Ἐπάλαιφα κάμποση ὥρα μὲ τὸ ρέμμα ἕως ὅτου

μ' ἔδραλε στὴν ἄκρη μακρὰ ἀπὸ τὸ μέρος πού μ' ἔρριξε ... Μοῦ σκεμμα ὅπως ἤμουνα καὶ παραλυμένη ἀπ' τὸ κρύο καὶ τὸ πάλαιμα μὲ τὸ νερό, ἄρχισα ν' ἀπομακρύνωμαι σιγὰ σιγὰ ἐνῶ ἐσυλλογίζου- μουν τί θ' ἀπογείνω, ἂν ἔπρεπε νά περιφέρω τὸ ἄθλιό μου σῶμα στὴ γῆ ἢ ἂν ἦταν προτιμότερον νά ζητήσω στὸ νερό καὶ πάλι τὴν τελευταία μου ἡσυχία. Μ' αὐτὲς τῆς μαῦρες σκέψεις βγήκα χωρὶς νά τὸ καταλάβω στὸ ντερβένι. Λὲν εἶχα πρόσωπο νά ἰδῶ κόσμο καὶ ὅμως ἔπρεπε κάπου νά προσφύγω ... Κουρασμένη ἔπεσα στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου. Ἐγλυκοχάραζε καὶ δὲν εἶχα δύναμι νά κουνηθῶ ἀπ' τὴ θέσι μου, ὅταν πέρασε ἕνας ἡλιοκαμένος ἄνθρωπος στὸ μουλάρι τοῦ καθάλλα. Ἐσταμάτησε σάν μὲ εἶδε, μὲ λυπήθηκε καὶ μὲ πήρε στὸ σπῆτι του. Μὴ μ' ἐρωτᾷς πῶς πέρασα τόσα χρόνια χω- ρὶς κανέναν νά πάρῃ μυρωδιὰ γιὰ τὴ ζωὴ μου. Ὁ καλὸς αὐτὸς χριστιανὸς μ' ἀγάπησε σάν κόρη του, μὰ ἡ ζωὴ μου εἶνε σκυλλί- σια μακρὰ ἀπ' τὸ χωριὸ μου, μακρὰ ἀπ' τοὺς συγγενεῖς μου ... νά μὴ μπορῶ νά ἰδῶ τοὺς γονεῖς μου, νά μὴ μπορῶ νά βρεθῶ στῆς τελευταῖες στιγμὲς τῆς μάνας μου ... νά μὴ μπορῶ νά χαίρωμαι ὅταν χαίρουνται στὸ σπῆτι μου ... νά μὴν ἔχω κἂν τὸ δικαίωμα νά μιλήσω ἕνα πατριώτη μου νά μάθω τί γίνονται ...

Ἐσώπασε γιὰ ν' ἀναστενάξῃ καὶ νά σφουγγίσῃ τὰ πικρά τῆς δάκρυα, πού τὴν ἔπνιγαν.

— Εἶσαι ἡ πρώτη, πού βλέπω ἀπὸ τότε, γέρο-Κόλαινα. Ἡ τύχη σ' ἔφερε μπροστά μου. Ἐδύστασα πολὺ πρὶν νά σοῦ μιλήσω, ἀλλὰ δὲν βαστοῦσα πειά! ... Πόσες φορὲς καταράστηκα τὴν ὥρα πού βγήκε μπρός μου ὁ καλὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος καὶ μ' ἔσωσε γιὰ νά ὑποφέρω κατάκαρδα χωρὶς νά μπορῶ νά πῶ τὸ παράπονό μου! ... Πόσες φορὲς δὲν εἶπα χίλιες φορὲς καλύτερα νά εἶχα πνιγῆ καὶ δὲν ἐμίσησα ἐκεῖνον πού μοῦσωσε τὴ ζωὴ! ... Ἄχ, ἄς μποροῦσα νά ἰδῶ μιὰ τὸ σπῆτι μου! ... Μὰ εἶνε ἀδύνατο ... δὲν θέλω νά φαρμακώσω τῆς τελευταῖες μέρες τοῦ κακόμοιρου πατέρα μου ... Καὶ ὅμως δὲν ἤμουνα καὶ τόσο φταίχτρα ... Τί μπορεῖ μιὰ ἀδύ- νατη γυναῖκα, μονάχη, στὴ βία ἐνὸς ὀπλισμένου ἀνθρώπου ...

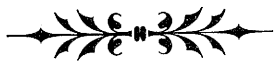
ὦ, ἄς εἶχα πεθάνῃ!...

Δὲν μπόρεσε νὰ ἐξακολουθήσῃ. Τὴν προσπῆραν τὰ κλάματα
κ' ἔφυγε...

*
**

Μαζῆ μὲ τῆς ἄλλες εἰδησες ἀπ' τὸ παζάρι ἢ γέρο-Κόλαινα ἔ-
φερε καὶ τὰ μαντάτα τῆς Φρόσως· μὰ δὲν πέρασαν ἀκόμα δέκα
μέρες καὶ οἱ πιστικοὶ τῆς πολιτείας βρῖσκανε στὴν ἄκρα τῆς Βιώ-
σας, μέσα σὲ μερικὰ χαμηλὰ πλατάνια τὸ πτώμα μιᾶς γυναίκας·
ἦταν ἢ καυμένη ἢ Φρόσω.

Β. Κ. ΚΩΝΟΣ

ΤΟ ΣΕΝΤΟΝΙ

Ἔστρωψ' ἢ κόρη λαμπερὸ μετὰξί σὰν τὸν ἥλιο
Καὶ βιάστηκε καὶ ἔφανε μεταξωτὸ σεντόνι,
Σεντόνι ποῦχε φάδι του ἐλπίδες χρυσομένες
Καὶ ὄνειρα παρθενικά γιὰ δυνατὸ στημόνι.

Κ' ἦρθε καιρὸς ποῦ θάβαζε τὰ στέφανα τοῦ γάμου
Καὶ ἔστρωσε 'ς τὸ νυφικὸ κρεβάτι τὸ σεντόνι·
Σεντόνι ὀλομέταξο καὶ ἀραχοφαμένο
Ποῦ τῶχε μὲ γλυκόνειρα δουλέψ' ἢ κόρη μόνη...

Πέρασαν χρόνια... πέρασαν... γρηοῦλα κουρασμένη
Ἄπὸ τὸ δρόμο τῆς ζωῆς κ' ἀπ' τὰ πολλὰ τὰ χρόνια,
Στὸ νεκρικὸ κρεβάτι τῆς ἀργοπεθαίν' ἢ μάνα
Καὶ δακρυσμένα γύρω τῆς στέκουν παιδιὰ κ' ἀγγόνια.

Καὶ τὸ σεντόνι τὸ λευκὸ, τὸ ἀραχοφαμένο,
Ποῦ εἶχε φάδι ὄνειρα κ' ἐλπίδες γιὰ στημόνι,
Ὅπου μὲ πόθους τῶστρωσε 'ς τὸ νυφικὸ κρεβάτι
Σκεπάζει τὴ νεκρὴ γρηά καὶ λάμπει καὶ θαμπώνει.

(Σάμος)

ΕΛΕΝΗ Σ. ΣΒΟΡΩΝΟΥ

ΝΥΚΤΩΔΙΑ

*Seul le silence est grand
Tout le reste est faiblesse.*

A. de Vigny

Ἔσβυσ' ὁ ἥλιος πέρα 'στὸν ἄγνωστον ὀρίζοντα καὶ μαζὺ μ' αὐτὸν
ἔσβυσε καὶ τοῦ τζιτζικα τὸ μονότονο τραγοῦδι. Μακρὰ 'στὰ δα-
σωμένα βουναλάκια ἢ σκιά ἐφαίνετο τώρα βαθύτερα μέσα 'στὸ πορ-
τοκαλλί χρῶμα ποῦ χρύσωνε τὴν ἀτμοσφαῖρα καὶ γυάλιζε τὰ στιλπνὰ
φύλλα τῆς μανόλιας καὶ τὰ πετραδάκια τοῦ κήπου. Καὶ ἀπὸ τὸ
παράθυρο τὸ ἀνοικτὸ ἢ ἔσπερινὴ αὔρα ἔφερε μαζὺ μὲ τὰ ἀρώματα
τῆς κοιλάδος τὰ τελευταῖα τερετίσματα τῶν πουλιῶν.

Παρήλθεν ἐν τέταρτον αἰῶνος ἀπ' ὅτου εἶχα ἐγκαταλείψει τὸν
ὠραῖον ἐκεῖνο τόπο, τὸν πύργο ὅπου εἶχα γεννηθῆ καὶ ὅπου ἔζη-
σαν τόσαι γενεαὶ προγόνων. Καὶ σήμερον μετὰ εἰκοσιπέντε ἔτη,
πρῶτη φορὰ ἐπερνοῦσα τὴν παλαιὰ πέτρινη στοὰ καὶ ἐπανέβλεπα
τὸν κήπον ὅπου ἔπαιζα μικρὸς. Γιατὶ τὸ πάρκο ποῦ τὸ ἐνόμιζα
ἀπέραντο μοῦ ἐφάνῃ σήμερον σχεδὸν γελοῖον;... Μέσα σὲ γλοε-
ρὸν ἀνθῶνα μιὰ ποικιλία ἀπὸ σπαθόχορτα ἐτραβοῦσε τὸ βλέμμα
μὲ τοὺς ζωηροὺς χρωματισμοὺς τῆς· παρέκει ἢ ὑψηλὲς ἀγριοκαστα-
νιὲς ἔσειαν τῆς γηραιὲς κορυφῆς τῶν στὸ βραδυνοῦ ἀεράκι μὲ μιὰ
περήφανη μελαγχολία, κ' ἔμπρὸς στὴν πλατεῖα μαρμαρένια σκάλα
τῆς εἰσόδου ἓνα φαντασμένο παγῶνι ἀνοίγει καμαρωτὸ τὴν οὐρά
του... Παντοῦ σιγή, παντοῦ ἐρημία· κλειστὰ τοῦ πύργου τὰ παρά-
θυρα· κ' ἐγὼ ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὴν τόση ἡσυχία, περνοῦσα

ἀκροποδητή μέσα ἄστους δρομίσκους τοῦ κήπου σὰν νὰ ἐφοβούμεν μὴ μὲ τὸ τρέξιμο τῶν χαλικῶν ξυπνήσῃ ὀπίσω μου κανένα φάντασμα.

Μετ' ὀλίγον ὅμως εἶδα κάποιον νὰ ἔρχεται πρὸς τὸ μέρος μου. Ἄγνωστος εἰς ἐμέ ὑπηρετής—οἱ παλαιοὶ εἶχον ἀποθάνει—ἤρχετο νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του. Τύπος αὐτὸς συγχρόνου ὑπαλλήλου, ξυρισμένος σὰν ἄγγλος, πανοῦργος ἅμα καὶ ὑποκριτῆς καὶ ἐνοχλητικῶς φιλόφρων μοῦ ἀπήρθεσεν ἐκ πρώτης ὄψεως καί, ἐπειδὴ ἤθελα νὰ ἦμαι μόνος, τὸν ἀπεμάκρυνα.

Εὐθὺς ἀπὸ τὴν θύρα τῆς εισόδου με περιέβαλεν ἓνα γνωστὸ ἀπομακρυσμένο ἄρωμα· καὶ μέσα ἴσθι ζάλῃ τῆς συγκινήσεως τὰ περασμένα ὅλα ἀνέζησαν ἔξαφνα καὶ διήλθαν πρὸ τῶν ματιῶν μου. Κάθε παλαιὰ κατοικία ἔχει ὁμοίως τὸ ἰδιαιτέρὸ τῆς ἄρωμα· ἀλλ' εἶνε ἄραγε ἄρωμα μόνον ἐκεῖνη ἢ τῶν ὄντων καὶ τῶν πραγμάτων ἀνεπαίσθητη ἐξάτμισις ποῦ ἐπιζεῖ καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν των, καὶ μένει καὶ ἐπιμένει, καὶ σύρεται λεπτὴ καὶ μαραμμένη, εἰς τῆς γωνίες τῶν δωματίων, εἰς τῆς δίπλες τῶν ὑφασμάτων, σὰν σκόνη ὄνειρου...

Τὸ χέρι μου ἔτρεμεν ὅταν ἄνοιξα τὸ ἰδιαιτέρὸ μου δωμάτιον. Καμμία ἀλλαγὴ! Νὰ τὰ σχολικά μου βιβλία, ἢ ἐπιστολὰς τῶν συνταξιωτῶν μου, τὰ παλῆά μου τετράδια, τὸ χαρτοφυλάκιό μου μετὰ ἐπιτηδευμένα ἰχθυογραφήματα, τὸ δρύϊνον τραπέζακι ὅπου μετέφραξα τὸ: «De riris illustribus». Νὰ καὶ στὸν τοῖχο ὄλαις ἢ ἀγαθῆς φυσιογνωμίας τῶν προγόνων ποῦ μὲ προσμειδιοῦν ἀκόμη μέσα ἀπὸ τὰ ξεχρυσωμένα πλαίσια των. Εἶνε πάντοτε δεκαεὶς χρόνων ἢ καμαρούλα μου! Μόνον ὁ καθρέπτης ἐκεῖ ὀπίσω μου ἔχει τοῦ νεροῦ τὸ φρικιαστικὸ βάθος· ἀλλὰ δὲν θὰ στρέψω πρὸς τὸν καθρέπτη, δὲν θὰ στρέψω ὀπίσω. Γιατὶ νὰ στρέψωμε ὀπίσω, ἀφοῦ οὐτ' ὁ Θεὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ μεταβάλῃ τὸ παρελθόν.

Ἀπὸ τὸ ἀνοικτὸ παράθυρό μου βλέπω κάτω ἐκεῖ στὴν κοιλάδα τὰ σκορπισμένα φῶτα ν' ἀνάπτουν ἓνα ἓνα καὶ μὲ κυριεύει ἔξαφνα τὸ ζωηρὸ συναίσθημα τῆς ἀπομονώσεως ὅλων αὐτῶν τῶν ὄντων,

τὰ ὁποῖα τὸ κάθε τι ἀπομακρύνει, τὸ κάθε τι χωρίζει, τὸ κάθε τι παρασύρει μακρὰν ἀφ' ὅ,τι θὰ ἠμποροῦσαν ν' ἀγαπήσουν...

Ἡ σελήνη ἔχυνε τὸ ἀργυρὸ τῆς φῶς στὴν ἄμμο τοῦ κήπου καὶ στῆς κορυφὰς τῶν καστανῶν. Πῶς ἤθελα νὰ ἦτο πάντα νύχτα σεληνοφωτισμένη. Δὲν ἀγαπῶ τὸν ἥλιο· μοῦ κάνει κακὸ ἢ ἐκπαγλη ἀδιαφορία μὲ τὴν ὁποῖα φωτίζει τόσα ἀνοσιουργήματα. Προτιμῶ τὴν σελήνη· μοῦ φαίνεται πῶς τὸ μειδιάματά της εἶνε θλιμμένο, γιατί εἶνε πλησιέστερα στὴ γῆ μας· ἢ περιοδικῶς τῆς ἐλλείψεις συμφωνοῦν περισσότερο μὲ τὴ φτωχὴ μου τὴν καρδιά. Γιαυτὸ ὅσες φορὲς προβάλλει τὸ χλωμὸ ἀρρωστημένο πρόσωπό της ἴσθι ὀρίζοντα τῆς ψιθυρίζω πάντοτε «Καλησπέρα φίλη». Κάτι δὲν ἔτριξε; Ἄνατριχιάζω. Αἱ ἀναμνήσεις μου ἀλληλοσπρώχνονται, στροβιλίζουν. Ἄς ἠμποροῦσα νὰ διαφύγω τὸ μαρτύριό τῆς σκέψεως μου· Ἡ θύρα ἔτριξε ἢ μισοανοικτὴ· κάποιος ἐμβῆκε: — «Σὺ εἶσαι, Γιάννη;» ἠρώτησα μὲ φωνὴ μισοσβυσμένη... Καμμία ἀπάντησις... Προσέχω... τίποτε... Ἄλλ' ἐκεῖ στὸ σκότος ἐκαθήμην σκοτεινὰ—χαμηλὰ στὸ πάτωμα, δύο μικρὰ στορογγυλὰ πράσινα φῶτα λαμπυρίζουν, πλησιάζουν καὶ μιὰ μαύρη σφαῖρα πηδᾷ εἰς τὸ κρεβάτι μου...

— «Γάτος θὰ ἦτανε, σκέφθηκα, κάπως καθησυχασμένος· κανένας γάτος ποῦ διάλεξε τὸ παιδικὸ μου δωμάτιο γιὰ κρεββατοκάμαρα. Ἀκίνητα φωσφορίζοντα, τὰ σμαραγδένια του μάτια μὲ κυττάζουν μὲ κάποια ἐνοχλητικὴ ἐπιμονὴ σὰν νὰ μοῦ λένε· «Ποῖος νᾶναι αὐτὸς ὁ ἀδιάκριτος καὶ τί ζητεῖ στὸ σπῆτι μου;»

Μοῦ ἐφάνη μολταῦτα ὅτι δὲν εἶμαι πλέον τόσο μόνος. Περιεργος ὁμολογουμένως σύντροφος αὐτός... Καὶ χωρὶς νὰ ἐννοήσω ὅτι ὁμιλῶ φωνακτὰ προσέθεσα: «Ἴσως ἂν ἐγνωρίζαμε καλλίτερα τὰ ζῶα δὲν θὰ εἶχαμεν ἀνάγκη τῆς συντροφιάς τῶν ἀνθρώπων.»

— «Σιωπή!» μοῦ ἀπαντᾷ ἔξαφνα μιὰ βραχνὴ φωνή.

Σᾶς ὁμολογῶ ὅτι εἰς τὴν πνευματικὴ καὶ νευρικὴ κατάστασι ποῦ ἤμουν ἐκεῖνο τὸ βράδυ, καὶ φάντασμα ἂν παρουσιαζέτο προθύμως θὰ τοῦ προσέφερα ἓνα σιγαρέτο· γιὰυτὸ δὲν ἀπόρησα πολὺ,

Όταν άκουσα τόν γάτο νά όμιλῆ, άλλα εἶπα: Ἐφοῦ αὐτός ό γάτος ἔχει τό χάρισμα τοῦ λόγου ἄς προσπαθήσωμε νά τοῦ πάρωμε λόγια. Ὁμολογουμένως ἡ «interview» δέν εἶνε συνήθης καί θά γίνη ἓνα νοστιμώτατο ἄρθρο γιά κανένα ἀπό τά καλά μας περιοδικά. Ἡ δυσκολία εἶνε πῶς ν' ἀρχίσωμε. Ὁ περίεργος αὐτός ἀριστοκράτης, τόν όποῖον ό Baudelaire ἐξύμνησεν εἰς τοὺς ἀθανάτους στίχους του, εἶνε ἐκ φύσεως πολὺ εὐερέθιστος. Πρέπει νά τόν πιάσωμε μέ τέχνη... μέ τέχνη κι' ἐπιφύλαξι... Μπᾶ! στήν τύχη ἄς δοκιμάσωμε ..

— Εὐγενέστατε Γάτε, ἀφοῦ ἡ τύχη τᾶφερε νά περάσωμε ἐδῶ μαζὺ τὴν νύχτα καί βέβαια, εἰς τό μέλλον νά σχετισθοῦμε περισσότερο, θέλετε ὡς νά σᾶς ἔλθῃ ό ὕπνος ν' ἀνταλλάξωμε δυὸ ἰδέες; Ἐσεῖς πολὺ ἐφιλοσοφήσατε· ἐγὼ ἐταξίδευσα πολὺ· ἔτσι μέ τά λόγια θά μᾶς φανοῦν πιὸ σύντομες ἢ ὦρες. Ἐχω λόγους νά ἦμαι λυπημένος, καί ἡ συντροφιά ἐνός φιλοσόφου ὅπως εἶσθε ἡ εὐγενία σας... τέλειος τύπος ἐπικουρείου... (ἄρχισα νά τὰ χάνω...) θά ἦναι βέβαια τό καλλίτερο ἀντίδοτο γιά τὴν θλίψι μου.

— Οὔφ!

«Ἄν ἡ συντροφιά σας εἶνε δυσάρεστη γιά τόν ἑαυτό σας, ἐλπίζω πῶς θά ἔχετε τὴ λεπτότητα νά μὴ τὴν ἐπιβάλετε σέ μέ. Καληνύχτα σας, Κύριε!

Τόσην εἰρωνεία ἔβαλε σ' αὐτό τό «Καληνύχτα, Κύριε» ὥστε μοῦ ἔκοψε κάθε οἴστρον. Ἐκλεισε ἔπειτα τό ἓνα μάτι καί μέ τό ἄλλο ἀνοιχτό ὀλοστρογγυλο μέ παρατηροῦσε, σάν μέσα ἀπό μονόκλ, μέ αὐθάδεια καί μέ σαρκασμὸ συγχρόνως. Σέ λίγο, χωρὶς νά ἐντραπῆ καθόλου μοῦ γύρισε τὴ ράχη, ἔχωσε τὴ μύτη του στὸ ἀπαλὸ τρίχωμά του καί ἀποκοιμήθηκε.

Ἐμείνα σάν ἠλίθιος. Εἰς τὴν φαρέτρα μου οὔτ' ἓνα δέν εὑρισκα βέλος διὰ ν' ἀνταπαντήσω εἰς τόν οἰηματιᾶν αὐτὸν παληόγατο ποῦ καλοστρώθηκε στὸ κρεββάτι μου. Χαρὰ στήν οἴση! Ἀυθάδη! Ἄ! ἔτσι ὑποδέχεσαι τὰς φιλοφρονήσεις μου! Σοῦ λέγω λοιπὸν κι' ἐγὼ, πῶς μ' αὐτὴ τὴ ζέστη δέν ἔχω καθόλου ἀνάγκη

νά μοῦ ζεσταίνης τό κρεββάτι μου! Ἐμπρὸς ξεκουμπίσου, καί γρήγωρα...

Μέ τὴν παρατήρησι μου αὐτὴ, ἡ ἀφεντιά του ἔπαυσε νά ροχαλίξῃ, τεντόθηκε, ἔξυσε τό αὐτί του καί ἀφοῦ μέ κύτταξε καταπρόσωπο, μοῦ λέγει:

— Εἴξευρα πῶς εἶσθε ἀνόητος, Κύριε, ἀλλ' ὄχι καί κακοαναθρεμμένος. Ἐπιτρέψατέ μου λοιπὸν νά σᾶς μίθω, ἀφοῦ ὡς φαίνεται δέν τό γνωρίζετε, ὅτι ἔχω ἐδῶ κεκτημένα δικαιώματα· εἶμαι ἐδῶ στὸ σπῆτι μου, Κύριε, μ' ἐννοεῖτε; στὸ σπῆτι μου!

— Τ' ὄνομα σας, παρακαλῶ;

— Ἐφέστιος Θεός, πρῶθυμος δούλός σας, ἄς εἶσθε καί χωριάτης. Ὁμιλοῦσε μέ μιὰ κρυφὴ λύσσα, τονίζων τὰς λέξεις ἀλλ' ἀδιάφορον, εὐρέθῃ ἀφορμὴ διὰ συνομιλία.

— Καί ποιὸς σᾶς ἐδίδαξε νά ὀμιλῆτε, τοῦ εἶπα. Μήπως εἶσθε ὅπως ἰσχυρίζεται ό Xavier Aubryet, ό Κάιν, ό Richelieu, ἢ ό Lacenaire, ἢ μήπως εἶσθε κανεὶς μέγας φιλόσοφος; Νά μὴ εἶσθε ό Κάντ;...

— Ἐγὼ φιλόσοφος! Εἶνε θλιβερὴ ἡ ἀστείότης σας. Δόξα τῷ Θεῷ δέν ἔχω τὴν ἀκατανόμαστη ἀξίωσι ὅ,τι γνωρίζω. Εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν δέν πρέπει νά ζητῆ κανεὶς τίποτε ἄλλο παρὰ νά αἰσθάνεται.

— Ναί, βέβαια, νά αἰσθάνεται καί νά... ἀγαπᾶ!

Ἄκουσα τότε ἓνα μισοπνιγμένο ὑπόκωφο γέλιο· τό ζῶον ἔσφιγγε τὰ δόντια καί γελοῦσε σάν νά ἐσυρίζε.

— Τέλος πάντων, σοῦ διέφυγε ἡ μεγάλη λέξις ὕστερα ἀπ' αὐτὴν δέν ὑπάρχει τίποτε ἄλλο. Ἀγαπᾶ! τό ρῆμα τ' ἀτελεύτητο, ποῦ ἀκτινοβολεῖ εἰς ὅλες τῆς γλώσσες, δέν εἶν' ἔτσι; Ἄχ ἀφῆσέ με νά ξεκαρδιστῶ. Δέν μ' ἀρέσει νά ἐκδηλώσω τὰ αἰσθημάτά μου, ὅσον εὐχάριστο καί ἂν εἶνε, ἀλλ' αὐτὴ τὴ φορὰ τό πρᾶγμα εἶνε φοβερὰ ἀστείον.

Καί μετ' ὀλίγον ἐξηκολούθησε σ' ἓνα τόνο ξηρό.

— Μόνον ἐκεῖνος ποῦ ἀρκεῖται μέ τὸν ἑαυτό του εἶνε ἄξιος νά

λέγεται γάτος. Βέβαια ἐσὺ ποῦ εἶσαι ἐμποτισμένος μὲ παληῆς ἀνοησίες δὲν εἶσαι σὲ θέσι νὰ τὸ ἐννοήσης αὐτό. Ἡ ἀκατάσχετος ἀνάγκη ποῦ αἰσθάνεσαι νὰ ὀμιλήσῃς διαρκῶς, νὰ θέλῃς καὶ καλὰ καὶ σῶναι νὰ μεταδίδῃς τὸ κενὸν τῆς ψυχῆς σου σὲ ὅποιον τύχει, ἀποδεικνύει μὲ τὸ παραπάνω τὴν πληξὶ ποῦ σὲ κατατρῶγει. Ὅ,τι ἀποκαλεῖς Ἀγάπη δὲν εἶνε παρὰ ὁ φόβος τοῦ ἑαυτοῦ σου συνωδευόμενος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ πόθους ποταπούς. Μάλιστα ἡ ὑπαρξίς σου βᾶσιν ἔχει τὴν πληξί· ἡ ἰδική μου τὸ ὄνειρον. Ἡ σιγὴ ἡ ὁποία σὲ τρομάζει, μὲ καταθέλγει καὶ ἔχω τόσην ἀγάπη γιὰ τὸν ὕπνο, ὥστε οὔτε ὁ θάνατος δὲν μὲ φοβίζει πλέον.

— Στὸ διάβολο ἢ φιλοσοφία σου.

— Μὴν ἐκφράζεσαι τόσον ἀπρεπῶς!

Ἡ γῆ ἀνέδιδε τὸ ἰδιαίτερον ἄρωμα τοῦ ἡγροῦ χόματος καὶ τῶν ξηρῶν φύλλων. Ἡ ἀγριοκαστανιῆς ποῦ ἔσσειε τὸ νυχτερινὸ ἀεράκι ἐπιθύριζαν μελωδικὰ καὶ νόμιζες πῶς ἄκουες νὰ κελαρίζῃ τὸ ρυάκι. Μέσα στὸ βαθὺ σκοτάδι, μόνο δύο φωτεινὰ σημεῖα ἐφωσφόριζαν ἐμεγάλωναν, σὰν δύο τρομακτικοὶ δίσκοι.

— Τέλος πάντων, εἶπα διὰ νὰ πῶ κάτι: Εἴσθε τοῦλάχιστον εὐτυχῆς; Αὐτὸ μόνον ἐνδιαφέρει.

— Ἄν εἶμαι εὐτυχῆς ἢ ὄχι, ἂν εἶμαι τοῦτο ἢ τὸ ἄλλο, ἂν χαίρω ἢ ἂν ὑποφέρω, ἂν ὑποκοίνομαι ἢ ἂν εἶμαι εἰλικρινῆς, ἂν ζῶ ἢ ἂν δὲν ζῶ, κατὰ τι τοῦτο θὰ ἐπηρεάσῃ τὸν ἥλιο, τὰ κοκκινογούλια ἢ ἐσέ; Ἐπεσεν ἓνα ἄχυρο κι' ἔσπασε τὴν δεύτερη κλείδωσι τοῦ τρίτου ποδαριοῦ ἐνὸς μύρμηκος· ἢ ἐκύλυσε ἓνας βράχος καὶ κατέστρεψε ἓνα χωριό. Δὲν πιστεύω πῶς κανένα ἀπὸ αὐτὰ τὰ δυστυχήματα θὰ κάμῃ νὰ δακρῶσουν τὰ χρυσὰ τῶν ἄστρον μάτια. Μοῦ ζητεῖς τὴ φίλια μου. Καλὰ! εἶμαι ὁ καλλίτερός σου φίλος... ἂν καὶ ἡ λέξις αὐτὴ ἀποδεικνύεται πιὸ κούφια ἀπὸ ἓνα κούφιο κάρυδι. Μιά ἡμέρα θὰ πεθάνω, δὲν εἶν' ἔτσι; Ἐ, λοιπὸν εἶνε ἀπολύτως βέβαιον, ὅτι ὅσο καὶ ἂν εἶσαι συγκεκινημένος, δὲν θὰ στερηθῆς τὸ φαγί σου μήτε γιὰ δυὸ ἡμέρες, καὶ ὅτι ἡ «ἀνεπανόρθωτος αὐτὴ συμφορὰ» δὲν θὰ σ' ἐμποδίσῃ νὰ καπνίσῃς ἡσύχως τὸ

σιγαρέτο σου. Ποιὸς ἀπὸ τοὺς φίλους σου, ποιά ἀπὸ τὰς ἐρωμένες σου θὰ θυμᾶται τὸ νόμα καὶ τὸ ἐπίθετό σου ὕστερα ἀπὸ δεκαπέντε χρόνια, καὶ ποιὸς θὰ σ' ἐγνώριζεν ἂν σὲ συναντοῦσε στὸ δρόμο μὲ τρύπιον ἀγκῶνα; Ἀφοῦ τὸ πᾶν εἶνε λήθη καὶ ἄρησις, ἔσο σιωπηλὸς ὅπως ἐγώ. Κρύπτει τοὺς ἐρωτάς σου, δηλαδὴ τὰς ἀδυναμίας σου. Κρύψου ἐπίσης διὰ νὰ ἀποθάνῃς, ὅπως κρύπτομαι ἐγὼ διὰ νὰ μὴ δώσω ἀσκοπῶς εἰς τοὺς ἄλλους τὴν εἰκόνα μιᾶς ἀσχημίας. Πρὸ πάντων ὅμως νὰ περιβάλλεσαι μὲ σιωπή. Περιορίζου ὅσον ἡμπορεῖς εἰς τὸν ἐνδόμυχο βίον σου, διότι ὅπως λέγει κάποιος ποιητὴς σὰς «οἰκοῦμεν ἐν ἑαυτοῖς.»

Ἐπεχείρησα ν' ἀπαντήσω, ἀλλὰ παρευθὺς μιὰ φωνὴ δυσαρσ-
τημένη μοῦ ἐφώναξε: «Σιωπή!»

Οἱ φωτοβόλοι δίσκοι ἔσβυσαν· εἰς τὸ δωμάτιό μου ἀπλώθηκε βαθὺ σκοτάδι, καὶ δὲν ἄκουσα πιά παρὰ τὸ ρυθμικὸ ροχάλισμα τοῦ κοιμημένου γάτου.

(Μίμησις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

ΑΝΤΙΓΟΝΗ Α. ΖΩΗΡΟΥ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Ἀλῆ
ὡς τὰ στεγρὰ τὰ χρόνια
κάτω τῆς λίμνης τὰ νερὰ
μυρολογοῦν αἰώνια
μαρτυρικὰ ὄνόματα,
παληῆς ζωῆς πνιγμένες,
ποῦ σὰν τ' ἀστέρια τ' οὐρανοῦ
εἶναι ἕψηλά γραμμένες.

ΣΠΥΡΟΣ ΜΑΤΣΟΥΚΑΣ

Ἡ νῆσος τῶν Ἰωαννίνων.

ΑΓΑΠΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ

Μελαγχολική, με τὴν ἀπογοήτευσιν ζωγραφισμένην εἰς τὰ διαυγῆ νεανικά χαρακτηριστικά της, ἐξηπλώθη ἐπάνω σὸ καναπεδάκι τοῦ γραφείου της καὶ προσπαθεῖ νὰ συγκεντρώσῃ μὴ στιγμὴ τὰς σκέψεις της.

Τὰ γαλανὰ της μάτια μετὰ τὰ πρόσφατα ἰχνη τῶν δακρῶν της αὐπνίας εἶνε μετὰ θλίψιν στηλωμένα εἰς τὸ πάτωμα, ἐνῶ στὰ χεῖλη της διανοίγεται βαθειὰ ἡ πτυχὴ τῆς ἀπογοητεύσεως.

Ἐμπρὸς της μένει ἀνοικτὸ ἀκόμη τὸ βιβλίον, εἰς τὰς σελίδας τοῦ ὁποίου μάτην ἀνεζήτησε τὴν ἀνακούφισιν. Τὴν πνίγει ἡ πικρία, ποὺ διεχύθη ἀπ' τὸν ψυχικὸν εἰς τὸν σωματικὸν ὀργανισμόν της καὶ τὴν ἀπεμάρανε.

Ἐπάλαισε χρόνια καὶ χρόνια υπερήφανη, δραστηρία, αἰσιόδοξη, μετὰ τὰ ἐμπόδια, ποὺ ἔφραζαν τὸν δρόμον τῆς ἀγάπης της. Παρεξηγήθηκε τόσες φορές. Εἶδε τριγύρω της νὰ ἐξυφαινεται τὸ δίκτυ τῆς συκοφαντίας ἀπροσδόκητα· μὰ ἐχαμογελοῦσε πάντα μ' ἀγαθότητα. Δὲν εἶχε τὴν ἀξίωσιν νὰ τὴν καταλαμβάνουν ὄλοι. Καθένας εἶνε ἐντελῶς ἐλεύθερος νὰ κρίνῃ τοὺς ἀνθρώπους ὅπως τοῦ ἀρέσει, ὅπως κι' ἐκείνη ἦτο ἐλευθέρα νὰ σκέπτεται καὶ νὰ ἐνεργῇ σύμφωνα μετὰ τὴν κρίσιν καὶ τὴν θέλησίν της. Ὁ κόσμος βλέπει κι' ἐξηγεῖ καὶ τὴν πιὸ ἱερῆ μυσταγωγίαν κατὰ τὴν στενὴν ἀντίληψίν του, καὶ ὁ ἀληθὴς λευίτης ἀποφεύγει εἰς τὰ πονηρὰ τοῦ κόσμου μάτια νὰ ἐκθέτῃ τῆς θρησκείας του τὰ ἱερά. Γι' αὐτὸ κι' ἐκείνη φρόντιζε μ' εὐλάβεια νὰ ἀποκρύβῃ τὴν ξεχωριστὴν θρησκείαν της.

Ἄγαποῦσε τὸν Ἄγγελον τὸν ἐλάτρευε. Ἄλλ' εἶχεν ἀντιληφθῆ ἕνα κρυφὸ του πόθον: μέσα στὰ μάτια του συχνὰ ἐδιάβαζε τὴν

μυστική ευχή του να την έδλεπε πιό τελειοποιημένη στην πνευματική ανάπτυξη.

Σπανία ωμορφιά δὲν είχε, ἀλλ' οὔτε πρῶικα, οὔτε ἄλλο χάρισμα δελεαστικό, γιὰ νὰ τὸν προσελκύσῃ, νὰ τὸν δέσῃ στὴν ἀγάπην της παντοτεινά. Εἶχε καρδιά μόνον μεγάλη, καλωσύνη εὐγενικιά, δύναμη γιὰ τὴν ἐργασία, καὶ πνεῦμα ἴσως πολὺ μέτριο, αὐλακωμένον ὅμως ἀπὸ τὴν μελέτην καὶ μιὰ κλίση δυνατὴ στὴν γλυπτική. Ἐσυλλογίσθηκε πολλὰς φορές. Εἶδε τὴν θέσιν της μὲ προσοχὴν καὶ τὴν εὐρήκεν ἀναξίαν τοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς φιλοτιμίας της, καὶ ἀπεφάσισε νὰ λύσῃ τὰ δεσμά, πού ἔφραζαν τὸν μεγάλο δρόμο· νὰ ἐπαναστατήσῃ κατὰ τῆς μικροζωῆς· ν' ἀναδειχθῇ μὲ τὴν ἐργασίαν της κι' ἔτσι μονάχα νὰ ἐπιδληθῇ στὸν ἔρωτά του. Καὶ ἡ δειλὴ κόρη, πού δὲν εἶχε τολμήσῃ νὰ ζητήσῃ ἕως τότε ἕνα βλέμμα συμπαθείας, νὰ ξαναγυρίσῃ μὴν ἡμέραν μ' ἀξιώσεις ἐπὶ τῆς ἀγάπης του, μὲ δικαίωματα ἀναμφισβήτητα.

Ἐφυγεν ἔν ἀπόγευμα ἀπὸ τὸν τόπον της μὲ δάκρυα καὶ γέλοια εἰς τὰ χεῖλη· κι' ἐπανεκάμψε μιὰ χαραυγὴ μὲ τίς γλυκερὰς ἐλπίδες . . .

Τὸν ἀγαποῦσε πάντοτε μ' ὄλην τὴν δύναμιν τῆς ὡμορφῆς ψυχῆς της. Γι' αὐτὴν θέληγτρον ἄλλο ἢ ζωὴ δὲν εἶχε παρ' ὅταν τὴν ἀντίκρυζε μέσ' ἀπ' τὰ καστανὰ μεγάλα μάτια του, τὰ φωτεινά, τὰ πανέμορφα.

Τὸν ἀγαποῦσε μὲ τῆς πρώτης νεότητος τὴν ἀγνήν ἐμπιστοσύνην.

Ἐνα μεγάλο μέτωπο ὠχρό, μὲ δυὸ χονδρὰς ρυτίδες πρόωρες στὸ μέσον, στεφανωμένον ἀπὸ δυὸ καστανούς βοστρύχους, πού συγκρατοῦσαν ὄλην τὴν σφριγηλότητα τῆς νεότητος· δυὸ χεῖλη πού ἀπεταμίευαν γι' αὐτὴν κάθε ὄνειρευμένην περιπάθειαν, κάθε μειδίαν ἀγάπης, κάθε τραγούδι πόθου, ἔτοιμα ν' ἀνοίγουν μιὰ μέρα γιὰ νὰ τῆς χαρίσουν τοῦ ἀγνώστου τὸν παράδεισον, δυὸ χεῖλη πού ἐνῶ ἐφαίνοντο ὅτι ἀναζητοῦσαν τὰ δικάτης, ἐπιμόνως τὰ ἀπέφευγον μὲ σεβασμόν, δυὸ χεῖλη ἑλαφρῶς πορφύρινα, ὑπεδέχθησαν τὴν ἐπιστροφὴν της μειδιῶντα.

Τὰ μάτια ἐκεῖνα πού ξαναύρισκε ἐμπρός της μὲ τὴν λάμψιν τῆς ἀγάπης, τὰ χεῖλη ἐκεῖνα πῶμεναν τώρα κλειστὰ πλησίον της, συνεχέντρωσαν τὰς σκέψεις της. Τὸ τραχὺ ἀνδρικό περικάρπιο τοῦ χαρακτήρος του, πού ἀντικατέστησε τώρα τὴν ἀφέλεια τῆς νεότητος, τὴν εὐχαριστοῦσε περισσότερο. Ἐκεῖνη ἐννοιωθε μὲ συγκίνησιν ὅτι κάτω ἀπὸ τ' ἀγκαθωτὸ ἐκεῖνο περικάλυμμα, πού ἔδειχνε τώρα ὁ Ἄγγελος πρὸς ὄλους, ἔσφυζεν ὁ γλυκύτερος, ὁ εὐχυμότερος καρπός, πού ἤμποροῦσε νὰ ὄνειρευθῇ: μιὰ καρδιά ἀληθινὰ ἀγγελικὴ, ἀφωσιωμένη εἰς τὰ εὐγενέστερα ἰδανικά. Τῶννοιωθε· μὰ τίποτε δὲν τὴν ἔπειθε γι' αὐτὸ τελείως.

Τὸ βλέμμα του τὴν περιέβαλε μὲ τόσην περιπάθεια, πού ἀνατριχοῦσε ἀπὸ συγκίνησιν ἐκεῖνη καὶ δὲν δίσταζε τότε νὰ στηριχθῇ στὴν εἰλικρινεῖάν του μὲ ἐμπιστοσύνην. Κάποτε ὅμως κάποια λόγια διαφορούμενα, εἰρωνικὰ διὰ τὴν καινῶν — ἀπελιστικά γι' αὐτὴν ἢ ἐλπιδοφόρα ἐναλλάξ—ἐπνιγαν τὸ στήθος της, ἀπειλοῦσαν ν' ἀποστραγγάλισουν τὰ γλυκὰ της ὄνειρα, τὴν ἐβασάνιζαν ἀφόρητα.

Κάποτε τὴν βεβαίωνε μὲ τὴν πιό πιστευτὴ εἰλικρινεῖα, σοβαρὰ πῶς τόσο κατὸ ἐννοιωθε μὲς τὴν ψυχὴν του ἀπὸ τὴν ἀγάπην της, πού ἂν μποροῦσε, θάθελε νὰ τὴν ξερριζώσουν.

Ἄλλοτε πάλιν τὴν ἔκαμνε τὸ μεγάλο αὐτὸ παιδί νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἦτο ἐντελῶς ἀναίσθητος, ἀνισόρροπος, ἀνίκανος νὰ ὑποβαστάξῃ μιὰ ἀγάπην ἀληθινὴν, μεγάλην ὡς τὴν ἰδικήν της. Ἄλλοτε τὴν βασάνιζε μὲ τὴν ἀπαισιοδοξίαν του δίχως οἶκτον, μὲ τὴν πρόθεσιν μόνον νὰ ματώσῃ τὴν καρδιά της. Καὶ τὴν ἐβεβαίωεν ἀκόμη μὲ τὴν περιπαθεστέραν του στοργήν, μὲ δάκρυα στὰ μάτια πῶς ἂν τὴν ἔπαιρνε γυναῖκα, θὰ τὴν ἔκαμνε τελείως δυστυχῇ! Ποιὸ νὰ ἐπίστευε ἀπ' ὅλα;

Κι' ἐκεῖνη, μὲ τῆς πρώτης μας ἀγάπης τὸν δεῖλό κι' ἀθῶο φόβο, παρεσύρετο καὶ πίστευε τὰ λόγια του, κάποτε τρόμαζε ἀπ' τὰ συμπεράσματά του, ἀπελπίζετο. Κάποτε ἡ ἀγάπη του, ἡ ἀληθινὴ γι' αὐτὴν στοργὴ του ἐξεχειλίζε στὸ εἶνε του, τὸν πρόδιδε· κι'

αυτό ανέτρεπε κάθε στιγμιαίο δυσταγμό της, τήν παρηγορούσε.

Τὸν ἄφινε νὰ μιλή σὸν ἓνα μεγαλείτερον ἀγαπημένον ἀδελφὸν καὶ τὸν ἐπίστευε σὸν ἱερέα! Τόσην ἐπιρροήν μεγάλην ἐξακοῦσε στήν ψυχὴν της ἡ ἀγάπη του.

Κι’ ἐκεῖνος ἐννοίωθε αὐτὴν τὴν δυνάμιν του κι’ ἐπέμενε νὰ τὴν βασανίζῃ ἀγριώτερα. Ἐνας καινούργιος ἄνθρωπος ξυπνοῦσε μέσα του· αὐτὸς δὲν εἶχε σχέσιν μὲ τὸν ἀγαπητὸ ἐκεῖνο νέο, ποῦ ἀφήμε πρὶν ξηνητευθῆ. Μιά ἐγωϊστικὴ ἀμειλίκτη χαιρεκακία ἔλαμπε κάποτε στὰ μάτια του κι’ ἡ φυσιογνωμία του μετεμορφώνετο· καὶ ἔδλεπε τότε γυμνὴν τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνδρός, ποῦ πρόωρα πελάγωσε ἀπ’ τὰ ἀγνὰ ἰδανικά του κι’ ἔμαθε τὸν κόσμον καὶ πρὸ πάντων τὴν γυναῖκα τέλεια. Τώρα πιά δὲν τὸν ἐνδιέφερε αὐτή. Τί τοῦ ἀπέμενε τάχα νὰ μάθῃ; Τὴν ψυχολογία της, ὅπως θὰ ἔκαμνε κάθε βαθύς, μελετημένος παρατηρητής;

Μὰ τὰ κοινὰ ἰδανικά τοῦ εἶχαν χαμηλώσει τόσο τὸ ἐπίπεδο τοῦ ἠθικοῦ ἀτόμου του, ἡ γνωριμία του μὲ λογῆς λογῆς γυναῖκα τοῦ εἶχε διαφθεῖρει τόσο τὴν καρδιά, ποῦ ἦτο πιά ἀνίκανος νὰ ἐξανάρῃ τὴν ἀγνήν του σκέψην, τὸ ἀγνὸ συναίσθημά του καὶ ν’ ἀφήσῃ νὰ παρασυρθῆ ἀπ’ τὴν πρωτόγονη ἀγάπην της.

Κι’ αὐτὸ ἤρχιζε νὰ τὸ ἐννοῆ σιγὰ σιγὰ ἐκεῖνη.

Εἶχε στιγμὲς κάποτε ποῦ συνεκινεῖτο· μὰ δὲν ἦτο ἡ ψυχὴ του ποῦ μιλοῦσε τίς στιγμὲς ἐκεῖνες· καὶ ὅ,τι νόμιζεν ἐκεῖνη στοργῆς ἀληθινῆς ξεχειλίσμα δὲν ἦτο παρὰ δάκρυα ματωμένα ποῦ ἀνέβαιναν στὰ μάτια του, ὅταν κοντὰ της συνησθάνετο τί ἔχασε σ’ αὐτὰ τὰ δύο χρόνια τῆς ξηνητείας της.

Ἴσως ἀκόμη νὰ μὴν εἶχε γίνῃ ἡ καταστροφὴ τελεία. Ἴσως νὰ ἐσώζετο κάποιος θεὸς θαυματουργὸς στὰ στήθη του, ποῦ μὲ τὸ ξυπνημά του θὰ ζωντάνευε τὸν πεθαμμένον ἄνθρωπον. Μὰ δὲν εἶχε τὴν εὐλικρίνεια οὔτε τὴν ἱκανότητα νὰ ὀμιλήσῃ μὲ τὸν ἑαυτὸν του κι’ ὕστερα καὶ πρὸς ἐκεῖνην.

Κι’ ἀντὶ νὰ τῆς πῆς καθαρὰ καὶ χωρὶς ὑπεκφυγῆ: «Φλώρα, δὲν σ’ ἀγαπῶ πιά! δὲν μπορῶ νὰ σ’ ἀγαπήσω, γιατί διεφθάρηκα»,

τῆς εἶπε ἓνα βράδυ, ὅταν ἀγωνίζετο ἐκεῖνη νὰ τὸν πείσῃ γιὰ τὴν ἄδολη ἀγάπην της, ποῦ ἐγιγάντωσαν τὰ βάσανα τῶν δύο χρόνων:

— Τίποτε! Χάνεσαι σὲ λόγια. Τὴν καρδιά σου πρὸ πολλοῦ τὴν ἔχω χάσει.

— Σ’ ἀγαποῦσα πάντα· σ’ ἀγαπῶ αἰώνια! Οὔτε στιγμὴ δὲν σ’ ἀπεμάκρυνα ἀπὸ τὴν σκέψιν μου. Τὰ μάτια σου ἄλλως τε μοῦ τὸ μαρτυροῦν, πὼς ὅσα λὲς δὲν τὰ πιστεύεις οὔτε σὺ ὁ ἴδιος. Τὸ ξεύρεις...

— Ὅχι! Ἦλθε στιγμὴ, ποῦ ἔχασα τὴν καρδιά σου. Τὸ γνωρίζω. Τὴν εἶχες δώσει σ’ ἄλλον καὶ μὲ κορόιδεψες.

— Ἀγγελε!

— Τί γυρεύεις τώρα ἀπὸ μέ; Ἀγάπη; Σοῦ τὴν δίνω. Μὰ μὴν ἀνάχ’ αὐτὴν...

— Ὅ,τι δὲν εἶχε ἐδίει!

Καὶ συνεπλήρωσε:

— Τὸ ξέρω ὅτι εἶσαι ἀξία της γιὰ τὴν πνευματικὴ σου ὑπόσταση, γιὰ τὴν ἐργασία ποῦ ἔκαμες σ’ αὐτὰ τὰ δύο χρόνια καὶ ποῦ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ σοῦ τὴν ἀρνηθῆ καὶ γιὰ τὴν παιδικὴ ἀγνότητα, ποῦ διέσωσες· ὄχι ὅμως ἀγάπην γιὰ ἀγάπην, γιατί σὺ δὲν μ’ ἀγαποῦσες καὶ δὲν μ’ ἀγαπᾶς. Προσποιεῖσαι τώρα· τὸ νομίζεις ὅτι μ’ ἀγαπᾶς ἀκόμη καὶ αὐτογελιέσαι· γι’ αὐτὸ δὲν πρέπει πιά νὰ ἐλπίζῃς τίποτε ἀπὸ τὴν δυστυχία μου...

— Ἀγγελε!...

— Τίποτε! Ὅ,τι κι’ ἂν πῆς θὰ πάῃ ἀδίκια. Μὲ συνέτριψες! Μ’ ἐκομμάτιασες τὴν καρδιά μιὰ μέρα. Σήμερα ζητεῖς ζωὴ ἀπ’ ἓνα θῦμά σου, ποῦ δολοφόνησες ἀκαρδα. Ἐφυγες καὶ μ’ ἀφήκες γιὰ νὰ βρῆς ἴσως τὸν πλουσιώτερον. Ἦμουν πτωχὸς κι’ ἤθελες πλοῦτη. Ἦμουν ἄσημος καὶ ζητοῦσες δόξα...

— Ναί, δόξα! ὄχι ὅμως πλοῦτη. Δόξα, μὰ ὄχι γιὰ τὸν ἑαυτὸν μου· ἀλλὰ γιὰ σέ, γιὰ νὰ σοῦ τὴν προσφέρω ὡς μοναδικὴ προίκα ἀγάπης!...

— Τίποτε! Θέλησες νὰ μὲ περιφρονήσῃς, νὰ μ’ ἐξευτελίσῃς,

νά δημιουργήσης μιὰ ἀπόσταση ἀναμεταξύ μας και νά μὲ ἀπομακρύνῃς. Σύντριψες μόνῃ σου τὴν καρδιά μου· μὰ διέσωσα και πάλιν ἀπ' αὐτὴν γιὰ σὲ ἕνα μεγάλο θαυμασμό. Αὐτὸς θὰ ἦνε τὸ θυμίαμα, ποὺ θὰ προσφέρω στὴν παλιὰ μου ἀγάπη, στὴν Φλώρα μου τὴν παιδική, ποὺ δὲ θὰ μ' ἄφηγε ποτὲ νὰ φύγῃ μακριὰ . . .

« Τώρα θέλω μονάχα νὰ μὴν εἶσαι λυπημένη· και γι' αὐτὸ φροντίζω και γιὰ τὰ συμφέροντά σου . . .

— «Α! Σ' εὐχαριστῶ,—εἶπεν ἐκεῖνη ἀργὰ ἀργά, συλλαβιστά, μ' ἕνα πικρόγελο στὰ χεῖλη πῶμοιαζε περισσότερο μὲ μορφασμὸ σωματικοῦ πόνου.—ἀλλὰ ποτὲ και εἰς κανένα ξένο δὲν ἐπέτρεψα νὰ σκέπτεται γιὰ τὰ . . . συμφέροντά μου. Δὲν γυρεύω τὸ ψωμὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Εἶμαι ἱκανὴ νὰ τὸ κερδίσω τίμια. Θέλω τὴν εὐλικρίνεια μονάχα: πὲς μου ὅτι δὲν μ' ἀγαπᾷς· μὰ πὲς το καθαρά. Δὲν θὰ μ' ἐκπλήξῃ. Μὰ μὴ μοῦ λὲς ἄλλες προφάσεις. Ἡ ἄφες με καλλίτερα και φύγε ἀδικαιολόγητα· μὴ ἐφευρίσκῃς ὅμως ψεύματα. Ἐτσι θὰ ἦσο πιὸ εὐλικρινὴς, παρὰ ποὺ βασανίζεις τώρα τὴν καρδιά μου . . .

— Μὲ . . . διώχνεις . . ., ἐψιθύρισε θυμωμένα και τὴν κύτταξε μὲ βλέμμα οἴκτου και προκλήσεως συγχρόνως. Ἐδάγκωσε τὰ χεῖλη ἀπὸ πείσμα ἀκατανόητο κι' ἐνῶ στὰ μάτια του πλημμυρούσαν πάλιν τὰ αἱματωμένα δάκρυα, πρόφερε ξηρά:

— Πολὺ καλά . . . Φεύγω . . . Μ' ἐταίριαζε . . . καλὴ νύκτα.

Και ἔφυγε, προτοῦ ἀκόμη κατορθώσῃ ἐκεῖνη νὰ συνέλθῃ, νὰ ἀνεύρῃ λέξεις, γιὰ νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν ἀπέραντὴ της θλίψι, τὴν ἀπέραντῃ ἀγάπῃ της.

Ἐφυγ' ἐκεῖνος και ἀπέμεινεν ἡ Φλώρα ἀπολιθωμένη στὸ κατώφλι τοῦ σπιτιοῦ.

Ὁ φωτεινὸς τῆς χαρᾶς δρόμος, ποὺ τῆς ἔδωκε τὴν δύναμιν ἐκεῖνος νὰ ἀνοιξῇ ἄλλοτε, σβύσθηκεν ἐμπρός της. Ἡ αὐλαία ἔπεσαν ἀδυσώπητα· τὸ «ξένο παραμῦθι», ποὺ παρηκολούθησε ἀπ'

τὰ παιδικὰ της χρόνια νὰ ξετυλίξεται μὲ τοὺς πόθους της και μὲ τὰ ὄνειρα της, τελείωσεν!

Ὅλα συντρίμμια γύρω της, ἀφήνουν λυπημένα τὸν ὑστερνὸν ἀντίλαλόν των. Τὰ συνέτριψεν ἐκεῖνος ἄστοργα.

Ἡ ψυχὴ της σπαρταρᾷ σὰν τὸ πουλί, ποὺ πρὸ πολλοῦ τὸ κτύπησαν και τὸ παρέλυσαν τὰ βόλια, ἀλλὰ ἀπομένει ζωντανὸ ἀκόμη γιὰ νὰ δοκιμάσῃ και τὸ τελευταῖο, τὸ πιὸ φοβερὸ μαρτύριο: λιπόψυχο, ἐξαντλημένο, αἱματόσυκτο νὰ αἰσθανθῇ τὰ δόντια τοῦ κακούργου κυνηγοῦ νὰ στραγκαλιζοῦν τὸν λαιμὸ του.

Γιὰ μιὰ στιγμή τὸν βλέπει μέσ' ἑστὴν σκοτεινὴν ἀπελπισίαν της σὰν δῆμιό στυγνὸ, ποὺ νοιώθει τῆς ψυχῆς της τὸ μαρτύριο κι' ἀπολαμβάνει ἀπ' τὸν πόνον της, ἀπὸ τὴν συμφορὰν της τὴν μεγάλην ἡδονὴν, ποὺ θὰ τὸν συγκρατήσῃ στὴν ζωὴν πιὸ ὑπερήφανα!

— «Ὁ πόνος σου αὐτὸς γιὰ τὴν ἀγάπῃ μου θὰ σὲ δοξάσῃ! Ἐγὼ σὲ δημιούργησα!» τῆς εἶχε πῆ μιὰ μέρα μὲ ἀγρία, ἐγωῦστικὴ χαρά. Ἴσως νὰ εἶχε κάποιον δίκαιον ἐς τὸ βάθος ἡ ἰδέα του. Αὐτὴ ἐν τούτοις τοῦ δηλητηρίασε τὴν εὐτυχία.

Τὸν βλέπει τώρα μὲ τὴν φαντασίαν της νὰ διαβαίνει νικητῆς μεθυσμένος ἀπ' τὸν μεγαλείτερον τῆς ἀγάπης θρίαμβον και μὲ ὑπερηφάνεια νὰ ἐπιδεικνύῃ τὸ αἱματωμένο λάφυρον, ποὺ σύρει πίσω ἀπ' τ' ἄρμα του: τὴν ἄμοιρη καρδιά της. Κι' ἐξαντλημένη ψυχικῶς και σωματικῶς τρέχει κι' ἀρπάζει ἕνα κόκκινο χαρτὶ και τοῦ γράφει . . .

Ἡ κυανὴ μελάνη στάζει στὸ χαρτὶ και κάθε μιὰ ρανίδα της ἀργά-ἀργά γίνεται σ' ἕνα μαῦρο στρογγυλὸ σημεῖο — τὸ μαργαριτάρι τοῦ παραμυθιοῦ, ποὺ φέρνει πάντοτε τὴν δυστυχία σ' ὅποιον τῶχει,—και τοῦ λέγει:

«Ὅπως τὰ δῦσμοιρα τῆς σκλαβιάς τὰ χρόνια κι' ἡ παράλυτῃ ἡ κοινωνία δημιουργεῖ ἐπαναστάτας, τὰ βουνήσια σώματα και τίς γερὲς ψυχές, ἔτσι και ἡ ἠθικῶς παράλυτῃ ψυχὴ σου θὰ δημιουργήσῃ μιὰ ζωὴ καινούργια.

» Ὅχι ὁ πόνος τῆς ἀγάπης ποὺ περιφρονεῖς, ἀλλὰ ἡ περιφρό-

νηση, πού νοιώθω στην ψυχή μου για την άδικη σου σκέψη, για την δολιότητα που επερόνησε ο διεφθαρμένος σου εγωϊσμός, αυτή θά μου δώσει την δύναμη να αναστηθώ.

» Και θά μου απομένη πάντα ή ικανοποίησις ότι δεν μ' έννοιωσες, διότι δεν μπορούσες να με νοιώσης· είχες κατέβη πολυ χαμηλά και ή φωνή μου δεν μπορούσε να εισδύση μέσ' 'ς τόν κόσμο σου . . .

» Μείνε εκεί, μες στη ζωή, πού σε τραβά στην ήδονή και στην ψεύτικη λάμψη, πού έμόλυναν την αγνότητά σου και σε έκαμαν ανίκανον ν' αναγνωρίζης την αληθινήν αγάπην.

» Χύσε χρυσάφι κ' ήδυπάθεια στα πόδια σου αγοραστή, όπως την έννοεις και την αισθάνεσαι. Για σέ, αυτός είνε ο κόσμος. Χάρον τον.

» Εγώ διάδηκα πλέον πολυ βιαστική και έτοιμάσθηκα για ένα άλλον βίον, πού μέσα του ούτε αγοράζεται ούτε πωλείται ή αληθινή χαρά. Καθένας την κρατεί κτήμά του αναφαίρετο, όταν την έχη· ή ποτέ του δεν έλπίζει να την αποκτήση, αν δεν την απέκτησε.

» Δεν θά συναντηθούμε πιά μες στην ζωή. Οί δρόμοι μας θά ήνε πάντοτε αντίθετοι . . . »

Κ' ύστερα συγκεντρώνει τάς δυνάμεις της ν' αποφασίση για τό μέλλον της.

Κάτω από τ' άραχιασμένο πιά παράθυρο της κόρης, πού από χρόνια ούτε ανοίγει ούτε καν στολιζεται με τό σγουρόμαλλο κεφάλι της, κτίζουν τά φλόαρα χελιδονάκια τίς φωληές.

Τό ανοιξιιάτικό τους όμως τραγουδάκι μάτην αγωνίζεται ν' αναζωογονήση την καρδιά της Φλώρας.

Τά φτερούγια των μάτην ανοιγοκλείουν βιαστικά κι' αποπειρώνται ν' αποκόψουν τούς πυκνοūs ιστούς, πού έξυφαίνει ακούραστη της λησμονιάς ή πένθιμη άράχνη, πού μόνο μιά αγάπη δυνατή θάχε την δύναμη να διαλύση.

Η κουκουβάγες, σαν νυκτώση, συνεχίζουν κάθε πένθιμο σκοπό πού άρχισαν από την προηγούμενη νύκτα.

Μά ή κόρη με τά κατάσπρα τώρα μαλλιά ούτε τά χαρωπά χελιδονίσματα άντ' λαμβάνεται, ούτε την πένθιμη φωνή της κουκουβάγας.

Έχει ξεχωριστή χαρά δική της, την χαρά πού της χαρίζει ή τέχνη της: γύφινει θεοί, ιδανικά πού ένσαρκώθηκαν στο μάρμαρο την τριγυρίζουν. Άνάμεσά τους ξέχασε όλον τόν άλλο κόσμο...

Ο Άγγελος έν τούτοις λέγουν πώς απέθανε ένα πρωί με τώνομα της Φλώρας εις τά χείλη . . .

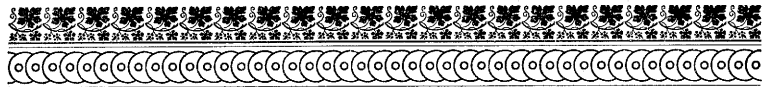
ΑΘΗΝΑ Π. ΓΑΓΤΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

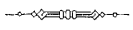
ΑΠΟΛΟΓΙΑ

Μου είπαν: Μή στην Ποίησι πλέξης και σὺ στεφάνι ἀφοῦ σὲ ἀνθη ἀμάραντα τὸ χέρι σου δὲν φθάνει
Μου είπανε: Καλλιτέρα κρύψου βαθειά στα σκοτή παρὰ νὰ ἦσ' ὕστερονὸς κι' ἄλλοι νὰ εἶνε προῶτοι
Εἶπα κ' ἐγώ: Ὁ Δούναβις τόσα βασιλεία βρέχει, κι' ὅπου περνᾷ τὸ ρεῦμα του ἀφίνει τ' ὄνομά του
Πλὴν τὸ ποτάμι τὸ μικρὸ ποῦ στὸ λαγκάδι τρέχει κι' ἀνώνυμο κατρακυλᾷ τὰ ταπεινὰ νερά του κι' αὐτὸ δὲν εἶνε περιττὸ και ἄσκοπο στὴ φύσι
Ἄν στὴ στενὴ του λαγκαδιὰ λίγους ἀγροὺς ποτίση.

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ

ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ!

“Έχω την τιμήν νά σᾶς ἀναγγείλω, φίλτατοι ἀναγνώσται, ὅτι γεννηθεῖς κατὰ τὸν χρόνον ποῦ συμπληρώνεται ἑφῆτος ἡ στρατεύσιμος ἡλικία, ἀναχωρῶ μεθαύριον γὰρ τὸ σῶμα μου, κληθεῖς νά ὑπηρετήσω τὴν πατρίδα μου!

Δὲν φημίζομαι ἐπὶ ἀνδρεία· ἀλλὰ σ’ αὐτὴν τὴν περίστασιν, σᾶς βεβαιῶ, ὅτι ἀπεδείχθην λεοντόκαρδος: ἐδέχθην μὲ ψυχραιμίαν τὴν πρόσκλησιν ποῦ, ἂν τύχη ἀνάγκη, νά χύσω τὸ αἷμα μου ὑπὲρ τοῦ γοήτρου τῆς πατρίδος μου.

Καὶ μὲ ἀρηιτοπέδες ὕφος παρουσιάσθην προχθὲς εἰς τὸ στρατολογικὸν γραφεῖον:

— “Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον; μ’ ἠρώτησεν ὁ ἀρμόδιος ἀξιωματικός.

— Νίκος Χάρης.

— Ἐπάγγελμα;

— Δημοσιογράφος.

— Καλά. Στὸν στρατὸν, ἀντὶ ὀνόματος θὰ ἔχῃς τὸν ἀριθμὸν 0.

Τὸ ἐπάγγελμά σου δὲν λαμβάνεται ὑπ’ ὄψιν...

Τὸ ἴδιο βράδυ θὰ παρτίθεται μέγα δειπνὸν, διαρκούντος τοῦ ὁποίου θὰ διεπιστοῦτο μὲ κάποιον σουρπρίζ, ἡ ἀνδρεία τῶν νεοσυλλέκτων.

Θὰ εἴμεθα καμμιὰ τρακοσαρὰ περίπου στὸ τραπέζι. Ἐκεῖ λοιπὸν ποῦ τρώγαμε, ἔξαφνα σβύνουν μονομιᾶς τὰ φῶτα καὶ μέσα στὸ σκοτάδι ἐρρίφθησαν μερικοὶ πυροβολισμοί.

Ἦστερα ἀπὸ τρία λεπτά, τὰ φῶτα ἤγαγαν. Οἱ προεδρεύοντες τοῦ δειπνίου ἀξιωματικοὶ παρετήρησαν ὅτι ὅλοι οἱ νεοσύλλεκτοι,

„Η ΗΠΕΙΡΟΣ“

ἀπ’ τὸ φόβο τους, εἶχαν κρυφθῆ κάτω ἀπὸ τ’ ἀπέραντο τραπέζι. Μονάχα ἐγὼ - εἶχα σταθῆ ὀρθὸς σὲ μὲν γωνιὰ ἀναμένων μὲ ψυχραιμίαν τὸν κίνδυνον!

Οἱ ἀξιωματικοὶ μόλις μὲ εἶδαν ἀνέκραξαν:

— Νά, ἓνας γενναῖος στρατιώτης! Πρέπει νά τὸν ἀμείρωμεν γὰρ τὴν ἀνδρείαν του.

Καὶ ἓνας στρατηγός, ἀποτεινόμενος εἶπε:

— Γενναῖε στρατιῶτα! τί θέλεις νά σὲ δώσουμε;

Καὶ χωρὶς νά κινήθῃ ἀπὸ τὴν θέσιν μου — *et pour cause* — ἀπήντησα:

— Ἕνα σῶβρακο!...

Κ’ ἔτσι διαπιστωθείσης τῆς ἀνδρείας μου, ἀναχωρῶ μεθαύριον γὰρ τὴν Ἀνδρειανούπολιν...

N. ΧΑΡΗΣ

ΚΡΥΦΟ ΚΑΜΑΡΙ

Ἄφ’ οὐτοῦ ἐκαυχῆθηκες πῶς ἐγείνες τοῦ κόσμου, ἔς αὐτὸν καὶ ὄχι ἔς τὸν ἄνδρα σου ἀνήκεις, βλέπω, φῶς μου, Ὅλοι γελοῦν’ ὅταν γελᾷς τὸν ἄνδρα σου μὲ χάρι. Ὁ κόσμος σ’ ἔχει τούμπανο καὶ αὐτὸς κρυφὸ καμάρι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ.

ΑΜΗΧΑΝΙΑ

Ἡ κυρία (μονολογοῦσα ὑψηλοφώνως).—Τί νά ἐφεύρω... διὰ νά κρατήσω τὸν ἄνδρα μου εἰς τὸ σπήτι;

Ἡ ὑπηρέτρια (ἐπεμβαίνουσα).—Κυρία, τὸ μόνον εὔκολο... ἀρκεῖ νά ἐξέλθῃτε εἰς τὰς ἐπισκέψεις σας.

ΔΙΑ ΤΑ

ΔΩΡΟΝ ΔΙΑ ΤΟ ΠΑΣΧΑ

ΔΩΡΟΝ ΔΙΑ

„Η ΠΙΠΙ

Περίεργος ιστορία ΠΕΝΤΕ ΣΤΡΟΥΘΙΩΝ

μεταφρασθὲν ὑπὸ τῆς Δεσποινίδος

Μεταξὺ τῶν συγγραφῶν αἴτινες, ἐν πνεύματι εἰλικρινείας ἀφιερωθῶσιν εἰς τοὺς στοχασμοὺς νέων ἐγκεφάλων εἶναι «Πιπιρούλα», μετεφέρθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὑπὸ Ζωηροῦ ἐν τῇ προσικειώσει τῶν μέσων, ὧν ἐχρήσατο ὁ τῆς ἑκαστικῆς τῶν παιδῶν περιεργείας, προσεπάθησεν ἵνα εἰλικρινῆ ἀγάπην του.

Ἡ πλοκὴ τοῦ μύθου ἀπὸ τῆς φυσικῆς εἰλημένου ιστορίας γάλλος συγγραφεὺς ἐπιδεικνύει τὴν γνωστὴν τοῦ ἔθνους λουχίαν ἐπιδεικνύει χαριτολογίαν καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ προσλίαν, κορυφαίων ἔστω ἐπιστημόνων πρὸς παιδας διαλεγόμενα πάθη, διασκεδάξουν ἰδιαζόντως τοὺς μικροὺς ἀναγνῶτες. Τὸ ἔργον διὰ καλλιτεχνικῶν διακεκοσμημένων εἰκόνων θ'

Εὑρίσκειται παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ κ. Ι. Σεϊτανίδῃ ἐν Γαλατῇ, au Bon Marché ἐν Πέρα καὶ παρὰ τῇ ἐκδότιδι κ. Ἑλπιώκη Μ. Μαυρογορδάτου, Kaliondji Koulouk, Rue Fakir, No. 10.

ΠΑΙΔΙΑ

ΤΑΣ ΕΟΡΤΑΣ

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΡΟΥΛΑ

ἔργον τοῦ ἱατροῦ **ΣΑΝΔΕΖΕ**

ΝΟΕΜΗΣ Α. ΖΩΗΡΟΥ ΠΑΣΣΑ

συνελήφθησαν ὑπὸ φίλων τῆς νεολαίας συγγραφέων, ἐν καὶ τὸ ἔργον τοῦ ἱατροῦ Candèze ὑπερ, ὑπὸ τὸν τίτλον τῆς Δεσποινίδος Νοεμῆς Α. Ζωηροῦ Πασσᾶ. Ἡ Δεσποινὶς ξένος ποιητὴς, ὅπως διατηρήσῃ ἀμετάπτωτον τὴν ἔντασιν μὴ τοῦλάχιστον προδώσῃ αὐτὸν ὡς πρὸς τὴν τὰ παιδία

καὶ εἰδικώτερον τῆς ὀρνιθολογίας εἶναι ἰδιόρρυθμος. Ὁ του προσήλωσιν πρὸς τὴν λογικὴν τῶν γεγονότων ἀλλή- ὄντα δι' ὧν οἱ ὁμοθετεῖς του διαπρέπουσιν εἰς τὴν συνομι- μένων. Οἱ πτερωτοὶ ἥρωές του, τὰ ἀνθρώπινα ἐκδηλου- στας, φύσει πρὸς τὸν ἀνθρωπομορφισμόν τείνοντας. ἀποτελέσῃ ἀληθὲς τῆς οἰκογενείας πνευματικὸν ἐντρέφημα.

Ἡ Ἐκδότις:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ Μ. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΥ

ΕΙΡΩΝΕΙΑ ΚΑΙ ΣΚΩΨΙΣ

Ἡ εἰρωνεία καὶ τὸ σκωπτικὸν πνεῦμα, ἀποτελέσματα τῆς φαιδρότητος, ὑπάρχουσιν ἀναμφισβήτητος ἀπόρροια ἀγγινοίας, εὐχερῶς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ἀντιλαμβανόμενης τῶν ψόγου ἀξίων καὶ εὐφυῶς διορώσης ὁπόσον ἀπὸ τοῦ «ὡς ἔδει εἶναι» ἀφίσταται τὸ «ὄν».

Ἐκ τῆς ἀντιλήψεως καὶ ἀντιπαραθέσεως ταύτης πηγάζουσι κρίσεις καὶ ἰδέαι, αἵτινες ἐκφράζονται οὐχὶ σαφῶς καὶ κατ' εὐθείαν, ἀλλὰ διὰ παραστάσεως ἰδέας πάντη ἀντιθέτου τῆς ἐν τῷ νῷ συλληφθείσης, ἢ δι' ὑπαινιγμῶν περιβεβλημένων τὸν πέπλον τοῦ ἀστείου καὶ κωμικοῦ. Ἐκ τοῦ παραλληλισμοῦ δὲ τούτου τῆς ρηθείσης παραστάσεως πρὸς τὴν πραγματικὴν τῶν ἀντικειμένων κατάστασιν δύναται ὁ προσεκτικὸς ἀκροατὴς νὰ διεισδύσῃ εὐκόλως εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ λέγοντος.

Τὴν εἰρωνεῖαν δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν εἰς βάνανσον καὶ εἰς λεπτήν, εἰς τὴν ἐκ μοχθηρίας προερχομένην καὶ εἰς τὴν ἐξ ἀγαθότητος, εἰς τερπνὴν καὶ εὐχάριστον καὶ εἰς ἀηθῆ. Ἡ μὲν βάνανσος συνίσταται εἰς τὸ ψέγειν καὶ σκόπτειν φυσικὰ ἐλαττώματα ἢ ἄλλα διὰ τῆς ἀποσιώσεως καὶ πάσης εὐπρεπείας ἐστερημένον· ἢ δὲ λεπτὴ εἶναι ἢ ὑπὸ τῶν εὐφυῶν καὶ λογίων γινωσκομένη, προτιθεμένη κυρίως, τὴν διὰ χαριέντος καὶ ἀξιοπρεποῦς τρόπου διόρθωσιν ἠθικοῦ τινὸς ἐλαττώματος, ἢ σφάλματος, οὐτινος ἢ θεραπείαι ἐν ἡμῖν κείται. Ἡ πρώτη κοινοτάτη, ἢ δευτέρα σπανία, ὡς καὶ Γάλλος τις ἐξεφράσθη εἰπὼν, «Ὀλίγοι οἱ τὴν εὐφυῶ καὶ λεπτὴν εἰρωνεῖαν εἰδότες». Ἡ ἐκ μοχθηρίας εἰρωνεῖα προτιθεταί μόνον ν' ἀμαυρῶσιν τὴν ἀξιοπρεπεῖάν τινος, ἐκθέτουσα αὐτὸν εἰς τοὺς σαρχασμοὺς καὶ τὸν γέλωτα τῶν ἄλλων, ἢ δ' ἐξ ἀγαθότητος σκοπὸν ἔχει νὰ τέρψῃ καὶ μεταβάλλῃ τι κακῶς ἔχον ἐπὶ τὸ βέλτιον, πρὸς ὄφελος τοῦ σκωπτομένου. Τερπνὴ δὲ καὶ εὐχάριστος ὡς καὶ ἀηθὴς δύναται νῆ κληθῆ ἢ τε μοχθηρὰ καὶ ἢ ἀγαθὴ εἰρωνεῖα, ἀναλόγως τῆς φύσεως αὐτῶν καὶ τῆς εὐφυΐας τοῦ εἰρωνος.

Λέγοντες δὲ τὴν εἰρωνεῖαν τερπνὴν καὶ εὐχάριστον, ἐννοοῦμεν τὸ αἰσθημα τοῦτο προσγιγνώμενον οὐχὶ τῷ σκωπτομένῳ, ἀλλὰ τοῖς λοιποῖς ἀκροαταῖς, καθόσον ἡ εἰρωνεῖα προσβάλλουσα κάπως τὴν φιλαυτίαν «χαρίεσσα μὲν καθ' Ἡρόδοτον, τοῖς ἀκούουσι δοκεῖ, λυπηρὰ δὲ τοῖς σκωφθεῖσιν.

Ἡ εἰρωνεῖα λέγει ὁ Toussin, προσβάλλει ἀναμφιβόλως ἦττον τῆς κακολογίας, ἀλλ' οἶνει πρὸς ἀντιστάθμησιν ὑπάρχει μᾶλλον ὑβριστικῆ, καθ' ὅσον ἐπιφέρει διπλοῦν συγχρόνως κτύπημα, τὸ μὲν κατὰ τοῦ τιμαλφετέρου τῶν ἡμετέρων κτημάτων, τῆς τιμῆς, τὸ δὲ κατὰ τοῦ λεπτοτέρου αἰσθημάτων, ὅπερ ἡ φύσις ἐνέβαλλεν ἡμῖν, τῆς φιλαυτίας.

Ἐν τούτοις οὐδόλως ἀποδεχόμεθα, ὅτι ἡ εἰρωνεῖα ὑπάρχει πάντοτε κακὴ καὶ καταφρονητέα. Ἄπαγε! ἢ ἀνευ μοχθηρίας εἰρωνεῖα, ἢ εἰρωνεῖα καλοῦ καὶ ἐντίμου σκεπτικοῦ, φαίνεται ἡμῖν τούναντίον ἐν τῶν πολυτιμότερων δώρων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Προκειμένου περὶ εἰρωνείας, δυνάμεθα νὰ ἐπιμνησθῶμεν τοῦ μεγάλου ὀνόματος τοῦ Μολιέρου! Παρὰ τῷ Μολιέρῳ ἡ φαιδρότης ἀνῆλθε μέχρι μεγαλοφυΐας!

Παρὰ τῷ Μολιέρῳ ἡ εἰρωνεῖα ἀνεπτύχθη εἰς τὸν ὑψηλότερον καὶ ἀπλούστερον ἐν ταυτῷ βαθμὸν τῆς ἀνθρωπίνης φιλοσοφίας.

Ἄναγνώσατε τὸν ἐπιλογισμὸν. Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ ἐκδηλοῦται εἰρωνεῖα σκληρὰ, τρομερὰ, εὐσταθὴς, ἀδυσώπητος· ὑπέρτερον δὲ τῆς εἰρωνείας πνεῦμα τυγχάνει ἀνεπτυγμένον παρὰ τῷ Βολταίρῳ.

Ὁ κάτοχος τῆς λεπτῆς καὶ εὐφυοῦς εἰρωνείας, ὅποταν ἐλαύνηται ὑπὸ καλῶν καὶ ἀγαθῶν αἰσθημάτων, δύναται νὰ μεταχειρισθῇ τὸ δῶρον τοῦτο τῆς φύσεως ὡς μέσον ὠφελείας τῆς κοινωνίας.

Οἱ μεμπτοὶ τε καθ' ἑξῆς ποιοῦντες, οὐχὶ εὐκόλως διορθοῦνται, ἄτε μηδεμίαν προσοχὴν δίδοντες εἰς νοθεσίας καὶ λογικὰς παρατηρήσεις γιγνομένας αὐτοῖς. Ὅποταν ὁμως λεπτός τις εἰρων καπορθώσῃ ν' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τινος ὁμίλου φίλων, εἰς ὃν οὗτος καὶ ὁ τὸ μεμπτὸν ποιῶν ἀνῆκει μειδιάματι διὰ τῆς παραστάσεως τοῦ κατακριτέου ἐλαττώματος τοῦ φίλου αὐτῶν, τοῦτο ζωηροτάτην ἐμποιεῖ τὴν ἐντύπωσιν τῷ σκωφθέντι, ἢ δὲ διόρθωσις δὲν βραδύνει νὰ ἐπέλθῃ.

Ἐπίσης δύσκολον εἶναι τὸ ἐννοεῖν τὴν λεπτὴν εἰρωνεῖαν, ὡς καὶ τὸ λέγειν αὐτήν. Πολλὰκις ἀνθρώποι τινες οὐχὶ πολλῆς διανοητικῆς δέξυτος μετέχοντες σκόπτονται ἐπὶ πολὺ, μηδαμῶς αἰσθανόμενοι τοῦτο. Ἐτεροὶ δ' ἐκ πρώτης ἀφετηρίας ἀντιλαμβάνονται καὶ τῆς λεπτοτέρας εἰρωνείας, ἢν μάτην οἱ λέγοντες προσπαθοῦσι νὰ καλύψωσιν ὑπὸ τὸν σπουδαιότερον πέπλον.

Ἡ σκῶψις ἦττον δεικτικὴ τῆς εἰρωνείας τυγχάνει. Ἐν τούτοις πλεῖστοι καθ' αὐτῆς καταφέρονται, ἴσως διότι σκοπὸς αὐτῆς εἶναι μόνον τὸ προκαλέσαι γέλωτα καὶ οὐδὲν πλεόν.—Καὶ παρὰ μὲν Ἀθηναίῳ εὐρηται «Ἡ σκῶψις λυπεῖ πλεόν ἢ τέρπει πολὺ· τοῦ κακῶς λέγειν γὰρ ἀρχὴ γίγνεται». Παρὰ δὲ Ἀριστοφάνει «τὸ σκῶμμα λουδῶρημά τι ἐστί». Ὁ δὲ Oxerstiern γράφει «Δύναται τις μὲν νὰ ἐκδιδαχθῇ τὴν γραφὴν καὶ τὴν ἀνάγνωσιν, ἀλλ' ὄχι τὸ

σκόπτειν' πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρων τι ὄλως δῶρον τῆς φύσεως, καὶ τῇ ἀληθείᾳ εὐδαιμονα θεωρῶ τὸν μὴ θέλοντα ν' ἀποκτήσῃ αὐτό· ὁ χαρακτὴρ τοῦ σκόπτου εἶναι ἐπικίνδυνος, καίτοι δὲ ἡ ἰδιότης αὐτῆ προξενεῖ τὸν γέλωτα εἰς ἐκείνους οὓς δὲν δάκνει, οὐδεμίαν ἐν τούτοις παρέχει ἡμῖν ὑπόληψιν.» Ἰδέαν ἦν ἡ Κ. Cougard ἀνέπτυξε προσθεῖσα. «Οὐ μόνον οὐδόλως ἐκζητητέα ἡ ἀπόκτησις τοῦ ὄλεθρίου τῆς σκώψεως δώρου παρὰ τῶν στερουμένων αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπάναγκες ν' ἀπαλάττωνται τούτου οἱ σκῶπται. Καθ' ὅσον ὁ μὲν βλάπτων ἐκείνους οὓς σκῶπτει, κάτοχος ἐλαττώματος μᾶλλον ὑπάρχει· ἡ δὲ ἔξις τοῦ παρέχειν ἀφορμάς, προκαλούσας τὸν γέλωτα δαπάναις τοῦ πλησίον, οὐδέποτε θεωρηθῆσεται ἀρετή». Οὕτε ἀποδεχόμεθα τὰς περὶ σκώψεως ἰδέας ταύτας, οὔτε ἀπορρίπτοντες αὐτὰς καθ' ὅλοκληριαν, περιοριζόμεθα ν' ἀναφωνήσωμεν μετὰ τοῦ Πλουτάρχου. «Τῷ μὴ δυναμένῳ μετ' εὐλαβείας καὶ τέχνης κατὰ καιρὸν ἀπτεσθαι σκώμματος, παντάπασι ἐφρακτέον». Ἡ ἱστορία πληροφορεῖ ἡμᾶς ὅτι τῆς εἰρωνείας καὶ τοῦ σκωπτικοῦ πνεύματος, ἐκδηλουμένων φυσιογνωμικῶς δι' ὑπομειδιάματος. ληληθῶτος ἐπὶ τοῦ προσώπου πλανωμένου, κάτοχοι ὑπῆρξαν μετὰξὺ ἄλλων ὁ Ἀλκιμος πολεμιστὴς καὶ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Κάρολος ὁ 12ος καὶ ὁ ἡγεμὼν τῆς Ναβάρρας Ἐρρίκος.

Περαιόντες τὰς γραμμάς ταύτας, παρατηροῦμεν ὅτι εἰκότως δύναται ἡ χρῆσις τῆς εἰρωνείας καὶ τοῦ σκώμματος νὰ παραλληλισθῇ πρὸς τὴν τῆς μαχαίρας, ἥτις ὀφέλιμος ἢ ἐπιβλαβὴς τῇ κοινωνίᾳ θεωρεῖται οὐχὶ ἀπολύτως, ἀλλὰ σχετικῶς πρὸς τὴν χρῆσιν, ἣν ποιοῦνται αὐτοῖς οἱ ἄνθρωποι.

ΓΑΛΗΝΟΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

ΑΣΤΕΙΑ

Θεῖος.— Εἰπέ μου, μικρὲ, ποῖο εἶναι τὸ δεξι σου χέρι;

Ὁ μικρός.— (Δεικνύει τὴν ἀριστεράν του).

Θεῖος.— ὦ! τὸν μπουφον ὦ τὸν βλάκα!! δὲν εἰξεύρεις ἀκόμη ποῖο εἶναι τὸ δεξι του χέρι.

Ἡ μήτηρ.— (ἐπεμβλίνουσα) Πῆς, μικρὲ μου, δὲν εἰξεύρεις τὸ δεξι σου χέρι; μὲ ποῖο κάμεις τὸν σταυρόν σου;

Ὁ μικρός.— (δεικνύει τὴν δεξιάν του).

Ἡ μήτηρ.— Ἐ! λοιπὸν αὐτὸ εἶναι τὸ δεξι σου χέρι.

Ὁ μικρός.— Ἐ! τότε θὰ κάμω τὸν σταυρόν μου μὲ τὸ ἄλλο χέρι.

Καὶ ὁ Θεῖος.— ὦ μπουφε! ὦ βλάκα!!

ΤΟ ΚΑΛΛΟΣ

Αἱ γυναῖκες τῆς Βενετίας φημίζονται διὰ τὴν τρυφερότητα τῆς ἐπιδερμίδος. Ἡ τρυφερότης αὐτῶν εἶναι φυσική, ἀλλ' ὄχι πάντοτε. Ὅταν ἀποχωρήσῃσι τῆς νεότητος αἱ Βενετίδες προσφεύγουσιν εἰς τὴν τέχνην, ἀπὸ τὴν ὅποιαν δανείζονται διὰ πολλὰ ἔτη τὴν ἀνθηρότητα. Ἡ περίφημος σκευασία, διὰ τῆς ὁποίας αἱ ὠραῖαι γυναῖκες τῆς Βενετίας ἀσφαλίζουσι τὴν τρυφεράν ὄψιν των εἶναι ἡ ἔξις: Ἀναμιγνύουσιν εἰς 48 δράμα αἰθέρος, ἀλεύρου σίτου 3 δράμα καὶ λευκά ὄων. Εἰς τὸ μίγμα αὐτὸ προσθέτουσι μερικὰς σταγόνας ἀνθονέρου καὶ τὸ ἐσπέρας ἀλείφουσι μὲ τὴν ζύμην αὐτὴν τὸ πρόσωπον τόσον, ὥστε νὰ καλυφθῇ ὀλόκληρον, τὴν δὲ ἐπομένην πλύνουσι τὸ πρόσωπον μὲ γλιαρὸν ὕδωρ.

Γυνὴ τις ὠραία τῆς Βενετίας ὀνόματι Μαλβίνα Περένα, ἠγάπησεν ἐμμανῶς τὸν Ἄγγελον Φώσκολον, ἀνεψιὸν Δόγη τινὸς καὶ γνωστὸν διὰ τὴν γλυκεῖαν φωνὴν του.

Ὅταν ὁ Φώσκολος ἔψαλλε μὲ τὴν παθητικὴν του φωνήν, ἐντὸς τῆς ἡμέρας ὀλισθαινούσης γόνδολας, αἱ ὠραῖαι τῆς Βενετίας ἠγρύπνουν εἰς τὰ παράθυρα.

Μίαν ἡμέραν ἡ Μαλβίνα ἔμαθεν ὅτι ὁ γλυκὺς ἀοιδὸς κατεθέλχθη τόσον ἀπὸ τὴν χάριν μιᾶς νέας κόρης, ὥστε τὸ ἐσπέρας μετέβη ὑπὸ τὸ παράθυρον ἐκείνης· καὶ ἔψαλλε τοὺς ἔξις στίχους, οὓς παραθέτομεν ἐν περὶ μεταφράσει:

«Εἶσαι ὡς ὁ ἥλιος. Ἡ ὄψις σου λάμπει ὡς αὐτός. Εἶσαι ὡς ἡ πρωα. Ἐνοιξε τὸ παράθυρον καὶ φώτισον τὴν ψυχὴν μου».

Ἡ καρδιά τῆς Μαλβίνης ἐθίχθη. Ἡ ζηλοτυπία τὴν ἐδηλητηρίασεν. Εἶναι λοιπὸν τόσον θελκτικὴ ἐκείνη; Εἶναι θελκτικωτέρα ἀπὸ αὐτήν; «Θὰ ἴδωμεν» εἶπε καὶ ἐκλείσθη διὰ πολλὰς ἡμέρας εἰς τὸν κοιτῶνά της.

Ἡ γυνή, ὅταν ἀποφασίσῃ νὰ νικήσῃ, νικᾷ. Καὶ ἡ Μαλβίνα Περένα ἐνίκησε.

Μὲ τὴν συνδρομὴν ἐννοεῖται σοφοῦ ἱατροῦ, παρ' οὗ ἔλαβε τὸ μυστικὸν τῆς καλλονῆς, τὴν περίφημον συνταγήν. Ἐξετέλεσεν αὐτὴν τρεῖς καὶ τὴν τετάρτην ἐνεφανίσθη εἰς τὸν Φώσκολον. Ὁ ἀοιδὸς οὐδέποτε εἶχεν ἴδη τόσον ὠραίαν τὴν φίλην του, τόσον δροσεράν καὶ τόσον ἐλκυστικὴν. Τόσον

δὲ ἐμαγεύθη ὥστε ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης δὲν ἐπεχωρίσθη ἀπὸ αὐτὴν.

Ἴδου ἡ συνταγή.

Ὄν βρασμένον σκληρὸν ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἀφαιρεῖται τὸ κίτρινον καὶ ἀντ' αὐτοῦ θέτετε μύρην (myrre) κόνιν καὶ μοσχολιβάνου ἐπίσης κόκκους 20, συνενώσατε πάλιν ἐντελῶς τὰ δύο ἡμίση τοῦ ὡοῦ τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου καὶ περιτυλίξατε ἐντὸς πανίου λεπτοῦ. Θέσατε τὸ ὠν τοῦτο εἰς μέρος δροσερὸν ἐν καιρῷ ἡμέρας καὶ εἰς τὴν ὄρσοσιν τῆς νυκτός.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας διαλύσατε τὰ μῦρα καὶ τὸ μοσχολίβανον εἰς 5—6 δράμια ροδοστάγματος. Τὸ θαυματουργὸν αὐτὸ ὑγρὸν ἔχει τὴν διπλὴν ιδιότητα νὰ καθαρῖζῃ τὴν ἐπιδερμίδα, νὰ τὴν κάμῃ στερεωτέραν καὶ νὰ τῆς δίδῃ ἐπαγωγὸν λάμψιν καὶ τρυφερότητα.

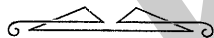
Ὁ Κρίτων λέγει ὅτι, ἡ Ἑλένη μετεχειρίσθη τὴν συνταγὴν ταύτην τὴν παραμονὴν τῆς ἀρπαγῆς τῆς. Ὡστε τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Πάρις τὴν εὔρεν ὠραιότεραν.

Καὶ ἄλλη συνταγή :

Λαμβάνετε ἀπὸ δέκα γραμμάρια κόνιν σάπυρος, λευκὸν κηρὸν καὶ λίπος φαλαίνης. Εἰς αὐτὰ προσθέτετε 200 γραμμάρια ἀμυγδαλαίου Τὰ ἀνακατώνετε διὰ μικρᾶς ὑαλίνης ῥάβδου καὶ κατόπιν χύνετε τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου.

<i>Eau de rose</i>	} Ἀπὸ 300 γραμμάρια
<i>Infusion de rose</i>	
<i>Glycerine neutre</i>	
<i>Essence de geranium</i>	10 γραμμάρια
<i>Acide alicylique</i>	2 γραμμάρια

Μὲ τὸ μίγμα αὐτὸ ἀλείφετε τὰς χεῖρας καὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὸ δέρμα γίνεται τέλειον.

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τὰ πάντα συνήθεια καὶ πιθηκνομός.

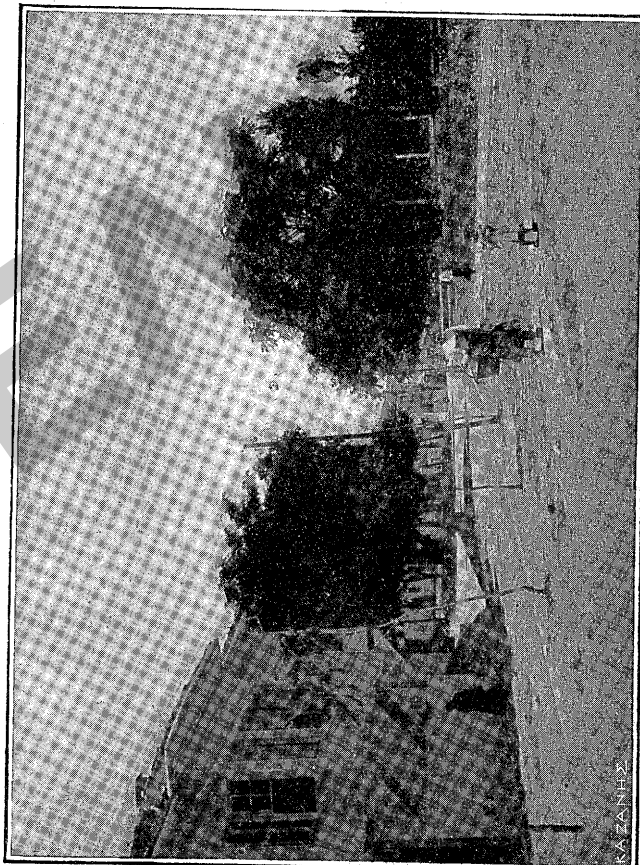
Κ. Φατσέας

Διὰ τῆς ἡθικῆς τοῦ συμφέροντος, ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἀπόλλυσι τὸ κάλλος τῆς, ἡ ἀρετὴ τὰ διδάγματα τῆς καὶ ἡ ἱστορία τὰ παραδείγματα τῆς.

Chateaubriand

myrre

Ἰωάννινα.

Πλατεῖα Ἀρχιμανδρέτου.

ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΣ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΙΣ ΠΟΛΛΑ ΧΑΙΡΕΙΝ*

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ Μ. ΚΕΦΑΛΑ

Ἡ «Ἐφημερίς» τῶν Ἀθηνῶν οὐ πρό πολλοῦ ἐδημοσίευσεν ἀνωμόμως ἐπικρισιν τῆς ἐπιστολῆς, ἣν ὁ ἐν Ἀθήναις καθηγητῆς τῆς ἐλληνικῆς φιλολογίας κ. Κωνσταντῖνος Κόντος ἐπέστειλε πρὸς τὸν κ. H. C. Müller ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ διασήμεου κριτικοῦ C. Cobet. Ἡ ἐπικρισις αὕτη, ἔργον γενναίου καὶ εὐφυοῦς φιλολόγου, τίπτει μὲν ἐπὶ κόρρης τὸν δεινὰ πάντα τοὺς ἡμετέρους φιλόλογους, ζῶντάς τε καὶ τεθνεώτας, λοιδορήσαντα, ἔχει δ' ὅμως καὶ σφαλερά τινα, ἅτινα ἐπιχειροῦμεν ἐνταῦθα τῆς ἀληθείας χάριν νὰ ὑποδείξωμεν.

Κρίτων ὁ ἐπικριτῆς τὸ χωρίον ἦν ἐγὼ ἐν τοῖς βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι ἀποφαίνεται, ὅτι ὅ,τι παρὰ Πλάτωνι (Κρίτ. 43 c) ὀρθῶς κεῖται, ἀπαράλλακτον εἰς τὴν ἐπιστολὴν μετενεχθέν, ἐποίησεν αὐτὴν σόλοικον καὶ παράλογον. Διὰ τί ; Διότι ἦτο ἄδηλον ἔτι (λέγει) ὅτε ὁ Κρίτων ἔφερε τὴν ἀγγελίαν, ἂν αὕτη ἐμελλε νὰ καταντήσῃ δι' αὐτὸν ἀφόρητος. ὅπερ ἐκρέματο ἐκ μελλόντων περιστατικῶν. Ἐντεῦθεν λοιπὸν ὀρμώμενος ὁ ἐπικριτῆς παραφράζει τὸ χωρίον ὡδε· τὴν ὁποίαν ἐγὼ ἐν τοῖς βαρύτατα ἤθελα ὑποφέρει, εἰάν δηλονότι ἐπραγματοποιεῖτο. Ἴνα κατανοηθῇ ἡ παρερμηνεῖα αὕτη, ἀνάγκη νὰ παρατεθῇ ὀλόκληρος ἡ ἀπάντησις τοῦ Κρίτωνος εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ Σωκράτους τί δὴ οὕτω πρῶ ἀφῖξαι ; αὕτη δ' εἶναι· ἀγγελίαν, ὃ Σώκρατες, φέρων χαλεπὴν, οὐ σοί, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, ἀλλ' ἐμοὶ καὶ τοῖς σοῖς ἐπιτηδείοις πᾶσι καὶ χαλεπὴν καὶ βαρεῖαν, ἦν ἐγὼ, ὡς ἐμοὶ δοκῶ, ἐν τοῖς βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι. Διὰ τούτων,

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους καὶ τέλος.

νομίζομεν, ὁ Κρίτων δὲν θέλει νὰ εἴπῃ, ὅτι τὴν ἀγγελίαν ἐν τοῖς βαρύτατα θὰ ὑπέφερον, ἂν ἐπραγματοποιεῖτο, ἀλλ' ὅτι τὴν ἀγγελίαν ταύτην ἴσως μᾶλλον παντὸς ἄλλου βαρέως θὰ ὑπέφερον. Ἡ εὐκτική λοιπὸν μετὰ τοῦ ἂν καθ' ἡμᾶς, καὶ μάλιστα προσθεθειμένου τοῦ ὡς ἐμοὶ δοκῶ δὲν δηλαῖ τὴν ἐκ περιστάσεων ἐξάρτησιν, ἀλλὰ τὴν πιθανότητα, ὅτι ὁ Κρίτων μᾶλλον παντὸς ἄλλου βαρέως θὰ ὑπέφερον. Ἐκ τῶν γερμανῶν ἐκδοτῶν τοῦ Πλάτωνος ὁ μὲν C. Schmelzer παρέρχεται ἀνεπίστατον τὸ χωρίον, ὁ δὲ G. Stallbaum σημειοῦται : h. e. ἐν τοῖς βαρέως φέρουσι βαρύτατα. Alii istud ἐν ταις alites explicaverund. Nostia explicatio valet etiam infsa p. 52. A. Ὁ δὲ M. Wohlrab : subaudi participium φέρουσι. Cf. p. 52 οὐχ ἦκιστα Ἀθηναίων σὺ, ἀλλ' ἐν τοῖς μάλιστα. Καὶ ὁ C. Cron τέλος : der Sinn ist : schwerer vielleicht, als jeder andere, der sich dieselbe auch recht zu Herzen nimmt. Ὅπως λοιπὸν ὀρθότατα ὁ Κρίτων εἶπεν ἐν τοῖς βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι ἐπὶ τῆς σημασίας μᾶλλον βαρέως ἴσως παντὸς ἄλλου, οὕτω καὶ ὁ κ. Κόντος εἰς παράστασιν τοῦ πιθανοῦ ἐν τῷ μέλλοντι ὀρθῶς εἶπε περὶ τῆς ἀγγελίας τοῦ θανάτου τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ C. Cobet ἦν ἐγὼ ἐν τοῖς βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι—ἦν ἐγὼ ἴσως μᾶλλον πάντων τῶν λοιπῶν μαθητῶν αὐτοῦ βαρέως οἶσω.

Ὁ ἐπικριτῆς τὴν φράσιν καὶ μεγίστας μοι ἐχαρίσατο χάριτας καλεῖ ἄχαριν, ἀποφαίνεται δὲ ὅτι οἱ Ἀττικοὶ μεταχειρίζονται τὴν αἰτιατικὴν τοῦ συστοίχου οὐσιαστικοῦ ἢ περιεχομένου, ἄλλως ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον ἢ ἐτυμολογικὸν σχῆμα λεγομένην. (Accusativ des Inhalts ἢ inneres Object ἢ figura etymologica), ὁσάκις θέλουσι νὰ ὑποδηλώσωσι καὶ ἦθος ἢ πάθος τι τοῦ λέγοντος, ἀναφερόμενον εἴτε εἰς αὐτὴν τὴν ἔννοιαν τοῦ ρήματος εἴτε εἰς τὸν τρόπον αὐτῆς. Ἐχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς γραμματικὰς τῶν G. Curtius. R. Kühner καὶ E. Koch, ἀλλ' ἐν οὐδεμιᾷ τούτων τοιαυτὰ τινα παρατηροῦμεν. Ὁ μὲν Curtius σημειοῦται ἀπλῶς ἐν μὲν § 395 (15 Auflage) : Das Object ist entweder ein äusseres... oder ein inneres, d. h. in der Handlung selbst schon enthaltenes,

ἐν δὲ § 400 : Das innere Object ist entweder a) ein dem Verbum stammverwandtes Wort : Hom. ἄλλοι δ' ἄμφ' ἄλλῃσι μάχην ἐμάχοντο νέεσσι κτλ. b) ein dem Verbum sinnverwandtes Wort : πλὴν τίπτεται βαρυτάτην κτλ. c) ein das Verbum näher bestimmendes Object : Ὀλύμπια νικᾶν κτλ. d) das Ergebnis der durch das Verbum ausgedrückten Handlung: Hom ἔλκος οὐτάσαι κτλ. καὶ ἐν § 401 : Oft namentlich bei Dichtern wird ein neutrales Adjectiv oder Nomen als nähere Bestimmung, fast wie ein Adverb, einem Verbum beige geben : ὀλίγον ἀπῆναι, μέγα φεῦδεται, τοῦτο χαίρω, τί χρῆσωμαι τούτῳ ; πάντα πείσομαι. Ὁ δὲ Kühner (Ausführliche grammatik, 2 Auflage), καίπερ μακρότατον λόγον περὶ τοῦ ἰδιώματος τούτου τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ποιούμενος καὶ πλεῖστα παραδείγματα ἐκ πάσης περιόδου παρατιθέμενος, σ. 261—265, οὐδὲν ἀπολύτως περὶ τῆς τοιαύτης χρήσεως, οἷον ὁ ἐπικριτὴς διατυποῖ, λέγει. Καὶ ὁ Koch τέλος (10 Auflage), ὁμοίως διεξοδικῶς τὸ φαινόμενον ἐξετάζων, σ. 185—189, ἀπλῶς ὡς ἕρον τῆς τοιαύτης συντάξεως ὑποδείκνυσιν τὴν σύναψιν τοῦ συστοίχου οὐσιαστικοῦ μετὰ προσδιορισμοῦ (ἐπιθέτου, μετοχῆς, ἀντωνυμίας, ἐπιρρηματος, γενικῆς ἢ αναφορικῆς προτάσεως), deun ohne dasselbe (Attribut) wäre die Verbindung des Verbs mit dem Substantivum nichts als Tautologie, οὐδὲν δὲ καὶ οὗτος περὶ τῆς ἐπὶ πάθους χρήσεως λέγει. Ἀλλὰ καὶ ὁ C. Rehdantz ἐν τῷ Index τῶν Δομοσθενικῶν αὐτοῦ λόγων καὶ ὁ H. Frohberger ἐν τοῖς Anhangen τῆς ἐκδόσεως τοῦ Λυσίου καὶ πάντες οἱ ἄλλοι ἐκδότες ρητόρων καὶ ποιητῶν οὐδὲν σημειοῦνται. Κατὰ πάντας ἄρα τούτους οὐδὲν τὸ σόλοικον, οὐδὲ τὸ μεμπτόν ἢ φράσις τοῦ Κ. Κόντου μεγίστας ἐχαρίσατο χάριτας ἐνέχει.

Γράψαντες πρό τινων ἡμερῶν παρατηρήσεις τινὰς εἰς τὴν ὑπὸ Ἀνακτίου ἐπικρίσιν τοῦ ἔλλογιμου καθηγητοῦ τοῦ Ἀθηνῆσι Πα-

νεπιστημίῳ κυρίου Κ. Σ. Κόντου πρὸς τὸν ἐν Leiden λόγιον κύριον Müller περὶ τοῦ θανάτου τοῦ ἐπιφανοῦς κριτικοῦ Cobet, ἔξεν προτιθέμεθα, ὡς καὶ τότε καταρχόμενοι εἶπομεν, ἐν πᾶσι τοῦ κ. Κόντου νὰ ὑπεραπολογηθῶμεν, ἀλλ' ἀπλῶς νὰ δαίξωμεν, ὅτι ἐν τῆς ὀρθαίς αὐτοῦ ἐπιτιμήσεσιν ὁ Ἀνάκτικος καὶ σφάλματα ἐποιήσατο, τοῦτο δὲ χάριν τῆς ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας καὶ ἀληθείας καὶ ὅπως συνηθίσωμεν τέλος πάντων βραβυτάτην οἱ Ἕλληνες, ὡς ἐμπρέπει εἰς ἐπιστήμονας, χάριν τῶν πραγμάτων καὶ οὐχὶ διὰ τὰ πρόσωπα νὰ συζητῶμεν, μόνον δὲ τὰ ψεκτὰ καὶ μομφῆς ἄξια νὰ ἐπικρίνωμεν. Σφάλματα δὲ ἀνεύρομεν ἡμεῖς ἐν τῇ ἐπικρίσει ταύτῃ α') τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ἐν τοῖς βαρυτάτ' ἂν ἐνέγκαιμι καὶ β') τὴν ἀκρίσιν τοῦ μεγίστου ἐχαρίσατό μοι χάριτας, νομίζοντες δὲ ἀνείκειον πρὸς διεξοδικὴν ἐπιστημονικὴν ἐρευνᾶν τὸν ἐν ἡμερησίᾳ πολιτικῇ ἐφημερίδι χώρον, περιωρισθῆμεν εἰς ἀπλὴν ἀναγραφὴν γνώμης, παραθέμενοι καὶ μαρτυρίας ἐγκρίτων γερμανῶν φιλολόγων.

Ἄλλ' αἴφνης ἐπῆλθε λάβρος χθὲς καθ' ἡμῶν ἀνώνυμος Σχολαστικός, ὅστις γράφων τὸ μὲν, ὅτι ὡς πρόσωπα κωφά, οὐδὲν δηλαδὴ περὶ τοῦ προκειμένου ἀποφαινόμενα, εἰσηγάγομεν τοὺς Stallbaum, Wohlrab καὶ Cron, τὸ δὲ, ὅτι ἐρμηνεύσαντες ὡς ἡρμηνεύσαμεν τὸ πλατωνικὸν χωρίον χρησιμοῦς μὲν ἀσήμους ἐξηγένομεν, ἐναντία δὲ ἡμῖν αὐτοῖς εἶπομεν, ἀναγκάζει ἡμᾶς ἄκοντας ν' ἀναλάβωμεν αὐθις τὸν κάλαμον καὶ ὡς δυνάμεθα τὴν ἐρμηνείαν ἡμῶν ἐκείνην νὰ στηρίξωμεν καὶ δικαιολογήσωμεν καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς τοῦ ρύπου τῆς ἀνακολουθίας καὶ ἀσυμφωνίας ν' ἀποπλύνωμεν.

Αἱ μαρτυρίαι, φίλε Σχολαστικέ, τῶν Stallbaum, Wohlrab καὶ Cron δὲν παρετέθησαν, ἂν θέλωμεν λόγους μόνον νὰ μὴ λέγωμεν ἀλλὰ καὶ πράγματα, ὡς κωφὰ πρόσωπα, ἀλλὰ τῶν μὲν Stallbaum καὶ Wohlrab διὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ἐν τοῖς, ὅπερ ἡμεῖς ἡρμηνεύσαμεν ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ μᾶλλον παντὸς ἄλλου, — ἀδίκως ἄρα λέγετε, ὅτι ὑφαιρούμενοι ἐκ τοῦ ἐνέγκαιμι ἂν τὴν ἐννοιαν τῆς πιθανότητος εἰς τὸ ἐν τοῖς βαρυτάτα χαρίζομεθα, — τοῦ δὲ Cron διὰ τὴν ἐξήγησιν τῆς ἐν τῷ ἐνέγκαιμι ἂν περιεχομένης πιθανότη-

τος, διότι οὗτος γράφει : vielleicht, ὅπερ, ὡς καὶ ἡμεῖς γινώσκετε. εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν ἀποδίδεται : ἴσως, πιθανῶς. "Ὅτι δὲ τὸ ἐν τοῖς σημαίνει παραπολὸν ἢ ὑπὲρ πάντα ἄλλον, μάλλον παντὸς ἄλλον, πλὴν τῶν Stallbaum καὶ Wohlrab διδάσκουσι καὶ ὁ Koch (Griechische Schulgrammatik, Leipzig, 1881, § 71, 4, Anmerk. 4) οὕτως λέγων : «wie ein Adverb wird von einigen Schriftsteller die Formel ἐν τοῖς dem Superlativ, ohne Rücksicht auf dessen Geschlecht und Kasus, zur Verstärkung vorgesetzt in dem Sinne des deutschen *vorallen, bei weitem*» (ἄπερ, νομίζομεν, ἰσοδυναμοῦσι πρὸς τὰ ἡμέτερα ὑπὲρ πάντα ἄλλον, παρὰ πολὺ ἀσυγκρίτως), καὶ ὁ Curtius (Griechische Schulgrammatik, Leipzig, 1882 § 456, 1) ἀποφαινόμενος : «ἐν τοῖς vor dem Superlativ verstärkt diesen : ἐν τοῖς πρώτοις, bei werthem der erste» (=δὲ πρῶτος πρῶτος), καὶ ὁ Kühner (Ausführl. Grammatik der griech. Sprache, Hannover, 1870. II Theil, § 349, b. 7 i) «Eine besondere Art der Verstärkung ist das dem Superlative beigefügte ἐν τοῖς (bei Herodot. und bes. bei Thukyd und Platon u. bei Späteren, wie Lukiam Hdt 7,137, τοῦτό μοι ἐν τοῖσι θεϊότατον φαίνεται γίνεσθαι, Th. 1,6. ἐν τοῖς πρώτοι δὲ Ἀθηναῖοι τὸν οἰδηρον κατέθεντο, 7,24. μέγιστον δὲ καὶ ἐν τοῖς πρώτον ἐκάκωσε τὸ σιγάτευμα, 71, ἐν τοῖς χαλεπώτατα διήγον, Pl. Symp. 178, c, ὁμολογεῖται ὁ Ἔρωσ ἐν τοῖς προεσβύτατος εἶναι, 173 b. Σωκράτους ἐραστὴς ὢν ἐν τοῖς μάλιστα τῶν τότε, Crit. 52, a, ἐν τοῖς μάλιστα (sc. ἐνεχομένοις) Ἀθηναίων ἐγὼ αὐτοῖς ὁμολογηκῶς τυγχάνω, 43, c. ἦν (ἀγγελίαν) ἐγὼ... ἐν τοῖς βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι (i. e. ἐν τοῖς βαρύτατ' φέρουσι). Anmerk. Zu ἐν τοῖς muss man aus dem Zusammenhange den Superlativ wiederholen als : ὁ Ἔρωσ ἐν τοῖς προεσβύτατος ἐστὶ d. h. ἐν τοῖς προεσβύτατοις προεσβύτατος ἐστὶ. Vgl. Plat. Crat. 437, e, ὁ δὲ δοκεῖ ἐν τοῖς μεγίστοις μέγιστον εἶναι Conv. 195, e, ἀπτόμενον... ἐν μαλακωτάτοις τῶν μαλακωτάτων». Κατὰ ταῦτα ἄρα ὀρθῶς τὸ ἐν τοῖς βαρύτατα ἐξηγησάμεθα μάλλον παντὸς ἄλλου βα-

ρῆως, μάλλον πάντων τῶν λοιπῶν μαθητῶν βαρῆως, κωφὰ δὲ πρόσωπα διὰ τὴν ἐρμηγείαν ταύτην δὲν ἦσαν οἱ Stallbaum καὶ Wohlrab, ὧν τὰ σχόλια παρεθέμεθα.

Μεταβῶμεν ἤδη φίλε Σχολαστικέ, εἰς τ' ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐξήγησιν τοῦ ἐνέγκαιμ' ἂν διὰ τῶν ἴσως θὰ ὑπέφερα, ἴσως οἶσω, ἴσως θὰ μου κοστίσῃ, καὶ εἰς τὸ ὅτι ἡ εὐκτική μετὰ τοῦ ἂν δὲν δηλοῖ τὴν ἐκ περιστάσεων ἐξάρτησιν, ἀλλὰ τὴν πιθανότητα, τὸ δυνατόν, εἰς τὸ μέλλον. Κάλλιον ἡμῶν παντὸς ἄλλου γινώσκετε, ὅτι ἐγκλίσεις λέγονται οἱ τύποι τοῦ ρήματος, δι' ὧν ἐκφράζεται ἡ σχέσις τῆς διαθέσεως αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν πραγματικότητα, ὡς γράφει ὁ κύριος Κ. Σ. Καταιθαίνης ἐν τῷ Συντακτικῷ αὐτοῦ (ἔκδοσ. γ', σ. 74), αὐτολεξεῖ σχεδὸν μεταφράζων τὰ ἐν τῷ Συντακτικῷ τοῦ Coch 1881, § 104, s. 253) γεγραμμένα : Modi nennt man diejenigen Formen des Verbums durch welche das Verhältnis der ausgesagten Thätigkeit zur Wirklichkeit bestimmt wird. Γινώσχετε προσέτι, φίλε, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα τὴν μὲν σχέσιν τῆς πραγματικότητος, τοῦ προσδοκητοῦ καὶ τοῦ ἀπλῶς λογιστοῦ ἢ φανταστοῦ ἐκφράζει δι' ἰδίω ἐγκλίσεων, τὴν δὲ τοῦ πιθανοῦ ἢ δυνατοῦ (modus potentialis) οὐχὶ δι' ἰδίας, ὡς ἡ σανσκριτὰ (βλ. Elementarbuch der Sanskrit Sprache von W. Geiger, München, 1888, s. 30), ἀλλὰ διὰ τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἂν, ἣτις κατὰ Koch (ἐνθ' ἄνωτ. § 105, 5. s. 256 κεξ) «be zeichnet die Handlung als eine gedachte und darum als ein denkbare d. h. als eine die stattfinden Kann als eine mögliche» — τὴν σχέσιν ταύτην ἐκφράζει ἡ νεωτέρα ἡμῶν γλῶσσα διὰ τῶν πιθανόν, δυνατόν, μογοεῖ νὰ κτλ. Τὸ δὲ δυνατόν τοῦτο ἀναφέρεται ἢ εἰς τὸ παρόν, ἐντεῦθεν ἡ εὐκτικὴ τοῦ ἐνεστώτος μετὰ τοῦ ἂν, ἢ εἰς τὸ μέλλον, ἐντεῦθεν ἡ εὐκτικὴ τοῦ ἀορίστου μετὰ τοῦ ἂν, ἢ εἰς τὸ εὐκτικὴ τοῦ μέλλοντος μετὰ τοῦ ἂν οὐδαμοῦ ἀπαντᾷ, ὡς κάλλιστα γινώσκετε, μόνη δὲ μόνον ἐν πλαγίῳ λόγῳ (oratio obliqua). Πλάτ. Κρατ. 402, α, δις εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν οὐκ ἂν ἐμβαίης. Γνωμ. Θεοῦ θέλοντος κἂν ἐπὶ ριπὸς πλέοις. Πλάτ.

Πρωταγ. 345, 6, ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ γένοιτ' ἂν ποτε καὶ κακός, ὁ δὲ κακὸς ἀνὴρ οὐκ ἂν ποτε γένοιτο κακός, ἔστι γὰρ αἰεὶ. Ξενοφ. Ἀνάδ. 1, 9, 3, ἔνθα πολλὴν μὲν σωφροσύνην καταμάθει ἂν τις, αἰσχροὺν δ' οὐδὲν οὔτ' ἀκοῦσαι οὔτ' ἰδεῖν ἔστι—εἰς τοῦτο μάλιστα τὸ χωρίον μετὰ τὴν εὐκτ. μετὰ τοῦ ἂν ἔπεται ἔστι μετ' ἀπαρεμφ.—δύναται νὰ καταμάθῃ... οὔτε νὰ ἴδῃ οὔτε ν' ἀκούσῃ δύναται—5, 4, 25, δόρατα ἔχοντες παχέα μακρὰ, ὅσα ἀνὴρ ἂν φέροι μόλις, τούτοις ἐπιβῶντο ἀμύνεσθαι. Τὴν εὐκτικὴν ταύτην μετὰ τοῦ ἂν μεταχειρίζονται οἱ Ἀττικοὶ προσέτι, α) καὶ ὅταν ἐπὶ τὸ μετριοφρονέστερον πρόκηται νὰ ἐκφράσωσί τι, κατὰ δὲ ταύτην τὴν χρῆσιν προτάσσεται συνήθως τὸ ἴσως καὶ τάχα, Ξενοφ. Ἀπομν. 3, 5, 7, ὥρα ἂν εἴη λέγειν—ἴσως εἶνε καιρός, διότι συνήθως οὕτως ἀποοῖδομεν τὸν τρόπον τοῦτον Κ. Παιδ. 5, 4, 35 ταχ' οὖν εἴποι τις ἂν—θὰ εἶπη τις ἴσως (fortasse dixerit quispiam κατὰ Koch). Πλάτ. Ἀπολ. 31, ε, ἴσως ἂν οὖν δόξειεν ἄτοπον εἶναι, ὅτι κτλ. 6) καὶ ὅταν ἐπὶ τὸ ἀστειότερον καὶ εὐγενέστερον ἐκφράζωνται. Σοφ. Ἡλ 1491 χωροῖς ἂν εἶσω οὖν τάχει. Ξενοφ. Ἀπομν. 2, 3, 11 οὐκ ἂν φθάνοις λέγων;—εἰπέ τάχιστα ἀμέσως. Ἐντεῦθεν δέ, παρ' Ἡροδότῳ μάλιστα, καὶ αἱ πιθαναὶ κρίσεις, εἰκασίαι ἐπὶ παρελθόντων πραγμάτων, ἀμαυρουμένης οἰονεὶ τῆς σχέσεως τοῦ χρόνου, δι' εὐκτ. μετὰ τοῦ ἂν ἐκφράζονται. Ἡροδ. 1, 2 μετὰ δὲ ταῦτα Ἑλλήνων τινὰς φασὶ τῆς Φοινίκης εἰς Τύρον προσχόντας ἀρπάσαι τοῦ βασιλέως τὴν θυγατέρα Ἐδρώπην· εἶσαν δ' ἂν οὗτοι Κρήτες—ἦσαν δ' οὗτοι πιθανῶς (Βλ. αὐτόθι Stein). Ἄλλ' ὅταν τὸ δυνατόν εἰς τὸ παρελθὸν ἀναφέρεται, παρίσταται, ὡς πάντες γινώσκουσι, διὰ τῆς ὀριστικῆς τοῦ παρατατ. καὶ τοῦ ἄοριστ. μετὰ τοῦ ἂν, Ξενοφ. Κ. Παιδ. 3, 3, 70, ἔνθα δὴ ἔγνω τις ἂν. Ἀγ. 8, 1. τὸ μὲν μέγαν οὐκ ἂν εἶδέ τις. Πλάτ. Ἀπολ. 18. c. ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ, ἐν ἣ ἂν μάλιστα ἐπιστεύσατε, παῖδες ὄντες.

Ἐκ πάντων τούτων ἐξάγεται, νομίζομεν, ὅτι ἐπὶ πάσης εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἂν δὲν πρέπει νὰ ζητῶμεν, ὡς εἴμεθα συνηθισμένοι ἐκ τοῦ Συντακτικοῦ τοῦ μακαρίτου Κ. Ἀσωπίου, ν' ἀνεύρωμεν ἐξωθεν

ὄρισμένην ὑπόθεσιν, ὡς ὁ Ἀνάτικος ποιεῖται ἐν τῇ προκειμένῳ χωρίῳ, συμπληρῶν καὶ ἐξαρθῶν ἐκ τοῦ ἐννοουμένου δῆθεν εἰ ἀληθεύσεις, ἂν ἤθελεν ἐπαληθεύσῃ, τὸ ἐνέγκαιμ' ἂν, ὅπως πανταχοῦ ὅπου ἀπαντῶμεν εἰ κτλ. δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνωμεν τὰ λεγόμενα ὑποθετικῶς. Ταῦτα πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες καὶ οὕτω διανοοῦμενοι εἴπομεν, ὅτι ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἂν δὲν δηλοῖ τὴν ἐκ περιστάσεων, ταύτης ἢ ἐκείνης, ἐξάρτησιν, ὡς ὁ Ἀνάτικος συμπληροῖ, δὲν ἐκλαμβάνομεν δηλαδὴ τὸν λόγον ὑποθετικῶς κατ' ἔλλειψιν ρηθέντα, περὶ οὗ καὶ τὰ στοιχειώδη Συντακτικὰ διὰ μακρῶν λόγον ποιοῦνται, ἀλλὰ τὴν πιθανότητα, τὸ δυνατόν ἐν τῇ μέλλοντι. ἴσως θὰ. Ὁ Κρίτων ἔτι λέγει λέγει οὐχὶ ἵνα ἐκφράσῃ τὴν λύπην, ἣν ἡ ἀγγελία ἐξεγείρει ἢ θὰ ἐξεγείρῃ ἐν αὐτῷ, ἀλλ' ἵνα παραστήσῃ τὰς ἐκ τῆς ἀγγελίας ταύτης, τὰς ἐκ τοῦ θανάτου, πιθανὰς εἰς ἑαυτὸν ἀκολουθίας, θέλει τρόπον τινὰ νὰ εἴπῃ ὁ θάνατός σου θὰ κοστίσῃ εἰς ἐμὲ περισσότερον ἴσως ἢ εἰς πάντα ἄλλον μαθητὴν. Ὁ Κρίτων ἀπ' ἀρχῆς τοῦ διαλόγου προδίδεται διὰ τῶν ἐκφράσεων αὐτοῦ, τῶν ἐπαναλήψεων τῶν ἐννοιῶν, τοῦ θαυμασμοῦ περὶ τῆς ἡρεμίας καὶ ἀπαθείας τοῦ διδασκάλου κτλ. κατεχόμενος ἤδη ὑπὸ σφοδροῦ πάθους, ὑπὸ ὑπερβολικῆς καὶ υπερμέτρου λύπης, τὸ δὲ ὡς ἐμοὶ δοκῶ ἐνέβαλεν ἀκριβῶς διὰ τὸ ἐνέγκαιμ' ἂν πρὸς σαφεστέραν παράστασιν τῆς ἀμυδρῶς ὑποφαινομένης ἐννοίας τοῦ ἴσως, πιθανόν, ὅπως πλειστάκις μετὰ τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἂν, ὡς ἀνωτέρω ἐσημειώσαμεθα, ἀπαντᾷ τὸ ἴσως καὶ τὸ τάχα. Ἄν δ' ὁ κ. Κόντος, ὅστις πάντας μὲν, ὡς μὴ ὠφελεν, ὕβρισε καὶ ἐλοιδόρησε, πάντας δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ προσεκτικὸς κατέστησεν εἰς τὸ ὀρθῶς καὶ ἀπταιστως γράφειν καὶ οὐχὶ εἰκῆ, ἀλλ' ἐλλόγως ἐξηγεῖσθαι καὶ ἐρμηνεύειν, ἐδικαιούτο πρὸς μαθητὴν τοῦ Cobet νὰ γράψῃ περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐν τοῖς βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι, ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἴσως θὰ μοῦ κοστίσῃ ὁ θάνατος τοῦ διδασκάλου ἡμῶν, καὶ ἂν τοῦτο δὲν εἶναι ἴσως ἐγώιστικόν πως, ἡμεῖς ἀρμόδιοι δὲν εἴμεθα ν' ἀποφανθῶμεν, ἀποφαινόμεθα μόνον ὅτι γραμματικῶς οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ἐσφάλῃ γράψας ὡς ἔγραψε.

Ούτε χρησμούς λοιπόν ἐγράψαμεν οὔτε ἐναντία ἀλλήλοις, ἀλλὰ σαφῆ καὶ συνιόντα καὶ ἀκόλουθα, οὐχὶ εἰς ἀπηρχαιωμένας ἤδη γραμματικὰς θεωρίας ἀκολουθοῦντες οὐδὲ στοιχοῦντες, ἀλλ' εἰς νέας καὶ ἐγκύρους, τὰς δὲ φιλοσοφικὰς περὶ πραγματικότητος καὶ ἀμφιβολίας θεωρίας ἀφίεμεν εἰς τοὺς λογικευμένους νὰ πραγματευώνται καὶ νὰ ἐρευνῶσι.

Ζεῦ πάτερ, ποίησον αἶθρον, δὸς δὲ φάος ιδέσθαι!

Τῆ 12 Ἀπριλίου 1890.

Ὁ ἐλλόγιμος καὶ περισπούδαστος φίλος κ. Α. Τάγης ἔχων ἴσως ἐν νῷ ὅτι ὁ μακαρίτης Κ. Ἀσώπιος διδάσκει (περὶ ἑλληνικῆς συντάξεως, περίοδος β', ἔκδοσις β', σ. 359, § 28), «ὁ οὕτως ἐκφερόμενος λόγος καλεῖται *δυνητικὸς* καὶ κυρίως εἶναι τὸ δεύτερον μέρος υποθετικοῦ λόγου, ἢ ἀπόδοσις, παραλειπομένου τοῦ πρώτου μέρους, τῆς προτάσεως, ὡς εὐκόλως ἐννοουμένου,» καὶ (αὐτόθι σ. 361. § 35), «ὁ ὀρθὸς λόγος πείθει ὅτι διαφορὰ ὑπάρχει, ἂν καὶ δυσκόλως δυνατόν μετὰ μαθηματικῆς ἀκριθείας νὰ ἐφαρμοσθῆ ἀπανταχοῦ—, πιθανώτατον πάντων κρίνεται ὅτι διὰ τῆς μόνης εὐκτικῆς ἄνευ τοῦ ἂν ἢ ἔννοια ἐκφέρεται ἐλευθερώτατον καὶ ἄνευ περιορισμῶν, ἐκ ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς περιστάσεως κρεμαμένων, μᾶλλον προσεγγίζουσα εἰς τὴν σφαῖραν τῶν ἐκπληρωτῶν. τούναντίον μετὰ τοῦ ἂν ὑποπίπτει εἰς τὰ ἐκ τῶν ὑποθέσεων προκύπτοντα προσκόμματα καὶ παρίσταται ἢ ἔννοια ὡς μᾶλλον ἀπέχουσα τῆς σφαίρας τῶν δυνατῶν νὰ ἐκπληρωθῶσι,» γράφει ἐν τῇ σημερινῇ ἀπαντήσῃ αὐτοῦ, 1) «ἡ ἐξάρτησις ἐπὶ μὲν τῆς ἄνευ τοῦ ἂν εὐκτικῆς ἀμυδρὰ καὶ γνωφώδης πάνυ ἐν τῷ νῷ ἔστι τοῦ λέγοντος, οὐδὲ χρῆ πλειστάκις συμπλήρωσιν ποιῆσθαι οὐδεμίαν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς σὺν τῷ ἂν εὐκτικῆς ἀεὶ φανερά ἐστι καὶ ὅτε μὲν ῥᾶστα ὑπονοεῖται ὑπόθεσις, ἀνάγκη δὲ ὑπονοεῖσθαι, ὅτε δὲ ἐν παρασχηματισμῷ τινὶ ἐκφέρεται καὶ ἄλλοτε καθαρὰ κεῖται, τῆς λογικῆς ἀκολουθίας καὶ

συναρτήσεως ἐν σχήματι λογικῷ γιγνομένης», 2) «ἀλλ', ὦ μακάριε, καὶ τῇ ἐνεστώτος εὐκτικῇ εἰς τὸ μέλλον ἀεὶ χρώμεθα», ἀποκλείων οὕτω τὴν σχέσιν τοῦ δυνατοῦ τὴν εἰς τὸ παρὸν ἀναφερομένην.

Εἰς μὲν τὴν πρώτην τῶν παρατηρήσεων τούτων ἀπαντῶμεν ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Kühner (Ausführl. Crammatik, II Theil. II Auflage s. 197, § 396, Optativ mit ἂν), εἰ καὶ ἀποδέχεται, ὅτι ἡ δυνητικῆ εὐκτικῆ ἐκ τινος ὑποθέσεως ἐξαρτᾶται, ὅμως ὁμολογεῖ, ὅτι εἰς ἀπείρους περιστάσεις ἢ τῆς ἐξαρτήσεως σχέσις ἀμυδρῶς μόνον παρίσταται εἰς τὸν λέγοντα, ἐν τῷ αἰσθήματι δὲ μᾶλλον ἢ τῇ διαυγεί συνειδήσει κεῖται, «in unzähligen Fällen mag den Griechen das Abhängigkeitsverhältniss nur dunkel vorge-schwebt und mehr im Gefühle als im Klaren Bewusstsein gelegen haben». Ἐπειδὴ δὲ ἡμεῖς καίπερ καταβασιζόμενοι δὲν δυνάμεθα ν' ἀνεύρωμεν τὴν σχέσιν ταύτην, παρακαλοῦμεν θερμῶς τὸν ἐρίτιμον φίλον κ. Α. Τάγην ν' ἀνεύρῃ καὶ δεῖξῃ ἡμῖν τὴν νοουμένην ὑπόθεσιν ἐν ταῖς ἐξῆς χωρίοις, ὧν ἐν ταῖς πρώτοις κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν ὀριστικῆ μέλλοντος καὶ δυνητικῆ εὐκτικῆ συνάπτονται. Ἰλ. Β, 159—160. Ἀργεῖοι φεύξονται—καὶ δέκεν εὐχολῆν Πριάμω τε καὶ Τρωσὶ λίποιεν Ἀργεῖην Ἑλένην. Ἡρόδ. 4, 97, αὐτὸς μέντοι ἔψομαι τοι καὶ οὐκ ἂν λειψθεῖην. Θουκ. 2, 64, καίτοι ταῦτα ὁ μὲν ἀπράγμων μέμψαι' ἂν, ὁ δὲ δρᾶν τι βουλόμενος καὶ αὐτὸς ζηλώσει, εἰ δὲ τις μὴ κέκτηται, φθονήσει. 3, 13 οὔτε γὰρ ἀποστήσεται ἄλλος τά τε ἡμέτερα προσγενήσεται, πάθοι μὲν τ' ἂν δεινότερον ἢ οἱ πρὶν δουλεύοντες. Ἡρόδ. 1, 69. τάχα δὲ ἂν καὶ οἱ ἀποδόμοι λέγοιεν ἀπικόμενοι ἐς Σπάρτην. 7. 184, ἤδη ὧν ἄνδρες ἂν εἶεν ἐν αὐτοῖσι τέσσαρες μυριάδες καὶ εἴκοσι, 8, 136, τάχα δ' ἂν καὶ τὰ χρηστήρια ταῦτ' οἱ προλέγοι.

Εἰς δὲ τὴν δευτέραν παρατήρησιν ἀντιπαρατηροῦμεν, ὅτι ὁ Koch οὕτως ἢ γραμματικῇ, ἐν παρόδῳ εἰρήσθω μεταξὺ τῶν ἀρίστων λογίζεται γράφει (Criech Schul grammatik VIII Auflage. s 257. Anm 1) «Regelmässig bezieht sich der Optativ Praesentis mit ἂν auf gegenwart», ἀναφέρεται δὲ εἰς τὰ ἐν ταῖς

προηγούμεναις παραγράφοις παραδείγματα, ὁ δὲ Kühner (ἐνθα ἄνωτέρω) «Die durch den Optativ mit ἄν ausgesprochene Annahme (subjektives Urtheil subjective Behauptung) bezieht sich gemeiniglich auf die gegenwart oder Zukunft», παραδείγματα δὲ παρεχόμεθα τὸ τοῦ Πλάτωνος Γοργ. 502, θ, δημογορία ἄρα τίς ἐστιν ἡ ποιητική. Κ. Φαίνεται. Σ. Οὐκοῦν ἡ ῥητορικὴ δημογορία ἄν εἴη, καὶ τὸ τοῦ Ξενοφώντος Κ. Παιδ. 1, 2, 13, ἐπειδὴν δὲ τὰ πέντε καὶ εἴκοσι ἔτη διατελέσωσι, εἴησαν μὲν ἄν εὗτοι πλεῖόν τι γεγονότες ἢ τὰ πενήκοντα ἔτη ἀπὸ γενεᾶς, ἐν ᾧ προηγούνται ἀφ' οὗ δ' ἄν ἐξέλθωσι χρόνου—διάγουσι—παρέχουσαν ἑαυτοὺς ταῖς ἀρχαῖς χρῆσθαι—ἦν δὲ που δέη στρατεύεσθαι—στρατεύονται.

Ἐν τέλει τῆς διατριβῆς αὐτοῦ ὁ ἐλλόγιμος κύριος Α. Τάγης ἐπάγεται. «ἐπὶ τῇ θανάτου Κυθήτου ἀγγελίᾳ εἶπερ Κόντος ἔλεγεν, ἦν ἐγώ, ὡς ἐμοὶ δοκῶ, ἐν τοῖς βαρύτερα φέρω, τοῦτ' ἔστι δυστύχημα, διὰ τὸ ὁποῖον, νομίζω, περισσότερον—καὶ ἔμως, φίλτατε, δλίγον κατωτέρω ἐλέγγετε ἡμᾶς παραφράσαντας μᾶλλον πάντων—ἀπὸ ὧν ὑποφέρω ἐγώ, εἰ ταύτη Κόντος ἔλεγεν, οὐτ' ἄν ἀθάδιζόμενος ἐδόκει, κορυφαῖον ἐν τῇ πένθει ἐκυτὸν τάττων, οὐτ' ἄν ἄλογα λέγων», ἀποδοκιμάζει δηλαδὴ τὰ ἐνέγκαιμ' ἄν καὶ οἶσω. Ἄλλὰ καὶ ἡμεῖς, πρὸ Θεοῦ νῦν, προκειμένου περὶ γενομένου ἤδη δυστυχήματος, δὲν λέγομεν εἰς τὸ μέλλον καὶ εἰς τὸ παρὸν ἅμα ἀτενίζοντες, πολὺ θὰ τοῦ κοστίσῃ κτλ; Ἄλλὰ μήπως καὶ αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοι δὲν μετεχειρίζοντο ἐνίοτε μετὰ τινος λεπτῆς διαφορᾶς μέλλοντα ἀντὶ ἐνεστῶτος; Οὕτω δὲν ἀπαντῶσι οἱ μέλλοντες βουλήσομαι, ἐθελήσω, αἰτήσομαι, ἐξαιτήσομαι, δεήσομαι; Σοφ. Οἶδ. Τ. 1077 τοῦμόν δ' ἐγώ, κεί σμικρόν ἐστι, σπέρον' ἰδεῖν βουλήσομαι. Ἄντιφ. 6, 8 ἐγὼ ἀξιῶ πρῶτον μὲν... ἔπειτα περὶ τῶν ἄλλων... βουλήσομαι ἀπολογήσασθαι. Ἰσοκρ. 8. 106 εὐρήσετε τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων περὶ τὰς αἰρέσεις τῶν πραγμάτων ἁμαρτάνοντας. Πλάτ. Φαιδ. 78, α, ἀλλὰ ταῦτα μὲν δή, ἔφη, ὑπάρξει, ὅπερ ὁ

Kühner παραφράζει haec igitur sic erunt, finer als sunt. (Βλ. περὶ τούτων Kühner, ἐνθα ἄνωτέρω, σ. 149, 3).

Τῇ 20 Ἀπριλίον 1890.

Ἐν τῇ ἀπὸ 9 Ἀπριλίου διατριβῇ ἡμῶν ἐγράψαμεν, «ἐκ πάντων τούτων ἐξάγεται, νομίζομεν, ὅτι ἐπὶ πάσης εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἄν δὲν πρέπει νὰ ζητῶμεν ν' ἀνεύρωμεν ἔξωθεν ὄρισμένην ὑπόθεσιν, ὅπως πανταχοῦ ὅπου ἀπαντῶμεν εἰ κτλ. δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνωμεν τὰ λεγόμενα ὑποθετικῶς», ὁ δὲ ἐλλόγιμος κύριος Α. Τάγης ἀπαντῶν εἰς ταῦτα ἔγραψεν, «ἡ ἐξάρτησις ἐπὶ τῆς σὺν τῷ ἄν εὐκτικῆς ἀεὶ φανερά ἐστι καὶ ὅτε μὲν ῥᾶστα ὑπονοεῖται ἢ ὑπόθεσις, ὅτε δὲ ἐν παρασχηματισμῷ τινι ἐκφέρεται καὶ ἄλλοτε καθαρὰ κεῖται». Ἐπειδὴ δὲ ἡμεῖς εἰς τὰς κρατούσας γραμματικὰς θεωρίας στηριζόμενοι διαμψοθητοῦμεν τὸ κύρος τῆς θεωρίας ταύτης, παρεκαλέσαμεν τὸν ἐλλόγιμον κύριον Α. Τάγην ἐν τῇ ἀπὸ 11 Ἀπριλίου διατριβῇ ἡμῶν «ν' ἀνεύρῃ καὶ δεῖξῃ ἡμῖν τὴν νοουμένην ὑπόθεσιν ἐν Ἰλ. Β, 159—160. Ἡροδ. 4, 97. Θουκ. 2, 64 καὶ 3, 13. Ἡροδ. 1, 70, καὶ 7, 184 καὶ 8, 136», ἐκτὸς δὲ τούτου ἀνεθκεύασαμεν τὴν γνώμην αὐτοῦ, ὅτι «καὶ τῇ ἐνεστῶτος εὐκτικῆς εἰς τὸ μέλλον ἀεὶ χρώμεθα, δύο παραθέμενοι χωρὶς τὸ Πλάτ. Γοργ. 502, θ, καὶ τὸ Ξενοφ. Κ. Παιδ. 1, 2, 13, ἐν οἷς ὀριστικὴ ἐνεστῶτος καὶ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν συνάπτονται, καὶ ἀπεδείξαμεν διὰ παραδειγμάτων τῆς τε νέας καὶ τῆς ἀρχαίας γλώσσης (Σοφ. Οἶδ. Τ. 1077. Ἄντιφ. 6, 8. Ἰσοκρ. 8, 106. Πλάτ. Φαιδ. 78, α), ὅτι καὶ λογικῶς καὶ γραμματικῶς ὀρθὴ εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ μέλλοντος μετὰ τινος λεπτῆς καὶ σχεδὸν ἀσημάντου διαφορᾶς ἀντὶ τοῦ ἐνεστῶτος, ὅπερ ὁ ἐλλόγιμος κ. Α. Τάγης, ἐπιλαθόμενος ἴσως τῆς τε ἀρχαίας καὶ τῆς νέας χρήσεως, πρότερον διέσυρε καὶ ἐνέπαιξε γράψας, «ἐγὼ γὰρ εἰς τὸ μέλλον ἀναβολὴν λύπης ἐπὶ συμφορᾷ γεγεννημένην οὐδεπώποτε ἠσθόμην, οὐδ' ἀκούσομαι δῆπου, πλὴν εἰ σὺ γέ που μεμάθηκας ὅτι

ἀδάκρυτοι θάπτουσι, τὴν δ' ἐπαύριον ἢ ὀψὲ ὀδύρονται καὶ κόπτονται».

Ἄλλ' ὁ ἐλλόγιμος κ. Α. Τάγης ἀπαντῶν σήμερον μετὰ μακρὰν καὶ ἐπώδυνον, ὡς φαίνεται, ἐργασίαν ἀντὶ 1) ν' ἀνεύρη, ὡς ὄφειλε, τὴν ὑπόθεσιν καὶ ἐν τοῖς 7 χωρίοις, ἀτινα παρεσχόμεθα, 2) νὰ κατασκευάσῃ τὴν γνώμην αὐτοῦ, ὅτι «καὶ τῇ ἐνεστῶτος εὐκτικῇ εἰς τὸ μέλλον ἀεὶ χρώμεθα», καὶ 3) ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ χρῆσις τοῦ μέλλοντος ἐπὶ τῆς δυνάμεως περίπου τοῦ ἐνεστῶτος καὶ σόλοικος καὶ ἀλογος, ὡς ἀπεφήνατο, εἶναι, ἀρκεῖται τὴν ἀρχαίαν ἀποβλῶν χλαίναν, διότι ἐστένευεν ἴσως αὐτόν, καὶ τὴν νέαν *rendigote*, περιθήμενος καὶ πολλὰ περὶ τε χρόνου, ὡσεὶ περισσότερον ἡμῶν ἐργάζεται, καὶ ταχύτητος ἐργασίας εἰπῶν, ἀρκεῖται, λέγομεν, μόνον τοιαῖα διὰ πολλῶν, ὡς ἐν τῷ πολλῷ δῆθεν τοῦ εὐ ὄντος, ν' ἀναλύσῃ χωρία, τὸ Ἰλ. Β, 159—160, τὸ Ἡροδ. 4, 97 καὶ τὸ τοῦ Θουκ. 2, 64, τὴν συνέχειαν, ὡς ὑπόσχεται, εἰς ἄλλην ἡμέραν ἀναβάλλων, πολλὰ δὲ περὶ τοῦ μακαρίτου Κ. Ἀσωπίου καὶ τοῦ Kühner ἀπροσδιόνυσα παρενέριει.

Εἶναι λόγος ἀπλοῦς καὶ ἐπίνοια, ἐρίτιμε κύριε Α. Τάγη, ὅτι ὅσα περὶ τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἀν εἶπομεν ἐκ τοῦ συντακτικοῦ τοῦ Kühner ἠρύσθημεν καὶ ὅτι τὰ παραδείγματα πάντα, ἀτινα παρεθέμεθα, παρὰ τούτου ἐλάβομεν. Ἐν τῇ ἀπὸ 12 ἀπριλίου διατριβῇ ἡμῶν ἐγράψαμεν, «καὶ αὐτὸς ὁ Kühner (Ausführl. Grammatik, II Theil, II Aufl. s. 197, § 396), εἰ καὶ ἀποδέχεται, ὅτι ἡ δυνατικῇ εὐκτικῇ ἐκ τινος ὑποθέσεως ἐξαριᾶται, ὅμως ὁμολογεῖ, ὅτι εἰς ἀπείρους περιστάσεις ἢ τῆς ἐξαρτήσεως σχέσις ἀμυδρῶς μόνον παρίσταται: εἰς τὸν λέγοντα, ἐν τῷ αἰσθήματι δὲ μᾶλλον ἢ τῇ διαυγείᾳ συνειδήσει κέεται», παρεθέμεθα δὲ αὐτὸ τὸ γερμανικὸν κείμενον «in unzähligen Fällen mag den Griechen das Abhängigkeitsverhältniss nur dunkel vorgeschwebt und mehr im Gefühle als im klaren Bewusstsein gelegen haben», συνηθίζομεν δὲ ἐκ καθήκοντος, ὅπερ ἐπιβάλλει ἡ εἰλικρίνεια, ὅ,τι διατεινόμεθα ἀν εἶναι ξένον μετὰ παραπομπῆς νὰ παρουσιάσωμεν, οὐχί

δ' ὡς ἄλλοι, οἵτινες χθὲς ἔτι καὶ πρῶην, ἐπειδὴ εἰς στενὸν κομιδῇ αὐτοῖς τὰ πράγματα παρίεσι, ἀνὰ χεῖρας λαβόντες τὴν ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου κυρίου Ε. Σταθάκη τῷ 1879 γενομένην μετάφρασιν τῆς γραμματικῆς τοῦ Kühner κατὰ τὴν 6' ἐκδοσιν τοῦ 1870 καὶ ταύτης κεφάλαιά τινα φυλλομετρήσαντες τολμῶσι νὰ γράψωσι, καίπερ πάντων γινωσκόντων, ὅτι ἐπ' ἄκρω δακτύλων τὰ γερμανικὰ αὐτῶν μετροῦνται «κατὰ τὴν ἐμὴν μετάφρασιν ἔχει ὡς ἐξῆς», ἐ: ῶ ὁ κ. Ε. Σταθάκης ἤδη ἀπὸ τοῦ 1879 μετέφρασεν, «ἐν ἀπείροις ὅμως περιπτώσεσιν ἢ σχέσις τῆς ἐξαρτήσεως πιθανὸν νὰ παρίστατο τῷ Ἑλληνι ὡς καὶ τῷ Γερμανῷ ὡς σκοτεινῇ μᾶλλον παράστασις καὶ νὰ ἔκειτο ἐν τῇ αἰσθήσει μᾶλλον ἢ τῇ καθαυτῇ συνειδήσει». Ἴσως ἀληθέστερα θὰ ἐλέγετε, ἐλλόγιμε κύριε Α. Τάγη, ἀν ἐγράφετε, ὅτι στηριζόμεθα ἐπὶ τῆς η' καὶ θ' ἐκδόσεως, 1881 καὶ 1885, τῆς Griechische Schulgrammatik auf Grund der Ergebnisse der vergleichenden Sprachforschung τοῦ Ernst Koch, ἧς, ἀτυχῶς διὰ τινος, ἐλληνικῇ μετάφρασις δὲν ὑπάρχει καὶ εἰς ἣν πᾶσαι αἱ νεώτεραι ἐκδόσεις τῶν συγγραφέων παραπέμπουσι. Τὸν δὲ μακαρίτην Κ. Ἀσώπιον οὔτε περιεφρονήσαμεν οἱ ἐλάχιστοι ἡμεῖς ποτε, ἐρίτιμε κύριε Α. Τάγη, οὔτε ὑπετιμήσαμεν. Τοῦναντίον τιμῶμεν ὑπὲρ πάντα ἄλλον τὸν αἰοῖδιμον δι' ἄλλα καὶ διότι ἀπὸ τοῦ 1840 πρῶτος διωχέτευσεν εἰς ἡμᾶς τὴν γερμανικὴν φιλολογικὴν ἐπιστήμην, ἧς ὑμεῖς περιφρονήτης φαίνεσθε, εἰ καὶ ἐκ τῶν ἔργων τοῦ μακαρίτου Ἀσωπίου γερμανικὴν σοφίαν ἀντλεῖτε, οὐδέποτε δὲ οὐδὲ Ξενοφῶντα ἀνευ τῆς καθοδηγίας γερμανοῦ ἐκδότου διδάσκετε. Ἄλλ' ὁ αἰώνηστος Ἀσώπιος μετήνεγκεν εἰς ἡμᾶς τὴν γερμανικὴν ἐπιστήμην ὡς εἶχε μέχρι τοῦ 1858, ὅτε ἡ β' ἐκδοσις τῆς β' περιόδου τοῦ συντακτικοῦ αὐτοῦ ἐγένετο, ἔκτατε δὲ μετὰ 20 καὶ πλέον ἔτη ἐν τῇ ἐπιστήμῃ πολλὰ μὲν μετεβλήθησαν πολλὰ δὲ ἐβελτιώθησαν, πολλὰ δὲ καὶ προσετέθησαν, κατ' ἐξοχὴν ἀφ' ὅτου ἡ ἐλληνικὴ γραμματικὴ δὲν ἐξετάζεται πλέον καθ' ἑαυτὴν, ἀλλ' ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἄλλας ὁμοφύλους γλώσσας κατὰ τε τὰς λέξεις καθ' ἑαυτὰς καὶ κατὰ τὰς φράσεις. Ὅτι δὲ τοῦ ἀνδρὸς

τούτου τὰ ἔργα καὶ περὶ πολλοῦ ποιούμεθα καὶ βλέπομεν καταφαίνεται ἐκ τούτου, ὅτι ἡμεῖς μὲν οἱ μὴ ἀξιούντες δῆθεν νὰ ἴδωμεν τὸ συντακτικὸν αὐτοῦ πρῶτοι παρετηρήσαμεν μετὰ παραπομπῆς ἀκριβοῦς, ὅτι ὁ ἐρίτιμος κ. Α. Τάγης ἐπανελάμβανε τὰς λέξεις τοῦ μακαρίτου Ἀσωπίου, αὐτὸς δὲ ὁ ἐλλόγιμος κύριος Α. Τάγης, ὁ τὰς γνώσεις αὐτοῦ ἐκ τοῦ συντακτικοῦ ἐκείνου ἀντλῶν, (ἀπατώμεθα, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν καὶ ἐκ τῆς μεταφράσεως τοῦ κυρίου Ε. Σταθάκη τοῦ συντακτικοῦ τοῦ Kühner, ἂν καὶ διαφωνῇ πρὸς αὐτόν, διότι ἐκεῖνος μὲν ἀποδέχεται, ὅτι ἡ ἐξ ὠρισμένης περιστάσεως, ὑποθέσεως, ἐξάρτησις εἶναι ἀμυδρά, mag dunkel vorgeschwebt οὗτος δὲ ἀεὶ καθαρὰ καὶ διαυγῆς ὡς κρύσταλλος), ὁ ἐλλόγιμος κ. Α. Τάγης, λέγομεν, οὐδὲ γρῦ περὶ τοῦ μακαρίτου Ἀσωπίου εἶπε, τὴν γνώμην αὐτοῦ διατυπῶν.

Ὁ ἐλλόγιμος κύριος Α. Τάγης τὸ Ἰλ. Β, 159—160 Ἀργεῖοι φεύζονται—καὶ δὲ κεν εὐχολῆν Πριάμω τε καὶ Τρωσὶ λίποιεν Ἀργεῖην Ἑλένην μετὰ μακρὰν ἀνάλυσιν, ὅπως ἴσως δείξῃ ὅτι πολλὰ δύνανται ἐν τε τῇ ἀρχαίᾳ, ἴσως ἀνωμαλότερόν πως, καὶ τῇ νέᾳ νὰ γράψῃ, ἐρμηνεύει, «ἀλλὰ καταλίποιεν ἂν Ἑλένην, εἰ φύγοιεν», παραφράζει δὲ, «ἂν οὕτω τυχὸν φύγῃσι, πιθανὸν αὕτη νὰ χρησιμοποιήσῃ». Ἡ ἐρμηνεία αὕτη εἶναι ἡ τοῦ Ameis, ὡς γερμανομαθῆς τις σύμμαχος ὑπέδειξεν αὐτῷ λέγοντος, ὅτι ἡ εὐκτική καὶ λίποιεν ἐκφράζει ὑποκειμενικὴν κρίσιν, ἣτις ἐκδηλοῖ τὴν ἐκ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς προσδοκητῆς φυγῆς πηγάζουσαν ἀκολουθίαν, ἐννοουμένου ἐξωθεν τοῦ εἰ τοῦτο γενήσεται, «ein subjectives Urtheil, welches die mit der Vorwirklichung der erwarteten Flucht sich ergebende Folge enthält, sodass aus dem vorhergehenden der hypothetische Vordersatz zu entnehmen ist». Ἄλλ' ὁ La Roche (Homerische Studien § 115, s. 251), ὁ τὴν ἄνευ ἐρωτηματικοῦ γραφῆν ἀποδεχόμενος ἦν καὶ οἱ Dindorf Köchly, Düntzer καὶ πλείστοι ἄλλοι ἀποδέχονται, γράφει αὐτολεξεῖ—συνηθίζομεν, βλέπετε νὰ μὴ σφετεριζώμεθα τὰ ἀλλότρια μηδὲ ν' ἀποφαινώμεθα ὑποκειμενικῶς, ἄνευ τῆς παραθέσεως τῆς γνώμης καὶ

τῆς κρίσεως ἐξόχων ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἀνδρῶν, ἀλλὰ νὰ συμβουλευώμεθα τοὺς εἰδικωτάτους ἀνδρας—αὐτολεξεῖ, λέγομεν, γράφει, «ἡ εὐκτικὴ ἐνταῦθα ἐκφράζει τὴν τοῦ ἡγουμένου χρονικὴν ἀκολουθίαν, τότε θὰ ἀφήσωσι τὴν Ἑλένην, Optativ bezeichnet hier die des vorgesagten zeitliche Folge, dannwer den sie Helena zurücklas sen», ὡς παράλληλα δὲ χωρὶα τῆς χρήσεως εὐκτικῆς μετὰ τοῦ κὲ (ἂν) μετὰ μέλλοντα παρ' Ὀμήρῳ ἀναφέρει τὰ Ἰλ. Δ. 172—173, αὐτίκα γὰρ μῆσονται Ἀχαιοὶ πατρίδος αἴης, καὶ δὲ κεν εὐχολῆν Πριάμω καὶ Τρωσὶ λίποιεν Ἀργεῖην Ἑλένην, Ὀδυσσ. Ε, 285, ὡς ἐροῦσιν, μοὶ δὲ κ' ὄνειδα ταῦτα γένοιτο, καὶ Φ, 329, ὡς ἐροῦσο', ἡμῖν δ' ἂν ἐλέγχεα ταῦτα γένοιτο, ἐν οἷς οὔτε ἐρώτησις ὑπάρχει οὔτε ἐκ τῆς χώρας τοῦ φανταστοῦ τοσοῦτον εὐχερῆς ἢ τῆς ὑποθέσεως παράληψις. Κατὰ τὸν La Roche λοιπόν, ὅστις ἐκ τῶν ἀρίστων νεωτέρων κριτικῶν καὶ ἐρμηνευτῶν τοῦ Ὀμήρου εἶναι, ἐν ἅπασιν τοῖς ρηθῆσι χωρίοις τὸ πολὺ πολὺ χρονικὸν τι ἡγούμενον θὰ νεηθῇ, τούτου δὲ γενομένου, ἀφ' οὗ δὲ τοῦτο γείνη, τότε δὲ θὰ κτλ. Ἄλλ' ὁ ἐλλόγιμος κύριος Α. Τάγης δὲν ἀσπάζεται τὰς γνώμας τῶν τῆς ἐπιστήμης ἀνδρῶν οὐδὲ ἀξιοῖ νὰ βλέπῃ, ἀγαπᾷ, ὡς φαίνεται, ὡς χρησιμοδότης ὑποκειμενικῶς ν' ἀποφαινῆται. Ἐν τέλει παρατιθέμεθα καὶ ὅ,τι ὁ Kühner περὶ τοῦ πράγματος λέγει—παρὰπέμπομεν κατὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ κ. Ε. Σταθάκη ὡς πρόχειρον ἤδη τῷ ἐρίτιμῳ κυρίῳ Α. Τάγῃ, σ. 234, σημ. 1—«ἐπειδὴ ἡ μετὰ τοῦ ἂν εὐκτικὴ ΠΟΛΛΑΚΙΣ δηλοῖ μέλλον τι, ἐναλλάσσει ἐνίοτε τῷ μέλλοντι τῆς ὀριστικῆς, ἐκείνης μὲν δηλούσης τὸ μέλλον ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων πιθανόν, τούτου δὲ ὡς ὄντος γιγνομένου, Ἰλ. Β, 159, Ἡροδ. 4, 97, Θουκυδ. 2, 61 καὶ 3, 13, Δημ. 19, 40».

Τὸ τοῦ Ἡροδ. 4, 97 αὐτὸς μέντοι ἐφομαί τοι καὶ οὐκ ἂν λειφθῆην, ὁ ἐρίτιμος κύριος Α. Τάγης ἐρμηνεύει, παρέκδασιν μακρὰν περὶ τῆς σκυθικῆς τοῦ Δαρείου στρατείας ποιησάμενος, «ἀλλ' ἐγὼ βεβαίως θὰ ἀκολουθήσω καὶ εἶναι ἀδύνατον ν' ἀπομείνω», ἐξαρτᾷ δὲ τὴν εὐκτικὴν ἐκ τοῦ οὐδ' εἰ τῇ ἐμῇ γνώμῃ πείθοιο οὐκ οἶδαμὲν πως. Ἐκδόσεις τοῦ Ἡροδότου ἔχομεν τὴν πολῦτιμον τοῦ

Bähr, 1857, τὴν τοῦ Abicht, 1874 καὶ τὴν τοῦ Stein, 1883, καὶ γαλλικὴν μετάφρασιν τὴν τοῦ Larcher, 1850. Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο ὁ μὲν Stein οὐδὲν παρατηρεῖ, ὁ δὲ Bähr σημειοῦται «de optativo οὐκ ἂν λειφθεῖν, qui continuo excipit futurum ἔφομαι conf. Kühner Gr. Gr. § 468, 2» παραπέμπει δὲ καὶ εἰς 2,41 τῶν εἵνεκα οὗτ' ἀνὴρ Αἰγύπτιος οὔτε γυνὴ ἄνδρα Ἑλληνα φιλήσειε ἂν τῷ στόματι, οὐδὲ μαχαίρῃ ἄνδρος Ἑλληνος χροῖσεται, ἔνθα σημειοῦται: «dé discrimine quod h. I. inder optativum et futurum obtinet conf Matth gr. gr. p. 977. qui verba φιλήσειε ἂν recte sie vertit: wird Küssen»—ἀκούετε; θὰ φιλήσῃ λέγει ὀρθῶς μεταφράζει. Ὁ μωρός, δὲν ἐφαντάσθη ἐκ τῆς εὐρυτάτης τῆς φαντασίας χώρας ὑπόθεσιν τινα!—ὁ δὲ Abicht, «mit einer Reichten Verschiedenheit der Bedeutung von «χροῖσεται, γούσεται» καὶ ὁ Larcher τέλος μεταφράζει, «je suis prêt à vous suivre et—c'est de ne me point laisser ici». Πάντες ἄρα γε καὶ ἐκδῶται καὶ μεταφραστοὶ συνώμοσαν κατὰ τοῦ ἐλλογίμου κ. Α. Τάγῃ; οὐδεὶς αὐτῶν ἐδυνήθη ν' ἀνεύρη ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ τὴν ὑπόθεσιν οὐδ' εἰ μοι πείθου οὐδὲ νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ βάθος τοῦ αἰτίου ταύτης, «ὁ Κῶης εἶπεν ἔγομαί τοι μετὰ βεβαιότητος, ἐξάπαντος θὰ ἀκολουθήσω» ἔτι εἶπε καὶ οὐκ ἂν λειφθεῖν, ἐξαρτήσας τοῦτο ἐξ ἐνδεχομένης παραδοχῆς τῆς αὐτοῦ γνώμης, δι' ἣν οἱ ἐναντίοι ὑποπτεύσαντες ἴσως ψέξωσιν;»

Περὶ τοῦ χωρίου τοῦ Θουκ. 2,64 καίτοι ταῦτα ὁ μὲν ἀπράγμων μέμφαιτ' ἂν, ὁ δὲ δρᾶν τι βουλόμενος καὶ αὐτὸς ζηλώσει, εἰδὲ τις μὴ κέκτηται φθονήσει, οὐτινος τὴν εὐκτικὴν ὁ ἐλλόγιμος κ. Α. Τάγῃς συμπληροῖ διὰ τοῦ εἰ τίς ἐστιν (εἶη) ἀπράγμων—χωρὶς νὰ λέγῃ, ἐννοεῖται, διὰ τί κατωτέρω, ἀφ' οὗ ἡ ὑπόθεσις εἶναι παρῆχηματιομένη εἰς τὸ ὑπκείμενον, ἄρα καὶ εἰς τὸ ὁ δὲ βουλόμενος, δὲν τίθεται εὐκτικὴ, ζηλώσειεν ἂν, ὅπως εἰς τὸ εἰδὲ τις μὴ κέκτηται, ὅπερ προφανῶς ἴσα δύναται τῷ ὁ δὲ μὴ κέκτημένος, δὲν τίθεται εὐκτικὴ, φθονήσειεν ἂν—παραφράζει δὲ, «ἂν κανεῖς ἦναι φιλήσυχος, ἐνδεχόμενον νὰ μεμφθῇ (ἀλλ' ἐνδεχόμενον καὶ νὰ μὴ μεμ-

φθῆ)», παρατηροῦμεν ὅτι ὁ μὲν Krüger, 1846, σημειοῦται «καίτοι stght mit Bezun auf det Gegensanz und doch wird, während der Unthätige ect», ὁ δὲ Poppo, 1866, «si ut plerumque, est quamquam, ad posterius membrum, ὁ δὲ—ζηλώσει ita spectat, ut prius ὁ μὲν—μέμφαιτ' ἂν ei per parataxim exaequatum, non subjectum est,» ὁ δὲ Stahl, 1875, de optat cum ἂν vi futuri praedito cf III 13, III 38. Actionem significat, quae temporis momento concluditur. Eandem vim inf. aor. cum ἂν habet I 127, III 92, V 108, VI 50, VII 36», καὶ ὁ Classen τέλος, 1879, «καίτοι freilich, allerdings; eine Concession, die durch die gleich folgenden Sätze zurückgewiesen wird. Ταῦτα vorangestellt zu μέμφαιτ' ἂν ist zu ζηλώσει und auch zü κέκτηται zu ziehen». Καὶ ἐν τούτῳ λοιπὸν τῷ χωρίῳ οὐδεὶς τῶν τεσσάρων ἐκδοτῶν συμφωνεῖ πρὸς τὸν ἐλλόγιμον κ. Α. Τάγῃν, τοῦναντίον τινὲς προφανῶς διαφωνοῦσι πρὸς αὐτόν, λέγοντες ὅτι ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἂν μελλοντικὴν ἔχει δύναμιν.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἐρίτιμος κύριος Α. Τάγῃς τὸ μὲν δὲν παρακολουθεῖ εἰς τὴν σειρὰν τῆς συζητήσεως, ἀλλὰ μεταπηδᾷ ἐκ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἕτερον, τὸ δὲ δὲν ἀπαντᾷ εἰς πάσας ἡμῶν τὰς ἀντιρρήσεις, ἀλλ' ἀφίνει ἀνευ ἀπαντήσεως πολλὰς ἡμῶν παρατηρήσεις, τὸ δὲ δὲν ἐννοεῖ ἀπαθῶς, ὡς ἐμπρέπει εἰς ἐπιστημονικὴν συζήτησιν, καὶ ἀταράχως νὰ βασανίξῃ τὰ πράγματα, ἀλλὰ πολλαχοῦ παρενεῖρει λέξεις καὶ φράσεις καὶ παρομοιώσεις ἀνοικεῖους πρὸς φίλον καὶ συνάδελφον, δηλοῦμεν, ὅτι ὑπὸ τοιοῦτους ὄρους δὲν προτιθέμεθα νὰ ἐξακολουθήσωμεν συζητοῦντες, ὑπὸ τοῦ φόβου μὴ καλῶς τῶν πραγμάτων ἐχόντων ὑπὸ ὕδρεων περιχυθῶμεν.

Τῆ 30 Ἀπριλίου 1890.

Ἀπαντῶν ἐν τῇ τελευταίᾳ, ὡς λέγει, ἀπαντήσῃ αὐτοῦ ὁ ἐλλόγιμος κύριος Α. Τάγῃς, «ὁ τὰ ἑλληνικὰ ἐν πάσαις τοῦ γυμνασίου

ταῖς τάξεσιν ἀπὸ τοῦ 1860 διδάσκων, σπουδάσας δὲ ἔν τε τῇ Ριζα-
ρείφ σχολῇ καὶ τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ καὶ δι' ἐξετάσεων διδα-
κτορικῶν τὴν ἰκανότητα αὐτοῦ κυρώσας», εἰς ὅσα ἐν τῇ ἀπὸ 20
Ἀπριλίου διατριβῇ ἡμῶν ἐγράψαμεν, λησμονῶν ἴσως, ἀνθρώπινον
τὸ πάθημα, ὅσα καθ' ἡμῶν ἐγράψεν ἐν ἀπάσαις αὐτοῦ ταῖς διατρι-
βαῖς, ῥᾶστα, ἵνα κατ' αὐτὸν εἴπωμεν, ἀποδοῦς ἡμῖν τὸ κλέπτειν
νόφω καὶ τολμηρῶς ἡμᾶς μολοττὸν κύνα καλέσας καὶ δόλιον μετα-
φραστήν παραστήσας καὶ τόσα ἄλλα, ἅτινα κάλλιστα οἱ τὴν σειρὰν
τῆς συζητήσεως παρακολουθοῦντες ἐνθυμοῦνται, λησμονῶν, λέγο-
μεν, ταῦτα πάντα, ἐπειδὴ ἀπεκαρτηρήσαμεν τέλος πάντων καὶ ἄνευ
περιστροφῶν τελευταῖον ἐγράψαμεν, ἀφ' οὗ ἀπ' ἀρχῆς τῆς συζη-
τήσεως ἡμεῖς οὐδὲ κατὰ κεραίαν τῶν ὀρίων τῆς συστολῆς καὶ εὐ-
πρεπείας ἐξεκλίναμεν, ὅπερ ἴσως ὁ ἀξιότιμος κύριος Α. Τάγης δει-
λείαν ἡμῶν πρὸ αὐτοῦ ὑπέλαθε καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον ἀνειμμένως
ἐκάστοτε καθ' ἡμῶν ἐφόρμα γράφει. τίς μᾶλλον τοῦ ἄλλου ἀπροεῖως
καθάπτεται κρινάτωσαν οἱ ἀναγινώσκοντες. Τοῦτ' αὐτὸ ἀκριδῶς,
ἐρίτιμε καὶ περισπούδαστε κύριε Α. Τάγη, καὶ ἡμεῖς λέγομεν. Κρι-
νάτωσαν οἱ ἀναγινώσκοντες, ἐπιτρέψατε ἡμῖν ἐπεικῶς νὰ προσθέ-
σωμεν, καὶ αἱ μεθ' ἡμῶν ἀπ' ἀρχῆς τῆς συζητήσεως ὀμιλήσαντες
καὶ διαλεχθέντες, τίς πρῶτος μετὰ χλευασμοῦ ἐπετέθη, τίς κοινῶ
τῷ τρόπῳ προσηγάθη καὶ τίς ὕβρισε.

Ὁμολογοῦμεν, περισπούδαστε ἄνερ, ὅτι δὲν διδάσκομεν ἀπὸ τοῦ
1860 τὰ ἑλληνικὰ ἐν πάσαις ταῖς τάξεσι τοῦ γυμνασίου, ὁμολο-
γοῦμεν, ὅτι ἀπὸ 35 ἐτῶν δὲν μανθάνομεν γερμανικά, ὁμολογοῦμεν
ὅτι μακρὰν πείραν δὲν ἔχομεν, ὁμολογοῦμεν, ὅτι εἴμεθα ἀπλού-
στατος διδάσκαλος, ἀλλὰ διδάσκαλος, ὅστις κατηρτίσθη πως μετὰ
τὰς γυμνασιακὰς σπουδὰς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, ὡς καὶ
ὑμεῖς, καὶ ἐν Γερμανίᾳ, διδάσκαλος, ὅστις ἐννοεῖ νὰ ἔχη ὅσα πε-
ρισσότερα δύναται βιβλία, καὶ μάλιστα τὰ καλλίτερα καὶ νεώτερα,
ὅστις ἄξιός ν' ἀναβαίῃ τὴν ἔδραν προπαρασκευασμένος κατὰ τὰ
νεώτερα βοηθήματα, διδάσκαλος, ὅστις ποθεῖ νὰ παρακολουθῇ
τὴν ἐπιστήμην ἐν τῷ κύκλῳ τῆς δράσεως αὐτοῦ καὶ ὁσημέραι βελ-

τίων ἑαυτοῦ νὰ καθίσταται, διδάσκαλος, ὅστις δὲν ὀκνεῖ πολλὰς
ὥρας ἐπὶ τοῦ ἐδωλίου νὰ κάθηται, ὅπως καὶ λεξικά καὶ γραμματι-
κὰς καὶ συντακτικὰ καὶ μονογραφίας καὶ ἐκδότας καὶ μεταφρα-
στὰς ἴδη περὶ θέματός τινος καὶ διαφωτισθῇ, μὴ ἀποφαίνηται δὲ
ἐξ ὑπογυίου καὶ κατὰ τὴν ἀκαριαίαν αὐτοῦ ἀντίληψιν, μηδ' ἀναγ-
κάζεται ἔταν κατόπιν τὸ ἄτοπον τῆς ἀντιλήψεως αὐτοῦ ἐνίδη, ἀφοῦ
ἅπαξ οὐκ ὀρθῶς ἀπεφάνητο, νὰ παρέλκη τὰ πράγματα καὶ νὰ νέ-
μηται ἐν φανταστικαῖς χώραις, ὅπως ταῦτα συμφωνήσωσι πρὸς τὴν
ἐξ ὑπογυίου γνώμην αὐτοῦ, οὐχὶ δ' αὐταὶ πρὸς τὰ πράγματα, καὶ
νῦν μὲν νὰ λέγῃ, ὅτι ἀπὸ 35 ἐτῶν πάμπλειστα Γερμανῶν ἀνέγνω
σχόλια, νῦν δὲ νὰ γράφῃ, ὅταν συμφέρῃ εἰς αὐτόν, ἵνα φανῇ τι λέ-
γων καὶ γράφων, τὰ θαυμάσια ταῦτα, ὅτι οἱ Ἕλληνες οὐδεμίαν τῶν
Γερμανῶν φιλολόγων ἔχουσι χρεῖαν οὐδ' ἀνάγκην, διότι «Τεῦτσοι
μὲν οὔτε Δημήτηρ οὔτε Διόνυσος οὔτε γέγονεν οὔτε γενήσεται, ἀλλ'
ἡμῖν τῷ θεῷ ἕκ παλαιοῦ ἔστον οὐκ εἰθισμένοις ζῦθον οἴνου προαι-
ρεῖσθαι οὐδὲ σίτου γεώμηλα», διδάσκαλος τέλος, ὅστις θέλει καὶ
ἑαυτὸν νὰ αἰδῆται καὶ τοὺς φίλους νὰ μὴ περιφρονηῇ, ἀλλὰ νὰ τιμᾷ
καὶ νὰ γεραίρῃ ἕκαστον κατὰ τὰ φυσικὰ καὶ ἐπίχρητα πλεονε-
κτήματα.

Ἐπειδὴ, ἐρίτιμε κύριε Α. Τάγη, πολλάκις καὶ ἐγράψατε καὶ
εἶπατε, ὅτι ἐκ τῶν ἐρμηνευτῶν παρατιθέμεθα μόνον τὰ μέρη, ἅτινα
συμφέρουσιν ἡμῖν, πολλάκις δὲ ἐκ προθέσεως ἀφαιροῦμέν τινα,
ὑμεῖς δὲ βιβλίων στερεῖσθε καὶ ἀπαξιοῦτε νὰ ἴδητε, διὰ τοῦτο δὲ καὶ
οὐδέποτε πλὴν εἰ μὴ τινα παρ' ἡμῶν λαμβάνετε μαρτυρίαν ξένην,
τὴν γνώμην ὑμῶν κρατύνουσαν, παρατίθεσθε ἐν τοῖς πολυμύχοις
ὑμῶν ἀναλύσεσιν, ὅπερ ὑπεμφαίνει (παρεσχηματισμένος κατηγορικὸς
συλλογισμὸς κατὰ τὴν ὑπὸ Δ. Λιβαδά μετάφρασιν τῆς λογικῆς τοῦ
Beck, ἐλλειπούσης τῆς μείζονος προτάσεως, ἄρα καὶ ἐνθύμημα),
ὅτι κέκτηται θεολήπτως πάσας τὰς εἰς τὸ ἐρμηνεύειν ὀρθῶς καὶ
ἀπταιστῶς γνώσεις, διὰ ταῦτα πάντα κατεχωρίσαμεν, ἀναφέροντες
χάριν ὑμῶν τῶν ἀβιβλίων καὶ τινες τυχὸν ἄνευ παρατηρήσεως
παρήλθον, δλόκληρα καὶ αὐτούσια τὰ σχόλια τῆς εἰς Ἰλ. Β, 159—

160, Ἡροδ. 4, 97, καὶ Θουκ. 2, 64 ἀναφερόμενα, ἵνα ἰδίως ὁμομασιν ἴδητε καὶ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ, ἀφ' οὗ δὲ καὶ γερμανικὰ ἀπὸ 35 ἐτῶν μανθάνετε καὶ τὴν λατινικὴν ἴσα τῇ ἑλληνικῇ ἐμάθετε, ὡς ὑμεῖς στεντορεῖα τῇ φωνῇ λέγετε, ὅτι ἐν τῷ θουκιδιδεῖῳ χωρίῳ ὁ Stahl σαφῶς διδάσκει τοὺς θέλοντας ν' ἀκούωσιν, ὅτι τὸ μέμψαιτ' ἂν μελλοντικὴν ἔχει δύναμιν οὐδὲ γρῦ περι τῆς ἐπινοηθείσης ὑφ' ὑμῶν ὑποθέσεως σημειούμενος, οὐδὲ τῷ Ἡροδοτεῖῳ ὁ Bähr παραδέχεται τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Matthia, ἐξηγουμένου τὴν εὐκτικὴν μετὰ τοῦ ἂν διὰ μέλλοντος φιλήσειεν ἂν=Wird Küssen, ὁ δὲ Abicht ἐκλαμβάνει μετὰ τινος ἐλαφρᾶς διαφορᾶς, ὅπερ ἐν τῇ ἀπὸ 12 ἀπριλίου διατριβῇ ἡμῶν ἤδη ἐσημειωσάμεθα, ἰσοδύναμον τῇ ὀριστικῇ μέλλοντος τίς τούτων συμφωνεῖ μεθ' ἡμῶν;—καὶ ἐν τῷ ὁμηρικῷ ὁ La Roche τὸ κὰδ-κενλίποιεν μεταφράζει dann Werden sie Heléna zurücklassen, παράλληλα δὲ χωρία παρατίθεται τὰ Ἰλ. Δ. 172—173, Ὀδ. Ζ. 285, Φ. 329, ἅτινα ὑμεῖς οὐδ' εἶδετε, ἵνα βασανίσητε τὰς γνώμας Ameis καὶ La Roche σαφῶς δὲ λέγει, ὅτι χρονικὴ ἀκολουθία ἐκφράζεται, Zeitliche Folge. Ἐνίοτε ἐλλόγιμε κ. Α. Τάγη, εἴσθε λίαν τολμηρός, ὡς ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ, ἔνθα, ἵνα εὐφυολογήσητε καὶ εἴπητε τὴν παροιμίαν τῆς πατρίδος ὑμῶν, ὄχι κόκο, ἀλλ' αὐγό, παρορᾶται τὴν διαφορὰν τῆς λογικῆς καὶ τῆς χρονικῆς ἀκολουθίας, ἐκλαμβάνοντες τὸ ἀφ' οὗ ἰσοδύναμον τῷ ἐπειδὴ, καὶ ταῦτα λογικευόμενοι καὶ σχήματα δίκην βαρέων ὄλμων προδαλλόμενοι, καὶ οἶονεὶ λέγοντες ἀφ' οὗ ἔφαγον, ἔβρεξεν =ἐπειδὴ ἔφαγον, ἔβρεξεν. Ἄν δ' οὕτως ἡ ἐπιστημονικὴ λογικὴ ἔχη, ἐρρέτω!

Ὅπως ἀνεύρητε δῆθεν, ἐρίτιμε κύριε Α. Τάγη, ὑπόθεσιν πρὸς ἐξήγησιν τοῦ πάθοιμεν ἂν ἐν Θουκ. 3, 13, μακρὰν χάριν οἰκονομίας ἴσως χώρου, ὡς συνηθίζεται, παρέχασιν ποιείσθε, μεθ' ἣν κηρύττετε ὡς χαλκόστομος τυρρηνικὴ κώδων ὅτι ἀπεκαλύψατε, τί; ὅ, τι ὀλίγῳ πρότερον ἐν αὐτῷ τῷ κειμένῳ κεῖται, τὸ εἰ ἡμᾶς καταστρέφονται, ὡκεανὸν δὲ λέξεων περὶ λογικῶν σχημάτων προχεισθε. Ἡμεῖς, ἐλλόγιμε ἄνερ, παραδεχόμεθα καὶ ἐν τῷ χωρίῳ

τούτῳ ὅ,τι οἱ ἐρμηνευταὶ (ὑμεῖς οὐδένα τούτων ἐπεκαλέσθητε, καίπερ ἀπὸ 35 ἐτῶν τὰ γερμανικὰ μανθάνοντες καὶ τὴν λατινικὴν ἴσα τῇ ἑλληνικῇ μαθόντες) ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἐδίδαξαν, ὅτι καὶ ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἂν ἐπὶ τοσοῦτον ἐλεάνθη, ὥστε ἰσοδύναμος τῷ μέλλοντι ἀπέβη, παραδεχόμεθα, ὅτι τὸ πάθοιμεν ἂν=πεισόμεθα, ὅπως καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ ἀποστήσεται, προογενήσεται. Ἄλλ' ὅμως παραδεχόμεθα πρὸς στιγμὴν τὴν γνώμην ὑμῶν. ὅτι τὸ πάθοιμεν ἂν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ εἰ καταστρέφονται. Οὕτω τιθεμένου, ἡ ὑπόθεσις τοῦ πάθοιμεν ἂν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι τὸ εἰ καταστρέφονται, ὅπερ θὰ εἶναι ὑπόθεσις τοῦ ὄλου, οὔτε γὰρ ἀποστήσεται ἄλλος, τὰ τε ἡμέτερα προογενήσεται, πάθοιμεν τ' ἂν δεινότερα ἢ οὐ πρὶν δουλεύοντες. Διὰ τὸ πάθοιμεν ἂν θὰ ἀπηρτίετο ἄλλη ὑπόθεσις, ἐκφράζουσα τὸν ὀρισμένον λόγον ἢ τοὺς ὀρισμένους λόγους, δι' οὓς τὸ πρᾶγμα θὰ ἐθεωρεῖτο πιθανόν, θὰ εἴχομεν δηλ. ὑπόθεσιν τῆς ἀποδόσεως, ὡς τοῦτο πολλὰκις ἀπαντᾶ (βλέπε Kühner, Ausfuhr, Gramm II Aufl s. 988—989 καὶ μετάφρασιν Ε. Σταθάκη σελ. 1394—1495), ἐν ᾧ ὡς ὑμεῖς ἀναπληρῶς πρὸς ὅσα ἀπ' ἀρχῆς εἶπομεν περὶ τῆς εὐκτ. μετὰ τοῦ ἂν, ὅταν ἄνευ ὑποθέσεως, κῆται, ἡ ἀφίετε τὸν νοῦν ἐλεύθερον ἄπειρα νὰ ὑποθέσῃ τὰ αἰτία, δι' ἃ θὰ πάθωσιν, ὅπερ δὲν εἶναι ὁ σκοπὸς ὑμῶν, διότι ὑμεῖς θέλετε καὶ καλὰ πανταχοῦ καὶ πάντοτε νὰ κολῶσθε ὀρισμένην ὑπόθεσιν, ὀρισμένον αἴτιον, ἄλλος δ' ἐπίσης λογικῶς καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων ἐξαγομένην ἄλλην ὑπόθεσιν νὰ νοήσῃ δικαιούται, ὅτε θὰ ἔχομεν σειρὰν ὄλην ὑποθέσεων, ἄλλον σωρεῖτην ὑποθέσεων, ὀριζουσῶν τὴν εὐκτ. μετὰ τοῦ ἂν, ἀπείρους λόγους, ἐξ ὧν θὰ ἐξαρτᾶται τὸ πιθανόν, δυνατόν, ἐν ᾧ ἡμεῖς παραδεχόμεθα, ὅτι ἡ εὐκτ. μετὰ τοῦ ἂν, ὅπου δὲν εἶναι ἀπόδοσις ὑποθέσεως σημαίνει ἢ ἴσως θὰ, πιθανόν θὰ, χωρὶς νὰ νοηταὶ ὀρισμένη, εἰδικὴ (προσέχετε, ἀφ' οὗ ἀπ' ἀρχῆς προσποιείσθε ὅτι δὲν νοεῖτε τί λέγομεν, ἵνα γελωτοποιήσητε δῆθεν τὸ πρᾶγμα, μεταβάλλετε δὲ κατὰ τὸ δοκοῦν τοὺς λόγους), ὑπόθεσις, ἀλλ' ἀφίε-

ται ὁ νοῦς ἐλεύθερος ν' ἀμφιβάλλη νὰ ἐπέχη περὶ τοῦ πραγματι-
κοῦ τοῦ πράγματος, χωρὶς νὰ δεσμεύηται ὑπὸ τούτου ἢ ἐκείνου
τοῦ λόγου, ἢ θὰ ἀπλῶς, ἰσοδυναμεί τῷ μέλλοντι, ἔπου ἀπεφιλόγη
τῆς ἐννοίας τοῦ πιθανοῦ, ὡς ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ καὶ ἄλλοις,
ἅτινα καθώρισαν ἤδη οἱ γραμματικοὶ καὶ ἐρμηνευταί.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ πάλιν ὁμολογοῦμεν ἀρκετὰ τεχνικῶς—ἀπεφύ-
γετε ὡς ἐγγέλως, ἀφοῦ περὶ τῶν ἄλλων τοσοῦτον ἐκτείνεσθε νὰ
εἰπητέ τι, καὶ περὶ τῶν λοιπῶν τριῶν τοῦ Ἡροδότου χωρίων, ἅτινα
παρεκαλέσαμεν ὑμᾶς μετὰ τῶν ἄλλων ν' ἀναλύσγητε καὶ ἀνεύρητε
ἐν αὐτοῖς τὴν μίαν καὶ μόνην καὶ ἀδιαίρετον ὑπόθεσιν, ἣν διατεί-
νεσθε, ὅτι δύνασθε πανταχοῦ καὶ πάντοτε νὰ εἰσέλθητε εἰς τὰ μυ-
στήρια τῆς συνειδήσεως καὶ νὰ συλλάβητε ὅ, τι ὁ ἄλλος ἀποκρύ-
πτει, ἡμεῖς δὲ, θὰ ὁμολογήσετε βεβαίως ὡς φιλαλήθης—δὲν ἀντε-
γράψαμεν ἐκ τοῦ συντακτικοῦ Kühner, διὰ ταῦτα, λέγομεν, ὅπως
δοθῆ ἡ πέρασ εἰς τὴν ἄχαριν ταύτην συζήτησιν, τολμῶμεν ἡμεῖς ἂν
ἐπιτρέπητε, νὰ εἰπωμέν τινα. Τὰ Ἡροδότεια ταῦτα χωρία εἶνε
1,70 τάχα δὲ ἂν καὶ οἱ ἀποδόμειοι λέγοιεν ἀπικόμενοι εἰς Σπάρ-
την ὡς ἀπαιρηθεῖσαν ὑπὸ Σαμίων, 7,184 ἤδη ὧν ἄνδρες ἂν εἶεν
ἐν αὐτοῖσι τέσσαρες μυριάδες καὶ εἴκοσι, 8,136 τάχα δ' ἂν καὶ τὰ
χρηστήρια ταῦτα οἱ προλέγοι, συμβουλευόντα σύμμαχον τὸν Ἀθη-
ναῖον ποιέεσθαι. Καὶ ἐν τοῖς τρισὶ τούτοις χωρίοις ἡ εὐκτική μετὰ τοῦ
ἂν ἀναφέρεται εἰς τὸ παρελθόν, ἐκφράζει δὲ εἰκασίαν, κρίσιν τοῦ
συγγραφέως περὶ τῶν λεχθέντων ἢ λεγόμενων. Περὶ τῆς χρήσεως
ταύτης ὁ Koch (Griech. Schulgramm. VIII Auflag. s. 258,
Anm 2) λέγει, ὅτι ἐπειδὴ ἡ εὐκτ. τοῦ ἐνεστ. ἀρχικῶς εἶναι ἄχρο-
νος, οἱ ἱστορικοὶ, κατ' ἐξοχὴν δὲ ὁ Ἡρόδοτος, πολλάκις μεταχει-
ρίζονται αὐτὴν πρὸς ἐκφρασιν εἰκασιῶν περὶ τοῦ παρελθόντος αὐ-
τολεξεί: Da der Optativ Ræsentis ursprünglich gar Kein
Zeit bezeichnet so haben die Historiker, besonders Herodot,
ihn auch mehrmals bei Vermutungen von der Vergangen-
genheit gebraucht, natürlich muss sich die Beziehung aus
dem Zusammenhange ergeben Herod. 1, 2 εἶησαν δ' ἂν οὐ-

τοι Κρήτες, es mochten dies Kreter sein (Βλέπ. καὶ Kühner
σ. 197—198 καὶ μετάφρασιν Ε. Σταθάκη σ. 230—231). Ἐκ δὲ
τῶν ἐρμηνευτῶν—παραθέτομεν αὐτολεξεί τὰ σχόλια—ὁ μὲν Bähr
ἐν 1, 70 σημειοῦται: Sunt ipsius Herodoti verba, iudicium
suum adjicientis, quo diversas eadem de renarrationes ex-
plicit aut seccum conciliet. De optat. conf. not. ad 1, 2, αὐ-
τόθι δέ: εἶησαν ἂν, i. e. ist haut scio an Cretenses fuerint
Optativi usum ex hal maxime conspicuum plures notarunt:
G. Hermann Opusc. IV p. 169. Jacobs ad Aelian N. A. II.
11 Hartung Lehre de griech Partik. II. p. 255. Kühner Gr.
Gr. § 467, 2. Ὁ δὲ Abicht ἐν 1, 70 γραφεὶ: Hier wie c. 2
(εἶησαν δ' ἂν Κρήτες) spricht der Optat. des Raes mit ἂν in
seimen Satze ein Urtheil über etwas vergangenes aus, ἐν δὲ
1, 2: Sehr häufig wird bei Herodot durch den Optat. des
Raes. mit ἂν eine Vermutung oder ein Urtheil über etwas
vergangenes ausgesprochen. Vgl. c. 70. 2, 98. 5, 59. 7, 180.
Ὁ δὲ Stein ἐν 1, 2: Dies mögen aber wohl Kreter sein,
nämlich die in dieser Erzählung auftretenden Räuber, de-
ren erkunft die Perser selbst nicht anzugeben wissen, He-
rodot aber aus Vermutung ergänzt ohne sich auf die Wahr-
heit des Raubes weiter einzulassen ἐν δὲ 1, 70 σημειοῦται:
λέγοιεν ist der Optat. Imp. Abweichend von dem durchgäng-
igen Sprachgebrauche der Attiker is in diesem Opt. c.
ἂν eine Vermutung über die Vergangenheit ausgedrückt
und wie hier noch 7, 184, 214. 8, 136. Au zwei Stellen mit
dern Aorist 7, 180. 9, 71, der in diesem Vinne bei Homer
häufig, vereinzelt auch bei attischen Autoren vorkommt.
Ὁ δὲ γάλλος μεταφραστὴς Larcher τὸ ἐν 1, 2 μεταφράζει: c'é-
taient peut-être des Cretois, τὸ δὲ 1, 70 peut-être aussi ceux
qui l'avaient vendu dirent-ils à leur retour à Sparte, que les
Samiens le leur avaient enlevé. Ποῦ ἐν πᾶσι τούτοις ἡ ὑπόθε-
σις, ἐλλόγιμα καὶ ἐρίτιμα κύριε Α. Τάγη;

Τῆ 27 Ἀπριλίου 1890.

Μ. Ι. ΚΕΦΑΛΑΣ

ΓΑΜΗΛΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Όταν ξυρίζουν τὸν γαμβρόν, νεάνιδες κύκλον περι αὐτὸν σχη-
ματίζουσαι ἄδουσι λιγυρῶς.

Καινούργια βρούσι κίνησε ἔς τοῦ νιόγαμπρου τὸ σπίτι
νὰ λούζεται ὁ νιόγαμπρος νὰ πλένεται ὁ μπερμπτέρης.
Φέрте ξυράφια διαλεχτὰ μέσ' ἀπὸ τὴν Ὀλλάνδα,
νὰ ξυριστοῦν χροστὰ μαλλιὰ μὲ τέτοια ὁμορφάδα.

Ευράφισε, μπερμπτέρη
μὲ τ' ἄγιο σου τὸ χέρι.
Ἄργυρὸ ξυράφι καὶ μαλαματένιο
τραβὰ ἴγαλι ἴγαλι
σὲ γαμπροῦ κεφάλι
τριχα μὴν τ' ἀφήσης
καὶ τὸν ἀσχημίσσης
εἰς τὸν πεθερὸ του
εἰς τὴν πεθερά του
ἔς τὰ γυναικαδέρφια
ἔς τὸ γυναικοσόι

Πόσο σοῦ πρέπει τὸ ξύρισμα, μὲ γειά σου μὲ χαρά σου
καὶ ἔς τὰ γενιτσούρια σου μὲ γυιὸ νὰ χαίρειτ' ἡ καρδιά σου.

Φέрте τοῦ γαμπροῦ χροστὴ ἄρματα
μαπουρόγγεστη σγουροῦφασμένη
καὶ ἔς τὰ Γιάννενα ξαγορασμένη.

Τῆς γαμικῆς συνοδείας ἐξερχομένης πρὸς παραλαβὴν τῆς
νύφης, αἱ νεάνιδες ἄδουσιν.

Καλότυχη ἡ μάνα, ποῦ προβοδάει τὸν ἥλιο,
ποῦ προβοδάει τὸν ἥλιο νὰ πάρη τὸ φεγγάρι.
Βρὲ καλὲ γαμπρὲ κι' ἄρματωμένε,

π' ἄρματώνεσαι καὶ ποῦ πηγαίνεις;
Ἄσπρε σταυρατέ μου, γιὰ κοντοκαρτέρει
νὰ πατήσης πέτρα ν' ἀναβῆς λιθάρι,
ν' ἀναβῆς λιθάρι νὰ καβαλικέψης.

Κινήστε παλληκάρια, κινήστε λεβεντάδες,
κινήστε γιὰ νὰ πᾶμε νὰ πάρωμε τὴ νύφη.

Ποῦ βούλιεσαι νὰ πάνης, καλὸ μου παλληκάρι;
— Ἐκίνησεν ὁ ἥλιος νὰ πάρη τὸ φεγγάρι.

Εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης ἄδουσι τὰ ἐπόμενα :

Γιὰ μύρισε λουλουῖδι κι' ἄνθη τοῦ Μαγιοῦ,
τὸν Μάη καὶ τὸν Ἀπρίλη κι' ὅλον τὸν Θεριστὴ
γιατ' ἦρθα νὰ σὲ πάρω μὴ γένεσαι μικρὴ.

Θερτὴ καὶ Ἀλωνάρη κι' ὅλον τὸν Αὐγούστο·
ἦρθα γιὰ νὰ σὲ πάρω μὴ κάνης τὸν ἄρρωστο.

Λάμπει ὁ ἥλιος λάμπει ἔς τὰ παραθύρια σου,
γιὰ σήκου, κυρὰ νύφη, βάλ' τὰ στολιδία σου.

Φίλοι, καλῶς τὸν ἠῦραμε τοῦτον τὸν νοικοκύρη
μὲ τὰ γλυκά του τὰ πιοτὰ, μὲ τὰ καλά του λόγια.
νὰ τοῦ προκόψουν τὰ παιδιά, καὶ ἔς ἄλλα νὰ χαροῦμε.
Φάτε καὶ πιῆτε, βρὲ παιδιά, χαρῆτε νὰ χαροῦμε
τοῦτον τὸν χρόνον τὸν καλὸ ὅσο ν' ἀρθῆ κι' ὁ ἄλλος.
Γιὰ ζοῦμε γιὰ πεθαίνομε, γιὰ ἔς ἄλλον κόσμον πᾶμε.
Κ' ἐκεῖ χαραῖς δὲν γίνονται οὔτε καὶ πανηγύρια
κι' οὔτε μεσαλοτράπεζα νὰ φᾶμε καὶ νὰ πιοῦμε.

Ἄναχωρούσης τῆς νύφης ἐκ τῆς πατρικῆς οἰκίας ἄδουσι τὰ
ἐπόμενα :

Ἐβγα, νύφη μ', ἔβγα, ἔβγα ἀπ' ταῖς αὐλαῖς σου.
Ἐβγα π' ταῖς αὐλαῖς σου, σῦρε ἔς ταῖς δικαῖς σου.
— Εὐχῆσου με, μανοῦλά μου, τώρα ἔς τὸ κίνημά μου,
Τώρα ἔς τὸ κίνημά μου ἔς τὸ ξεπροβόδημά μου.
Ἐ τούταις ταῖς αὐλαῖς, καὶ τούταις ταῖς πόρταις
ἥλιος ἔλαμψε κι' ἀητὸς ἐμπῆκε
πέρδικ' ἄρπαξε καὶ πίσω βγήκε.
Μὲ κουναροῦσ' ἡ μάνα μου σάν ἡ μηλιὰ τὸ μῆλο,
χίλια προικεῖά μου ἔδωκε καὶ μούλες φορτωμέναις

Ἐξερχομένης τῆς πομπῆς ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἄδουσι:

Τ' ἄκουσες, κυρά νύφη, τί λέει τὸ Βαγγέλιο;
τί λέει τὸ Βαγγέλιο, τί μολογᾷ τὸ γράμμα;
Τίμα τὸν πεθερό σου, τίμα τὴν πεθερά σου
γιὰ νὰ εἶσαι τιμημένη, ἔς τὸν κόσμον ἑξακουσμένη.

Ὅταν πλησιάζοντες εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμπροῦ, γυναῖκες ἔρχονται πρὸς προῦπάντησιν ἄδουσαι:

— Συμπέθεροι, τί ἀργήσαταν, τί ἀργήσαταν;
— Μᾶς ἄρησαν κι' ἀργήσαμεν κι' ἀργήσαμεν.
Εἶχαν τὴν τσέργα ἔς τὸ νερό κι' ἀργήσαμε κι' ἀργήσαμε.

Τρέχουν τὰ νερά, τρέχουν κι' ἡ βρύσσαι,
τρέχει κ' ἡ ἀρχοντιά νὰ ἰδῆ τὴν νύφη.
Τ' ἀρχοντόπουλα νὰ τὴν ρωτήσουν
κ' ἡ ἀρχόντισσαι νὰ τὴν ἔξετάξουν.
Νύφη, τί ἔφερες τοῦ πεθεροῦ σου;
Νύφη, τί ἤφερες τῆς πεθεράς σου;
Τρέχουν τὰ νερά, τρέχουν κ' ἡ βρύσσαι,
τρέχει νὰ ἰδῆ ἡ χώρα ὅλη
τὸ καλόμοιρο, τὸ χρυσὸ ταῖρι,
νύφη ὡμορφη καμαρωμένη
ὡμορφο γαμπρὸ καὶ παλληκάρι.

Εἰσερχομένης τῆς νύφης εἰς τὴν οἰκίαν τῶν πενθερῶν ἄδουσι:

Ἐβγα, κυρά καὶ πεθερά, γιὰ νὰ δεχτῆς τὴν πέρδικα,
γιὰ νὰ δεχτῆς τὴν πέρδικα, ποὺ περπατεῖ λεβέντικα,
Γιὰ ιδέστε τὴν, γιὰ ιδέστε τὴν κ' ἥλιο, φεγγάρι πέστε τὴν.
Γιὰ ιδέστε τὴν, πῶς περπατεῖ σὰν ἄγγελος μὲ τὸ σπαθί.
Αὐτοῦ ποὺ ζύγισες νὰ μῆς ἥλιος, φεγγάρι θὰ φανῆς.
Ἐβγα, κυρά καὶ πεθερά, γιὰ νὰ δεχτῆς τὴν πέρδικα,
γιὰ νὰ τὴν βάλλῃς ἔς τὸ κλουβί, σὰν τὸ πουλί νὰ κελαιδῆ.
Ἐμπ' αὐτοῦ, μωρ' πέρδικα,
ἔς τὴν καινούργια τὴν φωλιά
ἴφτυρωσε μιὰ κυδωνιά
κι' ἂν ἀνθίσῃ καὶ καρπίσῃ
πέντε γιουὺς θὲ νὰ ποχτήσῃ
καὶ κατόπι θυγατέρα.

Εἰς τὸ σκαμνὶ ποῦ κάθησες ξηρὰ ἦτανε τὰ ξύλα
κι' ἀπὸ τὴν ὡμορφάδα σου ἀνθοῦν καὶ βγάνουν φύλλα.
Ὅταν σ' ἐγέννα ἡ μάνα σου, εἶχαν τὰ λάφια σκόλη
καὶ σέδωκαν τὴν ὡμορφιά οἱ δώδεκ' Ἀποστόλοι.
Ἄπ' ὅλα τ' ἄστρα τ' οὐρανοῦ ἕνα εἶν' ποῦ σὲ μοιάζει,
ἕνα ποῦ βγαίνει τὴν αὐγή, ὅταν γλυκοχαράξῃ.
Ἄγγελοι ἔπὸ τοὺς οὐρανοὺς μὲ προσταγὴ Κυρίου
κατέβηκαν καὶ σ' ἔδωκαν τὴν λάμψι τοῦ ἡλίου.
Ἔχεις μαλλιά τ' Ἀβεσαλώμ, τοῦ Ἰωσήφ τὰ κάλλη,
καλότυχος, καλοήμερος ποῦ σ' ἔκαμε ζευγάρι.
Χαρὰ ἔς τὴν μάνα τοῦ γαμπροῦ, τὴν πεθερά τῆς νύφης,
ὀπώκαμε τέτοιον υἱόν, ζευγάρι τέτοιας νύφης.
Ποιὸς ἦταν ὁ πραξενητής, ποῦ νὰ εἶχε φάη κανέλλα,
π' ἀντάμωσε τέτοιον ἀητὸ μὲ τέτοια περιστέρα.

Εἰσερχομένης τῆς νύφης ἔς τὸν χορὸν ἄδουσι:

Ἐμπηκ' ἡ νύφη ἔς τὸ χορὸ
σειγίζοντας λυγίζοντας
καὶ τετρακαγκελίζοντας.
Γιὰ ἔβγ' ἀφέντη πεθερέ, νὰ ἰδῆς τὴν κυρά νύφη
τὸ πῶς χορεύει ἔς τὸ χορὸ
μὲ σείγισμα μὲ λύγισμα.
Γιὰ ἔβγα, κυρά πεθερά, νὰ ἰδῆς τὴν κερά νύφη
τὸ πῶς χορεύει ἔς τὸ χορὸ
σειγίζοντας, λογίζοντας
καὶ τετρακαγκελίζοντας

Σὲ πολλαῖς χαραῖς ποῦ πῆγα
φιλδίσι, καραφύλλι, ζιμπιλάκι μου γραμμένο,
τέτοια νύφη δὲν τὴν εἶδα,
φιλδίσι, καραφύλλι κτλ.
πῶχει μπάλα σὰν μεϊντάνι
φιλδίσι κτλ.
πῶχει μάτι σὰν φλιτζάνι,
πῶχει φρούδια σὰν γαϊτάνι,
ποῦ ζωγράφος δὲν τὰ κάνει,
πῶχει μύτη κοντυλένια
πῶχει στόμα δαχτυλίδι
δὲν χωράει στυρὶ σταφύλι.

πῶχει καὶ λαϊμὸ χιτὸ
μαρμαροπελεκητὸ.
Πῶχει χέρια σὰν λαμπάδες
ὄπου λειτουργοῦν παπάδες,
ἔχει μέση γιὰ κεμέρι
καὶ γιόξι γιὰ μπεξερολίγια,

Φεγγαράκι μου λαμπρό,
φέγγε μου νὰ περβατῶ,
φέγγε καὶ χαμήλωνε
καὶ στρογγυλογύριζε
γιὰ νὰ ἰδῶ τὰ νιόγαμπρα
πῶς χορεύουνε τὰ δυὸ
μὲ τὸ νοῦνο ἔς τὴν κορφή
μὲ τὸν ἀδελφοποιτὸ
καὶ τοὺς φίλους ἔπο κοντά.

Σήμερα εἶν' ἄσπρος οὐρανός, σήμερα εἶν' ἄσπρη μέρα,
σήμερα π' ἀνταμιώθηκε ἀητὸς καὶ περιστέρα.
Μιὰ περιστέρα πλουμιστὴ μᾶς ἦρθε ἀπὸ τὰ ξένα
κ' εἶχε τὰ νύχια κόκκινα καὶ τὰ φτερά γραμμένα.
Παίρνει νερὸ ἔς τὸ στόμα της καὶ πάχνη ἔς τὰ φτερά της
νὰ λούση τὸν ἀφέντη της, νὰ λούση τὴν κυρά της.
Ἄξιζ' ἡ μέρα ἡ σημερινὴ φλωρί μὲ τὸ ταγάρι,
π' ἀντάμωσε τὰ νιόγαμπρα καὶ τάκανε ζευγάρι.
Πὸς' ὄμορφοι εἶστε ἔς τὸ χορὸ σὰν τὰ μαργαριτάρια.
σὰν ἡ μαῖτια ἡ δροσιὰ πού λάμπει στὰ χορτάρια.
Πὸς λάμπετε εἰς τὸ χορὸ, καὶ πὸς' ἔχετε χάρι,
ὅσάν ὁ ἥλιος τοῦ Μαγιοῦ, τ' Αὐγούστου τὸ φεγγάρι.
Πολύχρονος ὁ κύρ νουνὸς π' ἔλαβε τὴν φροντίδα,
καὶ ἔβαλε τὰ νιόγαμπρα νὰ φέρουνε μιὰ γύρα.
Κύριε νουνέ, κυρά νουνα νὰ εἶστε εὐτυχισμένοι
καὶ στῶν παιδιῶν σας ταῖς χαραῖς, τέτοια χαρὰ νὰ γένη.

Αὐτὸ τὸ χέρι ποῦ κρατεῖς
ματάκια, ματάκια,
γιὰ μὴ τὸ παρασιγγίης,
ματάκια λιγωμένα.
Τί τὸ πονοῦν τὰ δάχτυλα,

ματάκια, ματάκια,
ἀπὸ τὰ δαχτυλίδια,
ματάκια λιγωμένα.

Ἔτερα :

Ἄνάμεσα τρεῖς θάλασσες πύργος θεμελιωμένος
κι' ἀπάνω κόρη κάθεται καὶ τὰ φλωριά ἄρμαθιάζει
ἀρμάθιαζε, ξερμάθιαζεν ἐννέα ἄρμαθοῦλες φριάνει.
Τὲς πέντε βάνει ἐστὸ λαϊμὸ, τὲς τέσσερες ἐστὸ χέρι
χειμῶν καὶ καλοκαίρι
καὶ μὲ τὸν ἥλιο μάλωνε μὲ τὸν ἥλιο μαλώνει :
«γιὰ ἔβγα ἥλιε γιὰ νὰ βγῶ, γιὰ λάμπω γιὰ νὰ λάμπω
πολλὲς καρδιὲς νὰ κάψω»
ἐσὺ κιὰν λάμπης, ἥλιε μου, μαραίνεις τὰ χορτάρια
κ' ἐγὼ κιὰν λάμπω, ἥλιε μου, μαραίνω παλληκάρια!»

— Ἀνέκδοτα διδασκάλων :

Εἶμαι φίλος τοῦ καπνοῦ ἔλεγέ τις, καὶ θέλω κάπως νὰ διέρχωμαι κα-
πνίζων τὴν ἐπαύθια διαμονήν μου !

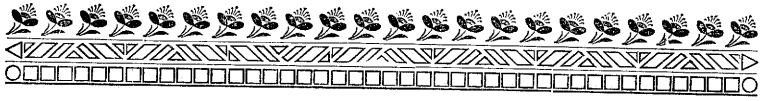
— Αἴτησις διδασκάλου :

Παρακαλῶ, φροντίσατε νὰ μὲ συστήσητε εἰς τὸ χωρίον . . . διότι . . . λη-
μοκτονῶ . . . τῆς πείνας !! ὡς πληροφοροῦμαι θὰ γείνη διαρροὺν μισοῦ διδά-
σκαλικοῦ προσώπειον ! καὶ ὁ Διάκονος θα φθάσῃ εἰς σημεῖον ἀποβολῆς !! . .

— Πρότασις γάμου : Ἐν δέσιμον Παπαχρήστου.

Γνωρίζεται ὅτι ἀπὸ πολλοῦ εἶμαι γῆρος (μὲ ἦττα καὶ ἔχι μὲ ὄμικρον
γιῶτα) παρακαλῶ νὰ κάμητε περὶ ἐμοῦ πρότασιν ἐσωγάμβρου εἰς τὸν κ. Ζ. . .
ὅν πρόκειται νὰ ἀποκαταστήσῃ τὸ θυγάτριόν του ἐσωτερικῶς. (!)

Διατελῶ βαδυσευβάστος
Μουσικοπαλποδημοδιδάσκαλος
I. K.

ΓΑΜΟΣ

Μέσα στην ανεμοζάλη της ζωής, στο άγριοβόρι της ξενειτιάς, τη ξέχασε την τρυφερή παιδούλα, την άρραβωνιαστική του, που μιά μέρα—τό θυμάται σαν όνειρο— μέσα σε χαράς, σε γέλια, τον άρραβώνησε ο γέρος ο παππᾶς. Σ' τ' αὐτιά του ἀντιλαλοῦνε ἀδύνατα τώρα ἡ εὐχαΐς καὶ τὰ προφητικά τραγούδια που πρόλε- γαν τὸν ἐρχομὸ του τὸν καλό.

Θαμπά, θαμπά, τὴ βλέπει καὶ τὴ ξανθὴ παιδούλα, μισοφο- βισμένη νὰ κρούβεται σ' τῆς μαρούλας της τὴν ποδιά.

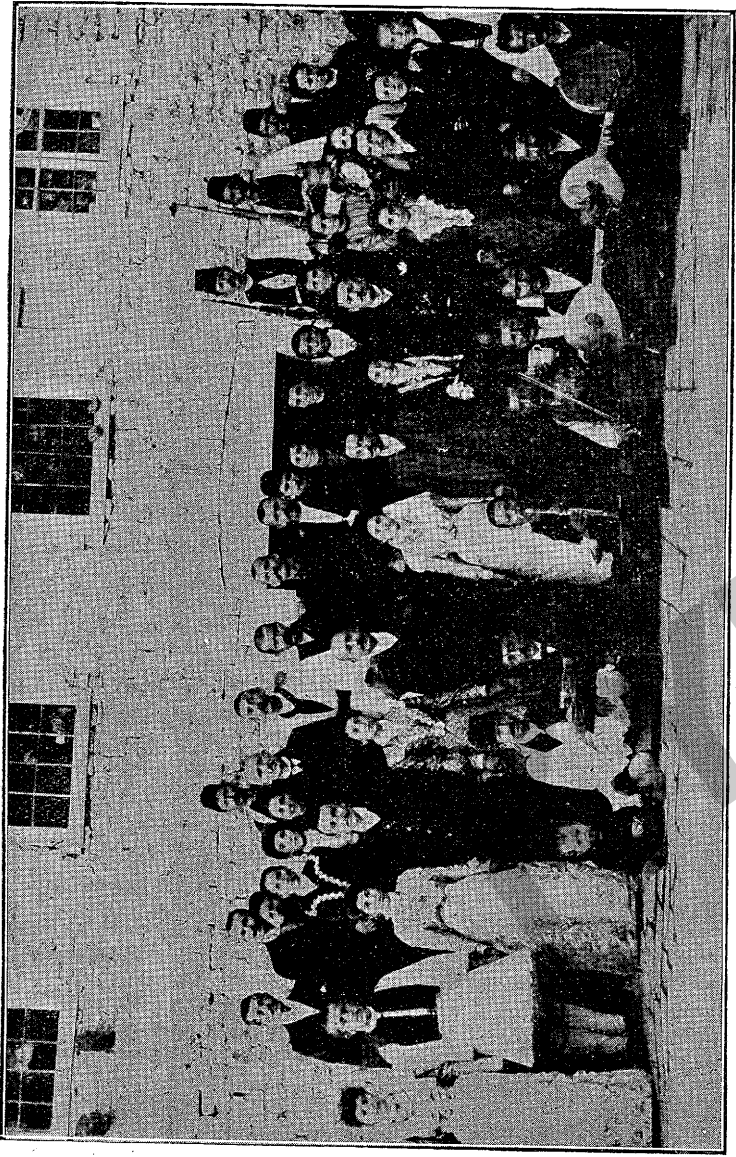
Τίποτε δὲν σβύστηκε, μὰ ἡ ξενειτιά εἶναι ξηνητιά, καὶ τώρα ἡ καρδιά του κτυπᾷ γιὰ μιά μελαγχροινὴ βλάχα που ἔχει μέλι στὰ χεῖλη καὶ μάγια στὴ ματιὰ καὶ τὸν μάγεψε.

Μεθᾷ τὸ λεβεντόπαιδο μὲ κρασί δρασαγάνι, πίνει τῆς Διμποβί- τσας τὸ νερό καὶ ξεπλένει τὸ μῦρο του τὸ ἄγιο, τῆς βλάχας ἡ ἀμαρ- τωλὴ ἀναπνοή.

Τί τοὺς πειράζει σὰν τὴν ἀγαπᾷ τὴ ξένη; Μὴ δὲν στέλνει στὴ μάνα του τὸ μερικὸ της ἀπ' τὸν ἴδρω του; Μήπως γιὰ τὴν πα- τριδα δὲν λύνει πρῶτος τὴν σακκούλα του καὶ δὲν εἶναι πάντα ἔ- τοιμος νὰ χύσῃ τὸ αἷμά του γιὰ νὰ τὴν ἐλευθερώσῃ;

Τί τοὺς πειράζει ἡ βλάχα μὲ τὴν κεντημένη τὴν ποδιά καὶ μὲ τὰ φλουριά;

Ἄ... θὰ τὴν πάρῃ γυναϊκά του καὶ νὰ τὸ μάθουν ὅλοι, καὶ νὰ μὴ φυτρώγουν ὅπου δὲν τοὺς σπέρνουν, γιὰτὶ ἂν τὸν παραθυμώ- σουν, θὰ ξεχάσῃ καὶ τῆς μάνας του τὸ γάλα, καὶ τῆς πατρίδας του τὰ χῶματι, καὶ τοῦ γέρου τοῦ παππᾶ τὸ μῦρο καὶ γιὰ ὅλα, μὰ γιὰ ὅλα ἡ ἀγάπη του θὰ τὸν παρηγορήσῃ.

Χορὸς Ζαγοροσίων

Και πῶς τοὺς εἶπε νὰ τὸν ἀρραβωνιάσουνε παιδί ἀνήλικο ἔτσι τυφλά, ἀρώτητα; Ἡ κοιμισμένη του καρδιὰ ζύτησε και οὔτε κἄν θυμάται τὸ πλάνο ὄνειρο, μόνο βλέπει τὴν ἀλήθεια, τὴν παχουλὴ βλάχα μὲ φλόγα στὰ μάτια ποῦ θαμπώνει τὰ φλουριά της. Βουτᾶ τὴ γραφίδα στὴς καρδιᾶς του τὴ λαύρα και γράφει γραφὴν φαρμακωμένη και στέλνει στὴν πατρίδα.

Ἄνατριχᾶ σὺν συλλογίζεται τὴ γρηᾶ μάνα του νὰ τραγουδῆ Ἄρβανίτικα ἐκείνη τὴν φαρμακερὴ κατάρα γὰ τὸν Δούναβι.

Ἄδικα τοὺς ἔστειλε τὴ γραφὴν ὁ γέρωσ ὁ παππᾶσ δὲν τὴν διάβασε στὴ μάνα του. Ἐκείνη ἔχασε τὸ φῶσ της. Πολλοὺς ξενήτεψε και πολλοὺς ἔθαψε και γὰ τὴ ξενητεία και γὰ τὸ χάρο πολλὰ δάκρυα ἔχασε και τώρα ἔσβυσε τὸ φῶσ της και δὲν βλέπει τὴν ἐρημιά της.

*
**

Ὁ Φίλιππος ἄμα ἔμαθε τὴ συμφορὰ, ἔτρεξε στὸ χωριό του. Ἄδικα ἡ βλάχα ζαχαρομλεῖ. Πετᾶ ἐκεῖνος μακρὰ ἀπ' τὰ μάγια της. Πετᾶ νὰ γλυκοφιλήσῃ τὰ σβυσμένα μάτια, νὰ πάρῃ τὴν εὐχή.

Στὸ δρόμο ἕνας πατριώτης τὸν παρηγορεῖ.

— Μὴ νοιάζεσαι; σὺν ἔχασε ἡ κερὰ Μήτραϊνα τὰ μάτια της, ἔτρεξεν ἡ Ἀγγελικοῦλα και κλείσθηκε στὸ σπῆτι μέσα τὴν καλοκνιτάζει σὺν κόρη της ἀληθινὴ, ἂν και ξέρεῖ πῶς τὴν ἔχεις ξεχασμένη.

Ὁ Φίλιππος κοκκίνησε.

Τὸ σπῆτι τὸ ἴδιο ὄλα καθάρα γύρω, ὄλα λαμπρὰ; στὸ τοῖχο κρέμεται τὸ καριοφύλι τοῦ πατέρα του. Ἡ γωνιὰ χύνει γύρω κόκκινο φῶσ παιχιδιάρικο και φωτίζει τὴ γρηᾶ μάνα του. Πάντα εὐμορφη, ἀρχοντικὰ μέσα στὴς χήρας τὴ μαύρη φορεσιὰ ποῦ τὴν φορεῖ ἀντρόπιαστα τοιάντια χρόνια.

Τὰ μάτια της μεγάλα, πεῖδ μεγάλα, μὰ σβυσμένα δὲν φωτίζουν τὸ λωμένο πρόσωπό της.

Στάθηκε και τὴν ἔβλεπε τὴ μάνα τὴν ἀγαπημένη, ποῦ ὁ ἴσκιος της ἐστοίγειωσε τὸ σπῆτι. Θαρροεῖς ἦθελε νὰ μετρήσῃ ὄλα τὰ ποτά-

μια τὰ δάκρυα ποῦ ἔχασε, και νὰ ξεχωρίσῃ τὸ πεῖδ φαρμακεμένο, ἐκεῖνο ποῦ ἔσβυσε τὸ φῶσ της.

Ἡ ἀγκάλια ἀνοίγεται ὀλόθεορη, τὸν σφίγγει, τὰ χεῖλη κἄτι λένε, τὰ μάτια χύνουν δάκρυα γλυκά.

Τὸν ψηλαφᾶ. Μεγάλωσε Χριστὸς και Παναγιά, παλληκᾶρι.

Ἡ φωνὴ του τὴς θυμίζει τὸ Μήτηρο. Ἄν εἶχε τὰ ματάκια της, θὰ τοὺς ἔβλεπε ἀχόρταστα. Μὰ ἔτσι ἦθελ' ὁ Θεός.

— Αἰ, ἂς μὴ σὲ βλέπω ἐγώ. Τὰ ψηλὰ βουνά, ἡ κρουσταλλέναισ βρούσαισ σὲ εἶδανε. Πάτησες τὴς μεγάλης μάνας, τὴς πατρίδας, τὸ χῶμα.

Σικώνει τὸ λωμένο χέρι της, στηλώνει στὴν καπνισμένη ὀροφὴ τὴ σβυσμένη ματιὰ της και λέγει μέσα ἀπὸ τὰ φυλλοκάρδια της.

— Ἔχε τὴν εὐχή μου.

*
**

Συγγενεῖς, γειτόνισσαι, πλημμύρησαν τὸ σπῆτι και μὰ πεντάμορφη ξανθοῦλα μὲ πλεξίδα ὀλόχρυση γὰ ὄλους φροντίζει, ὄλους τοὺς κερᾶ και στρώνει τραπέζι νὰ φᾶνε και νὰ χαιρετίσουνε.

— Και ὁ γέρωσ ὁ παππᾶσ;

— Ζῆ και βασιλεύει.

— Θὰ τρέξω νὰ φιλήσω τὸ χέρι του.

Ἄνο πατριωτάκια τὸν φέρνουνε και λέγει:

— Μὴ λαβαίνεις τὸν κόπο. Ἦρτα ἐγώ.

Ὅλοι σηκώθηκαν μὲ σεβασμό. Ὁ γέρωσ εὐλόγησε τὸ τραπέζι και ἀφοῦ ἦπανε γὰ «τὸ καλῶσ ὄρισες» και γὰ τὴ μάνα τὴν καλότυχη και γὰ τὸ γυό, ὁ γέρωσ ὁ παππᾶσ σήκωσε τὴν τσίτρα ἀψηλά, ἐσιγότρεμαν τὰ γεροντικὰ δάκτυλά του, ἔτρεμε και ἡ φωνὴ του και εἶπε.

— Ἐγὼ πίνω στὴν ὑγειὰ τὴς Ἀγγελικοῦλας ποῦ σὺν ἄγγελος κῦτταξε τὴν κερὰ Μήτραϊνα στὴν ἀρρώστια της.

Ἡ Ἀγγελικοῦλα κοκκίνησε τὰ μάτια της τὰ θαλασοῖα γέμισαν ἀπὸ δάκρυα και τοῦ Φιλίππου ἡ ματιὰ εἶδε τὸ δαχτυλίδι του στὸ

„Η ΗΠΕΙΡΟΣ“

δάχτυλο της και τὰ τριαντάφυλλα ποῦ ἀνθισαν στὸ πρόσωπό της.

Ἡ βλάχα κοκκίνιζε μόνο μὲ τὸ κρασί· τέτοια τριαντάφυλλα ποτὲ δὲν τὴν περέχουσαν.

— Σ' εὐχαριστῶ, παππᾶ, ποῦ ἤπιες γιὰ τὴν Ἀγγελικοῦλα μου, εἶπεν ὁ Φίλιππος, κ' ἔδωκε τὴν τσότρα ἀπ' τὰ χεῖλη του στὴν Ἀγγελικοῦλα.

Ψαλμοί, παιρνίδια, γέλοια ἀντήχησαν στὸ βουβὸ χωριό· πιστολαῖς συχνὰ συχνὰ φοβίζουσαν τὰ πουλάκια.

Ὁ γέρος ὁ παππᾶς φορεῖ τὰ δλόχρυσα ἄμφιά του, χαρούμενος ποὺ ἀξιώθηκε νὰ εὐλογήσῃ τὸ γάμο τῶν παιδιῶν ποῦ τ' ἄραβώ-νισσε μικρὰ μικρά.

Ἡ κυρὰ Μήτραινα ἔβγαλε τῆς χηρείας τὴ φορεσιὰ καὶ λάμπει ἀπὸ χαρὰ ὅλο τὸ πρόσωπό της κ' ἄς εἶνε σβυσμένα τὰ μάτια της.

Ὁ γαμπρὸς λεβέντης, ἡ νύφη πεντάμορφη ντροπαλή, οἱ καλεσμέ-νοι, ὅλο τὸ χωριὸ χαρούμενο.

Ἡ ἐκκλησιὰ φωτοπεριχυμένη θνυμίζει τὴν ἀνάστασι καὶ ἀλη-θινὰ ἀνεστήθηκε ἕνας νεκρὸς Δάζαρος, μὴ πειθαμένη ἀγάπη.

† ΑΛΞΕΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

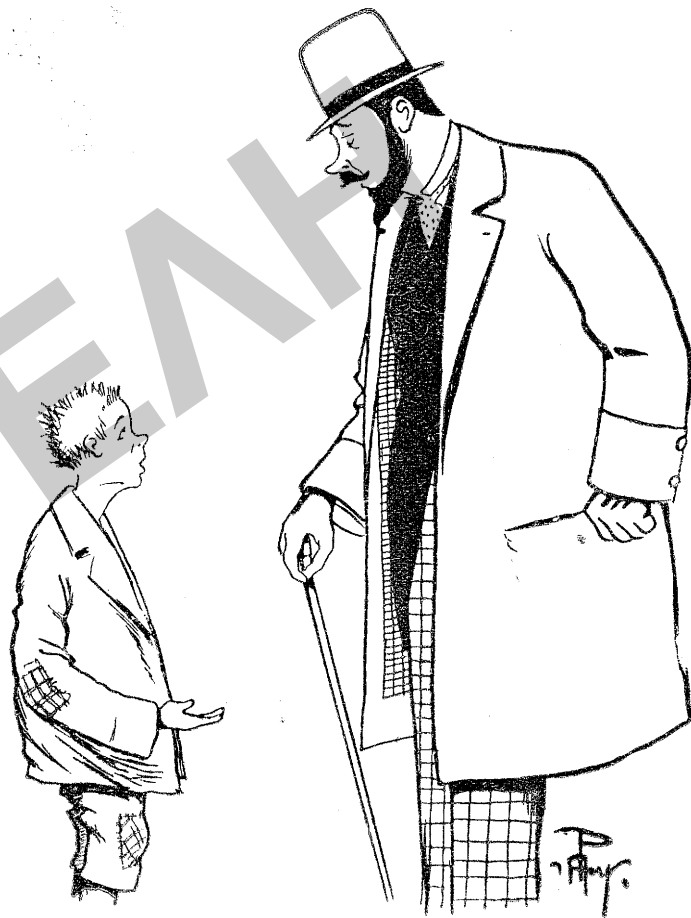
Λ Υ Σ Σ Α

Ἄν ρίξης πίσω ἕνα μόνο βλέμμα,
— εἶπεν εἰς τὴν γυναῖκα του μὲ τρόμο —
ἐχάθης! . . . Καὶ μὲ παγωμένο αἷμα,
τραβοῦσ' ὁ Λάτ τὸν ἴσιον δρόμο.

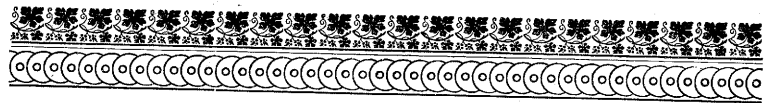
Μὰ ἡ γυναῖκα—πάντα σὰν γυναῖκα—
Ἄς στρένω, λέγει, πίσω μου κομμάτι,
καὶ τί θὰ πάθω ;.. Ἡ τρολλὴ Ρεβέκκα
γίνηκ' εὐθὺς μὴ στήλη ἀπ' ἄλατι!

Καὶ τώρα ἀπ' τῆς γυναῖκός μας ἄς κρῖνω
μπορῶ νὰ συμπεράνω ἴσα ἴσα,
πῶς ἀπ' τὸν παλαιὸν καιρὸ ἐκεῖνο
γεννιοῦνται ἡ γυναῖκες ὅλες... λύσσα.

Δ. ΚΟΚΚΟΣ

— Γιατί ζητεῖς; πεινᾶς;
— Ὅχι· ὁ πατέρας μου διψάει! . . .

ΑΠΟ ΤΑ ΑΜΙΜΗΤΑ ΤΟΥ ΝΑΣΤΡΑΔΔΙΝ ΧΟΤΖΑ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὁ Ναστραδδιν-Χότζας εἶχε μετοικήσει πλησίον τοῦ φούρνου τοῦ χωρίου. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο μέγας κοιλιόδουλος καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχε τὰ μέσα νὰ ἱκανοποιῇ ὄλας τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ στομάχου του, προσεπάθει νὰ τὸν γελᾷ· καὶ καθήμενος ὥρας μακρᾶς εἰς τὸ παράθυρον του ὠσφραίνετο ἀπολαυστικῶς τὰ θεσπέσια ἐκεῖνα ἀρώματα, τὰ ὁποῖα ἀνέδιδον ἀπὸ τοῦ φούρνου, τὰ ψηνώμενα ποικίλα κοκκινιστὰ τῶν τσορμπατζήδων τοῦ χωριοῦ.

Μίαν ἡμέραν ὁ μουλαζίμη, ἦτοι ὁ ἀρχηγὸς τῆς χωροφυλακῆς, φέρει αὐτοπροσώπως εἰς τὸν φούρνον ἐντὸς τεψιοῦ θαυμάσιον κούρκον καὶ λέγει εἰς τὸν φούρναρη.

— Κύτταξε ὡς τὸ μεσημέρι νὰ εἶναι ἔτοιμος καὶ θὰ πάρῃς καλὸ μπαξήσι.

Ὁ Χότζας, ὅστις καθήμενος εἰς τὸ παράθυρόν του καὶ ροφῶν μακαρίως τὸ τσιμποῦκί του, ἀπελάμβανε τῆς θαλπωρῆς τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων καὶ εὗρισκε ὅτι «καὶ μὲ τὰ χίλια βάσανά της πάλ' ἡ ζωὴ γλυκειά 'ναί» εἶδε τὸν κούρκον, ἤκουσε τοὺς λόγους τοῦ μουλαζίμη καὶ κάτι σατανικὸν σκεφθεὶς ἔσπευσε νὰ κατέλθῃ εἰς τὸν δρόμον.

Πλησιάσας εἰς τὸν φοῖρνον ἔρριψε νέον βλέμμα ἐπὶ τοῦ σιτευτοῦ κούρκου, βλέμμα μακρᾶς στομαχικῆς ἀπολαύσεως... καὶ βήξας δις ἠρώτησε τὸν φούρναρην.

— Παιανοῦ εἶναι αὐτὸς ὁ κούρκος, φούρναρη;

— Τοῦ μουλαζίμη, χότζα ἐφέντη. Δὲν τὸν εἶδες ἀπ' τὸ παράθυρο, ποῦ μὲ τὸν ἔφερε μόνος του;

— Ἄ! ναί· τὸ εἶχα ξεχάσει. Καὶ πότε θὰ εἶναι ἔτοιμος;

— Σὲ μισὴ ὥρα.

- “Αμα ψηθῆ φέρε τον στὸ σπῆτί μου.
 — Στὸ σπῆτι σου ; . . . Καὶ ὁ μουλαζίμης ; . . .
 — Κάνε αὐτὸ ποῦ σὲ λέω κι’ ἔννοια σου. Προτιμότερον γιὰ σένα εἶναι νὰ τᾶχης καλὰ μ’ ἕνα χότζα παρὰ μ’ ἕνα μουλαζίμη.
 — Σωστὸ αὐτό, χότζα μου . . . ἀλλὰ τι νὰ πῶ τοῦ μουλαζίμη ἅμα ἔλθη γιὰ νὰ πάρη τὸν κοῦρκό του ;
 — “Ὅτι ὁ κοῦρκος ξανάδρε τὰ φτερά του κι’ ἐκεῖ ποῦ ἐψήγετο φρρρρρούπ ! πέταξε.
 — Μά ! . . .
 — Αὐτὸ ’πέ του κι’ ἔννοια σου· τὰ λοιπὰ εἶναι δίκή μου δουλειά.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ὁ κοῦρκος ζεστός ζεστός καὶ μυρωδατος εἰσήρχετο εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Ναστραδδίν-Χότζα, μετὰ τινα δὲ λεπτὰ ἐνεφανίζετο εἰς τὸν φούρνον ὁ μουλαζίμης, προσεξοφλῶν τὴν νοστιμάδα ποῦ θὰ εἶχεν ὁ κοῦρκός του. Ἄλλ’ ἕκαστος φαντάζεται τὴν ἐκπληξίν του, ὅταν ὁ φούρναρης ἀνοίξας τὴν θύρα τοῦ φούρνου καὶ προσποιηθεὶς ἐπ’ ἀρκετὸν ὅτι ἀνεζήτει μετὰ τῶν ψηνομένων φαγητῶν τὸ τεψί μὲ τὸν κοῦρκον τοῦ μουλαζίμη τῆ εἶπε τέλος :

- Δὲν ὑπάρχει, μουλαζίμ ἐφέντη . . . δὲν ξεύρω τί γένηκε . . .
 — Βρὲ ἄφησε τὰ χωρατά ! . . . μίλα καλὰ !
 — Δὲν ὑπάρχει . . . ἐξάπαντος θὰ πέταξε.

Ἡ ἐκπληξίς τοῦ μουλαζίμη δὲν ἀργεῖ νὰ μεταβληθῆ εἰς ἀγανάκτησιν. Διαμαρτύρεται, φωνάζει καὶ κόσμος πολὺς συναθροίζεται πρὸ τοῦ φούρνου, προσπαθῶν νὰ ἐννοήσῃ τί συνέβαινε. Ἐπειδὴ δὲ ὁ φούρναρης ἐξηκολούθει νὰ ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ κοῦρκος πέταξε, ὁ ἀξιωματικὸς τῆς χωροφυλακῆς, χάσας πλέον τὴν ὑπομονήν του, ὁρμᾷ κατ’ αὐτοῦ μὲ ἀπόφασιν νὰ τὸν καταξοσχίσῃ. Ὁ φούρναρης προφθάνει καὶ ὀπλίζεται μὲ τὸ φυκιάρι του, τὸ ὁποῖον καὶ σείει δεξιὰ καὶ ἀριστερᾷ, προσπαθῶν οὕτω νὰ κρατήσῃ εἰς ἀπόστασιν τὸν παραφουρισμένον μουλαζίμη. Πάλλων ὅμως οὕτω τὸ ὄπλον του δὲν προσέχει καὶ διὰ τοῦ ἄκρου τοῦ φυκιαριοῦ ἐξορύσσει τὸν ὀφθαλμὸν ἐνὸς ἐβραίου σαράφη.

Τοῦτου γενομένου ἡ μῆνις τοῦ παρεστῶτος λαοῦ κορυφούται. Ὁ μουλαζίμης, οἱ χωρικοί, ὁ σαράφης μὲ βγαλμένον ὀφθαλμὸν καὶ οἱ ὀμόθηρσοί του, πάντες πλήρεις ἀγανακτήσεως, ὁρμῶσι κατὰ τοῦ φουρνιάρη, ὅστις ὅμως κραδαίνων πάντοτε τὸ πτύον κατορθοῖ νὰ τραπῆ εἰς φυγήν.

Πάντες τὸν καταδιώκουσι κατὰ πόδας, φεύγων δ’ ἐκεῖνος εὐρίσκει μίαν θύραν οἰκίας ἀνοικτὴν καὶ εἰσέρχεται. Εἰς τὴν αὐλήν, ὀπισθεν τῆς ἐξωθύρας, ἐκάθητο μία γυνὴ ἔγκυος. Βλέπουσα αὕτη νὰ ὁρμᾷ ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς ἀνθρωπος τελείως ἄγνωστος, καταδιωκόμενος μάλιστα ὑπὸ ἐξηγριωμένου καὶ φωνασκούντος πλήθους, τρομάζει καὶ . . . ἀποβάλλει.

Εἰς τὰς φωνὰς τῆς σπεύδουσιν οἱ γείτονες, οἱ φίλοι, οἱ συγγενεῖς Μαθόντες ὅμως τὸ αἴτιον τῶν προῶρων ὀδῶν, ἀγανακτοῦσι καὶ . . . συνονοῦνται μὲ τοὺς διώκτας τοῦ φούρναρη.

Οὗτος τηδῶν ἀπὸ θύρας εἰς θύραν καὶ ἀπὸ παραθύρου εἰς παράθυρον, ἐμπίπτει τέλος εἰς τὴν αὐλήν ἐνὸς τεμένου. Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖ τὸν ἐφθασαν οἱ διώκται του ἀνέρχεται κρύφα εἰς τὸν μιναρὲν μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι δὲν θὰ τὸν ἀνεκάλυπτον εἰς τὸ κρησφύγετον ἐκεῖνο. Ἠπατήθη ὅμως. Μετ’ ὀλίγον οἱ ἀπηγεῖς ἐχθροὶ του ἤρχισαν ν’ ἀνέρχωνται τὰς βαθμίδας τοῦ μιναρὲ . . . Καιρὸς πολὺς πρὸς σκέψιν δὲν ὑπῆρχε. Ὁ φουρνιάρης ἦτο πρὸ τοῦ διλήμματος ἢ νὰ μείνῃ ἐκεῖ καὶ νὰ θανατωθῆ δερόμενος ἢ νὰ ριφθῆ ἀπὸ τοῦ μιναρὲ εἰς τὸ πρὸ αὐτοῦ κενόν. Προκρίνει τὸ τελευταῖον τοῦτο καὶ παφ ! . . Πίπτει κατὰ κεφαλῆς ἐνὸς γέροντος ἰσραηλίτου, πωλητοῦ βελονῶν, καὶ τὸν ἀφίνει νεκρόν. Αὐτὸς οὐδὲν εἶχε πάθει, ἀλλ’ ἐγερθεὶς ἐξακολουθεῖ τρέχων ἕως οὗ κουρασθεὶς πλέον συνελήφθη.

Τὸ πλῆθος ἄγριον ἐπὶ τῇ νίκῃ του, δὲν χειροδικεῖ ἀκόμη, ἀλλὰ τὸν ὀδηγεῖ θριαμβευτικῶς εἰς τὸ χωριὸν καὶ τὸν προσάγει δέσμιον ἐνώπιον τοῦ Ναστραδδίν-Χότζα πρὸς δίκην. Ὁ Χότζας ἐκάθητο στὴν τράπεζαν καὶ ἔτρωγεν ἀπολαυστικώτατα τὸν κοῦρκον—αἴτιον ὄλων τῶν περιπετειῶν τούτων. Ἦτο ὁ μόνος ποῦ δὲν εἶχε συγκινηθῆ. Κληθεὶς ὅμως ἤδη νὰ δικάσῃ ἠγέρθη, ἐνεφανίσθη ἐνώπιον

τοῦ πλήθους καὶ ἐπελήφθη ἀμέσως τῶν καθηκόντων του :

— Σιωπή, παρακαλῶ, διὰ νὰ ἐννοήσω πρὸ παντὸς περὶ τίνος πρόκειται. Σὺ ἐπὶ παραδείγματι, μουλαζίμη, τί ζῆτεῖς καὶ φωνάζεις τόσο πολὺ.

— Τὸν κοῦρκον μου, Χότζα ἐφέντη.

Καὶ τῷ ἐξηγεῖ τὴν ὑπόθεσιν.

Ὁ Χότζας φέρει τὸν δάκτυλον εἰς τὸν κρόταφόν του, βυθίζεται εἰς σκέψεις καὶ ὑπολογισμοὺς καὶ λέγει :

— Τὰ θαύματα γίνονται κάθε ἑκατὸ χρόνια. Καθ' ἃ ὑπολογίζω ἕμως εἶνε ἀκριδῶς ἑκατὸ χρόνια ποῦ δὲν ἔχει συμβῆ κανὲν θαῦμα. Καθόλου λοιπὸν παράδοξον, μουλαζιμ ἐφέντη, νὰ ἐπανευρεῖν ὁ κοῦρκός σου τὰ φτερά του καὶ νὰ εὑρίσκειται αὐτὴν τὴν στιγμὴν στὸν Παράδεισον. Εἶσαι δὲ ἄξιος συγχαρητηρίων δι' αὐτό.

Καὶ ὁ μουλαζίμης πιστεύσας εἰς τὸν παραδείσιον κοῦρκόν του ἐπέστρεψε εἰς τὸ σπήτι του κατενθουσιασμένος.

Ἄλλ' ἐμφανίζεται ὀρυόμενος ὁ ἐβραῖος σαράφης :

— Ἄχ, χότζα ἐφέντη, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος μ' ἔδραλε τὸ μάτι μου.

— Τὸ βλέπω εὐλογημένε ἄνθρωπε... Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶναι γνωστὸν ὅτι τὸ μάτι ἐνδὸς μουσουλμάνου ἀξίζει ὅσῳ τὰ δύο μάτια ἐνδὸς ἐβραίου, στάσου ἂν θέλῃς νὰ σοῦ βγάλῃ ὁ φούρναρης καὶ τὸ ἄλλο σου μάτι διὰ νὰ τοῦ ἐξορύξωμε ἔμεις τὸ ἓνα του.

Ἐντρομος ὁ ἐβραῖος τρέπεται εἰς φυγὴν.

Μετ' αὐτὸν παρουσιάζεται ἡ ἀποβαλοῦσα γυνὴ καὶ ἀφηγείται τὸ συμβεβηκός.

Ὁ Χότζας ἀκούει καὶ κρίνει :

— Δεινὸν τὸ πάθημά σου, ἀλλ' ὄχι καὶ ἀνεπανόρθωτον. Ὁ φούρναρης εἶναι εἰς θέσιν ἐὰν θέλῃς νὰ...

Καὶ ἡ γυνὴ φεύγει ἐν αἰσχύνῃ.

Τέλος ἐμφανίζεται καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ βελονοπώλου τοῦ θανώντος μετὰ τὴν πτώσιν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ φούρναρη.

Ὁ Χότζας ἀκούει καὶ αὐτοῦ τὰς αἰτιάσεις.

— Πολὺ ὀρθὸν καὶ πολὺ δίκαιον. Πρέπει καὶ ὁ φούρναρης νὰ

θανατωθῇ καθ' ὃν τρόπον ἐφονεύθη ὁ ἀδελφός σου. Πρέπει νὰ πάῃ νὰ καθήσῃ εἰς τὴν θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκάθητο ἐκείνος ὅταν εὔρε τὸν θάνατον, σὺ δὲ ν' ἀναβῆς εἰς τὸν μιναρὲ καὶ νὰ πέσης ἀκριδῶς ἐπ' αὐτοῦ... Δέχεσαι;

Φυγὴ μὲ τὰ τέσσερα.

Καὶ οὕτω ὁ φούρναρης ἀνωμαλόγησεν ὅτι χιλιάκις προτιμότερον εἶναι νὰ τᾶχῃ καλὰ μ' ἓνα χότζα, παρὰ μ' ἓνα μουλαζίμη τῆς χωροφυλακῆς.

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

Εἰς τὸ καλλίτερον πρόβατον κρεμοῦν τὸ κουδοῦνι.

** Ὑγεία χωρὶς χρήματα εἶναι ἀσθένεια χωρὶς πόνο.

** Ὁ κακὸς ἄνθρωπος εἶναι κάρβουνο, ἂν τὸ πιάσῃ ἀναμμένο καίεσαι καὶ σβυστὸ μουτζουρόνεσαι.

** Τὸ πνεῦμα ἄνευ ἀγαθότητος, εἶναι μέλισσα ἄνευ μέλιτος.

** Ὅστις ρίπτει λίθον ἐναντίον τοῦ οὐρανοῦ ἐπιαναπίπτει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του.

** Τὸ παρὸν εἶναι διὰ τοὺς πλουσίους καὶ τὸ μέλλον διὰ τοὺς ἐναρέτους.

** Εἰς σκάφος σπασμένον ὄλοι οἱ ἄνεμοι εἶναι ἐνάντιοι.

** Ὁ θάνατος μόνον μᾶς κάμει νὰ ἴδωμεν πόσον ὁ ἄνθρωπος εἶναι μικρός.

** Βραδεῖα ἀναφαίνεται ἡ ἀξία, ἡ ὑπὸ πενίας καταθλιβομένη.

** Ἀντιτάσων τις τὸ θάρρος, τὴν χρησιμότητα, τὴν ὑπομονὴν πρὸς τ' ἀδικήματα καὶ ἀτυχίας, ἀποδεικνύει ὅτι εἶναι ἀνώτερος αὐτῶν, ἂν ἔτι θῦμα τούτων γένηται.

** Ἡ χυδαία ματαιότης ἐκείνου, ὁ ὁποῖος σήμερον ὑπερηφανεύεται, σαταλῶν, θὰ ἐξαγορασθῇ αὔριον μετὰ πολὺ ἐξευτελισμὸν.

** Οἱ πτωχοὶ γνωρίζουν τοὺς φίλους των καλύτερον τῶν πλουσίων.

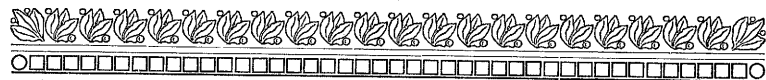
** Εἰς τὸν καθημερινὸν βίον ὁ χαρακτήρ ἔχει ἐνεργὸν μέρος περισσότερον ἢ ὁ νοῦς.

** Ἡ πείρα εἶνε ἄφρονος διδάσκαλος.

** Τὸ καθήκον εἶναι διαρκὲς ὅσον ἡ ζωὴ μας.

** Δὲν δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν ἄνευ ἀέρος : εἶναι ἡ ἀσφυξία τοῦ σώματος· δὲν δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν ἄνευ ἀγάπης : εἶναι ἡ ἀσφυξία τῆς ψυχῆς.

** Ἐκείνος ὅστις εἶναι βραδύς εἰς τὸν θυμὸν του, ἔχει μεγάλην εὐφυΐαν, ἀλλ' ἐκείνος ὅστις εἶναι ταχύς, κυροῖται τὴν τρέλλαν του.

ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

ΑΪ-ΛΙΑΣ

*Εἰς τὸ βουνὸ ψηλὰ ἐκεῖ
εἶν' ἐκκλησιὰ ἐρημική,
τὸ σημαντρὸ τῆς δὲν χτυπᾶ
δὲν ἔχει ψάλτ' οὐδὲ παπᾶ . . . .*

Καὶ σὲ ποιὸν δὲν θυμίζουσι αὐτοὶ οἱ στίχοι, ποῦ παιδάκια καθισμένα στὰ μαθητικά θρανία τοὺς μαθαίνουμε, τὸ κάτασπρο ἐρημοκλησάκι ποῦ λάμπει καὶ ἀστράφτει σὺν διαμόντῃ, πάνω στοῦ βουνοῦ τὴν κορυφή, στοῦ ἡλίου τῆς δλόχρυσες ἀχτίδες . . . .

Ἐρημο, σιωπηλὸ καὶ γαλήνιο δὲν ἔχει ψάλτ' οὐδὲ παπᾶ!

Τὸν ἡλιο ἔχει γιὰ καντήλι του καὶ τὰ θυμάρια, τὰ λουλουδάκια καὶ τὰ μοσχοχόρταρα τὸ λιβανίζουσι. Καὶ τὰ πουλάκια, ποῦ κελαδοῦν τὸ λειτουργοῦν μὲ τὴν κρυσταλλίνη λαλίτσα τους, ποῦ ρέει καταγάλαζα ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, θαρρεῖς . . . . Δὲν ἔχει ψαλμοδιὰ καὶ ὕμνους, τὰ ἔντομα, δλόχρυσος καὶ αὐτὰ στὸν ἡλιο, βομβίζουσι γύρω του μὲ ψαλμοδιὰ μυστικὰ . . . .

Αὐτοὶ οἱ ψάλτες του αὐτοὶ καὶ οἱ προσκυνητές του!

~~~~~

Τὰ ἐκκλησάκια αὐτὰ γιορτάζουσι τώρα—ὅλα τιμῶνται στ' ὄνομα τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ—θεοφοβούμενες νοικοκυρὲς τὰ σιγουρίζουσι καὶ ζωηρὰ παιδάκια τοῦ χωριοῦ χτυπᾶνε τὴ μικρὴ τὴ καμπανοῦλα του, χαρμόσυνα καὶ ἀδιάκοπα. Καὶ τὸ χτύπημα κυλάει καὶ σκορπίζεται κάτω στῆς πλαγιές, πέφτει ἀπὸ τοὺς βράχους, ἀπάνω στοὺς κάμπους σέρνεται καὶ γεμίζει τὰ γύρω χωριά ἀπὸ ἤχους ποῦ μαλακώνουσι τὴ ψυχὴ καὶ κάνουνε τὸν ἄνθρωπον νὰ λησμονήσῃ κάθε πόνο καὶ κάθε θλίψη καὶ καῦμό . . . .

Ἐκεῖ ὁ «Αἰ-Λιάς» ὁ ἑλληνικώτερος τῶν ἁγίων, παρ' ὅλην τὴν ἔβραϊκὴν πατρίδα του!

Ἀπάνω στὸ βουνό, ἐκεῖ, γιορτάζεται, ἐκεῖ ποῦ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἶχαν τοῦ Θεοῦ τὸν τοῦ Ἡλίου τοὺς ναοὺς, γιὰ τὸ ἔξανθὸς παλληκαρῶς ἐκεῖ τῆς δλόχρυσες του ἀχτίδες πρωτορχίζει!

Κ' ὁ Χριστιανισμός, ποῦ ὅλα τ' ἀνακάτεψε, ποῦ ἄλλαξε θρησκείες καὶ ἔθιμα ἀνέτρεψε, καὶ παλλῆδες ξεθεμέλιωσε συνήθειες, τὴ φυσιολατρεία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ δὲν μπόρεσε νὰ τοῦ τὴν ξεριζώσῃ . . . .

Καὶ τὸν Θεὸν τὸν ἡλιο, ὁ ἅγιος Ἡλίας στὰ κορφοβούνια διαδέχτηκε . . . .

Καὶ πᾶνε, πᾶνε κάθε χρόνο οἱ εὐσεβεῖς προσκυνηταὶ νὰ κλίνουνε τὸ γόνυ μὲρὸς στὴ χάρι του!

Ἐκεῖ ἀπάνω τὸ ἐρημοκλησάκι περὶ δὲν εἶν' ναὸς, ὅπως οἱ παγεροὶ καὶ ἀνήλιοι ναοὶ τῶν πνιγηρῶν συνοικιαῶν, ἐκεῖ ὁ ναὸς λαμβάνει ἄλλην μορφήν, μορφήν διαθέτουσαν ἄλλῶς τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα καὶ συνδέει τὸν ἄνθρωπον περισσύτερον πρὸς τὴν φύσιν πρὸς τὴν ζωὴν, τὸν ἡλιο, τὴν ἀλήθεια . . . .

Ἐκεῖ ἀπάνω ἡ ἱεροτελεσίαι δὲν ἔχουν περὶ τὴν αὐστηρότητα καὶ τὴ σοβαρότητα τῶν ἱεροτελεστιῶν τῶν ναῶν τῶν πόλεων. Ἐκεῖ αἱ προσφερόμεναι θυσίαι, δὲν εἶναι τὸ κερὶ, ἢ προσφορὲς καὶ τὸ λιβάνι! . . Ἐκεῖ θυσίαι ἀλεκτόρων καὶ ἀμνῶν προσφέρονται εἰς τὸν προφήτην, γιὰ νὰ μετατραπῇ ὁ κατακαίων τοὺς ἀγροὺς λίβας καὶ δροσερὸν ἀεράκι καὶ νὰ καταπέσῃ εὐεργετικὴ βροχὴ!

Καὶ γιομίζουν ἢ πλαγιές κάθε πρῶτὸ ἀπὸ προσκυνητᾶς, ποῦ σπεύδουσι ν' ἀνεβούνε στὰ βουνά, νὰ πλησιάσουν ἔτσι τὸν Θεὸ καὶ τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ γεμίσουν τὴν ψυχὴ τους, ἀπὸ φύσιν ἑλληνικὴ ποῦ ξεπλώνεται κάτω σὲ πράσινα χωράφια καὶ σὲ γαλανὰ νερά.

Εἶνε ἡ μόνη ἑορτὴ, ποῦ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία δίνει τὸ χέρι τόσο σφιχτὰ στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ, ἀπάνω στὴν κορυφὴ ἑνὸς βουνοῦ καὶ δίπλα σ' ἕνα κάτασπρο ἑρημοκλησάκι . . . .

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΣΕ ΜΙΑ ΚΑΛΥΒΑ

(ΔΙΗΓΗΜΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΝ)

Ήταν ὁ βαρὺς χειμῶνας τοῦ 1892. Σὲ κάμποσα μέρη τὸ χιόνι εἶχε φθάσει ὡς ἓνα μέτρο. Στὸ χωριὸ ἓνα δυὸ σπίτια ἔπεσαν, πολλὰ ζωντανὰ ἐφόφησαν—τὰ ἤρε στὴ γέννα—. Εἶνε νύχτα, στὸ χωριὸ ἡσυχία μεγάλη. Ἄν καὶ εἶνε ἀκόμα ἐνωρίς, πούθενά δὲν φαίνεται φῶς. Ταλαιπωρημένοι, κρουμένοι κοιμοῦνται ὄλοι. Σὲ μιὰ καλύβα μονάχα φαίνεται ἓνα θαμπὸ καὶ τρεμουλιαστὸ φῶς. Ἐκεῖ μέσα μαζὺ μὲ ὄλα τὰ κακὰ καὶ τὲς πίκρες τοῦ χειμῶνος ἔσιμξαν ἡ ἀρρώστεια καὶ ὁ χάρος. Δὲν εἶνε ἓνας μῆνας πού ἀπέθανεν ἓνα ἀγοράκι ξανθὸ καὶ παχουλὸ, καὶ τώρα μιὰ κόρη δέκα πέντε χρόνων κοιτεται βαρεῖα στὸ στῶμα.

Ὁ Βορριάς ἔξω μουνγγρίζει καὶ ξεροζιώνει δένδρα, ταράζει δλόκληρο τὸ σπίτι, ὡσὰν νὰ θέλῃ νὰ τὸ ἀρπάξῃ, νὰ παίξῃ μαζὺ του καὶ νὰ τὸ ρίψῃ σὲ κανένα κρημνὸ. Μουνγγρίζει καὶ τὸ μούγγρισμά του εὐρίσκει ἐμπόδιο τὸ μικρὸ ἐκεῖνο σπιτάκι, χτυπᾷ, σπάνει, χάνεται. Στὸ ἄγριο καὶ λυσσασμένον μούγγρισμα τοῦ βορριά ἀνταποκρίνεται τὸ ἀδύνατο καὶ κανονικὸ βογγητὸ τῆς κόρης. Εἶνε ξαπλωμένη δίπλα στὴ γωνιά, μακρὰ ἀπὸ τὸ μικρὸ παραθυράκι. Ἐκεῖ εἶνε ἓνα ἄλλο κρεββατάκι, μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ἡσυχὰ ἡσυχὰ μαζεμένον ἀπὸ τὸ κρύον κοιτεται ἐν ἀγοράκι πλεῖον μικρὸ ἀπὸ τὴν κόρη. Κοντὰ στὸ κεφάλι τῆς ἀρρωστης, μισοκαθισμένη στὸ κρεβάτι, μὲ τὸ κεφάλι σκυμμένον στὸ στῆθος, τὸ χέρι ἐπάνω στὸ μέτωπο τῆς κόρης κοιμᾷται ἡ μάνα. Τῆ δύστηνη! . . . πῶς τὴν ἐπῆρε ὁ ὕπνος; . . . Πῶς μπορεῖ νὰ κοιμᾷται, ἐνῶ ἀκούει τὸ βογγητὸ τῆς

„Η ΗΠΕΙΡΟΣ“

ἐτοιμοθάνατης κόρης καὶ τὸ ἄγριο μούγγρισμα τοῦ βορριά, ἐνῶ θυμᾶται τὸ θάνατο τοῦ γιοῦ τῆς καὶ βλέπει γύρω τὴν ἐρημιὰ τοῦ σπιτιοῦ τῆς, τὴν φτώχεια, τὴν ἀρρώστια . . . Ἐμάνιασε, ἐλύσσαξ' ὁ βορριάς. Τὸ σπίτι κουνιέται πλεῖον δυνατὰ, ξεσχίζεται τὸ χαρτὶ ποῦ εἶνε κολλημένον στὸ παραθυρόφυλλο καὶ τὸ χιόνι μπαίνει μέσα. Τὸ ἄμοιρον παιδί ξυπνᾷ τρομαγμένον, φωνάζει, κρούνει, πεινᾷ. Πετιέται ἡ μάνα δλόρθη καὶ τρέχει στὸ παιδί τῆς, τὸ σφίγγει στὴν ἀγκαλιά τῆς, τὸ σωπώνει. Τὸ χιόνι ὅμως μπαίνει δλοένα. Κτυτᾷει δλόγυρα τῆς, παίρνει τὸ προσκέφαλο τοῦ παιδιοῦ τῆς—ἓνα παμπάλαιο καὶ κουνελιασμένον φόρεμα—καὶ φράζει τὴν τρύπα τοῦ παραθυριοῦ. Κάθεται στὴν προτιητηνὴ τῆς θέσι, κοντὰ στὴν ἀγκομαχοῦσα κόρη τῆς, σκεπάζει μὲ τὴν ποδιά τῆς τὸ παιδί—πού μαζεμένον στὰ γόνατα τῆς μάνας προσπαθεῖ νὰ κοιμηθῇ—στηλώνει τὰ μάτια τῆς στὴ σκεπὴ καὶ συλλογιέται. Πόσων εἰδῶν μορφὲς λύπης εἶνε στὸν κόσμον, πόσων εἰδῶν μορφασμοί, ποῦ ὁ καθένας ἐκφράζει χίλια δυὸ κακὰ ποῦ σέρνονται σ' αὐτὸν τὸν μάταιον κόσμον, φτώχεια, πεῖνα, λύπη, ἀρρώστια, θανατικὸ, ἀπελπισία, ὄλεθρον σὲ δυὸ λεπτὰ ἐπέρασαν ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς πικρομάνας. Ἦταν ἡ πλεῖον δυστυχισμένη γυναῖκα τοῦ κόσμου. Ὁ ἄνδρας τῆς ἦταν κακορρίζικος, ἐπερπατοῦσε ἀπὸ ξενητεῖα σὲ ξενητεῖα καὶ τώρα κι' αὐτὴ δὲν ἤξευρε ποῦ εὐρίσκετο. Οἱ γονεῖς τῆς δὲν ζοῦσαν, τὸ μικρότερό τῆς παιδί εἶχεν ἀποθάνει χωρὶς διατήρησι, χωρὶς γιατρὸ καὶ τώρα ἡ κόρη τῆς ἐπολεμοῦσε μὲ τὸ Χάρον. Ὅλα αὐτὰ τὰ συλλογίσθηκε, ἐσηκώθη καὶ ἐξάπλωσε τὸ παιδί τῆς κοντὰ στὴν ἐτοιμοθάνατην, τὸ γιερό κοντὰ στὴν ἀρρωστη . . .

Ἐπερπατοῦσε μὲ μεγάλα βήματα ὄσων φορνιασμένη ἀπὸ τὴν μιὰ ἄκρη στὴν ἄλλη, ἐκοντοστέκονταν, ἐμουρμούριζε κάτι, τῆς ἐφευγαν λόγια, κατάρες—ποῖος ξέυρει γιὰ τὸν ἄνδρα τῆς, γιὰ καμμιὰ προξενήτρα—ἐστέκονταν, ἔβλεπε τὸ κρεβάτι μὲ λύπη, μὲ πόνον, μὲ βλέμμα ποῦ ἐξέσχισε κάθε καρδιά, ποῦ ἐπλήγνε καὶ τὰ πλεῖον ἄπονα στήθη. Ἦκουε τὸ ἄγριο καὶ τρελλὸ μούγγρισμα τοῦ βορριά, τὸ κανονικὸ καὶ ἀδύνατο βογγητὸ τῆς κόρης καὶ τὴν ἡσυχὴ ἀναπνοή

του παιδιού, έβραειαστέναζε και ξανάρχιζε τον άλλοκοτο περιπατόν της.

“Έξαφνα στέκεται, ουλλογιέται, έρχεται κοντά στο κρεββάτι των παιδιών της και γονατίζει. Στόν τοίχο είνε το εικονοστάσιο. Τό καντήλι του μονάχα με το τρεμουλιαστό και θαμπό φώς του φωτίζει το σπίτι. Σταυρόνει τὰ χέρια της στό στήθος, κοιτάζει τις δύο εικόνες—τό Χριστό στην άγκυλιά της Παναγίας και τόν Άι-Νικόλα—και με παράπονο, αλλά χωρίς δάκρυα—είχαν στειροέψη πειά τὰ μάτια της—λέγει: «Παναγιά παρθένα μου, ποῦ με πόθο κι' αγάπη σφίγγεις τό μονάκριβό σου στην άγκυλιά, εἶν ποῦ ξέρεις τούς καῦμούς και τὰ βάσανα, τες λύπες και τὰ φαρμάκια πλειό πολὺ ἀπό κάθε μάνα, γιατί έπαθες περισσότερα ἀπό μᾶς, εἶδες νά ἀδικοπεθαίνη τό θεῖο παιδί σου στό σταυρό, έτσι καλή και πονετική ποῦ εἶσαι, λυπήσουμε τήν δύστυχη και ὡσε τῆ Διαμάντω μου! με φθάνουν τὰ τόσα ἄλλα κακά, διῶξε τό Χάρο ἀπό τό σπίτι μου!»

«Και σὺ, Άι-Νικόλα, ποῦ σώζεις κάθε καρβοκύρη ἀπό τὰ ἄγρια κύματα και τῆ μανιασμένη θάλασσα, ποῦ μ' αὐτόν τόν καιρό γυρνᾶς στό θεωριώμενα πέλαγα και τὰ ποδοπατῆς και διώχνεις τόν ἄγριο βορριά ποῦ τρομάζει κάθε ναυτικό και ναυτικοῦ φαρμῆλια, ποδοπάτησε και τήν ἀορώσια και διῶξε τό Χάρο ἀπό τό σπίτι μου!»

Με τὰ χέρια σταυρωμένα, γονατιστή ὅπως ἦταν, ἔγυρε λιγάκι τό κεφάλι της και ἀκούμπησε στόν τοίχο. Έξακολουθοῦσε νά βλέπει τες εικόνες καταβεβλημένη ἀπό τήν λύπη λίγο-λίγο ἐκλεισε τὰ μάτια της και ἐκοιμήθηκε με χαμόγελο στό χεῖλη. Ποιὸς ξεύρει τί χρυσᾶ ὄνειρα ἔβλεπε, σὲ τί φανταστικές χώρες ἔγυροῦσε. Ποιὸς ξεύρει πῶς ἔβλεπε τήν ἀγέλαστη και πικραμένη ζωή της!.. Εἶχε δέκα μέρες νά βάλῃ τό κεφάλι της στό προσκέφαλο—κάποτε κάποτε ἀκουμπησμένη στόν τοίχο ἔκλεφετε λιγάκι ὕπνον—.

Έξύπνησε εἶχε ξεμερώσει τό φῶς τῆς ἡμέρας ἐφώτιζε τήν

καλύβα και ἔδειχνε πλειό ψηλαφική τήν φτώχεια και τήν ἐρήμωσή της, ποῦ τήν νύχτα ἐμισοφαίνονταν θαμπὰ στό ἀδύνατο και τρεμουλιαστό φῶς τοῦ καντηλιοῦ.

Πειτιέται ὀλόγη « ἄχ! τί ἔκαμα ἢ σκύλλα!» λέγει. Βλέπει τήν κόρη της, ἐκοιμῶνταν ἤσυχα, χωρίς βογγυτό. Βάζει τό χέρι της στό μέτωπο τῆς ἄρρωστης ἦταν κρύο σάν τό χιόνι, ποῦ εἶχε φθάσει ἔως τό παράθυρο... Μιά φωνή βραχνή ἐμισοβγήκε ἀπό τό λάρυγγά της και ἔπασε ἀναίσθητη ἐπάνω στην ἄφυχη κόρη της.

“Ο ἥλιος εἶνε κρυμμένος σὲ κάτω χρυσοκίτρινα σύννεφα, ποῦ σκεπάζουν τήν Ἀνατολή, ὁ οὐρανός μισοκαθαρισμένος, ἀραιά και σκορπισμένα ἔδω και ἐκεῖ μερικά σύννεφα φαίνονται σάν νά βλέπουν χαμογελῶντας τό ἄγριο κατώρθωμά τους, τῆ σίβα τοῦ χιονιοῦ ποῦ σκέπαζε ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τήν χώρα και πλάκωνε κάθε τροφή τῶν ζωντανῶν. Δέν ἀκούεται πλειά οὔτε τό ἄγριο και μανιασμένο μούγγρισμα τοῦ βορριά, γιατί εἶχε φύγει μαζί με τήν νύχτα, οὔτε τό ἀδύνατο και κανονικό βογγητό τῆς κόρης, γιατί με τό σκοτάδι εἶχε ξεφυχήσει κι' αὐτό, οὔτε τό ἦουχο ἀνῆσασμα τοῦ παιδιοῦ, γιατί κι' αὐτό ξυπνητό τώρα βλέπει σάν ἀπωλιθμένο τῆ λιποθυμησμένη μάνα του ἐπάνω στην ἄφυχη ἀδελφή του.

ΚΛΕΟΒ. Γ. ΣΑΣΣΗΣ

ΓΚΑΦΑ

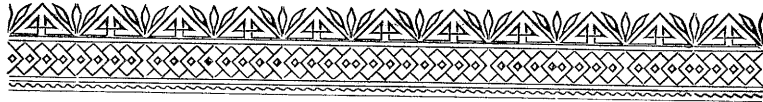
— Κύριε, ὁ πατήρ σας εὔρεν καλά τό ποίημα τό ὁποῖον τοῦ ἀφιέρωσα ;
— “ὦ, βεβαιότατα... τό ἔχει μάλιστα μεσ' τό κεφάλι του... ἐντός τοῦ γύρου τοῦ καπέλλου του, τό ὁποῖον τῷ ἦτο πολύ μεγάλο.

ΜΕΤΑΕΥ ΕΡΩΤΟΤΡΟΠΟΥΝΤΩΝ

— Δεσποινίς, σᾶς ὁμνύω ὅτι ἡ ἀνάμνησις σας με ἀπασχολεῖ νύκτα και ἡμέραν...

— Πῶς, και τήν ἡμέραν ἀκόμη;... “Α; εἶναι ἀληθές... εἶσθε ὑπάλληλος τοῦ Ὑπουργείου!

ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΑΣΣΙΑΝΟΥ

Οί ἅγιοι στὸν οὐρανὸ
συνάχθησαν ἕνα πουργὸ
μπρὸς τοῦ Θεοῦ τὸ δῶμα
Τὰξ, τούξ, τὴν θύρα τοῦ χτυποῦν
Ἔχουνε κάτι νὰ τοῦ ποῦν
μήπως κοιμᾷτ' ἀκόμα ;

Καὶ βέβαια ! ἀπὸ τεμπειαῖα
κι' ἀπὸ κοιμησι ἄλλη δουλειὰ
τοῦ λόγου τοῦ δὲν κάνει !
Ὁ ἅγιος Κασσιανὸς
τὸ εἶπε καὶ τοῦ καθενὸς
τὴν γνώμη προλαμβάνει.

Λὲν εἰς παμπάλαιον καιρὸν
πῶς μιὰ δουλειὰ ἐξ ἡμερῶν
ἐπῆρην εἰς τὰ χέρια
κι' ἔκτισε κῦμα καὶ στεργιὰ
κι' ἔπλασ' ἀνθρώπους καὶ θεργιὰ
κι' ἐγυάλισε τ' ἀστέρια.

Μὰ σοῦ ἐπῆρην ἀπ' ἐκεῖ
γιὰ μιὰ μεγάλη Κυριακὴ
τὸν ἄπειρον αἰῶνα !
ἐνῶ οἱ ἅγιοι γδυτοὶ
ὡς καὶ τὴν ἴδια μας γιορτὴ
δουλεύουμε γι' αὐτόνα.

Πρὶν ἀποσώση τὴν λαλιὰ
ἀνοίγει ἡ θύρα μιὰ σταλιὰ

καὶ βλέπει αὐτὸς κι' οἱ ἄλλοι
Λὲν ἐφαινότανε μορφὴ
μὰ εἶδαν τ' ἄσπρο τὸ σκουφι
π' ὁ Θεὸς τὴν νύχτα βάλλει.

Τοῦ κόσμου Αὐτὸς τὴν μηχανὴ
μὲ τὸ ποδάρι τοῦ κουνεῖ
κι' ἀλείφει μὲ τὸ χέρι.
Ἡ ποικαμία σου φορεῖ
καὶ ἡ ματιά του μαρτυρεῖ
πῶς δούλευε νυχτέρι.

Ἄμα τὸν εἶδαν οἱ καλοὶ
σὰν νάχαν ὄλοι μιὰ βουλή
τὸ βλέμμα σκύβουν κάτω
κι' ἀρχίζουν μὲ πολλὴ βοή !
Τὸν Κύριον πᾶσα πνοὴ
καὶ κτίσις αἰνεοῦσάτω !

Ὁ Θεὸς ἀκούει καὶ γελά
κι' ἀνασκουμπώνει στ' ἀψηλά
τοῦ ρούχου τὰ μανίγια.
Καλὰ τὸ λέγουν οἱ θνητοὶ
πῶς ὅπου λείπει τὸ γατὶ
χορεύουν τὰ ποντίκια !

Κ' ἐνῶ οἱ ἅγιοι μὲ πολλὴ
τοῦ ψαλλουρίζουν συστολὴ
τ' ἀτέλειωτο τροπάρι
νίβγετ' Ἐκεῖνος καθαρά

κι' ἀλλάζει μέσα καὶ φορᾶ
τὴν θεϊκὴ του χάρι.

Ἔπειτα γενεὴε σιγανὰ
τ' ἀγγέλου τοῦ τὸν διακονᾶ
ν' ἀνοίξη πρὶ τὴν θύρα
Μόλις τὴν εἶδαν ν' ἀνοίγῃ
ἐσκύψαν ὄλοι μὲ σιγὴ
καὶ προσκυνοῦν στὴν γύρα.

Ὁ Πλάστης γενεὴε ἄλλη μιὰ
κι' ἦταν αὐτὴ ἐπιθυμιὰ
νὰ εἰσαχθοῦν στὸ σπῆτι
μόλις ἐδόθη ἡ προσταγὴ
καὶ θὰ φιλήσῃ λὲς τὴν γῆ
ἢ μακρῶς τοὺς μῦτη

Ἄρκει, ἄρκει, εὐχαριστῶ
σᾶς ἔχω χάρι ἂν αὐτὸ
τὸ αἶσθημα σᾶς μένει
καὶ ὅταν κανεὶς δὲν σᾶς τηρᾶ
καὶ σᾶς βρεθῇ καμιὰ φορὰ
ἢ θύρα μου κλεισμένη.

Ἔνας τὸν ἄλλο τοὺς κυττᾶ
κι' ἐκπεπληγμένος ἐρωτᾶ
μὲ τὴν ματιὰ μονάχα
Πρὸς εἶν' αὐτὸς ὅπου τολμᾶ
τέτοι' ἀρχηγὸ νὰ μὴ τιμᾶ
ὅπου κι' ἂν εἶναι τάχα.

Ὅριστε μέσα ἀγαπητοὶ
βεβαίως τρέχει κάτι τι
σπουδαῖο στὴν Ἑλλάδα
γιὰ νὰ ξυπνήσητε βιαστοὶ
ἀπὸ τὴν κλίνην τὴν ζεστὴ
σὲ τούτῃ τὴν κρυάδα.

Καθεὶς σκουντᾶ καὶ προσπαθεῖ
νὰ πρωτομβῇ νὰ θρονασθῇ
εἰς τοῦ Θεοῦ τὸ πλάγι

Σταῖς πρόσχαραις των ταῖς μορ-
[φαις
τὸ βλέπεις, ποῦ καλὸς καφεὲς
τοὺς μύρισε καὶ τσάγι.

Σὰν ἐκαθῆσαν στὰ θροναῖα
κι' ἐβούτησαν τὴν φρουγαγιὰ
καὶ ἦσαν τὸ ζεστό τους
Στρέφεται ὁ Πλάστης τοὺς κυττᾶ
καὶ τὰ μαντάτα νὰ ρωτᾶ
ἀρχίζει ἀπὸ τοὺς πρώτους

Ἄπὸ τοὺς ἀξιοματικὸς
αὐτοὺς τοὺς προτιμοῦν ἀκούς ;
καὶ ὁ Θεὸς καὶ ἡ κοκκῶνας
γιατὶ τοὺς ἔχουν γιὰ φρουρούς
ποῦ κόφτουν δράκοντας κι' ἐχ-
[θρούς

ἐπάνω σταῖς εικόνας.

Τὸν Ἄγι-Γεώργη τὸ λουπὸν
ρωτᾶ μὲ βλέμμα χαρωπὸν
τί νέα ἀπ' τὴν Ἀθῆνα ;
Αὐτὸς τὸ χέρι του στ' αὐτὶ
καὶ μὲ μιὰ στάση κορδωτῆ
τὰ ξεύρεις, λέγ' ἐκεῖνα !

Τὴν Μάν' αὐτὴ, ποῦ τοὺς γεννᾶ
τὴν ροκανοῦν παντοτεινὰ
σὰν δένδρο τὰ σκουλοῦκια
Καὶ σέρνουν γι' ἄπειρα πουγγιὰ
ἐλεημοσύνη ἀπ' τὴν Φραγκιὰ
κι' ἀπ' τὴν Τουρκιὰ χαστούκια.

Ἔπειτα στρέφει καὶ θωρεῖ
τ' Ἄγι-Δημήτρη τὸ σκαρι
ντριτό σὰν σπάθας θήρη
καὶ τὶ μαντάτα τὸν ρωτᾶ
ἀπ' τῆς Ἡπειροῦ τ' ἀνοιχὰ
κι' ἀπ' τὴν Θεσσαλονίκην ;

Καλά τοῦ λέγει Εὐχαριστῶ
μὰ προτεστάντη τὸ Χριστὸ
θὰ κάμουν αὐτοῦ πέρα
κι' ὄλους ἐμᾶς Αὐστριακοὺς
ἂν δὲν τοὺς βάλλῃς τοὺς Γραι-
[κοὺς]
λίγο μυαλὸ μὰ μέρα!

Τότε ὁ Θεὸς στρεφογυρνᾷ
νὰ βρῆ μὲ μάτια γαλανὰ
τὸν Ἅγιο Νικόλα
Αὐτὸς φροντίζει δι' αὐτὰ
αὐτὸς τὴν πίστ' ὑψηρετᾷ
κι' ἄς μὴν τὰ λέγῃ κι' ὄλα.

Γυρνᾷ ἀπ' ἐδῶ γυρνᾷ ἀπ' ἐκεῖ
ὄλοι εἶν' αὐτοῦ οἱ συνοδικοὶ
μόνον ἐκεῖνος ὄχι
Ἐεύρει κανεῖς σας ποῦ κρατεῖ
Ἅγι-Νικόλας καὶ γιατί
δὲν κάθεται στὴν κόχη;

Ἵλοι τους γνέμμο κοινὸ
στὸν Ἅγιο Κασσιανὸ
γιὰ ν' ἀπαντήσῃ ρίπτουν
αὐτὸς τοὺς ἐφρεν αὐτὸς
ἄς ὀμιλήσῃ θαρρετὸς
ὄ,τι ἐκεῖνοι κρύπτουν

Αὐτὸς σηκώθη ἀπ' τὸ θρόνι
Βλόγησον πᾶτερ, προσκυνεῖ
καὶ λέγει μὲ τὴν μύτη.
Μᾶς ἐρωτᾷς συχνὰ πυκνὰ
ὄ κάτω κόσμος πῶς περνᾷ
στ' ἀπότρελό του σπήτι.

Θαρρῶ θὰ ἦταν πηδ καλὸ
ἂν ἐρωτοῦσες μὴ βολὰ
καὶ δι' ἐμᾶς δῶ πέρα..
Καλά θὰ ἦταν ἀλλὰ Σὺ

μ' αὐτὴν τὴν δόξα τὴν χρυσὴ
Ἐπῆρε ὁ νοὺς Σ' ἀγέρα.

Τώρα μοῦ γνώθει τὸ μυαλὸ
γιατί κανεῖς τὸν πηδ τρελὸ
θεότρελο τὸν κράζει
Αὐτὸ βεβαίως θὰ δηλοῖ
πῶς ἢ τρελάρα ἢ πολλή
τὴν φρόνησι Σου μοιάζει

Γκρεμνέται ὁ τόπος ποῦ πατᾶς
καὶ Σὺ ξετάζεις καὶ ρωτᾷς
τὰ νέα ἀπ' τὴν Ἑλλάδα.
Ἐχ! καὶ νὰ ἤμουνα Θεὸς
νὰ φάγῃ ἐποῦτος ὁ λαὸς
ζβεγκιὰ καὶ μπαστουνάδα.

Μωρ' Χριστιανοὶ νὰι τᾶχ' αὐτοὶ
καὶ πατριῶται θαρρετοὶ
σᾶν ἦταν ἢ γενιὰ τους ;
Ἐχ! καὶ νὰ εἶχα μὴ νευρὰ
νὰ τοὺς ἀργάσω τὰ πλευρὰ
σαχλά σᾶν τὰ μυαλά τους.

Μ' αὐτὸ δὰ θᾶρθη μοναχὸ
σᾶν στρέψῃ ὁ χρόνος τὸν τροχὸ
ἀπ' τοῦ Βοριὰ τὰ μέρη
καὶ τοὺς ἀλέσουν οἱ Ξανθοὶ
σᾶν ἄλος πῶχει μαρανθῆ
σᾶν ξέθυμο πεπέρι.

Γι' αὐτὸ συμπάθειο Σὲ ζητῶ
ἂν μ' ἔφυγε τὸ καθ' αὐτὸ
τῆς ὀμιλίας νῆμα.
Μὴ ἄλλη ἀνάγκη μᾶς βαστᾷ
μᾶς ἔχει σύρει ἐδῶ μπροστὰ
στὸ Θεϊκό σου βῆμα.

Ἅγι-Νικόλας μὲ χωρὶς
αἰτία καὶ ἀφορμὴ θαρρεῖς

λείπει ἀπ' αὐτοὺς τοὺς τόπους ;
Παρὰ σκυφτὸς ἐδῶ μ' ἐμᾶς
προκρίν' ἐκεῖνος τὰς τιμὰς
ποῦ παίρνει ἀπ' τοὺς ἀθρώπους.

Σὲ κάθε τέμπλος π' ἀπαντᾷ
στήνει τὸν θρόνο του κοντὰ
στοῦ γιου σου τὴν μητέρα
Κ' οἱ ναῦταις ὅταν κονδυλοῦν
Σ' ἐκεῖνον κρᾶζουν καὶ λαλοῦν
Τὸ τὴν τιμωτέρα!

Κ' ἐνῶ ἢ φτώχεια δὲν μπορεῖ
γιὰ μᾶς νὰ κάμῃ ἓνα κερὶ
καὶ δυὸ κουκιὰ θυμιάμα
αὐτὸς συχνὰ πυκνὰ πουλεῖ
ἀπ' τὴν περισσεια τὴν πολλή
χρυσὸ τὸ κάθε τάμα

Νοεῖς βεβαίως πῶς αὐτὰ
τὴν Πίστη βλάπτουν δυνατὰ
καὶ τὴν Ἅγιωσύνη
Ἐνῶ δὲν ἐπρεπε φρονῶ
νὰ λείπει ὡς καὶ ἀπ' τὸν οὐρανὸ
ἢ κοινοκτημοσύνη.

Γιατί νὰ ἔχῃ αὐτὸς γιατί
τιμὴ καὶ δόξα καὶ ἔορτη
λαμπρότερη ἀπὸ μένα
ἄς μᾶς τὸ πῆ ὀρθὰ κορτὰ
τὰ δικαιώματά τ' αὐτὰ
ποῦ τᾶχει ἀποκτημένα

Ἄν ἦτανε μάρτυς μὲ καρδιά.
Θάλεγα τέτοια ἀναποδιά,
τὴν κάμουν οἱ ἀνθρώποι.
Σοῦ γδέρνουν κάπνον σᾶν σκυλοὶ
καὶ σᾶν Θεὸ τους οἱ μουρλοῖ,
τὸν προσκυνοῦν κατοπιν.

Ἄν ἦταν ἓνας ἀσκητῆς
ἓνας σοφὸς ἢ ποιητῆς
π' ἀπέθαν' ἀπ' τὴν πείνα,
Θᾶχε κανεῖς ὑπομονὴν
καὶ θᾶλεγ' ὄλοι οἱ Χριστιανοὶ
πῶς εἶν' ἀπ' τὴν Ἀθήνα.

*Τὸ πνεῦμα ἀφίρουν νὰ πεινᾷ
τὴν ἀρετὴ νὰ διακονᾷ
καὶ σᾶν τὰ κακαρῶση
πὰ στὸ στομάχι τ' ἀδεαγὰ
τῆς στεῖνον μάρμαρο βοννὸ
καὶ ψάλλον ὄσοι, ὄσοι.*

Μὰ τοῦτον δόξασ' ὁ Θεὸς
στὴν γῆν τὸν εἶχε ὁ λαὸς
Αὐθέντη καὶ δεσπότη.
Γι' αὐτὰς δὲν εἶπες τὰς τιμὰς
οἱ πρῶτοι εἶν' ἔσχατοι εἰς ἡμᾶς
καὶ οἱ ἔσχατοι εἶναι πρῶτοι;

Μὰ τὸ συνήθειο τὸ κακὸ
ἔγεινε πλέον φυσιζὸ
στὸν Ἅγιον Νικόλα
Φιλόπρωτος χαμαὶ στὴν γῆ
πρωτεῖα πάνω κυνηγεῖ
μὲ τὰ σωστά του ὄλα.

Καὶ ἂν δὲν νοιασθῆς σὲ βεβαιῶ
μᾶς τὸν καθίζουν γιὰ Θεὸ
στὸν ζβέγκρον μας οἱ Σλαῦοι
καὶ θεναρθῆ μὴ πρωτῆ
νὰ σε σηκώσει ἀπ' τὸ σαμνὶ
τὴν θέσι νὰ σοῦ λάβῃ!

Ἵ Πλάστης π' ἄκουεν αὐτὰ
τὰ γέλοια μέσα του βαστᾷ
τὰ γένεια του χαϊδεύει
μὴ τὸν κατήγορο θωρεῖ

μιά τῶν ἁγίων τὸ σωρὶ
Κἄτι τοὺς μαγειρεύει !

Κατόπι, πράγματι λαλεῖ
εἶναι ποράδοξο πολὺ
γιατὶ ἡ Χριστιανωσύνη
κεριὰ καὶ λάδια περισσά
κοὶ τόσα στέφανα χρυσά
ᾗς αὐτὸν τὸν ἅγιο δίνει

Καὶ ἀπὸ τοῦτο ποὺ θωρῶ
εἰς τὰ μετέωρα θαρῶ
ποθεῖτε νὰ τὸν στείλω,
Εἶναι στὴν σύνοδο κανεῖς
νὰ πῆ δυὸ λόγους εὐμενεῖς
γιὰ τὸν παλιὸ μας φίλο ;

Μὰ ὅποιος κρίνει τὰ κοινὰ
θαρῶ δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾷ
καὶ τοῦ σοφοῦ τὴν γνώμη :
πρὶν ἔρθῃ κι' ἀπολογηθῆ
αὐτὸς ποὺ κατηγορηθῆ
μὴν κάμῃς κρίσι ἀκόμη.

Γι' αὐτὸ καλὸ νομίζω ἐγὼ
σ' ἕνα κλητῆρά μου γοργὸ
νὰ δώσουμε μιὰ κλήσι
ἐν ἔνταλμα δεσποτικὸ
καὶ μὲ καλὸ ἢ μὲ κακὸ
νὰ μᾶς τὸν κουβαλήσῃ.

Κ' ἐστράφη κι' ἔγνεψε γλυκὰ
ἐνὸς ἀγγέλου ποῦ γροικᾷ
τὸ πράγμ' αὐτῷ ποῦ στέκει
κι' αὐτὸς ἐπέταξε στὴν γῆ
μὲ τοῦ Θεοῦ τὴν προσταγὴ
ὡσάν ἀστροπελέκι.

Πρὶν ἢ τελιώσῃ μιὰ στιγμήν
τ' Ἄγι-Νικόλα τὸ κορμί

πῶς ἔφερνεν ἐφάνη
καὶ στῆς στιγμῆς τὸ τέλος πιά
σαχλό, βρεμμένο, σὰν στουπιὰ
μπρὸς τὸν Θεὸ τὸ βάνει.

Συγγνώμ' Ἄφέννη μου ζητῶ.
διότι λέγει περιττὸ
καιρὸν ἔχω ἀργήσει
Μὲ τὰ γοργά μου τὰ φτερά
ἐπήγα Νότο καὶ Βορρᾶ
κι' Ἄνατολὴ καὶ Δύση

Σ' ὅλους ἐπήγα τοὺς λαοὺς
σ' ὅλους ἐμβῆκα τοὺς ναοὺς
δὲν ἤῤα τὸν ἄτόν του
τέλος κοντὰ ν' ἀπελπισθῶ
τὸν ξετρωπῶνὸν στὸν βυθὸ
τὸν Εὐξείνιον τὸν πόντο,

Ὁ Πλάστης τὸν καλοθωρεῖ
καὶ τὸν ρωτᾷ μὲ ἰλαρῆ
μὲ πατρικὴ φροντίδα
Ἄγι-Νικόλα τὸ θωρῶ
εἶσαι βρεμμένος στὸ νερὸ
ὡς πάνω στὴν κουρίδα !

Ἄν εἶν' ἀλήθεια αὐτὸ ποῦ πῶ
στὴν Μοσχοβιά εἶχες σκοπὸ
ξανά νὰ ταξειδεύσῃς
κι' ἐπήγαινες καλυμβητὰ
γιατὶ δὲν ἤθελες λεπτὰ
γιὰ ναῦλο νὰ ξοδεύσῃς !

Ὅριστε, τόσο φειδωλοὶ
δὲν βρίσκονται ἅγιοι πολλοὶ
ἀλλ' ὅμως δὲν θυμόνω
θὰ οἰκονόμησες ξανά
γιὰ νὰ προικίσῃς ὄρφανὰ
νὰ τὰ πανδρέψῃς μόνο.

Ἄγι-Νικόλας τουρτουρᾶ
σὰν ρυάκια τρέχουν τὰ νερά
ἀπ' τὸ χλωμὸ κορμί του
ὁ Πλάστης μιὰ τὸ βλέπει αὐτὸ
καὶ μιὰ τηρᾷ τὸ κεντητὸ
τὸ σαλονιοῦ χαλί του.

Τὸ ἕνα χέρι του κρατεῖ
κάτ' ἀπ' τὸ ράσσο κἄτι τι
λέγει ὕστερα μὲ χάρι
Διορισμὸς σὲ βεβαιῶ
θὰ ἦν' αὐτό.—Μήπως Θεὸ
σ' ἔκαμαν οἱ Βουλγάροι ;

Ὁ ἅγιος τότε γιὰ νὰ ἰδῆ
τοῦ ξεσκεπάζ' ἕνα παιδί
μισοπνυγμέν' ἀκόμα.
Συμπάθειο, λέγει, ἂν αὐτὸ
παρουσιάζω τὸ θνητὸ
ᾗς τ' ἀθάνατό σου δῶμα.

Εἶναι ἡ ἑβδομὴ ζωὴ
ποῦ ἔχω σώσει ἀπ' τὸ πρῶτ'
ἀπ' τὴν μεγάλη μπόρα
Μιὰ τριχ' ἀκόμα νὰ πνιγῆ
γιατὶ μοῦ ἤλθε ἡ προσταγὴ
εἰς ἀκατάλληλ' ὄρα !

Πρὶν ἀναπνεύσῃ μιὰ σταλιά
μὲ τρελαρπάζει ἀπ' τὰ μαλιά
ὁ ἄγγελος, στοχάσου !
γιὰ νὰ μὴν πέσῃ ἀπ' τὰ ψηλά
καὶ τοῦ σκορπίσουν τὰ μυαλά
τὸ ἔφερα μπροστά σου

Κ' ἐνῶ κρατοῦσεν ἡ μιλιὰ
ὁ Ἄγιος βλέπει τὴ δουλειὰ
ποῦ ἐκτελεῖ συνήθως.—
Πιάν' ἀπ' τὰ πόδια τὸ παιδί

τ' ἀναποδίζει μὲ σπουδὴ
καὶ τὸ χτυπᾷ στὸ στήθος.

Καὶ βλέπει τ' ἄλμυρὰ ζουμιὰ
ποῦ τρέχουν ἀπ' τὴν μύτη μιὰ
καὶ μιὰ ἀπὸ τὸ στόμα
Κατόπι στήνοντας τ' ὄρθα
μ' ὅλα τὰ μέσα προσπαθᾷ
δὲν ἀναπνέει ἀκόμα !

Τότε μὲ σκέψι περισσὴ
βγάλλει τὴν θήκη τὴν χρυσὴ
γεμάτη μὲ ταμπάκο
παίρνει μιὰ πρέζα τὴν βαστᾷ
στὴν μύτη τοῦ παιδιοῦ μπροστά
Μύρισ' το βρὲ Γιαννάκο !

Σὰν τὸ μυρίσθηκεν αὐτὸς
τὸν ἔπιασε ἕνας φτεριστὸς
κι' ἐπήρε λίγ' ἀγέρα.
καὶ τοῦ ἀνοῖξαν στὴν στιγμή
οἱ νυχτωμένοι τ' ὀφθαλμοὶ
καὶ εἶδε τὴν ἡμέρα

Τότε ὁ ὕψιστος γυρνᾷ
καὶ τοὺς Ἄγιους σκοτεινὰ
ἕνα πρὸς ἕνα βλέπει
καὶ μὲ τὸ πρόσωπο ξυνὸ
στὸν ἅγιο Κασσιανὸ
τὴν ὁμιλία τρέπει

Θαρρεῖς, τοῦ λέγει, διατι
ἔχει λαμπρότερη γιορτὴ
κι' ὁ κόσμος τὸν θυμιάζει ;
γιατὶ δὲν κεῖται στὸν σοφᾶ
νὰ τρῶ, νὰ πίνῃ, νὰ τραφᾷ,
καὶ σκάνδαλα νὰ βάζῃ.

Μὸν καὶ στὸ κῆμα τὸ βαθὺ
κι' ἐδῶ μπροστά μου προσπαθεῖ

για την Χριστιανωσύνη.
Τί θαύμα τὸ λοιπὸν, αὐτὸν
ἀπ' ὄλον σας τὸν συρφετὸν
ἂν προτιμοῦν κ' ἐκεῖνοι;

*Α! ξεκουμπίσου μ' ἀπ' ἐδῶ
καὶ ἄλλη μιὰ νὰ μὴ σέ ἰδῶ
νὰ τσαμπουνᾶς δῶ πέρα
γιατί δὲν εὐκαιρῶ γι' αὐτὰ
τ' ἀνόητά σου χωρατὰ
κάθε στιγμὴ καὶ μέρα.

Καὶ ἂν δὲ σέ παύω στὴν στιγμὴ

ἀπ' τὴν ἀγιωσύνη, Μὴ
τὸ πῆς ἄξιὰ δική σου
ἀγλότη πῶδωκε ὁ λαὸς
δὲν ἤμπορεῖ οὐτ' ὁ Θεὸς
νὰ τὴν ἐπάρη πίσου!

Γιὰ τὴν αὐθάδεια πλὴν αὐτὴ
σοῦ μεταθέτω τὴν γιορτή,
Τί μέρα σ' ἔχω δώσει;
Φεβρουαρίου κοσσενιά
σὲ κάθε τέταρτη χρονιά
διὰ νὰ βάλῃς γινῶσι.

† ΒΙΖΥΗΝΟΣ

ΕΣ ΙΔΙΩΝ ΤΑ ΑΛΛΟΤΡΙΑ

Εἷς ἐργάτης προσεκλήθη διὰ νὰ κάμῃ μερικὰς ἐπιδιορθώσεις
εἰς ἓν διαμέρισμα οἰκίας. Ἡ κυρία δυοπιστοῦσα καλεῖ τὴν θαλαμηπόλον τῆς
καὶ τῇ λέγει ὑψηλοφώνως:

— Μαρία, πάρε ἀπ' ἐδῶ τὴν κασετῖνα τῶν διαμαντικῶν μου καὶ κρόψε
τὴν εἰς τὸ πλαϊνὸν δωμάτιον.

Ὁ ἐργάτης ἐξάγει ἀπέσως ἐκ τοῦ ὑπερδύτου του τὸ ὥρολόγιον μὲ τὴν
ἄλυσόν του καὶ δίδων αὐτὰ εἰς τὸν μαθητευόμενόν του:

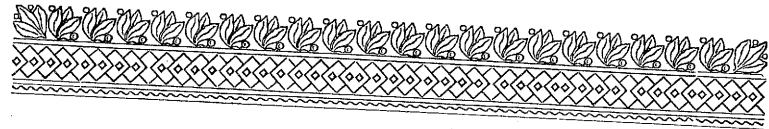
— Πέτρε, τῷ λέγει, πήγαινε αὐτὰ εἰς τὸν Πάτριωνα, φαίνεται ὅτι ἡ οἰκία δὲν
εἶναι ἀσφαλής.

ΜΕΤΑΣΥ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ

— Ἐγώ, πιστεύω εἰς τὴν μεταψύχωσιν, ἡ ψυχὴ μου μετὰ θάνατον θὰ
ἐπάγῃ ἀναμφιβόλως κατ' εὐθείαν εἰς κἄποιον σῶμα ζῶον.

Ὁ ἕτερος τῶν φιλοσόφων κατ' ἰδίαν: *Ω! δι' αὐτὸ, δὲν ἔχεις ἀνάγκη
ν' ἀποθάνῃς! . . .

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑΙ ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑΙ

Παρήλθον ἔτη μακρὰ ἀφ' ὅτου ἀπεχαιρέτησα τὰ ἱερά τῆς εὐ-
ἀνδρου ἐδάφη. Ἡ Κωνσταντινούπολις εἶνε δευτέρα πατρίς μου.
Καὶ ὅμως ἡ προσφιλὴς γενέτειρα παραμένει πάντοτε τὸ ἰνδαλμα
τῆς λατρείας μου. Εἶναι εἰς τὸν ψυχικόν μου ὀρίζοντα ὁ μάγος
ἀντικατοπτρισμός, ὅστις διεγείρει τὰς γλυκυτέρας συγκινήσεις. Τὰ
γραφικὰ τῆς τοπίας προβάλλουν ὡς δράματα ἔκπαγλα, ἐμπυχού-
μενα κατὰ πᾶσαν σνιγμὴν ὑπὸ ἀναμνήσεων ἀλησμονήτων.

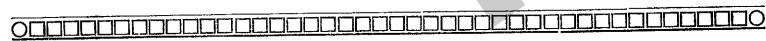
Τὸ ρωμαντικὸν ἰδίως Ζαγόριον, ἡ Ἑλβετία τῆς Ἡπείρου, μὲ
τὰς ἀπαραμίλλους σκηνογραφίας τῆς φύσεως ἀπλοῦται ὡς πῖναξ
ἐπιβάλλοντος μεγαλείου. Οἱ ὑπερῷοι καὶ ἀπορῶγες βράχοι, αἱ
ἀπότομοι τῶν ὀρέων σχισμαί, διαρραγέντων ὡς ὑπὸ κτύπον τερά-
στιον ἢ κλονισμόν δαιμονιώδη, αἱ ἰλιγγιώδεις ἀνυψώσεις καὶ αἱ
ταρτάρειαι καθιζήσεις, ἡ καταπλήττουσα αὐτῇ ἀναστάτωσης φαί-
νεται ὡς ἀπολίθωσις τιτανομαχίας τινὸς ἀφαντάστου. Τὰ σπορα-
δικὰ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ λείψανα κυκλωπείων τειχῶν, κολοσσιαίων, δη-
μιουργίας ὑπερφυσικῆς, ἐνισχύουσι τὴν ἐκστατικὴν ταύτην ἐντύ-
πωσιν.

Τοὺς ἀκινήτους καὶ σιωπηλοὺς τούτους γίγαντας ἀνικρῶζει ἡ
οὐρανομήκης πεύκη, ἡ πεύκη ἡ ζοφερά, ἥτις μὲ τὴν πένθιμον ἰα-
χὴν τῆς ἐκμυστηρεῦεται τὰς τραγωδίας, τὰς ὁποίας εἶδε διαδραμα-
τιζομένας ὑπὸ τὴν πυκνὴν σκιάν τῆς. Νομίζεις ὅτι ὄντα ἀφανῆ,
αὐτοὶ οἱ ἥρωες τῶν δραμάτων τούτων. ἀόρατοι καὶ ἀσύληπτοι,
σκορπίζουσι εἰς τὰ σκοτεινὰ δάση τὸν παράδοξον ψίθυρον, ὅστις
προκαλεῖ κατὰ πᾶσαν σνιγμὴν εἰς τὸν πλανώμενον ἀνὰ τοὺς μυστη-
ριώδεις λαβυρίνθους τῶν σκιρτήματα ἀνήσυχτα.

*Ἄλλ' ἐν μέσῳ τῶν ἀγρίων τούτων σκηνογραφιῶν ἐκτυλίσσουσι

Τύπος και ένδυμασία γυναίκος Πωγωνίου

τήν ειδυλλιακήν των ποιήσιν τὰ τοπία τὰ ἡμερα, αἱ πεδιάδες αἱ
σπαράγγινοι, αἱ κοιλάδες αἱ κατάφυτοι, μικραὶ γωνίαι ἀποσπα-
σθεῖσαι ἐκ τῆς Ἑδέμ, με̄ γοητεῖαν ἐνειρώδη κατὰ τὴν ἑαρινὴν
ιδίως ἐποχὴν, αἱ πηγαὶ αἱ κρυστάλλιναι οἱ κυλίσσαι με̄ μελωδίαν
ἐξ ἴσου κρυσταλλίνην ἀδάμαντα ρευστόν.

Αἱ δύο εἰκόνες παριστάνουν ἐκφραστικῶς καὶ τὰς ἀντιθέσεις τῆς
ἠπειρωτικῆς ζωῆς. Ἐφ' ἐνὸς τὸ εἰδύλλιον τοῦ πατριαρχικοῦ βίου,
ἡ ἀγνότης τῶν ἠθῶν, αἱ ἀδαμάντιναι ἀρεταὶ τῶν τέκνων τῆς εὐάν-
δρου· ἐξ ἄλλου αἱ ἐποποιεῖαι καὶ τὰ δράματα ἠρωϊκῶν εἰς παρελ-
θόντας αἰῶνας ἀγῶνων πρὸς βαυδάλους ἐπιδραμεῖς καὶ τυράννους
ὤμοδες ἢ τὸ ἀπελεύτητον τῆς ληστείας μαρτύριον. Ἡ ἀγρία φύσις
με̄ τὰ σκοτεινὰ ἄδυτα καὶ τὰ ἐρυμνά της φρούρια ὑπήρξε τὸ ἀνά-
λογον διὰ τὰς τραγωδίας θέατρον, αὐτὸς εὗτος ὁ συμβολισμὸς των.

Ἄλλ' ἀδιάσειστοι εἰ χαλύβδινοι Ἐπειρῶται ὡς οἱ βράχοι τῆς
ἐνδόξου πατρίδος των, ὑπερήφανοι, ἀδάμαστοι, ὑπέμειναν τοὺς ἀ-
γῶνας καὶ τὰ μαρτύρια με̄ καρτερίαν σιδηρᾶν. Ἡ ἀκατάβλητος
φιλοπατρία των, ἡ φιλοπατρία των ἢ παροιμιώδης, ἀνέκυψεν ἐκ
τῆς σκληρᾶς δοκιμασίας ἰσχυροτέρα ὡς ὁ σίδηρος ἐκ πυρός. Συνε-
ζυμώθησαν μετὰ τῆς γενεθλίου χώρας δι' ἰδρωτὸς καὶ αἵματος καὶ
οἱ πρὸς αὐτὴν δεσμοὶ των ἐτράφησαν ἐκ τῆς ὑπάρξεώς των. Γῆ
καὶ ἄνθρωποι συνδέονται ἀναποσπᾶστως. Ἐκπατριζόμενοι δὲ οἱ
Ἐπειρῶται αἰσθάνονται ἀκατανίκητον τὴν ἔλξιν πρὸς τὸ πάτριον
ἔδαφος.

Ἡ ἀφορία τῆς εὐάνδρου, ἥτις ἄλλως τε ἀφίερσε τοὺς ζωτι-
κωτέρους χυμοὺς της εἰς τὴν παραγωγὴν ἀνδρῶν, δὲν ἠδυνήθη
οὐδ' αὐτὴ νὰ ἀποξενώσῃ τὰ ἀφωσιωμένα τέκνα της, διὰ τὰ ὁποῖα
ἡ βιοπάλη καθίσταται νέον δρᾶμα. Εὐποροῦντα ἐν τῇ ξένη σπεύ-
δου τοῦναντίον ἐκεῖνα εἰς βοήθειαν τῆς πτωχῆς ἀλλὰ μεγάλης
μητρός.

Καὶ ἔχει τόσους τίτλους ἐπὶ τῆς εὐλαβοῦς των στοργῆς, τόσην
ἐπιβολὴν με̄ τὰς ὑπερόχους παραδόσεις της, τόσον γόητρον με̄ τὸ
φυσικὸν καὶ ἠθικὸν μεγαλεῖον της.

Τὰ ἐδάφη της εἶναι βωμὸς διὰ τὴν ἠπειρωτικὴν ψυχὴν.

Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΗΣ

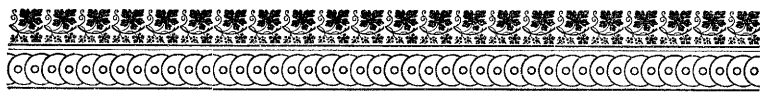
Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Βιογραφία Γεωργίου Ἀθέρωφ	Σελίς	5
Εἰκὼν: Τύπος καὶ ἐνδυμασία δεσποίνης Μεσσήνου	»	7
Ῥῶδη εἰς Γ. Ἀθέρωφ κατὰ τὰ μέτρα τῆς Ζ' τῶν Ὀλυμπιονικῶν Πινδάρου ὑπὸ Ἀναστ. Τάγγη	»	8
Εἰκὼν: Τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον	»	14
Παράφρασις τῆς ᾠδῆς ὑπὸ Χαριδήμου	»	15
Εἰκὼν: Μιχαὴλ Δώριζας. Ἕλλην προταθλητῆς καταρρίψας τὸ παγκόσμιον ρεκόρ τοῦ ἀκοντίου	»	21
Τὸ ρολόι ὑπὸ Γ. Α. Φιλικῶ	»	22
Εἰκὼν: Σουλιῶτις ὄπλοφοροῦσα	»	20
Ἀπὸ τοὺς λησμονημένους ἔθνικοὺς μαργαρίτας ὑπὸ Ν. Παπακώστα	»	29
Ἡ καταστροφή τῆς Μεσσηνίας ὑπὸ Ἀχ. Καλεῦρα	»	34
Ποιήσεις ὑπὸ Ἀλ. Γεωργίτση	»	38
Εἰκὼν: Δάσος πευκῶν τῆς νήσου Χάλκης	»	39
Ποιήσεις Κ. Φατσέα	»	40
Εἰκὼν: † Βράνος Βωζάνης	»	41
Αἰ Ἐρυννύες ὑπὸ † Βρ. Βωζάνη	»	42
Τὸ ἐπάρατον χωρίον ὑπὸ Ἀλ. Γεωργίτση	»	44
Γένερα καὶ μουστάκια ὑπὸ Σωτηρίου Φώκου	»	50
Ποιήσεις ὑπὸ Χ. Χαριδήμου	»	53
Τουρκικὰ νεκροταφεία ὑπὸ Δδος Νοεμῆς Ζωηροῦ	»	54
Εἰκὼν: Τοποθεσία Ὀθωμανικοῦ νεκροταφείου	»	56
Ποιήσεις ὑπὸ Χρ. Βασιλακάκη	»	58
Τὸ αἶσθημα τῆς μητέρας ὑπὸ Ν. Βασιλειάδου	»	59
Ὁ Μούργκας ὑπὸ Χ. Χρηστοβασιλῆ	»	62
Ἀποδημία τοῦ Σιλδ Ἀρόλδου εἰς τὴν Ἠπειρον ὑπὸ Δ. Σάρρου	»	70
Εἰκὼν: Ἡ οἰκία ἐν τῷ Παντελεήμονι ἔνθα ἐφο-νεύθη ὁ Ἀλῆ πασσάς	»	77
Εἰκὼν: Ἐνδυμασία καὶ τύπος Ζαγορησίας	»	78
Λαγὸς καὶ Γάϊδαρος ὑπὸ Δδος Εὐρ. Ἀλεξανδρίδου	»	79
Ποιήσεις ὑπὸ Δ. Σταμπόγλη	»	87

Ποιήσεις ὑπὸ Ἀλ. Γεωργίτση	Σελίς	89
Εἰκὼν: Βράχος ἀπὸ τὰς Πριγκηπονήσους	»	90
Πᾶει ν' αὐτοκτονήσῃ ὑπὸ Ν. Παπανικολάου	»	91
Περιγραφή Βίτσας Ζαγορίου	»	103
Εἰκὼν: Ἄνω Βίτσα	»	104
» Κάτω Βίτσα	»	106
» Γέφυρα ἐπὶ τοῦ Βίκου (Ζαγόριον)	»	108
Ἡ ντροπιασμένη ὑπὸ Β. Κώνου	»	109
Ποιήσεις ὑπὸ Δδος Ἐλένης Σβερώνου	»	114
Νυκτῶδια ὑπὸ Δδος Ἀντιγόνης Ζωηροῦ	»	115
Ποιήσεις ὑπὸ Σπύρου Μασσοῦκα	»	121
Εἰκὼν: Ἡ νῆσος τῶν Ἰωαννίνων	»	122
Ἀγάπη οὐγγρονη ὑπὸ Δδος Ἀθ. Γαϊτανοπούλου	»	123
Ποιήσεις ὑπὸ Δ. Βικέλα	»	131
Στρατιώτης ὑπὸ Ν. Χάρη	»	132
Εἰρωνεία καὶ σκῶψις ὑπὸ Γ. Παλαιολόγου	»	138
Τὸ κάλλος	»	139
Εἰκὼν: Πλατεία Ἀρχιμανδρείου Ἰωάννινα	»	141
Σχολαστικὸς σχολαστικὸς πολλὰ χαίρειν		
Ἀπαντήσεις Μ. Κεφάλα	»	142
Γαμήλια δημοτικὰ ἄσματα τῆς Ἠπείρου	»	166
Εἰκὼν: Χορὸς Ζαγορησίων	»	172
Γάμος ὑπὸ † Ἀλεξάνδρας Παπαδοπούλου	»	173
Ποιήσεις ὑπὸ Δ. Κόκκου	»	176
Ἀπὸ τὰ ἀμίμητα τοῦ Ναστραδδίν Χότζα ὑπὸ Με-φιστοφελῶς	»	177
Ἄι-Λιάς ὑπὸ Σταμ. Σταμ.	»	182
Σὲ μιὰ καλύβα ὑπὸ Βλ. Σάσση	»	184
Μῦθος τοῦ Ἁγίου Κασσιανοῦ ὑπὸ Βιζυηνοῦ	»	188
Ἠπειρωτικαὶ σκιαγραφαὶ ὑπὸ Γ. Οἰκονομίδου	»	195
Εἰκὼν: Τύπος καὶ ἐνδυμασία γυναικὸς Παγωνίου	»	196
Γελοιογραφαὶ ὑπὸ Α. Ρηγοπούλου	»	198

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΓΓΡΑΦΕΤΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

Μ. Μ. 25. Μ. Σιφναίος 10. Regis Delbeuf 5. Γοργόλης 2 Πολ.

Τῆ εὐγενεὶ φρ. τῆς *Δος Νοεμῆς Ζωηροῦ πασσά*.— Ἐλενίτσα Κεντίνογλου Πολ. Καλ. Β. Σταματιάδης Πολ. Χαρίκλεια Β. Σπαθαροπούλου Πολ. Ἐλένη Δάμπρου. Ἀνθὴ Μάλαμμα. Μαρία Κοντοδήμου. Μαργαρίτα Δημητριάδου Πολ. Μαρία Παπαδοπούλου. Ἀχιλλεὺς Μιριντσόγλου Πολ. Νικόλαος Ταβαντζής Πολ. Β. Σκέντος Πολ. Ν. Ρακατζής Πολ. Γ. Ἀρναούτογλου Πολ. Ι. Λαγαριάς Πολ. Αλ. Τσεπέλης Πολ. Ι. Σιουκιούρογλους Πολ. Δ. Πλούτζη. Κ. Λαζαριάδης. Α. Καλάβριος. Ι. Α. Σπυριδῆς. Ν. Α. Ξανθοπούλου. Π. Θερεσόλη. Κ. Μ. Ψαλίδας. Α. Χατζηγεωργίου. Ἀθανάσιος Κώγης. Α. Αχουτζαρίδης. Γεώργιος Χρυσσαφίδης ἰατρός. Δ. Χρυσσαφίδου.

Τῆ εὐγ. φρ. *Κας Εὐφροσύνης Χρηστίδου ἰατροῦ*.— Εὐφροσύνη Βασιλειάδου 2. Γεώργιος Π. Κωνσταντινίδης. Πολ. Ασπασία Καραμάνου. Εὐδοξία Καμπαλούρη. Πολ. Καλλιόπη Μαυρομάτη. Πολ. Β. Κ. Π. 3 ἀπλά 1 Πολ. Ρογυς Χρ. Χρηστίδης.

Τῆ εὐγ. φρ. τῆς *Δος Μαρίας Γεωργιάδου Ζάππειον*.— Ἀργυρῶ Δουμουσόγλου. Μαρία Κυριακίδου. Καλλιόπη Παχὴ. Ἀνδρονίκη Ἀθανασιάδου. Πόλια Μελίδου. Ἀναστασία Χρυσικού. Ζωὴ Δημάδου. Αἰκατερίνη Λυκιαρδοπούλου. Ὀλγα Κουγιοῦνογλου. Σοφία Κριωνά. Ἀγγελικὴ Κοντογούρη. Ζήνια Γεννάδη. Οὐρανία Βαλεριανοῦ. Ἀγλαΐα Γεωργιάδου. Ξενία Καραπέτσι.

Τῆ εὐγ. φρ. *Δος Ἀγγελικῆς Παπακώστα Ζάππειον*.— Ἑλλη Λεφάκη. Ἀρτεμὺς Λιούμα. Ἀλεξάνδρα Οἰκονομίδου. Ἐλένη Παστολαδάκη. Ὑρόση Κουκαλίδου. Μαρία Γοργίου. Ἰουλία Ροδοκανάκη. Ἐλένη Σιάκου. Ἀναστασία Χατζοπούλου. Μερόπη Σούρα. Ἐλισάβετ Μπουσίου. Μαρία Βιθνοῦ. Χρηστίνα Τζάλλη. Ἄννα Γκρέκοβιτς. Φωφὸ Νομικοῦ. Ἀγγ. Παπακώστα.

Τῆ εὐγ. φρ. *Ἀνονύμου*.— École de filles de Mes Denaux. Ἰωάννης Καραζέρης 3 ἀπλά. Ἀφροδίτη Γιαννοπούλου. Ἑλλη Ζαφειροπούλου. Ἑλλη Ἀντωνιάδου. Ζωὴ Τζάντζαρη. Κλειὼ Θ. Κουρτζή. Χρηστίνα Ι. Γαλίτση. Ξανθίππη Χρηστίδου. Καρρουδίλη Κοκκίνο. Λιλὴ Ζαννότη. Εὐφροσύνη Παντζοπούλου.

Τῆ εὐγ. φρ. *Κου Φ. Κοβαλακίδου*.— Ἰωάννα Φ. Κοβαλακίδου. Μιχαὴλ Μίχας. Γ. Ζωγράφος. Θεόδωρος Βαφειάδης. Ἡλίας Β. Τζολῆς.

Τῆ εὐγ. φρ. *Κου Νικολάου Ράλλη*.— Ι. Κ. Μακρίδης. Β. Πανταζίδης. Π. Μ. Καραβοκινός. Ν. Α. Ράλλης. Ν. Τζηρᾶς. Σωτηράκης Αντ. Κ. Καμπάνης. Ι. Πασπάτη. Ακουαρόνε. Βαρουή. Κοσμάς Τσοπάνογλου. Α. Γεωργιάδου.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

Τῆ εὐγ. φρ. *Κου Δημητρίου Σταμπόγλη*. Β. Θ. Ἐλευθεριάδης 2 ἀπλά. Δ. Σ Σταμπόγλης. Α. Σέργιος. Π. Λεμονίδης. Β. Λεβιάδης. Ν. Τζηρᾶς. Α. Καλπακτσόγλου. Κωνσταντῖνος Ξανθοπούλος. Χρ. Νάσης. Νικόλαος Ἰωαννίδης. Κωνσταντῖνος Μαυροτζόλης. Κ. Βαλασιδῆς. Ι. Καυιόπουλος. Ν. Κοντιδῆς. Γ. Ρούβαλης 2. Β. Βαλασιδῆς. Χ. Φασουλᾶκης. J. Constantinidis. Ε. Παΐδας. Γιαμπουρᾶς. Δ. Καμακάκης. Πολ. Σ. Ὁρφανίδης. Η. Γ. Λαζαριάδης. Γκανίδης. Μπαλμπουλόγλου. Σκαρλ. Γούσκοβιτς. Ἄγγ. Η. Κωτσίδας. Ε. Χανθορούλος. Δ. Τριανταφυλλίδης. Κ. Μιμίδης. Γ. Ἡρακλείδης. Σ. Ἀναστασιάδης. Αρχ. Κ. Ἀναγνωστόπουλος. Ν. Κωνσταντινίδης. Γ. Ξανθοπούλος.

Τῆ εὐγ. φρ. *Δος Δ. Βασιλειάδου*.— Σπυριδῶν Α. Βαλσαμάκης. Δέσποινα Βασιλειάδου. Εἰρήνη Σικαδά. Νικόλαος Σικαδάς. Ἀνδρονίκη Δεκαβάλλα. Ὀλυμπιάς Βαρούχα. Καλλιόπη Καρίβαλη. Ἀνὴ Μαρία Στρατηγοπούλου. Κ. Πομώνης. D. Vandoros. Ι. Λάβδας. Μανωλάκη. Χ' Ἐσαίου. Μάρκος Φραγκᾶκης. Πολ. Ἡλίας Χρηστίδης. Σταῦρος Τσελεπίδης. Ἀπόστολος Σίμος. Σοφία Κατσάρη. Ἀντώνιος Κρητικὸς. Ἄννα Σεργολοπούλου.

Τῆ εὐγ. φρ. *Κου Εὐστρατίου Μαρτίνου*.— Μεν. Π. Παπᾶς. Διονύσιος Μαρκέτος. Γεώργιος Μανρωδῆς. Ἀδελφοὶ Λαμπροπούλου, Δημοσθένης Παπαδόπουλος, Βασίλειος Δημητριάδης, Παντελῆς Κουλιαρίδης, Νικόλαος Ε. Ἡλιοῦ, Σ. Γ. Η. Π. Ἀμπακίλος, Παστελάς υἱοί, Ἰωάννης Ε. Κυρμανίδης, Κωνσταντῖνος Φιλιππίδης, Δημήτριος Γκιόλιος, Εὐστράτιος Μαρτίνος.

Τῆ εὐγ. φρ. *Κου Ἰωάννου Κωνσταντινίδου*.— Α. Ν. Ἀγγελίδης. Ι. Γ. Κωνσταντινίδης, Δ. Γ. Κωνσταντινίδης.

Τῆ εὐγ. φρ. *Κας Μαρίας Καλιστάρχου*.— Ἰωάννης Ἀφης, Βασιλικὴ Σγούτα, Χαρ. Παπαδοπούλου, Ἐλένη Τζούνη, Ἀγλαΐα Οἰκονομίδου, Ἐλένη Ἐπαινετοῦ, Ἀνδριανὴ Γ. Μπονάκου, Εὐλαμπία Ἰωαννίδου, Ἀλεξ. Πορφυρός, Κωνσταντῖνος Πορφυρός, Ἐλένη Θηβαίου, Γ. Παπαευσεβίου, Christinè Théodoridès, Ἐλένη Σιώτου, J. Nicolaïdès, Μαρία Παυλίδου, Μαρία Μουστάκα, Ἄννα Λαουτάρη, Εὐρυδίκη Τζούστα, Εὐανθία Λογοθέτη, Edmond Volgo, Ἀθηνά Ἀγγέλου, Ἐλένη Σιμεωνίδου, Εὐαγγελινὴ Κωνσταντινίδου, Εὐδοξία Ζαμάμαστα, Ἀμαλία Σφήκα, Εὐμορφία Μουτάφογλου, Κωνσταντῖνος Μουτάφογλης, Τιμολέων Φραντζέτης, Νικόλαος Ρούσσης, Μαρία Δημοπούλου, Ἐλένη Μανολοπούλου, Λεωνίδης Κούης.

CRÉDIT LYONNAIS ΓΑΛΑΤΑ

Τῆ εὐγ. φρ. *Κου Φρ. Παπαδοπούλου*.— Ἀχιλλεὺς Νικολαΐδης, Ἰωάννης Φωτάκη, D. Μανρικίδης, Ἰωάννης Α. Ἀγγελίδης, Ἀριστοκλῆς Ξανταλτζίδης, Θ. Θεοδορίδης, Α. Ραπαδοπούλου, Φρ. Παπαδύπουλος.

Τῆ εὐγ. φρ. *Κου Χαριλάου Πρίγκου*.— Γεώργιος Ἀγνίδης, Χαρίλαος Πρίγκος, Ἐριφίλη Χ. Πρίγκου, Γεωργία Χ. Πρίγκου, Ἑλπίς Χ. Πρίγκου, Καραμάνος, C. Joannidès, Παναγιώτης Μανταρίδης, Σ. Σαράντης ἰατρός, Ἀθ. Σ. Ἀνδρειωμένος, Εὐάγγελος Τάτης, Κωνστ. Καζέπογλους, Ο. Α. Δ. Πρωταῖος ἰατρός.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ ΓΑΛΑΤΑ

Σώματα 4 Πολυτελή.

ΚΛΗΚΙΟΙ

Ἐξοχώτατος Κωνσταντῖνος Βανάνης, Πολ. Ἄρ Γαβριήλ ἱατρός.

Τῆ εὐγ. φρ. **Κου Γεωργίου Φραγκίδη**. — Μ. Αὐγερινίδης, Κ. Καλλίνκος, Ν. Καμιλέρης, Ν. Θωμάς.

ΦΑΝΑΡΙΟΝ-ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ

Ἡ Α. Σ. ὁ ἅγιος Λέρου καὶ Καλύμνου κ. Γερμανός 6 ἀπλᾶ.

Ὁ Ἱερολογιώτονος κ. Διονύσιος Μηνᾶς 2 ἀπλᾶ.

Τῆ εὐγ. φρ. κ. **Σωτηρίου Καρακάση**. Γεώργιος Ἀγαπητίδης, Ἀδελφοὶ Οἰκονομίδου 2 ἀπλᾶ, Σ. Κ. Παπαδόπουλος, Θεόδωρος Κωνσταντινίδης, Ἐλευθέριος Τσιπινός, Δημήτριος Φῶτος, Ὀμηρος Οἰκονομίδης, Ἀθανάσιος Ε. Καρούλης, Κ. Ἀγαπητίδης, Σπ. Χατζόπουλος, Λεωνίδας Χ. Βαξοβάνος, Κωνστ. Γαληανός, Ἀσπασία Κουτσῆ.

ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ

Τῆ εὐγ. φρ. κ. **Βασιλείου Φρονᾶ**. — Χρήστος Σουλιώτης, Χουρμούτιος Ι. Μανυδῆς, Εἰρήναρχος Κόβας, Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, Ἰωάννης Βουβράκης, Ἰωάννης Τσολακίδης, Ἀναστάσιος Μπαλαμπάνης, Νικόλαος Σαρρῆς, Κ. Βουλγαρίδης, Ἀχιλεὺς Γραμματίδης, Διομήδης Δερμούσης, Μιχαὴλ Παπαδόπουλος, Ἀχιλλεὺς Θ. Πατίδης, Κλημ. Ἐμμανουηλίδης, ἱεροδιάκονος Θεοδόσιος Α. Βουρτζελῆς, Ἀνέστης Καίτης, Ἰωάννης Ζαφειρόπουλος, Κοσμάς Σιντούκας, Κοσμάς Κολαφίδης, Ἄγγελος Βασιλείου, Ἰωάννης Δηλιγιάννης, Ἀλφόνσος Πετρίδης, Γεώργιος Α. Μαμῆς, Ζαχαρίας Ζαχαριάδης, Εὐστάθιος Σκαρλάτος, Ἀριστόβουλος Κουζόπουλος, Ε. Δάμπας Ι. Καρατζᾶς, ἱεροσπουδαστής, Ἀντώνιος Μαυροκορδαῖτος.

ΜΑΚΡΟΧΩΡΙΟΝ

Τῆ εὐγ. φρ. Δίδος **Σοφίας Σαχίνη**. — Εὐνέριη Λαζαρίδου, Σοφία Σαχίνη.

ΕΠΗΡΟΚΡΗΝΗ

Τῆ εὐγ. φρ. κυρίας **Εὐφημίας Ἀρπατζόγλου**, δικηγόρου. — Ἀθηναῖα Κασαπάκη πολ., Σωτηρία Μαύρου πολ., Ἀνθὴ Καλπατσόγλου, Χρήστος Κ. Οἰκονομόπουλος, Ματθαῖος Ι. Δόβας, Εὐανθία Θ. Σταυροπούλου, Γεώργιος Ι. Δόβας, Γεώργιος Μοίρας, Ἑλένη Τριανταφυλλίδου, Χαρίκλεια Παπαθανασίου, Μόσχα Βουμβλινόπουλου, Εὐφημία Ἀρπατζόγλου, Ἀρχιμανδρίτης Ἀθανάσιος Σωγόμενος.

ΜΕΓΑ ΡΕΥΜΑ

Τῆ εὐγ. φρ. κ. **Ἀθανασίου Πεταλούδη**. — Δημ. Ροδοκανάκης, Ἀντ. Δανέλης, Δημ. Σαμαντζόπουλος, Β. Τριανταφυλλίδης, Θεόδ. Κωνσταντινί-

δης, Ἰω. Χατζῆ Νικολάου, Κωνσταντ. Βουμβλινόπουλος, Θρασύβουλος Λόγιος, Σωκράτης Στόκος, Γρηγόριος Μοδόκης, Χρήστος Τριανταφυλλίδης, Π. Παναγιωτίδης, Κ. Βαλαβάνης, Χρήστος Χοσχόης, Παναγιώτης Γουναρόπουλος.

Τῆ εὐγ. φρ. τῆς Δίδος **Ἀσπασίας Διοσκουρίδου**. — Πανοσιολογιώτατος κ. Εὐγένιος Κλαυδιανός, Πελαγία Πιρόκου 2, Ἀσπασία Διοσκουρίδου, Εὐφροσύνη Ζάκου, Ὀλγα Ζώνια, Σεβαστή Ἡλιάδου, Μαρία Μιμηκοπούρου, Ἰουλία Δημάδου, Μιχαὴλ Γεωργιάδης, Ἐλεονώρα Μ. Γλυνοῦ, Σωτηρία Μαύρου, Αἰκατερίνη Φυσάνου, Ὀλγα Σοκατζόγλου, Βασιλικὴ Μαθιούδη, Μαρία Μουσοῦρου 2, Μόσχα Βουμβλινόπουλου, Ἑλένη Ν. Βίγκα, Εὐφροσύνη Μπόλου 2.

ΒΟΣΠΟΡΟΣ-ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Ἄρχων Ἀριστάρχης βέης 2 πολ.

ΠΑΣΑ ΒΑΣΕ

Τῆ εὐγ. φρ. Δίδος **Παρασκευῆς Σωτηρακοπούλου**. — Παρασκευὴ Σωτηρακοπούλου, Ἀναστασία Πιπλιώτου, Βασιλικὴ Κομνηνοῦ, Χαρίκλεια Χρηστίδου, Φωτίκα Ἑλλησιῶ, Ἀπόστολος Προδρομοῦ, Ἀθανάσιος Χρηστίδου, Ἰωάννης Τζαννέτος, Ἀπόστολος Λεμπέσης, Παῦλος Καλφόπουλος.

ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑ

Ἀλεξάνδρα Βουραζάνη ἱατροῦ 10.

ΕΠΙΒΑΤΙΣ

Διευθύντρια τῶν Ἀρχιγενεῶν Ζωὴ Ματτιώνη.

ΡΕΔΑΙΣΤΟΣ

Τῆ εὐγ. φρ. τοῦ **Σεβασμιωτάτου Ἁγίου Ἡρακλείου κ. Γρηγορίου**. — Ὁ Ἡρακλείος Γρηγόριος πολ., Γεώργιος Τριανταφύλλου πολ., Χ' Μωυσιῆς Χαράλαμπος, Μιχαὴλ Τάδαρης πολ., Κοσμάς Ἀποστόλου, Χρυσ. Κοβαλακίδης, Ἀνδρέας Ντάσιος πολ., Εὐρυπίδης Πανηρίδης πολ., Μητάκος Γ. Λουβατζῆς, Κ. Ν. Κέντρος, Γεώργιος Χράσου πολ., Σταῦρος Χαράρης πολ., Ἰωάννης Διλήδης, Μ. Ζαφέρη.

ΒΕΛΙΣΣΑ

Τῆ εὐγ. φρ. τοῦ **Σεβασμιωτάτου Ἁγίου Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ κ. κ. Παρθενίου**. — Ὁ Ἅγιος Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ Παρθένιος, Εὐάγγελος Ντιάφας, Γ. Κ. Σοφιάνου, Ἰωάννης Θεοδώρου, Ἀντ. Μασίου, Εὐαγγελία Ζωγράφου, Βασιλικὴ Νάστου, Ἀλεξάνδρα Δ. Μπούρου, Κωνσταντία Ν. Πρεσερνή, Ἀντωνία Δ. Σοφιανοῦ, Ἰωάννης Γεώργιγεβιτς, ὁ ἐπίσκοπος Γκλαβινίτης Βαρνάβας.

ΣΙΑΤΙΣΤΑ

Τῆ εὐγ. φρ. τοῦ *Σεβασμιωττου Ἁγίου Σισανίου κ. κ. Ἱεροθέου*.— Ὁ Μητροπολίτης Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. κ. Ἱεροθέος, ὁ πρωτοσύγκελος αὐτοῦ Ἱεροθέος, Δημήτριος Κυριαζίδης, Νικ. Καλαματζής, Ἀλκιβιάδης Σπύρου, Π. Ν. Νεράντζης, Ἀναστάσιος Δάνος, Ἰωάννης Ν. Παπίας, Χρήστος Ἀποστολίδης, Παναγιώτης Τσαούσης, Ἰωάννης Ἀθ. Γεωργίσης, Ἰωάννης Δ. Χριστοδούλου, Γεώργιος Χρυσάκης, Χαράλαμπος Ἀρ. Παππάς, πολ. Κωνσταντῖνος Δ. Γκελέξης, Παῦλος Κ. Τσαουσόγλους, Ἀριστείδης Β. Μαράβος, Γεώργιος Ζουρνάτζης.

ΠΡΑΒΙΟΝ

Τῆ εὐγ. φρ. τοῦ *Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἁγίου Ἐλευθερουπόλεως κ. κ. Γερμανοῦ*.— Ὁ Μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως κ. κ. Γερμανός πολ., Κωνσταντῖνος Φανίτιπος, Ἡφαιστῖον Γ. Μούλιας, Κωνσταντῖνος Μπόκος, Περικλῆς Ι. Πατρίδης, Βασίλειος Α. Βασιλικῆ, Ἰωάννης Α. Γεπέρογλου, Κ. Λεζίδης, Δ. Ἀλεξάνδρου, Μιλτιάδης Ματσόπουλος, Χριστόδουλος Ἀναστασίου, Ἀλκιβιάδης Παπουτσόπουλος, Γεώργιος Καραγεώργης, Ἀρ. Κουσιμάνης, Β. Παπαρησιδης, Ἰωάννης Εὐθυμίου, Παν. Κ. Σβήγκας, Νικόλαος Α. Νικολάου.

ΠΕΡΙΣΤΑΣΙΣ

Τῆ εὐγ. φρ. τοῦ *Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἁγίου Μυριοφύτου κ. κ. Φιλοθέου*.— Ὁ Μητροπολίτης Μυριοφύτου πολ., Πρωτοσύγκελος Διονύσιος, Οἰκονόμος Π. Νικόλαος, Ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος Ἀθανασιάδης, Παπᾶ Χρησόστομος, Πρωτοψάλτης Μητροπόλεως Νεράντζης, Μαρίκα Φ. Μιχαηλίδου.

ΡΕΘΥΜΝΟΝ (ΚΡΗΤΗΣ)

Τῆ εὐγ. φρ. τοῦ *Πανοσιολογιωτάτου Κου Κου Ἀθανασίου Βασιλιάδη*.— Ὁ Σεβασμιώτατος Ἅγιος Ρεθύμνης Χρυσάνθος 2, Ἀθανάσιος Ἀρχιμανδρίτης Βασιλιάδης, Ἱεροδιάκονος Μισαήλ, Κωνσταντῖνος Πετυγάκης, Βασίλειος Καλέογης, Ματθαῖος Ματθαίουδάκης, Χρήστος Η. Τσολίνης, Βασίλειος Ν. Δρανδάκης Πολ. 2, Μιχαήλ Πρεβελάκης, Δημήτριος Κασέλλας, Παντ. Παπαδάκης, Ἐμμ. Πρεβελάκης, Ἀριστόδημος Ε. Χατζηδάκης, Δημήτριος Χρήστου Κανακίδης 2, Γεώργιος Ἐμμ. Σταγάκης 2, Σπυρίδων Δροσουλάκης 2 Πολ. Γεώργιος Β. Γαλάκης 2, Εὐάγγελος Κ. Βενετάρης Πολ. Νικόλαος Σ. Σταυριδάκης Πολ. Γεώργιος Δ. Πολύτης, Εὐάγγελος Σπαντιδάκης, Νικόλαος Μουνδριανάκης.

ΚΡΟΣΣΟΒΟΝ

Τῆ εὐγ. φρ. τοῦ *Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἁγίου Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν Κου Κου Ἰωαννίμ*.— Ὁ Μητροπολίτης Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν Ἰωάννης Τόσιος Πολ. Ἱερέυς, Κωνσταντῖνος Παπαϊωάννου.

ΤΥΡΟΛΟΝ

Τῆ εὐγ. φρ. τῆς *Δος Ζωηροῦ πασᾶ*.— Α. Ἀποστολίδης ἰατρός Πολ.

ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΙΣ

Τῆ εὐγ. φρ. τῆς *Δος Νοεμῆς Ζωηροῦ πασᾶ*.— Α. Χ. Γιαβάντζογλου. Π. Μαρία Ἀναστασίου Π. Μαρία Γ. Οἰκονομίδου Π. Σ. Η. Πετροπούλου Π. Ω. Φ. Μάρδας Π. Καλλιόπη Παπαδάτη Π. Μαρίκα Βυζαντίου Πολ. Ώραία Βαρουσιάδου Πολ. Ἀναστασία Θ. Ταχτατζή, Χρ. Α. Βαρουσιάδη Πολ. Δημ. Μπάρος Πολ. Θ. Β. Κοτσιόπουλος Πολ. 2, Σ. Ι. Μικρούλης, Δ. Σουλάτης Πολ. Μ. Κανγκρας Πολ. Στέφ. Βαξοβάνος Πολ. Καλαρόητου Πολ. Ρ. Ηνεinthe Πολ. Αχ. Μαριντζογλου, Νικόλ Ταβαντζής, Γ. Ἀρνα-ούτογλου, Β. Α. Σκέντος, Ν. Ρακδέη, Ι. Λογαρίδης, Δ. Τλούτση, Ἡλίας Τσεπέλης, Ἰωαν. Σιουκιούρογλου.

ΣΗΛΑΤΒΡΙΑ

Τῆ εὐγ. φρ. τῆς *Δος Νοεμῆς Ζωηροῦ πασᾶ*.— Δ. Κοκόλης, Ἰωάννης Βιγγιλίδης, Περ. Σ. Ἀνδρεάδης, Γ. Γκόλης, Σ. Σταυρίδης, Ἰωάννης Ἀθανασίου, Ἀρεταῖος Ἀργυριάδης, Ἀλέξιος Κάλφογλου, Κλεόβουλος Ἀμαξόπουλος, Μ. Βόσκογλου, Ε. Α. Χουρμουζιάδης, Ἀλέξανδρος Κορω-ιάδης.

ΡΥΣΙΟΝ

Α. Ν. Χατζηρόικος, Κ. Α. Καραφισούνη ἰατρός, Λεοντία Θ. Παναγιω-τίδου, Θεοδώρα Σ. Γεωργιάδου, Κωνσταντῖνος Δημ. Λύλλης, Ἰωάννης Νι-κόλαος Βασιλείου Γρ. Βράνης.

ΕΡΣΕΚΑ (ΚΟΛΩΝΙΑΣ)

Τῆ εὐγ. φρ. τῆς *Δδος Νοεμῆς Ζωηροῦ πασᾶ*.— Ἀναστάσιος Συμεῶ-νος Πολ. Ἀθανάσιος Γιαννούλης Πολ. Σεραφεῖμ Γ. Ρούπης, Περικλῆς Κωνσταντῖνου Πολ. Παντελῆς Χ. Σπυρίδης Πολ. Κυριάκος Κυριακίδης, Ἡλίας Φούτος, Θεόδωρος Παπαγεωργίου, Πέτρος Προνάνης, Βασίλειος Ν. Προνάνης, Λάξαρρος Ι. Εὐθυμιάδης Πολ. Νικόλαος Ἰωάννου, Μιχαήλ Λυσίττα, Εὐάγγελος Γιαννούλης, Ἰωάννης Γρεμένης, Χαράλαμπος Ἄλε-ξίου, Κωνσταντίνα Μακρῆ.

ΚΑΛΙΚΡΑΤΕΙΑ

Τῆ εὐγ. φρ. τῆς *Δδος Νοεμῆς Ζωηροῦ πασᾶ*.— Παναγιώτης Καμοῦ-τσος, Ἀπόστολος Θεοδώρου, Ἀρχιμ. Δ. Βλαστός ἰατρός, Σταῦρος Θεοδώ-ρου, Δ. Π. Πανταζίδης, Μιχαήλ Γ. Κλωνάρης, Μιχαήλ Γ. Καπασόγλου, Ἰωάν. Ἀθανασίου Γιάνογλου, Βασίλειος Ἀντωνίου, Δ. Βαφειάδης, Ἀλκι-βιάδης Σγουρός, Ἀθανάσιος Ἡλία, Ἀθανάσιος Τζατιανός, Γεώργιος Μπα-κάλης, Βασίλειος Σ. Ψαρόπουλος, Σωτήριος Νικολάου Σπανόγλου.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Τῆ εὐγ. φρ. **Κων Κωνσταντίνου Καλοῦση**.—Κ. Ζαΐδης Πολ. Θ. Χ. Μουδοπούλος Πολ. Αθ. Χ. Μακρῆς Πολ. Αδ. Μ. Πέτσιος Πολ. Σοκράτης Χ. Τζόβας Πολ. Δημ. Μπεζούνης Πολ. Στ. Δ. Χαρισιάδης, Ἰωάννης Γοργολιάτος, Γ. Τσιρώνη Γ. Καλούσης, Αλ. Καζαντζής, Γεώρ. Ρέσος, Δημ. Μπουφέτης Πολ. Anuffitz, Γ. Μαντόπουλος, Στέργιος Κ. Πάια, Δημ. Γ. Γκούμα, Ἀθανάσιος Γ. Παπᾶ Πολ. Ἀδελφοὶ Απ. Γάπτου Πολ.

ΕΑΝΘΗ

Τῆ εὐγ. φρ. κ. **Νικολάου Σεμιτέλου**.—Νικόλαος Σεμιτέλος, U. L. Perren, Δημήτριος Ι. Φακανάς, Α. Α. Λιάτης, Α. Καρασόγλου, Ι. Βάρδαλης, Ι. Κ. Δούκας Σ. Σ. Μπλάτσιος, Εὐάγγελος Τσαμπαλῆς, Θεόδωρος Παπλωματᾶς, Βασίλειος Ἰωαννίδης, Ἀλεξ. Καμβουρίδης, Νικόλ. Τζιάκογλου, Γεώργιος Δάλα Ζήση, Ν. Ἀρ. Παπαδόπουλος, Στέφ. Γ. Βεκιαρίδης, Ι. Ἀθ. Ἐλευθεριάδης, Π. Ξενάτος, Δημ. Π. Κορέλης, Περικλῆς Μπήκας, Νικόλαος Ἀνδρέου ἰατρός, Πάτροκλος Χαρολάμπους, Γαβριήλ Παπαναστασίου, Κ. Γ. Μπατρούδης, Κλ. Ν. Καρατσιλῆς, Ι. Μιχαήλογλου, Ζήσης Π. Δαλά Ζήση, Γ. Τριανταφυλλίδης, Ἀλ. Στεργιάδης, Ἀνδρέας Κ. Τσάντης, Ὀδυσσεὺς Ἀλατζέδης, Γεώργιος Σίτης, Σοκράτης Ρουσόπουλος, Μιλτιάδης Α. Κοπάνου, Γεώργιος Γέρου, Π. Θ. Καραπάνος, Μιχαήλ Κωλιτσιδης, Κλεομένης Β. Ζαλεῦρας ἰατρός, Κ. Α. Κωλιτσιδης, Θ. Σκουτέρης.

Τῆ εὐγ. φρ. τοῦ κ. **Κέντρον Κώτσου**.—Δάφνη Κ. Κώτση, Ξανθίππη Κ. Μιχάλογλου, Ἀντωνία Η. Μεταξά πολ. Καλλιόπη Στέλιου, Χαρίκλεια Μιχάλογλου, Πανδώρα Κουτσούδη, Καλλιρρόη Δημητριάδου, Κωνσταντίνος Μ. Γκίνη πολ. Ἐλένη Σεραφεμιδίου Εὐαγγελινὴ Β. Δαλαγδῆ, Μαριάνθη Κοντοπούλου, Ζ. Ν. Δαλαζήση, Σ. Ν. Δείριμεντζόγλου, Εὐδοξία Τσαπάρη, Γ. Β. Καλεῦρας, Παντελῆς Πανταζῆς, Βασίλειος Βέλλου, Εὐαγγελινὴ Ζουλιάμη, Κ. Χ. Γεωργιάδης.

ΚΙΟΣ

Τῆ εὐγ. φρ. κ. **Γεωργ. Βανδώρου**.—Πελοπίδας Διακάκη, Δημήτριος Ν. Τζάφος, Σωτήριος Μ. Χαβιαρᾶς, Ἠλ. Γ. Σῶκος, Δημήτριος Κουμαρᾶς, Κ. Σπινάρης, Π. Κάρβουλας, Α. Γ. Τσελεπόγλου, Κ. Δανάς, Μπάμπης Μαγουλᾶς, Α. Κ. Ἀποστολίδης, Γ. Α. Σαρηβαλάσης, Γ. Γεο. Βαγδώρος.

ΒΑΛΑΝΙΔΑ (ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ)

Τῆ εὐγ. φρ. τοῦ κ. **Ἰωάννου Καραγιουσπούλου**.—Ι. Καραγιουσπούλος, Παπαθεόδωρος, Ἀθανάσιος Ζάχου, Ἰγούμενος Παπαδιονύσιος Λάμαρης, Παπαβενιαμίν, Κωνστ. Β. Χατζόπουλος, Παπαχαρισίος Οἰκονόμος, Παπαευθύμιος Σακελάριος, Παπαβασίλειος Ἀναγνώστης, Ἀθ. Μολάτα, Γ. Ἀθ. Ἀδαμοπούλου, Κωνστ. Στύρου.

ΟΡΑΟΥ (Mer Noire)

Τῆ εὐγ. φρ. **Νικολάου Σουμελίδη**.—Νικόλαος Σουμελίδης, Ι. Ἰγουμενίδης, Ἀναστ. Θ. Χ" Γρηγοριάδης, Γ. Κουρμός, Τηλέμαχος Ι. Μακρίδης, Πάτροκλος Γ. Ἀναστασιάδης.

ΔΕΔΕΑΓΑΤΣ (ΦΡΕΝΕΑΗ)

Τῆ εὐγ. φρ. τοῦ κ. **Κωνστ. Τσιφανέλη**.—Κωνστ. Δ. Σαλιάρης, Ν. Θ. Χ" Ἐμμανουήλ, Μαλιάκας Ἀλασταδέλλης, Γεωργιος Χριστοδούλου, Πιττακος Δ. Μάγγος, Καλλιόπη Στιφανέλη, Κωνστ. Στιφανέλης.

ΤΕΝΕΔΟΣ

Τῆ εὐγ. φρ. **Γεωργίου Σιγάλα**.—Δέσποινα Γ. Σιγάλα, Εὐφημία Π. Στεργιάδου, Δις Εὐφημία Πέτρου, Σουλπάνα Καμημῆ.

ΛΑΡΙΣΣΑ (ΜΕΓΑ ΚΕΣΕΡΑΗ)

Τῆ εὐγ. φρ. τοῦ κ. **Γεωργίου Χατζοπούλου**.—Γεώργιος Χατζοπούλος-Πασχάλ Καρακωστής, Μιλτιάδης Στιβαρᾶς, Παῦλος Πατσούτης, Π. Κορ. δέλας, Ἀριστοτέλης Σ. Πατέρως, Εὐθ. Γ. Εὐθυμιάδης, Παρ. Σιδεριάδης.

ΚΑΛΛΙΠΟΛΙΣ

Τῆ εὐγ. φρ. τῆς δίδος **Καραϊνίας Μακρῆ**.—Χαρίκλεια Δαβαδᾶ, Κ. Σαραγιώτης, Μαρία Θεοδορίδου, Κ. Μαργακόζης, Ν. Τζαναβάρης, Ν. Μαρίνος, Ἀντ. Τζαναβάρης, Σάββας Παρίσης ἱερεὺς, Ἀθηνᾶ Τοπούζη, Ἀλεξάνδρα Τζαναβάρη, Εὐλαμπία Τοπούζη, Ι. Μαργακόζης, Οὐρανία Ἀναστασοπούλου, Ἄννα Α. Δημητριάδου, Ἀδελφαὶ Φύτου, Εὐφροσύνη Μεγαρέως, Δέσποινα Κωνσταντινίδου, Κοραλία Π. Μακρῆ πολ. β. Κ. Θεοδορίδης, Βασιλικὴ Βαφειδίου, Ἄννα Δ. Ἀλμαλιώτου, Ζαχαρῶ Μαργακόζη, Ζαφειρίου Κοντόπουλος.

Τῆ εὐγ. φρ. τῆς Δίδος **Ἐλπίδος Βλάχου**.—Ἐλπίς Βλάχου, Χ. Θεοδορίδης, Οἰκονόμος Κωνστ. Λουίτζη, Α. Μπακάμπιαση, Δ. Λώστας, Ν. Κωνσταντινίδης, Ἰάνθη Οἰκονομίδου, Δέσποινα Ι. Χ" Κοσμᾶ, Η. Κώστας, Ι. Μάρθας, Θ. Κωνσταντινίδης, Ν. Ζωγραφίδης, δις Μ. Χ" Κοσμᾶ, Ἐλισάβετ Μ. Τζαναβάρη, Ἄννα Γ. Ἀνοιγηχαρᾶ, Ἐλμασία Σ. Γκούμα, Αἰκατερίνη Θ. Παπαϊωάννου.

ΜΑΡΙΓΚΟΒΑ (ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ ΚΑΣΑΝΑΡΑΣ)

Δημήτριος Ι. Βαράνος πολ. Ἀπόστολος Ἀποστολίδης πολ. Ἀπόστολος Χαρίτου πολ., Θαλασσινὸς Παντελῆ, Ἀγλαΐα Παλακωνσταντίνου πολ., Δ. Α. Πορέβης, Χρήστος Α. Πανταζῆς, Θεόδωρος Ι. Τιρτελίνης, Ἰωάννης Π. Ἀθανασιάδης, Χρήστος Ν. Κεχαγιᾶς, Ι. Π. Ἀδαμίδης, Β. Κ. Γρηγορίου, Χρήστος Κολωνιάρης, Βασίλειος Πιτσάβος, Νικόλαος Χ. Κελέσης 2, Χ. Ν. Χρηστίδης, Ι. Ἀναγνώστου πολ., Β. Χρήστου, Κ. Μαργαρᾶς.

ΟΖΟΥΝ ΚΙΟΠΡΟΥ

Τῆ εὐγ. φρ. **Κων Κωνσταντίνου Βαφειάδου**.—Παναγιώτης Μαργαριτίδης, Γεώργιος Παντόπουλος, Ἰωάννης Στωϊδης, Γεώργιος Ντσιόμος, Ἰωάννης Ἐμμανουήλ, Γεώργιος Θ. Μοράβας, Γεώργιος Ἀθανασιάδης Νικόλαος Μακρῆς, Ἰ. Γακουμιδάκης, Βασίλειος Ἀρβανιτόπουλος, Χ. Κ. Ἀσανάκη, Κ. Α. Βαφειάδης.

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Τῆ εὐγ. φρ. τῆς **Κας Καλλιόπης Στεφάνου Σαλαμάγκα ἰατροῦ καὶ Δημητρίου Στ. Σαλαμάγκα, μαθητοῦ τῆς Δ'. Γυμνασίου τῆς Ζωσιμαίας Σχολῆς**.

Στέφανος Σαλαμάγκας ιατρός, Καλλιόπη Σαλαμάγκα, Δημήτριος Στ. Σαλαμάγκας Πολ. Α. Κ. Χρηστίδης ιατρός, Εὐάγγελος παπαῆς, Γεώργιος Δαρίτσης, Σωτήριος Συρμακέσης, Ἀδαμάντιος Τσατσάνης ιατρός, Ἀναστάσιος Μπαμπασίκας, Σπυριδών Γκλίναβος, Στέφανος Γ. Γκλίναβος, Ἀσπασία Κ. Ζάννου Πολ. Κωνσταντίνος Μ. Κιούρης, Μενέλαος Μ. Κιούρης, Κυριακός Μ. Ξανθός, Παναγιώτης Καππᾶς 2, Χρυσόστομος Μάνθος, Jean Papadoyopoulos, Ἀγγαλία Ζωτίδου Πολ. Ἀλέξανδρος Κ. Καπέτης, Δημήτριος Γ. Βοΐλας, Χρήστος Παναγιωτίδης, Ἀλκιβιάδης Κοντοπάνος, Νικόλαος Μανταλάς, Γεώργιος Μουλαϊμίδης, Κωνστ. Παπαγεωργίου, Νικόλαος Ἡγουμενίδης, Δημήτριος Γκουγιάνος, Γεώργιος Καρᾶλης, Νικόλαος Ι. Ζαφειρίδης, Νικόλαος Βεζζαδές, Γεώργιος Τζάλλας, Μιχαήλ Ζέρβας, Ἀναστάσιος Παπαμαχάη, Θωμᾶς Καμενόπουλος, Πᾶυλος Θ. Δόβας, Νικόλαος Η. Καζαντζής, Ἀθανάσιος Παπάς, Σπυριδών Ζάννου, Εὐδοξία Βαγενᾶ, Ἀμαλία Γουανταφύλλου, Κλεοπάτρα Καππᾶ, Πηνελόπη Κατσιγιάννη, Εὐφροσύνη Ι. Λάππα, Μερόπη Μέξη, Ταροΐτσα Η. Καππᾶ, Ρωξάνη Πάμπου, Ἀνδρονίκη Ἰωαννίδου, Σεβαστή Μπακατσᾶ, Ἀλεξ. Ι. Σακελλίων.

Τῆ εὐγ. φρ. τοῦ *Κου Σπυριδωνος Τσαντη Φαρμακοποιού*.— Σπυριδών Γ. Τσαντής, Σπυριδών Γ. Δόνος, Βασίλειος Γ. Δόνος, Γεώργιος Α. Ζωμαρίδης, Δημοσθένης Κ. Τσαντής, Γεώργιος Ε. Κοντούρης, Δημήτριος Μ. Τζόβας, Χριστόδουλος Παπαχρόνης, Ἀλέξιος Βοζόκος.

Τῆ εὐγ. φρ. *Κου Γεωργίου Βογᾶ Δημιουργοῦ*.— Γεώργιος Αν. Βογᾶς, Κωνσταντίνος Σπ. Σπέγγος Πολ. Πέτρος Χ. Παγώνης, Χριστόδουλος Ε. Δεβέκος, Σωτήριος Αν. Γκόβελας, Γενοπούλος Ἀλέξανδρος, Κίμων Χ. Τσοῦκας Πολ. Ἀγαθὴ Ελ Πανταζή, Δημήτριος Σ. Φιμελής, Ἀδελφοὶ Θ. Δόβα, Βασίλειος Ἀντώνιος Πεκλάρης.

ΜΟΝΟΔΕΝΑΡΙΟΝ (ΖΑΓΟΡΙΟΝ)

Τῆ εὐγ. φρ. *Κου Ἰωάννου Σεμιτέλου*.— Ἰωάννης Σεμιτέλος 2, Ματθαῖος Πανταζής, Ἐπαμεινώνδας Τσαντής, Ἀντώνιος Α. Ράπτης, Σάββας Ἀστρινός, Γεώργιος Θεμελής ἱερεὺς, Πανούλα Α. Τσαντής, Θεόδωρος Ζούγκος, Σπυριδών Κ. Κοντογιάννης, Χριστόδουλος Κατσουλίδης, Ἀναστάσιος, Ζωμαρίδης, Ἰωάννης Δάνος. Βασίλειος Κόνιαρης, Στέφανος Τοίμας, Φίλιππος Ν. Δούκας, Φίλιππος Λαουδής, Μ. Α. Ἀναγνωστάκης, Κωνσταντίνος Δόκος, Δημ. Αν. Βαταβάλης, Χριστόδουλος Τσακαλίδης.

ΠΑΡΙΣΙΟΙ

Τῆ εὐγ. φρ. τοῦ *κ. Γεωργίου Β. Μπούντα* φοιτητοῦ.— Π. Α. Α. 10, Γ. Μ. Ἠλιάδης 5, δις Χρυσούλα Γεηγοριάδου, Γ. Β. Μπούντας 2, Mele Eugenie Bergson, Mele Marietta Aug. Rey, Ν. Ζάχος, Τρυφ. Λαμπρόπουλος, Ἀστέριος 3, Εὐάγγελος Πλέσσας, Εὐστάθιος Μαντζαράκης, Γ. Παχούλας, Alexandre Laver, Παναγ. Παπασαραντόπουλος, Ἀθ. Τσακνής, Ι. Πασκαλόπουλος, Ἡλίας Βραγιᾶς, Μενέλαος Χ" Παρασκευᾶς, Socrate Papadoyoulos, Ἀνέστης Πανοργιάς, Ν. Κάλφας.

Τῆ εὐγ. φρ. τοῦ ἱατροῦ *κ. Α. Μανουηλίδου* ἐν Κωνσταντινουπόλει. — Δ. Μανουηλίδης 5, Σ. Σπυριδής 5, Ν. Bartgiotis, Γ. Σ. Δραγῶνας, Ι. Λιβαδάρης, Η. Ἀλεξανδρίδης, Εὐαγ. Ρίζου, Εὐθ. Μ. Μοργουρίδης, Ν. Κωνσταντινίδης, Ἐμμ. Μανουηλίδης 5, Σ. Μανουηλίδης 2, Ε. Παπαδόπουλος, Σ. Ζάννη, Δομνίκη Μανουηλίδου 2.